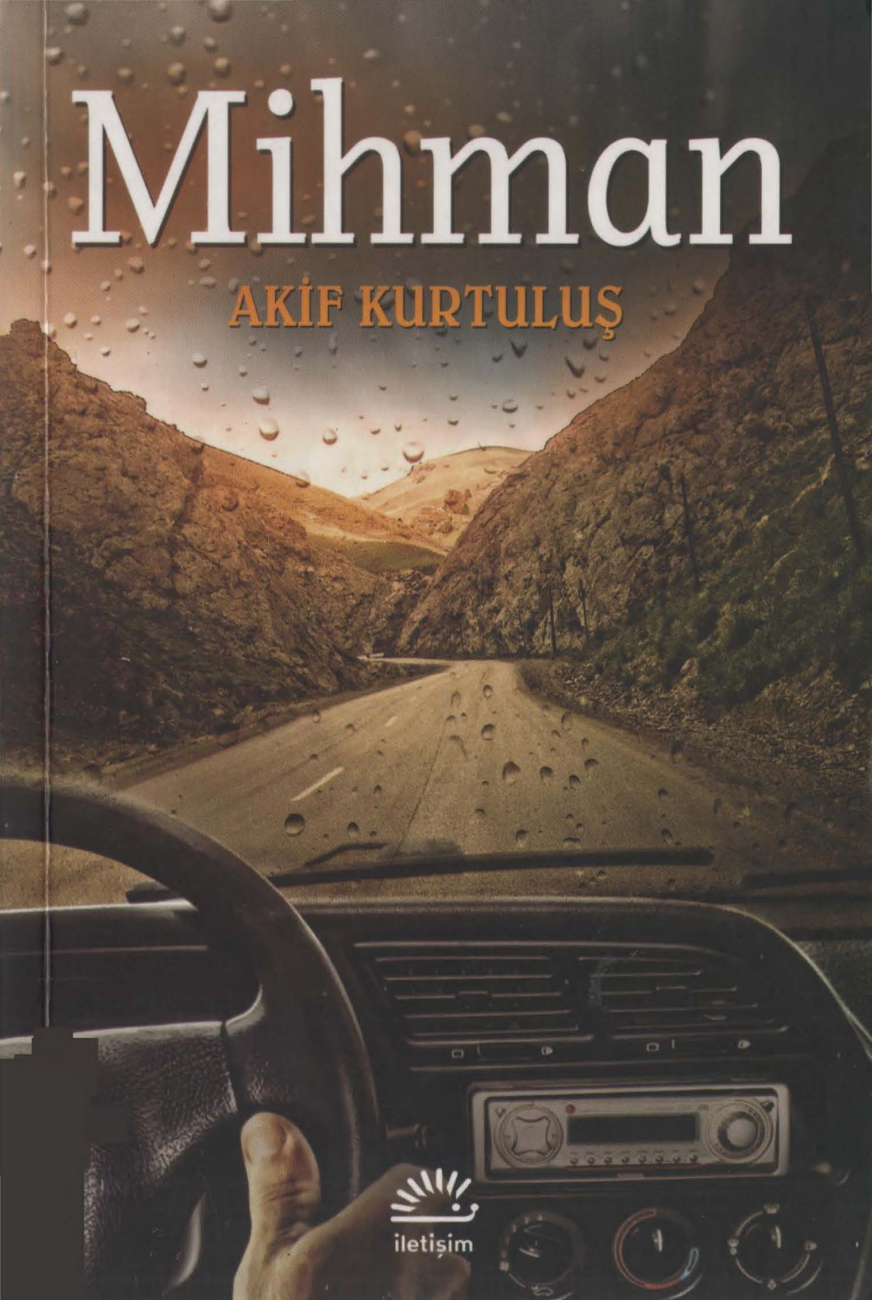
Mihman

AKİF KURTULUŞ

iletişim

AKİF KURTULUŞ 1959 yılında Ankara'da doğdu. *Yarın Dergisi* (1981), *Edebiyat Dostları* (1988) ve *Edebiyat Eleştiri* (1991) dergilerinin kurucuları arasında yer aldı. Halen *Duvar Dergisi* yayın kurulu üyesi. Yayımlanmış şiir kitapları: *Yalan Şiirler* (1983), *Tören Provası* (1989), *Kırgınlıklar Galası* (1997), *Herkes Gitmiş* (2005).

Herkes Gitmiş'le 2005 yılı Behçet Necatigil Ödülü'nü paylaştı. Ayrıca, *Harita Metot Defteri* (eleştiri ve denemeler, 2000), *Romantik Komo* (denemeler, metinler, 1998) ve *Politika ve Sanat* (araştırma, 1999) adlı kitapların da sahibi. Ece Ayhan'ın Akif Kurtuluş'a mektupları 2011 yılında yayımlandı (*Kardeşim Akif*, Dipnot Yayınları).

İletişim Yayınları 1784 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 247
ISBN-13: 978-975-05-1083-0
© 2012 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2012, İstanbul

EDİTÖR Levent Cantek
KAPAK Suat Aysu
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Burcu Tunakan
BASKI ve CİLT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

AKİF KURTULUŞ

Mihman

"(...) daha sonra yaşanacak olan bütün mutluluklar, her an geri alınacak borçlar olarak görünüyordu bana."

ADORNO

Defterin Sahibi'ne

1

AVUKAT

"Hayır, bu kez başka türlü olacak."

Kendimi kandırıyordum aslında.

Yıkık bir köprüye doğru, tıpkı filmlerdeki gibi gittikçe hızlanan bir trendeydim sanki.

Felaketimle barışma şansım bile yoktu.

İlk gençlik yıllarımdaki gibi sarsak, hayatın sesini kısmaya çalışacak kadar korkak birisi olup çıkmıştım.

Şehnaz'dan uzak kalmak acı veriyor, Berin'le olmak huzursuzluğumu gidermiyordu.

Ne yapsam sıyrılamadığını ağır bir yorgunluk sarmıştı ruhumu. Kirliydim ve temizlenmeye mecalim yoktu. Kararsız kaldığım her dakika, daha fazla kirleniyordum.

Bu konuyu ikisiyle de hiç konuşmadım ama işin kötüsü ben dâhil herkes, en mutsuz kendini sanıyordu.

Pazar gazetelerinden birini yere bıraktım. Telefona uzandım. Şehnaz'ı arayıp her şeyi anlatacak, telefonu kapatacak ve hemen kendimi dışarı atacaktım.

Yapamadım.

Saate baktım. Maça çok zaman vardı. Maçı kimseyle birlikte seyretmek istemiyordum. Nurdoğan'ı aradım. Akşam

terasa gitmeyeceğimi söyledim. Hafta başında öyle konuşmuştuk. Nurdoğan'ın terasında mangal yapacak ve maçtan sonra terastan aşağı dev bir Fenerbahçe bayrağı sallandıracaktık. Daha doğrusu o sallandıracaktı.

Olabildiğince uzak bir mahallede, kendimi daha boktan hissetmek için, "genç profesyoneller"in zuhur ettiği bir mekânda maçı seyretmek istedim.

Ankaralı zenginler, son on yıldır, dikey apartmanlardan, adına villa dedikleri bitişik nizam yatay apartmanlara taşınmışlardı. Her cemaat gibi onlar da toplu hareket etmeyi seviyordu. Elli yıl önce Sivaslılar Seyran'a, Karadenizlililer Oleyis Mahallesi'ne, Erzurumlular Altındağ'ın eteklerine, Telsizler'e, birbirlerine sokulup ısınmak için yerleşmişlerdi. Ankaralı zenginler, birbirleriyle girdikleri gösteriş yarışında şehrin yirmi otuz kilometre uzağına kadar gittiler.

Barlar ve lokantalar da onlarla birlikte taşındı.

Bu gece, kendime eziyet etmek için o barlardan birine gitmem gerekiyordu.

Çayyolu'nda şifreli kanal yayını yapan mekâna varır varmaz Hasan Hüseyin'i aradım. Kalabalıktan telefonun sesini duyacağından emin değildim. Yıllar önce Portakal Çiçeği'nden Mediha Eldem'e, oradan Ebuziya'ya beni o taşımıştı.

"Hasan Hüseyin, yarın gel beni taşıyacaksın," dedim. "Emrin olur," dedi. Para filan konuşmazdık onunla. İşi bitirir, ayrılırken parasını söylerdi.

Kararımı vermiştim. Önce evi taşıyacak, ardından Şehnaz'ı arayıp, Berin'e taşındığımı söyleyecektim.

Sonra maç başladı. Sadece Alex'in ikinci yarıda topla buluştuğu anı hatırlıyorum. "Yok mu sağdan bindiren," diye bağırdım. Selçuk Şahin girdi ekrana. Alex'e yüksek volüm seslendim: "At sağa!"

Selçuk Alex'ten aldığı topu düzeltti, sağ ayağıyla penaltı noktasına indirirken Nobre'nin oraya koştuğunu gördüm.

Nobre topla buluştu, kafasıyla topu Mondragon'un soluna bıraktığında yanımdaki masa karıştı. Masadan fırlayıp beni öpenler, birayı gazoz gibi pıskırtanlar...

Sabah zil uzun uzun çaldı. Rüya görüyorum sandım. Sersem sepelek bir halde yataktan kalktım, kapıyı açar açmaz, "Ağbi yarım saattir çalıyoz yaa valla çilingirle gelecektim artık," dedi Hasan Hüseyin. Doğru söylüyordu. Çilingirle gelirdi. Saate baktım, 11'i geçmişti. Hasan Hüseyin eve gençten iki hamalla girer girmez, içimden "Artık bu iş oldu galiba," dedim.

Ruhi'yi o gün tanıdım. Hasan Hüseyin'le gelen iki hamaldan biriydi. Vestiyerdeki Fenerbahçe kaşkolünün onda özel bir sempati yarattığı, ikide bir açtığı muhabbetten de belliydi. İyi bir hoca elinden tutsaymış, çok büyük bir futbolcu olurmuş. Ama asla milli takıma seçilmezmiş.

"O neden Ruhi," dedim.

"Çünkü Kürdüm ben Ağbi," dedi.

Son parça da kamyonete yüklenmişti. Bomboş evi gezindim son kez. Berin'le boşanmamızdan üç dört yıl sonra tekrar başlayan ilişkimiz, artık onun evinde sürecekti. En kötü karar kararsızlıktır diye çıktığım yolun sonuna gelmiştim.

Eşyalarımı ve giysilerimi derme çatma yerleştirdikten sonra, Berin'le mahalle içinde küçük meyhanede yemeğe çıktık. "İki ayrı evde yaşamanın güzelliği" gibi, ona pek yavan gelen benim tumturaklı laflarım, artık tükenmişti.

Çok huzurlu buldum Berin'i. "Sana yenildiğini hissettirmeyeceğim merak etme! Ama seni yendiğimi çok iyi biliyorum," demek ister bir hali vardı. Peki yoktu.

"Kırk beş yıldır edindiğin o büyük hayat tecrübesi ne oldu Avukat," diyordu gözleri. Ne zaman beni iğneleyecek bir cümle kursa, adım "Avukat" olurdu. Birlikte yaşamak, benim katkımdan çok, onun kararıydı ve bana bunu kabul ettirmişti. Peki ettirmemişti...

Aslında çok iyi niyetliydi. Beni seviyordu. Benden çocuk

da istiyordu. Yaşı itibarıyla gecikeceği her yıl, birçok açıdan riskli olacaktı. Hayır olmayacaktı...

Neyle boğuştuğumun bile farkında değildim.

Birazdan garson hiç sormadan tabağıma peynir koyar, ben istemediğimizi söyler, Berin söylenirdi: "Sen istemiyorsan, neden benim adıma konuşuyorsun?" Tahinli patlıcan geldiğinde, ben dayanamaz tabağı süpürür, o "Bari bir çatal da bana bıraksaydın" der, ben de, gayet doğal, ama gerçekten son derece doğal bir şekilde, "Bir tane daha söyleriz, ne var bunda bozulacak," derdim. Beni azarlardı. Böyle anlarda "Gerçekten de onu anlamıyor" olurdum. Bu anlayışsız halimi fırsat bilip masadan kalkar, her şeyi bu gece bitirirdim.

Çok adice buldum bu düşüncemi. Adi! Bayağı!

Her şey aslında çok açıktı. Hiç bilmediğim, adını koyamadığım, koymak da istemediğim bir yarayla karşısına oturmuştum. Şimdi böyle bir cümle kursam, bunu ona söylesem, "Bunları bir dilekçede yazamazsın Avukat, neden bir şiir yazmıyorsun," diyebilirdi. Galiba haklı da olurdu.

Yıllar sonra aynı çatı altında ilk gecemizde, mahallesinin bu salaş meyhanesindeki marazlı halimi hiç iyi bulmadım. Berin'e taşınma kararım, beni yıkayacak, tertemiz yapacaktı. Daha Şehnaz'ı bile arayamamıştım. Onu arayıp iki tane düzgün cümle kurmaya bile cesaretim yoktu.

Berin birden bana çok masum göründü. Olduğundan daha masum! İçimden geçenleri konuşmanın ne yeriydi ne de sırası. Havadan sudan konuşmak istedim.

Ortadaki mezelerden tabağına servis yaparken, hamallardan birinin bahşiş yerine Abdullah Öcalan'ın bir kitabını benden istediğini anlattım. Utangaç, sıkılgan bir edayla "Ağbi senden bahşiş istemiyorum ama bir ricam olur mu?" demişti. Sonra elini montunun iç cebine atmış, iki yıl önce Stockholm'den dönerken amatör kümeden takım arkadaşım Kululu Cevdet'in hediye ettiği kitabı çıkarmıştı.

2

NALÂN

Muş'a gitti gideli Yusuf haftada bir, bazen daha geç aralıklarla filan arıyordu. Benim ona ulaşmam olanaksızdı. Her aradığında ne diyeceğini artık ezberlemiştim yani.

"Anne ben iyiyim, burada koşullar çok iyi, beni merak etmeyin," filan diyordu.

Çok fazla konuşamıyorduk. Sesini duymakla yetiniyordum. Başka şansım yoktu yani.

Aslında Yusuf'la uzun uzadıya konuşmak, dertleşmek istiyordum. Kemal'den boşanma kararımı Yusuf'la paylaşmayı kendi içimde çok kurdum. Askere gitmeden, Tuzla'dan döndükten sonra Muş'a gitmeden önce filan, ne zaman denemeye çalışsam, her defasında ya bir engel çıktı ya da kendimi hazır hissetmedim. Ama artık her şeyi anlatacaktım. Ondan gelecek ilk telefonu bekliyordum.

İki hafta önce aradı. "İyi ki aradın Yusuf, seninle bir konuyu..." Sözümü tamamlayamadan "Bugün senin Tosi'yi aradım," dedi. Askere gitmeden önce görüştüklerini biliyordum. Yani ne bileyim, yine de böyle telefonla filan görüşmelerine biraz şaşırdım.

"Nasıl niye?" dedi, "biz sürekli haberleşiyoruz. Ben sa-

na asıl başka bir şey söyleyecektim. Bana aylar önce bir sohbetimizde, sen de vardın hani, 'Hayatınla ilgili kararları asla ikinci kişinin yanında alma,' demişti. Burada bu lafı çok düşündüm..."

"Yusuf bir dakika, o zaman ben de sana bir şey söyleyeceğim."

Yine telefon kesilmişti.

Eymir'de Yusuf'la yürüyüşü bitirmiş, kıyıdaki büfelerden balık ekmek yiyip dönecektik.

Tosi gördü bizi. "Bu ne ya böyle balık ekmek filan... Hadi kalkın şurada iki kadeh parlatalım," dedi. Lokantalardan birine geçtik. Yusuf Tosi'ye, öyle birden, ortada laf filan yokken yani, böyle dan diye, vicdani ret konusunda ne düşündüğünü sordu. İlk kez Yusuf'un ağzından vicdani ret diye bir şey duyuyordum. Biraz afalladım doğrusu. Hapislerde geçecek hayatı, bir karabasan gibi çöktü üstüme. O da ben de öyle bir hayatı taşıyabilir miydik? Askere gitmesini istemiyordum yani. Ama hiç olmazsa rahat bir yere düşme şansı vardı. Hatta bir ara, bedelli beş yıl önce nasıl çıktıysa, beş yıl sonra da çıkar demiştim. Yusuf hiç oralı olmamıştı.

Tosi konuşmaya başladığında yüzüne baktım. Söylediği hiçbir şeyi duymuyordum. Oldum olası çok güzel bulurdum Tosi'yi. Yakışıklı bir erkek gibi değildi benim için. Güzel bir adamdı o. Şimdi ona bakarken, yaklaştıkça yükselen alevlerin arasına dalıyordum sanki. Yanaklarımın kızardığını görüyordum. Birden saç tellerimin zonkladığını, masanın üstündeki elini tutmak için kıvranan elimin sızladığını filan fark ettim.

Yusuf'un yanında, bu halimden utandım. Hemen kalktım masadan. "Ben biraz dolaşıp geliyorum," dedim. Kendimi

Mühye istikametindeki tepeye vurdum. Tepeye geldiğimde kalp atışlarım hızını kesmemişti.

Ne olduğunu ben de anlayamamıştım.

Ay sonu yemeklerimizden birinde Berin'in bana bakışını hatırladım. Tosi'den gözlerimi aldığım bir an Berin'le göz göze gelmiştim. "Fotoğrafını çektim," der gibiydi bakışları. Gözleri, "Onun kadını benim," diyordu.

Bir süre o yemeklerden uzak durdum. Berin de gelir diye değil. Karşılaşmak istemediğim Tosi de değildi. Düpedüz kendimle karşılaşmak istemiyordum.

1976 yılının Kasım ayında bir gün fakültenin amfisinde gördüğüm bu çocuğu unutmama hayat izin vermiyordu. O duvara çektiğim badana zamanla aşınıyor ve altındaki yazı yine ortaya çıkıyordu.

Bu kez çok daha sağlam, hatta birkaç kat badana çekmeye kararlıydım.

Lokantaya döndüm. Yanlarına gitmeden önce yüzümü görmek istedim. Lavaboya girdim. Allıklar, yanaklarımdan çekilmişti.

Rahatladım.

Eymür'deki karşılaşmamızdan sonra Tosi'yi ilk kez, Yusuf'u askere uğurlamadan önceki gece, Orhanların evindeki yemekte gördüm. Badana tutmuştu.

3

AVUKAT

Cevdet'le aynı yıl genç takımdan A takıma çıkmıştık. Stoper oynardı. Şimdiki belediye takımlarından da iyi imkânlara sahip bir müessese takımıydık. Öyle denirdi o zaman: Müessese takımı! Takımın değişmez sol bekiydim.

Ülkücü bir hocanın takımında iki devrimci topçuyduk. Ercüment Amca müessesenin yöneticilerinden biri olduğu için, takımın torpilli oyuncusu muamelesi görmüştüm başlarda. Benim faşolarla birlikte davranacağımı zannetmişti Cevdet. İdmanda ülkücüler teyp getirip *Estergon Kalesi*'ni dinletmeye başlayınca, bir gün ben de daha iyi bir teyp getirip dayadım Cem Karaca'dan *Kavga*'yı, *Tamirci Çırağı*'nı. Selda Bağcan... O günden sonra birbirimizin kademesine daha başka girmeye başladık.

Benim Ankara Hukuk'u kazandığım yıl o Konya İdman Yurdu'yla profesyonel sözleşme imzaladı. Hatta transfer parasının ilk taksidiyle bütün takıma *Old Spice* aldı. "Çok mu aradın lan bu lağım kokusunu," demiştim.

İdman Yurdu'nda, *Tom Amca'nın Kulübesi*'ndeki altın makastı. Topçu âleminde müzmin yedeklere böyle derdik. Tutunamadı orada. İkinci yıl Kulu'ya döndü.

Ortaokuldan sınıf arkadaşı olduğunu bildiğim Leyla vardı. Babası anası Leyla çocukken, çocuk dediğim on yaşında filan, İsveç'e gitmiş. Leyla, "Ben gelmem oralara," demiş o yaşta. Ağlamış, kendini yerlere atmış. Teyzesinin elinde büyümüş. Konya'da lisede okuyordu. Cevdet her Konya deplasmanında, maçtan sonra kafileden kopup mutlaka onunla buluşurdu. Leyla sonra öğretmen çıktı. Onunla önden bir söz, sonra nişan nikâh filan derken, Cihanbeylispor'un hocalığını yaptı bir iki yıl. 12 Eylül'ün hemen ardından Stockholm'e gitti ama hiç bağımız kopmadı.

"Ne zaman geleceksin buralara?" diye yıllarca peşimi bırakmadı.

Yanından ayrılırken iki hediyeyi çantama sokuşturdu. Birisi benim içindi. Topçuyken de ince ayar içen birisiydim. "Buranın votkası budur," demişti, Bernvin'i bana göstererek. "Bak bu da bunun yanına en iyi giden salamura balık."

İkinci hediye, kendisini anlatmak için bir kitaptı. *Kürt Aşkı!*

Berin "O çocuğa iyi ki vermişsin kitabı," dedi, "Burada o kitabın ne işi vardı?" Sustum. Anlamsız bir tartışma olacaktı. Zaten yemeğin sonuna gelmiştik. "Hadi Berin," dedim kadehimi uzatarak, "iskeleye basan yürüsün."

Eve geldiğimizde erken yattı. "Birazdan ben de gelirim," dedim. Gün içinde okuyamadığım gazetelere göz atmaya başladım.

Sokaktan trafik çekilmişti. Buzdolabının motor gürültüsüne takıldım bir süre. Mutfakla salonun temasını kesen ara kapıyı koltuktan kalkıp kapadım. Bico'nun kucağımdaki "motor" sesini saymazsam, tam bir sessizlik hâkimdi eve.

Biraz daha gazetelerle oyalandıktan sonra, yumuşak hareketlerle Bico'yu kucağımdan indirdim. Yatak odasının kapısını açarak yer gösterdim. Berin, bu güzel bahar gecesinde

derin uykusundaydı. Bico da, tecrübelerimden biliyordum, odanın kapısını açar açmaz yerini bulacaktı. Uyumak için yatağa girdiğimde Bico'yu, bana küfreden bakışlarına aldırmadan yerinden alıp odanın dışına atardım.

Birden *Yokuş Yol'a*'yı bir daha okumak arzusu canlandı içimde. Hatta *Büyük Saat*'ten değil, *Divan*'dan okumak istedim. "Sen bir yaz güzelisin..."

"Muş-Tatvan yolunda bir gün senin akşamın ne ki." Kanayan eşkıyalarla, kötü donanımlı askerlerle karşılaşmak istedim.

Hasan Hüseyin, her taşınmamda olduğu gibi kitaplarımı olduğu yere yerleştirdiği için *Divan*'ı bulmam zor olmadı. *Bilgi*'den çıkmış kitabın kapağına eski, sararmış bir gençlik fotoğrafıma bakar gibi baktım. Fiyakalı ve acemi, kendinden emin ve mutsuz, dingin ve huzursuz, yetenekli ve beceriksiz... 1976 yılında fakülte açıldıktan iki üç gün sonra bir gün, Ankara'nın yağmurlu bir Kasım ikindisinde, Zafer Çarşısı'ndaki Toplum Kitabevi'nde bu kitapla buluşmuştum. Acemi, mutsuz, huzursuz ve beceriksiz buluyordum kendimi. Bir kitabın kapağı ne kadar yalnızlık kokabilir? *Divan*'ın kapağı benim bütün yalnızlığıma arkadaş olacak kadar yalnızdı. Yıllar sonra bu duygumu çok saçma buldum. Muş-Tatvan yolunda *Yokuş Yol'a*'yı ezbere okumam da bir o kadar saçmaydı belki.

1986 yılının sıcak bir Ağustos günü, takımımla birlikte Muş yakınlarında bir yerden görevden dönüyorduk. Bitlis yol ayrımından sonra Rahva'yı arkamıza alıp Tatvan'a inerken, altımızda Van Gölü ve Feribot İskelesi, kartpostal gibi karşıma çıkmıştı. Reo'nun Beşikdüzülü şoförüne, "Çek sağa," dedim. Takımı aracın sağ tarafında içtima düzenine alıp, "güllerin bedeninden dikenleri teker teker koparırsan," diye şiire başladım. Turgut Uyar, bir yıl önce tam o gün bir başka cehennemine göçmüştü. "Benim içimde çok bekle-

miş, çok eski bir yer kanar," diye bitirip, "Takım! Araç bin!" komutu verdiğimde, alkış kopmuştu. Sakıncalı bir asteğmendim. Onuncu köy yoktu. Başıma ne gelebileceği umurumda değildi.

Benimle kafa yapmak için alkışlasalar bile, takımımı o günden sonra daha çok sevdim.

Oturduğum koltukta *Yokuş Yol'a*'yı defalarca okudum.

Artık uyumak istiyordum. *Divan*'ı yere bıraktım, üstümü başımı salonda çıkarıp yatak odasına girdim. Berin'in topuğunun üstüne kafasını koymuş Bico'yu alıp koridora bıraktım. Kapıyı kapadım. Berin'in yanına kıvrıldım. Çok sigara içiyordu. Göğsünün hırıltısını dinledim bir süre. Kötü uyuyordu. Birazdan uykusu bölünür, tersine döndüğünde bana çarpar ve uyanırdı. Uyanmasını bekledim, dönüp bana sarılmasını.

Neden kapatmadığımı, uzun uzun çalan telefonumdan anladım.

Gecenin bir yarısında telefonum iki nedenle çalardı. Sarhoş bir arkadaştan gelirdi. Nadiren eğlenceli olsa da, tatsız tuzsuz bir şey olurdu. Çünkü uzatır da uzatırdı. Değilse, acı bir haber için çalardı telefon.

Daha kötüsü oldu. Orhan, "Yusuf öldü lan, öldü!" dedi ve başladı hıçkırarak ağlamaya. Arkadaşlarım Kemal'le Nalân'ın oğlu, Piyade Asteğmen Yusuf Kesirli, Mutki kırsalında bir çatışmada, "şehit düştü".

Elimde büyüyen, bizim hafta sonu içkili yemeklerimizde iki sandalyeyi yan yana getirerek uyuttuğumuz Yusuf yoktu artık.

Yataktan kalkıp arka odada kütüphaneye geçtim. *Yeraltından Notlar*'ı çıkardım. Onun işaretlediği bir yer olmalıydı kitapta.

Onun Mefhum'uydum ben. İki ismimi kısaltarak kendince bir karma yapmıştı.

Yusuf'un her karşılaşmamızda önüme attığı yeni bir soru, onu giderek daha özel kıldı. Liseyi bitirip ODTÜ Sosyoloji'ye girdikten bir, belki de iki yıl sonra artık arkadaşımın oğlu değil, tartışırken kavga da edebileceğim ahbabımdı. Kimi geceler "Evde misin Mefhum?" diye beni araması da bu ahbaplıkla ilgiliydi.

"Evdeyim."

"Step Kurdu'nu bitirdim, aynı yerde buluşalım mı?"

Serin bir yaz sonu gecesi evimin alt sokağındaki meyhaneye geldiğinde, sağ omzundan bileklerine kadar iri harflerle inen *Demian* dövdürmüştü koluna. Sevgilisiyle gelmişti. "Bir kaplumbağa gibi yerleşebileceğimiz kendimiz var mı?" diye sordu. Gülümseyen edasıyla, "Lafa buradan başlayalım."

Üçümüz eve dönerken, beş dakikalık yürüme mesafesinde bir ara sevgilisinin elini bırakıp bana döndü ve "Haklısın Mefhum," dedi, "hepimizin içi boşalmış."

O gece bende kaldılar.

Askere gitmeden önceki son bir yılında buna benzer az gece yaşamadık... O gecelerin sabahında bir keresinde, evi terk etmeden önce salondaki masaya "İnsanlık kendini öldüren ilk insan tarafından ihanete uğramıştır," yazan bir not bırakmıştı. Fiyakalı imzası okunacak kadar netti: *Piç!*

Yine böyle akşamlarından birinde sevgilisi ikimizden izin isteyip uyumaya gitmişti. Çok okuyordu Yusuf. Her şeye azgınca meraklıydı. Bazen kurduğu cümleler bana, okuduğu bir roman ya da izlediği bir film karakterine aitmiş izlenimi veriyordu. Tam böyle bir anda, "Bana kendine ait cümleler kur Yusuf," dedim. Ne üzerine konuşuyorduk acaba? Hiçbir önemi yoktu. Ne olursa olsun bu sözü hak etmemişti. Öğretmen olmaktan onca uzak durmama rağmen dilimi tutamamış, yine yapacağımı yapmıştım.

"Mefhum," dedi, "sabahı beklemeyeceğim." Arka odada kütüphaneme daldığını hemen anladım. İki dakika sonra elinde bir kitapla geldi. Kitaptan eliyle koymuş gibi bir sayfa açıp, "Şimdi dinle beni," dedi: *Beni bağışla babacığım bir daha yapmam, demekten nefret etmişimdir. Böyle söylemeyi beceremediğim için değil, tam tersine, kolaylıkla, hem de çok rahat söyleyebildiğim için nefret etmişimdir bu sözden. Zerrece suçum olmadığı halde, birtakım düşler kurarak kendimi suçlu bulduğum olmuştur çoğu kez.*

Eymir'de yürüyüşten dönerken gördüğümde birkaç hafta sonra askere gidecekti. Nalân'la büfelerin birinin önünde oturuyorlardı. Onları hemen göl kıyısındaki lokantalardan birine davet ettim. Uzun bir aradan sonra ilk kez Nalân'la iki üç kelime etmeye ilişkin yoğun bir arzu hissettim içimde. Masaya oturur oturmaz Nalân sebebini anlayamadığım bir şekilde aniden yanımızdan kalktı. Yusuf bana bir sürü şey anlattı. Onu dinleyemeyeceğim kadar kafam karışıktı. Bir şeyler söyledim ona ama ne dediğimin ben de farkında değildim.

Sonra bir akşam Orhanların evinde buluştuk. Yusuf ertesi gün askere gidiyordu.

Arka odadan salona geçtim. İki yıl olmuştu sigarayı bırakalı. Berin'in paketini arandım kısa bir süre. İlk defa bu kadar çok istedim sigara yakmayı. Bir çekişte sigaranın hepsini içecek kadar çok istedim. Vazgeçtim.

Cenaze, yarın olmasa bile öbür gün büyük bir ihtimalle Kocatepe Camii'nden kalkardı. Yarın sabah Nalânların evi haberci kaynardı. Benim güzel çocuğum Yusuf'un fotoğraflarını isterdi gazeteciler. Demeç alırlardı. Kemal zaten iste-

dikleri gibi konuşurdu. Nalân'ın söylediği lafları da kesin kırparlardı.

Saate baktım, ikiye geliyordu. Sabahı bekleyemezdim. Nalân'ın acısını yaşayacak kadar yakındım ona.

Yıllar önce, birbirimizle iki üç çift laf ancak edebildiğimiz zamanlarda da koyduğum ad buydu. Nalân'a yakın olmak! En kolay tarif buydu galiba.

Çok güzel bir kızdı tanıdığımda. Onu biraz daha tanıdıkça güzelliğini unutmaya başladım. Ortaya çıkmayan, görmek için aynı hizada olmak gereken birisiydi. Ya da bir sıra üstünde... "Hukuk Başlangıcı" dersinde okuduğu kitabın *Anayurt Oteli* olduğunu meselâ, başka nasıl görebilirdim?

Kemal'le sevgili olduğunu fakültede herkes bilirdi.

O yaşlarda sevgililer, evli çiftlerden daha korunaklı kılardı birbirlerini. Siyasal'dan Şehnaz'la benim kendi çapımızda Kutsal Aile olmamız da böyle bir şeydi.

Kemal mi onun hayatına erken girmişti, Şehnaz mı benim hayatıma zamansız? Hiç aklıma gelmedi böyle bir soru sormak. Yirmili yaşlarımızda bize ait olmayan sorulardı bunlar. Zaman, fakültedeki o güzel kızı güzel bir kadın yaptıkça bana daha çok yakınlaştırdı. Böylece daha çok ulaşılamaz oldu.

Berin'i uyandırmak istemedim. Başucuna bir not yazdım. "Çok acil bir arkadaşımın evine gitmem gerekti. Uyanınca beni cepten ararsın." Berin'e taşınmadan önce bazı geceler kaldığımda kullandığım eşofman altıyla Arsenal formasını üstüme geçirip tam evden çıkacakken geri döndüm, aynı nota Nalân'ın ev telefonunu da ekledim.

Nalânların apartmanın önünde askerî bir minibüs ve ambulans aracı bekliyordu. Haberi aldığım andan itibaren,

Nalân'la ilk karşılaşmamda kuracağım bütün cümleler bana yavan geldi. Zaten herkesin içinde onunla konuşamayacağımı biliyordum. O ana teslim olmaktan başka çarem yoktu.

Asansöre bindim. Üçüncü katın düğmesine bastım.

Salı günü eve kapandım. Kapıdan dışarıya adım atamayacağım kadar kararmıştı ruhum. Cenaze evinde çoğu fakülteden dönem arkadaşlarımın her biri televizyonda açık oturuma katılacak kadar Kürt Sorunu uzmanı olup çıkmıştı. Onları dinlemeye nasıl tahammül ettiğimi düşündüm. Araya giren yıllar, çoğuyla arkadaşlığımın arasına boşuna mesafe koymamıştı. Karşılıklı birer yabancı olmamız, hayatın akışıyla ilgili değildi. Sebepsiz gibi görünen uzaklıkların ne anlama geldiğini dün gece daha iyi anlamıştım.

Akşam işten döndüğünde Berin de benden uzak durmuş, bir bahaneyle evden çıkarak yasımı paylaşmanın en güzel yolunu bulmuştu.

Gece çok az uyudum zaten.

Çarşamba sabahı uyandığımda güneş doğmak üzereydi. Hızla terk etmek için yapmam gereken bütün hareketleri eksiksiz yaparak evden çıktım. Bir an önce büroya ulaşıp gazetelere gömülmeliydim.

Beş dakika olmadan Atatürk Bulvarı'ndan Meşrutiyet Caddesi'ne girdim. Cadde üstünde balyalarını henüz açmakta olan gazeteciden, bir ikisi dışında bütün gazeteleri toplayıp arabayla Mithatpaşa Caddesi'ni geçip ilk sola kıvrıldım. Dr. Mediha Eldem Sokak'ın sonundaki açık otoparka arabamı bıraktım. Küçük dikdörtgeni dolaşıp, yine Mithatpaşa'yla Meşrutiyet'in köşesine geldim. Apartman görevlisinin özürlü oğlu, kapının girişindeki üçlü koltukta oturuyordu. Ne zaman karşılaşsak, yıllardır birbirini görmeyen iki eski dost

gibi birbirimize sarılır ve karşılıklı hal hatır sorardık. Öyle yaptım. Büroya girmemle, kahve suyunu koyup gazeteleri taramaya başlamam bir oldu.

Nalân'la karşılaşmam beklediğimden kısa sürdü. Çok satan bir gazete, "Şehitlerin Kemikleri Sızladı" manşetini atıp, Nalân'ın morgda, tabutun başındaki resim altını, benzer ifadelerle döşemişti. Şehit ailelerinden birkaç kişinin demecini hızla geçtim. Onlara göre Nalân her sepetteki çürük yumurtadan biriydi.

Sadece Şamil'in çalıştığı gazetenin, "Ana Yüreği Acıda Eşitlendi" manşetiyle verdiği haberinde, "şehit asteğmen annesi"nin, törene Devlet Erkânını istemediği, oğlunu sevenleriyle birlikte uğurlamak istediği sözlerine yer veriliyordu.

Televizyon kanallarından yüzüne aşina olduğum emekli general, "Şehit kanıyla sulanmış bu topraklar"la başladığı nutkunu, "Göğsünü teröristlere siper etmiş bir vatan evladı hakkında, annesi bile olsa kimse böyle konuşamamalıdır. Cumhuriyetin savcıları nerede, ben bunu merak ediyorum," sözleriyle bitirmişti.

Büromdan görünen Kocatepe Camii avlusunun, öğlen saatlerinde neye tanıklık edeceğini aşağı yukarı kestirmiştim. Cami, alışık olduğu yüksek temsilden bu kez mahrum kalacak, cenazede "Şehitler Ölmez Vatan Bölünmez!" diye bağıracak kimse olmayacaktı.

Yine de orada olmak istemedim.

Saat on gibi bürodan çıktım. Yusuf, annesinin ısrarı sonucu Şehitliğe gömülmeyecekti. Onu dün öğrenmiştim. Karşıyaka'ya erken varıp, ölülerimin mezarını ziyaret ettim. En son Faik Candan'ın yanından ayrıldıktan sonra Orhan'ın SMS'le adasını, paftasını hepimize bildirdiği defin alanındaydım. On-on beş dakika geçmeden uzaktan arabaları gördüm. Cenaze, Çankaya Belediyesi'nin aracıyla gelmişti.

Nalân'ı Orhan'ın arabasından inerken gördüm. Kemal'i aradı gözlerim. Tabutu taşıyan grup içinde gördüm bir an. Sanki her şey bir anda, hızlandırılmış bir film gibi bitti. Yarım saati üç dakikaya sığdırdık. Kemal, kefeni mezara kadar indirdi yanındaki bir iki arkadaşımızla birlikte. Kürekler çalıştı, topraklar atıldı, üstüne sonra çiçekler yerleştirildi. Hoca dualar okudu.

Her şey bittikten sonra, kimse böyle bir şey beklemiyordu. Nalân mezarın başına geldi. "Çok teşekkür ederim, Yusuf'u yalnız bırakmadınız," diye başladı, söze. "Belki de bu saatlerde, bu ülkenin iki evladı kim bilir nerede, hangi toprağın altına girdi."

Ölüm ıssızlığı denen şey, buydu galiba. Ardı ardına deklanşör sesleri bile fısıltı gibi geldi hepimize. Aldırmadan devam etti. "Hiçbirimiz bilmiyoruz, belki Yusuf'un silahından çıkan mermiler o iki çocuğu bu hayattan aldı, belki de onların mermileri Yusuf'un göğsünü parçaladı." Elli metre ötede, köşe başında contası bozuk çeşmenin musluğundan akan su sesinden başka suskunluğumuza karışan hiçbir şey yoktu.

"Şimdi o iki anneye sesim ulaşsın istiyorum. Bu sessizlik belki buna yarar. Onların acısına ulaşmak istiyorum. Bana yardım edin. Üçümüzün de memeleri arasında aynı bıçağın acısı var şimdi. Üçümüz de kanımızı içimize akıtıyoruz. Ben Yusuf'un annesiyim. İki anne daha var şimdi çok uzakta. Nerede olduklarını bilmiyorum. Hayattalarsa eğer, yaşadıkları acının ne olduğunu biliyorum. Biz, üç kadınız artık. Üç anneyiz. Üçümüz aynı anneyiz. Yusuf'la birlikte o iki çocuğu kardeş yapacak birileri varsa, biz üçümüzüz. Beni anlayın, bize yardım edin."

4

AYFER

"Ayfer, bu senin liseden arkadaşın değil miydi?" diye sordu, Mahmut. Kahvaltıdan kalkmıştık. Ben masayı toparlarken, o gazete okuyordu. Masayı bırakıp yanına geldiğimde, "İşte," dedi resmini göstererek. Yanaştım, gazeteye yakından baktım.

Ara sıra Mahmut'a Tavşanlı'dan resimler çıkarıp gösterirdim. Vedat Ağbimin biz Bismil'e dönerken, Gar'da gizlice çekip verdiği fotoğrafımızı büyütüp salona koymuştum. Yıllarca durduydu orada.

Otuz bir yıl önce Tavşanlı'da bıraktığım arkadaşımın saçlarına sadece bir perçem ak düşmüştü. Aynı çekik gözler, aynı beyaz ten. Zaten çok sert bakardı. Gazetedeki resminde herkese, hepimize daha sert bakıyordu şimdi. "Okusana," dedim Mahmut'a, yanındaki kanepeye oturur oturmaz.

Yandım ki ne yandım! Ah annem benim, ah yavrum!

Dokuz yıl yazıştık birbirimizle. 1983 yılında kesilmişti mektuplarımız. Veysi Ağbim Diyarbakır mahpusuna düşünce, bütün bir aile izlendiğimiz için, giden gelen mektuplar başına dert olsun istemedim. Araya giren yıllar hasreti çoğaltır, ama yazmak için, aramak için elinizi tutar. Sonrasın-

da ona yazmak için bir yanım yanıp tutuştu, bir yanım sebebini bilmediğim bir şekilde önüme çıktı. Bir gün nerede, nasıl karşılarsak karşılaşalım, Tavşanlı Garı'nda ayrıldığımız güne döneceğimizden emindim.

Bu mu beni rahatlatıyor, bu mu şimdi beni böyle acıtıyor?

Avukatlığa başladığında TEK'e girmişti. Alt katta yeğenim bilgisayarda bir şeyler yaptı, işyerinin adresini ve telefonunu da yazıp verdi. Şimdi aramak istesem bile izindedir, dedim vazgeçtim. Hem arayamazdım zaten. Artık ağlamayacağım demiştim, kendime. Ağlamayı unutmuştum. Yine de kendimi tutamamaktan korktum. Karşıma çıksa telefonun bir ucunda, ne diyeceğimi bilemedim. Berfinimin doğduğunu ona yazdıktan bir ya da iki yıl sonra, hastanede kucağında Yusuf'la resmini göndermişti.

Yazmadan basıp gitmek istedim Ankara'ya. Bir yerden bulurdum nasıl olsa. Bulmak, sarılmak, çocuklar gibi koynunda ağlamak istedim. Sonra tetkikler, randevular filan geldi aklıma. Çakılıp kalmıştım, buraya. Bir yere kıpırdayacak halim yoktu. "Yazayım," dedim, "en iyisi bir mektup yazayım."

Berfin'in odasına girdim. Masasına oturdum. Kâğıtlar, kalemler, gittiği günkü yerindeydi. Bir kâğıt çektim önüme. Kalemliğinden bir tanesini aldım elime. "Nalân, gözümün nuru, canım kardeşim," diye bir mektuba başladım. Tam otuz bir yıl sonra yeniden yazmaya başlamıştım ona.

5

MÜDÜR

Fevzi Çakmak'la Mehmet Efendi Caddesi kavşağına Pazar gecesi asılan dev bir Fenerbahçe bayrağının altından geçtim. Lafa gelince "Seni seviyoruz, seni seveni de seviyoruz," derler ama iki sabah oldu, şu Van çukurunda bir cengâver bile kalmamış bu ibnelerin bayrağını yerde paspas yapacak. Pazartesi ve Salı sabahı yaptığım gibi söve söve işyerine girdim.

İzin denilen şeyi unutmuştum zaten. Sahada ya da takımı Masa Tenisi Şampiyonasına götürdüğüm için bölge dışında değilsem, her sabahki şeyleri yapacak, gazeteleri okuduktan sonra, elimdeki iki üç elemanı hastanelere yollayacaktım. Bu sabah Muhittin, Tıp Fakültesi hastanesine, Cemal, Tatvan'a gidecekti. Tıbbi ürünler işi telefonla olmuyordu. Gezmeden, birebir görüşmeden, gidip hastane müdürünün çayını içmeden, başhekimin taşaklarını okşamadan sipariş alamıyorduk.

Tıbbi ürünler temsilciliği, hesapta en fazla bir, hadi bilemedin iki yıl sonra buharlaşacak bir işti. Kırklareli'nde kitap pazarlamacılığı, Sinop'ta pansiyonculuk, Bodrum'da animasyon organizasyonu, işi öğrenmeme gerek kalmadan bit-

mişti. Londra'da İstanbul'daki bir tekstil şirketinin irtibat ofisi, kurulduktan altı ay sonra bomboş bir daireden ibaretti.

En kısası da Atina'ydı. Haber basına yansımamıştı gerçi ama Apo'nun Şam'dan çıkıp Moskova'ya geçtiği bilgisine ulaşmıştık. Yunanistan'a gitme ihtimali yüksekti. Eskisini merkeze çektiler, THY'nin Atina Ofisi Müdürü maskesiyle Ekim ayı ortalarında Atina'ya postu sermiş, ERNK'nin bürosunun burnu dibinde bir ev kiralamıştık. Şubat ayı ortasında da Atina'yı terk ettim. Apo'yu getiren uçak, artık Türkiye semalarına girmişti.

Bu kez Van'a çakılıp kalmıştım.

Gazete sayfalarında gezinirken Şükran'ın geldiğini fark edemedim. Bardağa bakmadan çay tabağından şekerleri aldım, bardaktan kaşığı çıkardım, "Gel kızım," diye seslendim.

Nezir'in ricasını geri çevirmemiş, İstanbul'un da onayıyla kızı işe almıştım. Çok iyiliğini görmüştüm Nezir'in. Önemli işler yapmıştı benim için. Ama artık iki yıldır Nezir de hedeften uzaklaşmış, ilişkim kesilmişti. O bir İK'ydi artık. Özalp'ta, Saray'da, Gürpınar'da; okul, sağlık ocağı inşaatı, köy yollarının asfalt işi gibi küçük taahhüt işleriyle başladığı işini, Ankara'ya, Bakanlık ihalelerine taşıdığını biliyordum. Ara sıra Başkale'ye, köyüne geldiğini Şükran'dan duyuyordum duymasına da, çok istememe rağmen, bizim dünyanın kuralları, onu aramamamı emrediyordu.

İstikrarlı bir kızdı, Şükran. Beş yıldır, çayımı iki şeker ve haliyle, bardağın içindeki kaşıkla getiriyor, her seferinde de, iki şeker ve çay kaşığıyla yerine dönüyordu. Umudunu yitirmemiş insanları severim. Bir gün çayımı şekerli içeceğime inanmıştı. Ondaki sabır ve kararlılık, bendeki direnişi güçlendiriyordu.

Pazar gecesi Mutki kırsalındaki çatışmayla ilgili haberleri aradım. Şehit asteğmenin annesinin açıklamalarına baktım. "N'oluyo lan?" dedim kendi kendime. Hemen diğer ga-

zetelerde haberin nasıl işlendiğini anlamak için hızlı bir tarama yaptım.

Önümdeki gazeteler, bu saatlerde, kesinlikle Riyaset'te de okunuyor olmalıydı. Odalardaki konuşmaları duyar gibi oldum. Farklı düşünen çok nadir biri olsa bile, kimse birbirine faça vermezdi böyle durumlarda. "Patron, orospuya bakar mısın neler kusmuş," derdi, biri. Daha kibarı "Karı harbiden kafayı yemiş," derdi, karşısındakine. Bayan memurun olduğu bir odada bu konuşmalar inceltilir, bütün ayılar panda rolünü oynardı. "Ağbi şehit anneliği bu mu yaa!" diyen memurun lafına, bayan memur atlardı: "Şehit değil terörist annesi bu, terörist!" Bu memur, genellikle bir görev şehidimizin kızı olurdu. Hassasiyetine hak vermemiz, aptal olmasına engel değildi. Diğeri çay getirmek için kalkıp odadan çıkarken, çok mühim bir laf edecekmiş gibi odadakilere dönüp, "Artist, şov yapıyor işte," derdi. "Evet, yani," derdi aynı hassas ve aptal genç kız, saçlarındaki kırıkları ayıklarken; "artık bişeyler olsun yani." 'Yani'ler uzatılır, ş'ler bembeyaz, inci tanesi dişlerinin arasından tıslayarak çıkardı.

Şehidin annesi, aslında sapına kadar doğruları söylüyordu. Beyaz tenli, çekik gözlü, yüz çizgileri sert, ya suyun öbür tarafından hatta Bulgar göçmeni, ya da hafif kemerli burnuna göre bizim Çerkez kızlardan biriydi. Buraya gelen baskıların kalitesizliğine rağmen, gözleri o kadar netti ki, hepimize "Askerin filan ne işi var benim cenazemde," diye bakıyordu. İçişleri Bakanı, Milli Savunma Bakanı gidip o asteğmenin annesine ne diyecekti? "Verdiğimiz rahatsızlık için özür dileriz." Oldu!

Kadın daha ne söyleseydi? Şehit annesinin acısıyla terörist annesinin acısını kıyaslamaya kimin götü yiyebilirdi?

Teröristlerin de annesini gördüm. Bir kere baktım gözlerinin içine. Diyarbakır'da, Mardinkapı'da. Son oldu. O gün-

den sonra görev gereği terörist cenazesine gitmek zorunda kaldığımda kadınlarla göz göze gelmemeye çalıştım.

Haberleri okuduktan sonra, "Yandın sen kızım," dedim, şehidin annesine. Biz yapmasak polis yapar, polis yapmasa JİT yapar, telefonuna dalar, arabana, evine. "Helâl olsun, taşaklı kadınmış" cümleleri kuran da çıkar, boğazı düğümlenip gözleri dolan da. Nalân Kesirli'nin, Hogir kod Zeki'nin anasının böğrüne başını yaslamasındaki o sahiciliği içinde hissedenler, siperden kafasını dışarı çıkaramaz. Prosedür bunu gerektirir. O prosedür bizim önümüze bir kaşarı atar, o da "Bakın bakalım bunun arkasında kimler var!" der. Sonrası çilingirlere, yol işçilerine, telefon mandalcılarına, araba tamircilerine kalır.

Saate baktım. 10'a geliyordu. Şükran'a seslendim. "Bana Adil'i bağla." Elinde yine iki şekerli ve çay kaşıklı Ajda'yla geldi. Elindeki Ajda'yı bıraktı, bir eline masamdan boşunu aldı, öbür eline de doludaki iki şeker ve çay kaşığını. "Emredersiniz Müdürüm," dedi, "hemen Adil Bey'i bağlıyorum."

Dâhili hattan sekretere ulaşmayı hiçbir zaman becerememedim. Riyaset'te bile herkes benle dalga geçerdi. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nden Adil'i bağladı. Adil gençlik yıllarımdan hem takım arkadaşım hem de sınıf arkadaşımdı. İkimiz de baba mesleğinden yürümüş, şirkete aynı yıllarda girmiş, birkaç kursta da birlikte olmuştuk. Benim Van'daki masa tenisi antrenörlüğümü de o bağlamıştı. Bir gün içinde sözleşmeli antrenör olarak İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü'ne girişim bitmişti. Bu yolla bölgede dolaşmam çok kolay oluyordu. 306 İksir'in bagajında bir kutunun içinde yüzlerce Nittaku top, beylik tabancam gibi karbon tahtaya Tackiness FX 2 mm lastikli raketim, dört beş tane de "bundan bir şey olur" diyebileceğim çocuklara vereceğim türden Butterfly Timo Boll 500 marka hazır raketlerle, gittiğim ilçelerde okullardan öğrenci seçiyordum. Sağ olsun Adil, bir dediği-

mi iki etmeyen özel malzemecim olmuştu. Şimdi de ondan, Van'a bir turnuva ayarlamasını isteyecektim.

"Tamam," dedi, Adil, "söz veriyorum, seneye mutlaka hiç olmazsa bölgesel lig ayaklarından birini Van'da yapacağız."

Arkasından Bölge Başkanını aradım. Toplantıyı üçe kadar mutlaka bitirmek zorunda olduğumuzu söyledim: "Kapalı Spor Salonunda il seçmeleri var, çocukların yanında olmak zorundayım."

Seçmeler aslında saat beşte başlayacaktı. Turgut'la özel çalışmak için beyaz yalan söyledim Başkan'a. Solaktı Turgut. Antrenmanlara, aşağı yukarı ben yaşlarda dedesiyle birlikte gidip geliyordu. Ben de "Dede" diyordum ona. Dedenin en büyük zevki, antrenman başlamadan ya da bittikten sonra, belinden raketi çıkarıp torunuyla oynamaktı. Turgut'un elini bozar diye yasakladıktan sonra Dede bana biraz bozuldu ama torunuyla birlikte gelmekten hiç vazgeçmedi. Nefsini köreltmesi için, bazı günler, ben Dede'yle oynamaya başladım. Ama zevk almadığından emindim.

Turgut'un, küçük yaşına rağmen seçmelerde bir sorunu olmayacağını biliyordum. On yaşında, ayakları çok iyi, çok çabuk öğrenen bir sporcuydu. Her solak gibi backhand'i kuvvetliydi, çok iyi top dağıtıp, çok sağlam bastırıyordu. Bu çocuğu ne yapıp edip bir iki yıl içinde yaş grubu milli takım kampına göndermeliydim.

Masanın üstünden sigaramı çakmağımı topladım. Cep telefonumu kontrol ettim. Yine gömleğimin sol cebine koymuştum. Oradan alıp pantolonumun cebine yerleştirdim. Şükran'a "Bugün gelmem," dedim. Çıktım. Yolun karşı tarafına park ettiğim 306 İksir'e bindim. Hemen Yeliz'in kasetini koydum. İlk gençliğimden beri hastası olduğum bu kadının *Yalan* şarkısını dinleyerek, Bölge Başkanlığı'na yola koyuldum. Her defasında olduğu gibi, şarkının içinde geçen "yalan" sözcüklerini saymayı denedim. Bu kez sekizde bı-

raktım. Yol kısa olduğundan değil. Şarkıya kaptırdığımdan. Her zaman olduğu gibi!

İçeri girer girmez, Başkan'a, "Patron, Yeliz'in şarkısında kaç yalan var tahmin et?" diye sordum. Cevap vermeyeceğini biliyordum.

6

AVUKAT

Haftada bir Nalân'ı arayıp sesinden hava tahmini yapmaya çalışıyordum. Ya gerçekten çok iyiydi ya da su sızdırmayan bir testi gibiydi. Son üç ay içinde birkaç kez Orhanlarda ya da Nurdoğanlarda buluştuk. Kemal hiçbirinde yoktu. Hiç aklıma gelmedi, sormadım da zaten Kemal nerde diye.

Bir kez de Kumsal'da bir araya geldik. Berin de vardı. Sekiz - on kişilik bir masaydık. Alkolden ehliyeti kaptırdım kaptıralı, arabayı almıyordum. Dağıldıktan sonra, Bayındır Sokak'ı karşıya geçip taksiye biner binmez, "Ben Nalân'ı çok sevdim," dedi, Berin. Böyle masalarda bir saatten sonra herkes birbirinin konsomatrisi olur. Berin'le Nalân'ı yan yana görmedim. Gece boyunca iki çift laf etmemişlerdi.

"Nalân çok sağlam kızdır," dedim.

"Belli," dedi.

O geceden sonra araya adli tatil girdi. Herkes bir yere dağıldı.

Yeni adli yılın ilk haftasında bir sabah Orhan, "Yarın, adliyede olacak mısın," diye sordu.

Nalân'la Kemal boşanıyordu. Anlaşmalı boşanma davasında iki tanığa ihtiyaç vardı.

Çok gerildim. Formalite bile olsa, orada olmak istemedim. *Tarafları tanırım, akrabalığım yoktur, ikisi de arkadaşımdır, başından beri aralarında uyumsuzluk vardı, hatta ortak arkadaş ortamımızda birbirlerine ağza gelinmeyecek laflar ettiler, bence bu evlilik ikisi için de katlanılmayacak hale gelmiştir.* Bunları mı söyleyecektim mahkemede?

Orhan, iki üç gün sonra boşandıklarını söyledi. Her ikisini de aramak, ama en çok Nalân'ı aramak istedim.

Onun aramasını bekledim.

7

BERİN

Çok kısa oldu aslında konuşmamız. İkimiz de sündürmedik, uzatmadık. *Neden, nasıl, ama aslında* gibi sözcüklerle başlayan cümleler kurmak hiç geçmedi aklımdan.

O gece çok kar yağdı Ankara'ya. İşten çıkmış, yol üstünde bir marketten kanyak ve şeftali suyu almıştım. Evde ikisini bir şişede karıştırıp iki mataraya bölecektim. İki matara da bana geçen Nisan'da doğum günü hediyesiydi. "Bakma, mevsimi değil ama lazım olur," demişti. Botanik Park'a çıkmak, karlarda yuvarlanmak, lapa lafa kar yağarken üstümüze, bir bankta mataramızı yudumlarken öpüşme hayalleri kurmuştum.

Evin önünde park yeri bulmak, bu saatlerde büyük ikramiyeyi yakalamak gibi bir şeydi. İngiliz Büyükelçiliği'ne kadar devam ettim. Arabayı park ettikten sonra sokaktan aşağıya doğru, buzda kayıp bir yerimi kırmamak için ağır adımlarla indim. Evde olacağını söylemişti işten çıkmadan. İyi de salonun ışıkları neden yanmıyordu? Önce şaşırdım. Apartmanın kapısını açar açmaz, yüksek sesli müzik yüzüme vurdu. Evin kapısına yaklaştıkça müzik sesi artıyordu. İçeri girdim. Karanlıkta Bülent Ortaçgil'in sesini duydum: "*Sen kendine ön-*

lemler aldın. Ben kendime yasaklar koydum, önümüzde barajlar var." Ben de girdim o cırtlak sesimle. *"Bu su hiç durmaz."*

Koltuktan kalktı. Müziğin sesini kıstı. Her şey bir anda oldu. "Yapamıyorum," dedi.

Aslında bana taşınması, kanserli bir hastanın, kemoterapiden sonra radyoterapi alması gibi bir şeydi. "Keşke bunu da deneseydik" demeyelim, gibiydi. Ayrılık lafını edemeyen erkeklerden değildi. O model erkekler gibi kadını bezdiren ve ayrılığa zorlayan biri değildi. Bunun için ona teşekkür edecek değilim.

Bir korku filmi gibi olmuştu ilişkimiz. Tam ayrıldık, film bitti derken, devamı başlıyordu. Gece geç saatte gelen bir telefon: *Hadi bir yerde kahve içelim, tamam ben bırakırım seni eve, içeri gel istersen bir kadeh bir şey içip gidersin, kal istersen, nerde yatmak istersin.*

En büyülüsü, gecenin sonuna doğru edilen "Nerede yatmak istersin?" lafıydı. Kimse burnundan kıl aldırmazdı. Onun evinde o, benim evimde ben, bu lafın ardından yer gösterirdik birbirimize. En aşağılayıcı olanı da yatağın başına konan vücut ve baş havlusuydu. Bir kere ona bunu yaptım ve çok pişman oldum. Misafir eden, misafire "iyi geceler" öpücüğü, tabii ki yanağa kondurur ve odalara çekilirdik. Sonra içimizden, aynı okuma fişlerini tekrar etmeye başlardık.

"Uyumamıştır."

"Hayır, ben gitmeyeyim, o gelsin yanıma."

"İnat etmenin anlamı yok, ben kalkıp yanına gidiyorum."

"Sakın gitme, şimdi yanına gelecek."

Gelenin kaybettiği az gece yaşamadık.

"Ben o gece uyuyordum, sen geldin yanıma." Hayır, daha sonra birbirimizi yemek için bu kadar basit cümleler kurmadık. Aklımızdan geçmedi mi? Ona sorsan, o da inkâr etmeyecektir. Geçti, tabii ki.

Böyle bilmem kaç kere, Büyük Ödül'lü "Kibir Geceleri" yaşadık. Bazen o kazandı, bazen ben. Aslında ikimiz de kaybediyorduk.

İkimiz de biliyorduk o gecenin nasıl biteceğini ama kuyruğu dik tutmalıydık. Krepon kâğıdından kuyruk! Sonra tekrar başlıyordu ilişkimiz. Her ayrılıkta her birleşmemizde eksilip duruyorduk işte. Neyin eksildiğini görmüyorduk, hissetmiyorduk.

Ondan son kez bir şey rica ettim. Taşınmasını görmek istemiyordum. Bana acı verecekti. Henüz kendi cenaze törenimi izlemeye dayanacak kadar güçlü değildim. Belki de hiçbir zaman olamayacaktım.

Ertesi gün Kıbrıs'ta bir üniversitede, bir panelde konuşmacıydı galiba. "Döndükten sonra hallederim, merak etme," dedi. Yeni bir ev bulması zaman alacaktı. "Acele etme," dedim ona. "Uçağa yine üç saat önce gitme," diyecektim. O kaldırırdı da, ben espri yapacak durumda değildim.

Birkaç gün sonra eve girer girmez, ben de kendime itiraf ettim. Bu artık, sezon finali falan değildi. Bu dizinin devamı çekilmeyecekti. Kanal, dizimizi yayından kaldırıyordu.

Masanın üstündeki örtüde, evin anahtarlarını gördüm. Bico, iki bacağım arasında sekiz çizmeye başlamıştı. Çantamı yere bıraktım. Sandalyeye oturdum. Bir not bırakmış mıydı? Masada göremedim. Oturduğum yerden kapının önündeki ayakkabılık görünüyordu. Orada da bir şey yoktu. Ayakkabılarımı ayağımdan fırlattım. Ne kadar oturdum sandalyede hatırlamıyorum.

Tam yerimden kalktığımda gördüm Dual pikabı. Hem çok şaşırdım, hem de çok sevindim. Dual'i unutmuş olamazdı. Fakülteye girdiği yıl Kredi Yurtlar'dan aldığı birikmiş burs aylıklarını pikaba yatırmıştı. "Kendi paramla satın aldığım en güzel şey," demişti bir gün. Benim de çok sevdiğimi biliyordu. Hatta bazen "Bunu bana bir doğum günümde hedi-

ye etsene," diye şakalaşmıştım. Şakamın ardındaki gerçek buymuş.

Ankara dışına çıktığında özellikle sabahın ilk ışıklarında gelirdi. Sessizce yanıma sokulduğunda uykulu gözlerle delice sevişmeyi istediğim gibi *The Final Cut*'ı, uzunçalardan dinlemek istedim. Çok canım yanacaktı.

Kazım Koyuncu'nun CD'sini buldum. CD çalarda yedinci parçayı tuşladım. Koltuğa geçtim. "*Koyverdin gittun beni Allah'undan bulasun*"u duyar duymaz, kendimi koyuverdim.

Üç gece önce, kanyak ve şeftali suyunun olduğu poşet, bıraktığım yerdeydi. Bahçe kapısını açıp kanyak ve şeftali suyunu boşalttım.

8

NALÂN

Dün geceden beri yağan kar, Ankara'yı bembeyaz yapmıştı. Canım, Kurtuluş Parkı'nı çekti. Yusuf'la gelirdik buraya. O zamanlar çok küçüktü. Ne zaman kar yağsa, "Beni kardan adam yap," diye dışarı çıkartırdı.

Ataç Sokak'tan çıkıp sola Kolej'e doğru döndüm. İki sürücü kar sessizliğinde, kayarak birbirine çarpmış iki arabanın başında, umutsuzca trafik ekibini bekliyordu. Araç sahiplerinin birbirleriyle konuşmaları bile kar yağarken melodikti. Tavşanlı'da çocukluğumda, kar yağarken herkes bana fısıltıyla konuşur gibi gelirdi. İftar vakti pide kuyruğuna girmişken, servis otobüslerinden işçiler inerken, İstanbul'dan gelecek dayımla Vedat Ağabey'i otobüs yazıhanesinin önünde beklerken, sömestr tatilinde İzmir'den kuzenimi Gar'da karşılarken, herkes ne kadar bağırarak konuşsa fısıldar, ne kadar fısıldasa şarkı söyler gibi olurdu.

Böyle karlı gecelerde, zincirlerini takmış arabalar bile şarkı söyleyerek geçerdi önümüzden: "Benzemez kimse sana tavrına hayran olayım."

Vedat Ağabey'den duymuştum ilk kez bu şarkıyı. Sınıf arkadaşım Ayfer'in ağabeyiydi. Dayımla aynı gün doğduklarını

çok sonra öğrendim. İki ayrı kişi değillerdi zaten dayımla. İlkokuldan beri aynı sınıfta okumuş, İstanbul'da aynı üniversiteyi kazanmış, aynı evi paylaşmışlardı.

Aynı gün doğmamıştık ama biz de Ayfer'le 1974 yılı Temmuz'una kadar benzer bir kaderi paylaştık.

İkimizin de solak olduğunu gören öğretmenimiz, aynı sıraya bizi yerleştirdiğinde, bayağı bir canım sıkılmıştı. "Neden," demiştim, "her birimizi sıranın sol başına alıp birer salağın yanına yerleştirmiyor?" Sınıf kalabalık değildi. Her sırada iki öğrenci oturuyordu, nasıl olsa. İlkokul birinci sınıftaydık. Lise ikinci sınıfa kadar birbirimizin yamacında olduk. Sene başı her ayırmaya kalktıklarında, "Biz solağız, aynı sırada ancak böyle oturabiliriz," diyorduk. Biraz bağırış çığırış, biraz acıklı sesler işe yarıyordu.

Ayfer, babasının iki üç yaşında bebek, dedesinin otuzlu yaşlarına merdiven dayamış bir delikanlı olarak geldiği Tavşanlı'dan, okullar kapandıktan bir iki hafta sonra Temmuz sıcağında bir gün, Bismil'e döndü.

Doğup büyüdüğü bu kasabada, misafir gibiydi zaten. Bazı misafirlerin, gitsin diye gözleri içine bakarsınız. Bazı misafirlerin de kalkıp gitmesi endişelendirir, sizi. Ayfer, bildim bileli hemen ertesi gün gidecek gibi dururdu. 1947'de aşiretinin büyük çoğunluğu dönmüş, babası kalmıştı. Hikâyesini öğrendiğim gün, "Peki siz neden gitmediniz?" sorusu aklıma gelir gelmez, bir korku kaplamıştı içimi.

"Peki, siz neden gitmediniz?"

Bu soru, "Ne zaman gideceksin?" anlamına gelebilirdi. Belki, hiç cevap vermeden ertesi gün çekip giderdi. Bir gün gitmesinden çok korktum. Bir gün gideceğini bilmeme rağmen, o korkumu yenemedim.

Gittiği gün Tavşanlı Garı'nı hiç o kadar kalabalık görmedim. Çok kalabalık ve çok sessiz... Kar sessizliği bile o günün yanında düğün alayı kalırdı. Uzakta, istasyonun ucun-

da bir yerde tek kelime bile etmeden trenin gelmesini bekledik. Bir gece önce her şeyi konuşmuş, birbirimize sözler vermiştik. Gelecek yaz, ya o Tavşanlı'ya gelecekti, ya da ben Bismil'e gidecektim. Lise 2'ye başlayacaktık. Seneye üniversite sınavlarında ikimiz de Ankara Hukuk'u yazacaktık. Hiçbiri olmadı. Çok gençken verilen bu sözleri tutmak, sözleşenlerin elinde olmuyor.

Ayfer'le uzun süre yazıştık. Uzun diyorum demesine de, o yıllar yaşanan her gün, bir yıl gibi geliyor insana. O kadar çok anı biriktirmiş, o kadar çok şey belirlemiş ki hafızamızı, yaşlılıkla ilgisi yok elbette, elli bile değilken ne yaşlılığı; çok uzamış o yıllar içimizde.

12 Eylül olmuştu galiba. Evlendiğini yazdı bir mektubunda. Sonraki mektuplarının birinde de bir kızı olduğunu... Berfin'in anlamını bilmiyordum. Öğrenir öğrenmez, "kar gibi temiz, kar gibi içli olsun," diye yazmıştım Ayfer'e.

Vedat Dalokay Nikâh Dairesi tarafından parka, hiç ezilmemiş karları çiğneyerek girdim. Taze kar kokusunu içime çektim. Berfin'i düşündüm. Yusuf'tan bir iki yaş büyük olmalıydı en çok.

Dizime kadar inen su geçirmez anorağıma güvenerek, Ziya Gökalp Caddesi'ne yakın banklardan birinin karlarını elimle temizleyerek oturdum. Yakın gözlüğümü cebimden çıkardım. Cep telefonumu gizliye aldım. Tosi'nin numarasını çevirdim. Sonra utandım kendimden. Neden böyle bir şeyi yapacaktım? Aradığım numara neden görünsün istemiyordum? Telefonu kapalıysa, ertesi gün beni aramasın diye mi? Açtığında hemen kapatayım, diye mi?

Hemen kapattım telefonu. Gizlilik modundan çıktım. Tekrar aradım. Kar taneleri şimdi bereme değer değmez erimeye başlamıştı. Telefonunun çaldığını duyar duymaz, saçıma kadar sırılsıklam oldum.

"Nalân," dedi, ışıltılı sesiyle, "şimdi Kıbrıs'tayım," dedi,

"gelir gelmez ararım seni," dedi. "Yok canım ne rahatsızlığı," dedi, "yarın dönüyorum," dedi.

Eve dönerken kar şiddetini artırmıştı. İki sürücü hâlâ trafik ekibini bekliyordu. Parka giderken araçların zincir seslerinden aldığım şarkıyı tamamlayan bir araç geçti önümden. Tam Kolej'in ilkokul binası önündeydim. "Bakışından süzülen işvene kurban olayım," diye mırıldanmaya başladım. Şarkıyı bitirir bitirmez, Fehmi Tokay'la Rüştü Şardağ'dan hangisinin sözlerini yazdığını, hangisinin besteyi yaptığını hatırlamaya çalıştım. Kendi başıma evde hazırladığım bulmacalar aklıma geldi. Eve gelene, kapıyı açana kadar, Tosi'yi aramış olmanın o tuhaf ağırlığından, bu soruyla uzaklaşmaya çalıştım.

9

AVUKAT

Hasan Hüseyin'i aradım. Onun yine bir sürü şey anlatmasına izin vermeden, yarın vereceğim adrese kütüphanemi ve elbiselerimi taşımasını söyledim. Ankara'da kar gövdeyi götürüyormuş (bu lafları da nereden bulurdu), meteoroloji yarın da kar vermiş, geceki ayaz yarın buza kesermiş, yine kamyon dolusu laf etti. Sert çıktım. Tehdit mi ediyordum, içinde bulunduğum çaresizlik içinde yalvarıyor muydum, kestiremedim. Yalvaran bir diktatör! Tam ruh halimi anlatıyordu. Sonunda Hasan Hüseyin'den söz aldım. Şimdi içim ferahtı.

Rüzgâr, otelin içinden bile hissedilecek kadar sert esiyordu. Odadan dışarı baktım. Ağaçlar rüzgârın şiddetinden kırılacak gibiydi. Maraş bölgesi, dün Ercan Havaalanı'ndan Magosa'ya getiren şoförün dediği kadar vardı. Hele bu yağmur ve fırtına altında, tam bir hayalet şehirdi. Oyulmuş gözlerinden, kocaman açılmış ağzından yağmur suları giren dev bir ceset gibi duruyordu karşımda.

Laptopumun açılma sesini duydum. İnternete bağlandım. Bu hayatta anlayamadığım birçok şey vardı ama hiçbiri herhalde, toplu iş sözleşme müzakerelerindeki arabuluculara ve emlakçılara kaptırılan para gibi olamazdı. Birincilere kaptı-

rılan parayı engellemek şansım yoktu. Emlakçılar karşısında ise Bolşevik devrimindeki Kamo gibi, sert, kararlı ve acımasızdım.

Bir emlak sitesinden sadece "Sahibinden" etiketli kiralık evlere baktım. Hoşdere'ye açılan sokakların birinde bir evi gözüme kestirdim. Kirası da uygundu. Hemen cep telefonundan ev sahibini aradım. Hayır, evi görmeme gerek yoktu. Sabah Ankara'da olacaktım.

Evet, bekârdım. Hayır, sanatçı değildim. Ben bu ikisini mümkünse yan yana getirmemeye çalıştım. Evliysem sanatçı oldum, o acılar beni sanatçı yaptı, boşandım, acı çekmediğim için sanat yapamadım. Demek siz, bekâra ve sanatçıya ev verecek kadar kadirşinassınız. Demek sadece doktor değil, bir o kadar da kadın doğumcusunuz! Ne güzel bir tesadüf... "Doğrudan hastaneye gelirim, ben kira sözleşmesini yanımda getiririm," dedim.

Dışkapı'daki SSK hastanesinin otoparkından çıktığımda, Esenboğa'dan beri serpiştiren kar, şimdi daha çok ve daha iri yağıyordu. Nalân'ı "Ankara'dayım," diye aramak geçti içimden. Bugünün telâşı geçsin, yarın kafam dinçken ararım, dedim.

Hasan Hüseyin ve iki yardımcısı, sözleştiğimiz gibi, tam saatinde Berin'in evinin önündeydi. Beklediğimden çabuk bitirdiler işi. Anahtarı, masanın üstündeki örtüye bıraktım. Dün gece otel odasında yazdığım kısa mektubu, az dinlediği ama bir gün mutlaka eline alacağı plaklardan birinin kabına koydum. Nazmi'nin kankasının yerine başka bir çocuğun geldiğini, yeni evime doğru yola çıkmadan hemen önce fark ettim.

Hasan Hüseyin, "Kayıp ağbi," dedi, "kimse nere gittiğini bilmiyor." Nazmi'nin gözleri her şeyi anlatıyordu.

10

NALÂN

"İstersen evde bir şeyler hazırlarız, ne dersin?" demiştim dün gece. Sonra pişman oldum. Aslında Tosi'nin eve gelmekteki isteksizliğini fark ediyordum. Hayır yadırgamadım. Daha önce evde ya arkadaşlar vardı ya da Kemal. Şimdi Tosi'yle benim evimde olmak, başka bir eşikti. Buna bir anlam vermesi gerekiyordu galiba ve veremiyordu.

11

AVUKAT

Daha önce bir arada olduğumuz, grup halinde gittiğimiz bir yer olsun istemedim. Nalân, "Olmadı evde bir şeyler hazırlarız, ne dersin?" demişti, dün gece telefonda konuşurken. "Yemek hazırlamakla filan uğraşma, boş ver iş çıkarmayalım," dedim. Aslında evinde buluşmak istemiyordum. Onunla baş başa kalmaya hazır hissetmiyordum kendimi. O da dışarısının kalabalığından hoşlanmıyordu.

Kale'de hafta içi lokantalar sakin olurdu. Teras ve bahçeleri açılmadığı için, bir ikisi dışında çoğu sinek avlıyordu. Münir Nurettin'in "*Bilmem bu gönülle ben nasıl yaşayacağım*"ı bilmeyen, şarkılarını sıçtım kaçtım havasında söyleyip cukkasını alıp uzayan fasılcıların tacizine uğrama ihtimalimiz de yoktu.

Akşam, Nalân'ı Ataç Sokak'ın başından aldım. Kızılay trafiği yükünü atmıştı. Adliye solumda, Dil Tarih sağımda Ankara Radyosu'na doğru açık yolda ilerlerken, arabanın içindeki dikiz aynasını gece görüşüne aldım. Arkamdan bir araç, ısrarla uzun farlarıyla peşim sıra geliyordu. Sağa geçip yol verdikten sonra arkasından uzunlarımı alnına çatmak geçti aklımdan. İçimdeki şiddet duygusunu kazıyamadığım tek

yer, trafikti. Defalarca girdiğim aynı ters yoldan gelen sürücülerin başına bela olduğum anları hatırladım. Keyfimi kaçırmak istemiyordum. Kavga gürültü çıkaracak zaman değildi. "Arkadan uzunlarıyla gelen biri mi var?" dedi, Nalân. "Bazen far ayarı yapmıyorlar," dedim. "Doğru," dedi. Kafamı çevirince, dudaklarında muzip bir gülümseme yakaladım.

Koca lokantada bizden başka kimse yoktu. Yarım saate kalmadan, oto galericisinin Başkent Turizm'de okuyan oğlu kaportasında bir delikanlıyla, Bilkent Mimarlık öğrencisi kılığında bir kız geldi. Oğlanın bir elinde iki cep telefonu, öbür elinde sigara paketi ve çakmak vardı.

Nalân'la son bir yıl içinde birbirimizi çok görmemiştik. Ayda bir sayılırdı ortalamamız. Konuşmaya susamıştı, Nalân. Daha çok o konuştu, ben dinledim. Bir ara fotoğrafımızı sormadan çekip üç dakika sonra getiren zibidi dışında asabımı bozan hiçbir şey olmadı.

Bir şekilde Yusuf'un haberini aldığımız geceye dönecektik.

12

NALÂN

Kapı çaldığında, akşam yemekten kalkmış, bulaşıkları makineye yerleştiriyordum. Mutfak kapısıyla ev kapısı karşı karşıyadır. Zil çalar çalmaz tabureye oturdum. Yusuf askere gideli, bizim çocuklar da yani böyle aramadan çat kapı gelmezlerdi. Artık başka bir hayat yaşacaktım. Başka bir Nalân olacaktım. Bunu o an anladım.

Zil bir daha çalınca Kemal'e seslendim.

Subayları eşikte gördüğümde, hiç şaşırmadım. Beklediğim misafirler gelmişti. Haberi onlar verirmiş.

Gelen heyetteki doktor yatıştırıcı iğne, Xanax filan önerdi. Geri çevirdim. Zaten çok kalmadılar. Kalmalarını da istemedim. Nurdoğan'ı aradım hemen. Kemal'in yakın birkaç arkadaşına ulaştım. Birden aklım filan başka türlü çalışmaya başladı. Ağlamaya çalıştım. Yani bayağı işte ağlayamıyordum. Duyanlar üst üste gelmeye başladılar. Hatta onlara çay demlemek, kahve yapmak için bile mutfağa gidip geldim. "Ne yapıyorsun, geç şuraya otur," diyenler filan oldu. Katılaşmıştım. Katılaşmak denen şeyin ne olduğunu bilmeden, hareket eden, konuşan bir heykel gibiydim yani.

Senin o gece geleceğinden emindim. Salonda bana doğ-

ru yürürken, fakültede boykot kararını açıklamak için amfiye girdiğindeki heyecanlı halini gördüm. Gerçekten de üstündeki kırmızı şey neydi öyle? Ben de öyle düşündüm. Bulduğunu üstüne geçirip gelmiş dedim. İnsan beyni böyle durumlarda çok hızlı işliyormuş. Anlatsalar inanmazdım.

O gün amfiye girdiğinde de, o şaşkın haline bakarak, "Sen geç şöyle yana, ben konuşayım," filan demek geçmişti içimden. Daha önce aynı rolü oynayanlar, amfideki kürsünün başına gelir, başlarlardı konuşmaya. Sen amfinin yanındaki basamakları tos tos çıkarak orta yere geldin. Adını o gün koydum. Tosi, dedim sana. Bunu kimse bilmedi yani. Amfinin orta yerinde, sırtını duvara yaslayıp, yukarıdakilere ve aşağıdakilere bakarak, "Kardeşler, fazla zamanınızı almayacağım," diye lafa başladın. Senden öncekiler, konu ne olursa olsun, "Arkadaşlar, gün geçmiyor ki," der, bir araba dolusu laf ederlerdi. Kekeledin, takıldın, yutkundun. Sonra lafı bağlayıp koca amfiyi boşalttın. Bunu demek sana hiç daha önce anlatmamışım?

Bana sarılmak için gelirken de aynı duyguyu yaşadım. İçimden "Tosi şimdi kekeleyecek," dedim. Ben de birkaç laf etmeye çabaladım ama olmadı işte. Bana sarıldın. Kemal'e gittin, hemen. Demek hiçbir şey hatırlamıyorsun. Birbirinize sarıldınız. Bir şeyler konuştunuz ama duyamadım.

Bir de... Ne zamandı şimdi unuttum. Kemal'le, Sabancı Üniversitesi'nde düzenlenmesi planlanan Ermeni Konferansıyla ilgili sert bir tartışma yaşamıştınız. Ben de Kemal'i anlayamıyordum. Ona göre Ermeni meselesi de, emperyalistlerin oyunundan ibaretti. Masada yerimi değiştirip ikinizi yalnız bırakmıştım. Anlamsız, saçma sapan düşünceleri karşısında, Kemal'i koruma içgüdümden başka bir şey değildi yaptığım. Yanınızda kalsam ona ağır laflar etmekten korktum.

Yıllar önce aynı şeyi bir kere daha yapmıştım. Fakültede bizim siyasetten arkadaşlar, benim seninle çıktığımı san-

dı bir süre. Hatta ayrı siyasetten olduğumuz için bizim Sorumlu, bir gün beni çekip özel olarak konuştu. Çok hakaret ettim ona. Birkaç gün sonra fakültenin karşısındaki kahvede seninle Kemal'i gördüm. Bir sınav öncesiydi galiba. Millet yan masalarda kâğıt oynarken siz hararetle konuşuyordunuz. Daha doğrusu Kemal konuşuyor, sen dinliyordun. Kemal'le göz göze geldik ve ben hemen orayı terk ettim. Sen görmedin zaten beni. O gün masanıza gelsem, hayatımız Kemal'le öyle seyretmezdi.

Ertesi gün seninle ne konuştuğunu Kemal'e sordum. "Hiç. Ne konuşacaktık ki," filan demişti. "Tüm – Huk – Der seçimleri yaklaşıyor ya, ittifak görüşmesi yapıyorduk." Üstüne gitmedim artık.

Yusuf'a geldiğin gece mi? "Bana kesin bir şey söylemek için geldi," dedim, seni görür görmez. Sadece baş sağlığına gelmediğini anladım, hemen.

Haberi getiren heyete ben sormasaydım söylerler miydi? Sanmıyorum. Böyle bilgileri pek vermezlermiş. "İki terörist aynı çatışmada ölü ele geçirildi," dedi, omzu kalabalık biri.

Yusuf'un mezarı başında ne söyleyeceğimi işte o an neredeyse kelimesi kelimesine kafamda yazmıştım.

Ondan sonra... Salı günü boyunca, baş sağlığına gelip gidenlerin uğultusu arasında, Yusuf'un kesinlikle tetiği çekmediğini düşündüm. O, birisini öldürmek için silahını ateşlemiş olamazdı. Peki ya o iki çocuk? O iki çocuğu adam öldürebilecek kadar canavar kılan şey, nasıl oluyordu da Yusuf'u bu kadar masum tutabiliyordu? Yusuf'u kayırarak, aynı toprağın altına girmiş iki evlada, iki anneye nasıl bu kadar haksızlık edebiliyordum, nasıl bu kadar kıyıcı olabiliyordum? Çok utandım kendimden.

Bunu bana kimlerin çok fazla göreceklerini biliyordum. Çarşamba günü Yusuf'u gömdükten sonra, Perşembe günkü gazetelerin başlıklarını, daha okumadan görmüştüm.

Artık işyeri bana cehennem olacaktı. Gece Yusuf'un bilgisayarını açtım, dilekçemi yazdım, iki örnek çıktı aldım. Sabah sanki işe gideceğim herhangi bir gündü. Duşumu aldım, kahvaltımı yaptım. Haber kanallarında gezinemezdim. Dolmuşa, otobüse filan binecek, hele araba kullanacak halim yoktu. Evin önünden bir taksi çevirdim.

Ana binaya varır varmaz girişte, Gelen Evrak bürosundakiler beni görünce ne yapacaklarını şaşırdılar. Böyle bir sabah, böyle erken bir saatte... Bana karafatma muamelesi yapamayacak kadar hazırlıksız yakalanmışlardı. Dilekçemi evraktan geçirip numara aldım. Servise bile çıkmadım yani. O sabah işim bitti.

Sonra olup bitenlerin bir kısmını sen de biliyorsun. Evime hırsız giriyor, iğne bile almadan çıkıyor. Adım gibi biliyorum, arabamı kilitleyip eve çıkmışım, sabah geliyorum, kapı kilitli değil.

Arabasının far ayarını yapmadan trafiğe çıkan o kadar çok sürücü var ki...

Fotoğrafçı geldiğinde anladım senin gerildiğini. Artık böyle şeyleri umursamıyorum. Bakma sen, onlar da anladılar artık yakamdan düşmeleri gerektiğini. Neyse, yine güzel çıkmışsın Tosi! Yalnız, dökülmeyen ve ağarmayan saçlarına güvenme. Bak sakalın iyiden iyiye başlamış ağarmaya.

Bir de, şey... Bir şey rica edebilir miyim senden? Yusuf hani eğitimden sonra kur'a çekmiş, ertesi gün Muş'a gidecekti. Hani sana, "Tişörtüne bakınca insanın pipoya başlayası geliyor," demişti. Orhanların evinde yemekteydik. Sen tek bir laf etmeden tişörtünü çıkarıp yerinden kalktın, üstün çıplaktı, ne gülmüştük. Yusuf'un arkasına geçtin ve Yusuf'un başına geçirdin.

Cenazesinin ardından bütün eşyalarını teslim ettiler. Subay, tişörtü ayırarak, "Asker ocağı bunu da gördü," dedi. İçimden "Ne diyor bu avanak..." dedim. "Meğer rahmetlinin

kumandan diye bellediği buymuş," dediğinde anladım ne demek istediğini. Bir şeyler imzaladım ne imzaladığımı bilmeden. Sonra herife baktım. Kapıyı doğru yürüyerek "Çıkar mısınız?" dedim sadece.

İlk işim tişörtteki kan izlerini yıkamak oldu. O kan izlerinden uzaklaşarak canlı tutmak istiyordum hafızamı. Nasıl çıkar araştırıp öğrendim. Önce nişastalı suyla sıvadım. Kuruttuktan sonra fırçaladım. Sonra yıkadım.

O tişörtü şimdi sana iade etmek istiyorum. Lütfen!

13

MÜDÜR

Benimkisi belki de melekelerini kaybetmekti. Neden bunu hiç düşünmedim, neden Turgut'un yanında babası değil de hep dedesi vardı? Babasını neden hiç merak etmemiştim?

Aslında bizim işte görülmeyen bir şey değildi. Kaptırdığım ihaleye öfkeleniyordum, çocuklardan biri maç verdiğinde saçımı başımı yoluyordum. Üçe bölünmüş bir adamdım. Dört yıldan bu yana benim için son durak olan burada, kendi yarattığım hikâyemin esiri olmaya başlamıştım.

Emeklilik... Ne sihirli bir kelimeydi. O gün geldiğinde beni bekleyen birçok iş vardı, nasıl olsa. Özel bir şirketin güvenlik müdürlüğü, sauna ortaklığı, sokak arasında en fazla beş çeşit meze, sadece balık veren meyhanecilik... Boztepe'deki dede evini abat edip orada yaşar, bazı geceler çocukluk arkadaşlarımı çağırıp dünyanın en güzel yaratığı tirsi balığıyla buğulama yapıp içer, bazı geceler de, yine çocukluk arkadaşlarımla Mıdı'da buluşup, yine içerdim. Ayık olduğum zamanlarda Orduspor'un tesis müdürlüğünü yapardım. Nasıl olsa Orduspor'un Süper Lig'e çıkacak hali yoktu. Bu halimizle birbirimizden gocunmazdık.

Patron'un sabah önüme fırlatır gibi attığı raporu, öğleden sonra şirkete geldiğimde yeniden kurcalamaya başladım.

Muhsin oğlu, Salime'den olma 1973 doğumlu Baran Aydın. Dicle Edebiyat'ta okurken de, okulu bitirdikten sonra askere gittiğinde de kaydı yok. Fakülteden tanıştığı Bulancaklı bir kızla - hassiktir, bizim oralardan - okulu bitirmeden evleniyor. Turgut 1995'te doğuyor. Askerliğini tecil ettirmek için 100. Yıl Üniversitesi'nde bir fakültede dandik bir yüksek lisans programına kayıt yaptırıyor. Bu arada, Van milletvekillerinden birinin tavassutuyla Bingöl'de öğretmenliğe başlıyor. Orada da kaydı yok. Bir yıl sonra, 1997'de kayıplara karışıyor. İl Eğitim Müdürlüğü'nün müstafi addedilen yazısı da var dosyada. Rapor dağdaki bir kaynaktan gelmiş. Ergin kod, Baran Aydın. Botan – Behdinan hattında bölücü terör örgütünde tabur komutanı. Brüsk, Fırat, Mahsun gibi kod adları dururken, bu kod adını nereden bulmuş? Fotoğraflara bakılırsa lavuk, yakışıklı. Boy pos yerinde. Halaydaki bir fotoğrafı büyütülmüş. Tarih, 2001; Apo yakalanmış ama Ergin'de moral yerinde.

Dosyayı toparlayıp masanın kenarına koydum. Üşendim kalkıp kasayı açmaya. Ofisten çıkarken koyarım, dedim.

Şükran'ın kim bilir ne zaman masama bıraktığı Ajda'dan bir yudum aldım. Buzsuz rakı içmekle aynı şeydi, soğumuş çaya dudaklarımı değdirmek. Şu Van çukurunda ne zaman rakı sofrasına kurulup buz istesem, "Ağbi rakı da soğuk, su da soğuk," diyorlardı. Garsonlar işe alınırken, buz isteyenlere verecekleri cevap için hep beraber eğitimden geçirilmişti. Başka türlü olamazdı. "Sizden buz isteyecekler. Onlara deyin ki, 'rakı da soğuk, su da soğuk'."

"Şükran şunu tazele," diye seslendim. Sonra kendi sesimden korktum.

Saate baktım. Dört buçuk olmuştu. Beşte antrenman başlayacaktı.

Dede'den öğreneceğim önemli bir şey yoktu. Zaten daha çok bana sitem etti.

"Hocam sekiz yıl oldu, aha bu bebe iki yaşındaydı. Üç yıldır bu bebeylesin, babasını şimdi mi sorarsın?"

Baran'la karısı bir bayram sabahı Bingöl'den geliyorlar. Sabah yatakları bomboş. Evde kimse nereye gittiler diye sormuyor.

"Bulancak'tan geldi dünürler, ne diyeceğimizi bilemeyiz. Gelinin babası, tam bir beyefendi. Orada çocuk doktoruymuş. Nasıl anlatsam halimizi bilemedim. Baktım olacak gibi değil. Dedim, 'Allah hepimize sabır versin.' Allah razı olsun onlardan. Turgut'u bize bırakmaya razı oldular. Senede bir ay yazın, bir hafta da kışın, alır bebeyi götürürüm onların yanına."

14

RUHİ

Ankara'dakilere, Diyarbakır'a halaoğlumun düğününe gidiyorum, demiştim. On güne kalmadan dönecektim Ankara'ya. Yalan söyledim ya, canım sıkıldı, biraz içim daraldı. Dedim, demek bu işler böyle oluyor ne yapsan boş.

İstanbul'a geldiğimde beni terminalden alan arkadaş, bir eve getirdi. Yoldaki levhalardan Okmeydanı'nı okudum mahalleye girmeden. Sabah gün aydınlanmıştı. Arkadaş, apartmanın altındaki pastaneden poğaça, börek filan aldı. Eve girdiğimizde evin ablası, arkadaşa kızdı, "Burada ne eksik ki," filan dedi. Evin ağbisi gelip hoşbeş etti. Kahvaltı sofrası hazırdı zaten. Ağbi de Abla da yarım saate kalmadan işe gittiler. Abla'ya masayı elletmedim. "Ben toplarım," dedim. "Hadi bakalım," dedi Abla, gülerek.

Libya'da bir inşaat firmasında çalışma durumu olmuştu. O zaman pasaport çıkarmıştım. Ankara'da bana, bu pasaportun sana lazım olacak, dendiydi.

Beni Okmeydanı'ndaki eve getiren arkadaş, "Bir saate kalmadan Sorumlu gelecek, eve anahtarıyla girecek, seninle gerekli her şeyi konuşacak," dedi. Helalleştik. O da çıktı. Ben sofrayı topladım. Bir çay koydum, elim cebimde sigara aran-

dı. Yolda molada son sigaramı içtikten sonra bir paket daha almadığıma küfrettim. Kurallar kesindi. Dışarı çıkamazdım, evde bir yerleri karıştıramazdım.

Uykum geldi. Divana uzandım. Çok net yani... Aleni dalmışım. Biri beni dürttüğünde "Yandım anam!" diyerek uyandım.

"Çok yanarsın," dedi, başucumda dikilerek. "Sen bu halinle mi dağa gidecen?"

"İçim geçmiş Heval," dedim. Biraz utanmıştım. Sorumlu gelmiş, ben uyuyorum. Bundan sonra uyku haram, az kestireyim istedim, gibi laflar geçti aklımdan. Ne kadar az konuşursam, o kadar iyiydi. Ceketini çıkarıp masaya oturur oturmaz, çay içip içmeyeceğini sordum. Ayağa kalkıp mutfağa yönlendim. Eliyle otur işareti yaptı. "Hele bir soluklanayım, ben alırım zahmet etme," dedi.

Arkasında televizyon, televizyonun arkasında da Atatürk resmi vardı. Geldiğimde gözüme çarpmamıştı. Şimdi o bana bakıyordu, ben de ona. Gözümü Atatürk'ten kaçırsam nereye bakacağımı bilemiyordum. Sorumluyla da göz göze gelmek istemiyordum. Atatürk'e bakmaya devam ettim. Ne olduysa, bir evi taşırken Atatürk resminin altındaki bir yazı aklıma geldi. Bu lafları nasıl aklımda tuttuğuma şaştım: *Nereden baksa güzel, nereden baksan güzel!* Bir gülme aldı beni. Sorumlu, Atatürk'ün altında, ben onun kafasından yukarı bakıyorum. Açık konuşayım, kendimi tutamıyorum. Sorumluya bakınca duruyorum, gözüm yukarı kayınca başlıyorum gülmeye. Dedim Ruhi, dağ hayalin burada bitti. Atatürk izin vermedi, işte. Bi kendime geldim. Dedim, bakma Atatürk'e Ruhi, bakma. Yandan, sorumluya baktım, onun da yüzünde bir gülme hali var. "Dağa gitmeden kafayı sıyırdığımı sanıyon di mi Heval," diyecektim. Dedim dur Ruhi, ne kadar az konuşursan o kadar iyi. Sonra dayanamadım, yine baktım Atatürk'e. Bakmaz olaydım. Yine koptum. Durdur durdurabilirsen beni.

Sorumlu da bana bakarak koyuvermez mi? O gülüyor, ben kendimden geçiyorum. "Ya Heval..." diyor lafını tamamlayamıyor. "Söyle..." diyor gözünden yaşlar geliyor, katılmaktan. En sonunda, "sana ne haller oldu?" deyince, parmağımla başının arka tarafını anca işaret edebildim. Döndü baktı. Sonra kafasını bana çevirdi. "Atatürk, seni bir yere salmam Ruhi, diyor," diyebildim. Kaç dakikada lafı denk getirdim, valla bilmiyorum. Sonra bir kendimize geldik. Heval yerinden kalktı, "Ben çay dökecem, sen de ister misin?" dedi.

"Estağfurullah Heval," dedim. Gittim, önüne geçtim, "Kuran aşkına, sen misafirsin," dedim. Razı oldu. Elimde iki çayla salona geldim. Tam o ara, "Yurtsever bir ailede Atatürk'ün resmi var da, Önderliğin resmi neden yok," diye sorasım geldi, sorumluya. Ne kadar az konuşsam o kadar iyiydi.

15

SORUMLU

Çok adam gönderdim dağa. Her birinin hikâyesini bilmek zorundaydım. Kimisini on dakika içinde çözer, kırmadan, incitmeden, "Burada bize daha çok lazımsın," diye geri gönderirdim. Mücadelenin sadece dağda verilmediğini anlatmaya çalışırdım.

Birisi sürekli kapatılan bizim partilerden birinin mitingine katılmış, gözaltına alındıktan sonra, Gayrettepe'nin ağır işkencesinden geçmiş, ertesi gün bizi bulmuştu. Urfalı bir aşirettendi, Yıldız'da mühendislik okuyordu. Tedaviyle zaman kaybetmek istemiyordu. Güç bela ikna ettik. İyice kendine geldikten sonra dağa gönderdik.

Bir diğeri, *Yeniden Özgür Gündem* gazetesinde stajyer bir kadındı. *Özgür Ülke*'nin bombalanışının 9. yıldönümünde, gazetenin Kadırga'daki binası önünde basın açıklaması yapılmış, kalabalık dağıldıktan sonra aynı günün akşamı, kızı Kağıthane'den almışlardı. Önce ajanlık teklif etmişler, baktılar ki tehdit de sökmüyor, cinsel tacizin ardından salmışlardı. Çok kararlıydı. Babası Batmanlı Kürt, annesi TPAO'da çalışan Trakyalı Pomak bir işçinin kızıydı. Batman'da tanış-

mışlar, orada evlenip kalmışlardı. Ailelerinin de geçmişini bilmemiz gerekiyordu.

Ağbisi dağda şehit olanın kardeşi, sevgilisinin acı haberini öğrenir öğrenmez nöbeti almak isteyen genç kız, Kürtçe konuştukları için belediye otobüsünden tekme tokat ağız burun kan içinde atılan iki delikanlı ve daha birçok yurtsever geçti önümden. Bazılarının akıbetlerini, merak etmesem, merak etmemem gerekse bile öğrenirdim. Aslında Parti binalarından, yurtseverlerin kontrolündeki derneklerden içeri adımımı bile atmazdım. Mitinglerde görünmem bile yasaktı. Ama duyardım, bir şekilde.

Talip oldukları görev, bu mazlum ve acılı halkın gözünün nuru bileceği kadar onurlu ve kutsaldı. Bunu herkes taşıyamazdı. Değişik cümlelerle bunu anlatır, tepkilerini ölçerdim.

Kararlılıklarını anlamak için kısa sorular sorar, daha çok onları konuştururdum.

İlk defa bütün kuralları bir kenara attım. Ruhi, daha başından beni bütün kurallarımdan çekip kopardı. Belki benim de sebepsiz, saçma sapan bir şey için dakikalarca gülmem gerekiyormuş.

"Yahu Heval, yine yerine koyarız, ya Atatürk'ü şuradan bir kaldıralım ya da gel yer değiştirelim, yoksa iki laf edemeyeceğiz."

Ruhi'yle yer değiştirirken kriz sona ermişti.

Ama artık ciddi olamazdım. Zaten Ruhi'nin benim formül cümlelerimle alakası yoktu. Saygıyla ve sabırla beni dinliyordu ama bir an önce bu meselenin bitmesini ister bir hali vardı. Sorularıma çok kısa cevaplar verdi, konuşmamız boyunca.

"Neden dağa gitmek istedin Heval?" dedim. Mutfaktan demlikle gelmiş, çay döküyordum ikimize. Hiç duralamadı. Sanki soru, çalıştığı yerden çıkmıştı. Sağ bileğinde sarı – la-

civert renkli ipten örme ince kordonu sol işaret parmağıyla içerden çevirirken, "Ben buralarda duramam Heval," dedi, "yoksa Hasan Hüseyin olurum, ben."

Hiçbir şey anlamamıştım.

"Üç kuruş biriktirip borca harca bir kamyonet alırım. Adamlarım olur, sonra onu satar daha büyük bir alet alırım. Daha çok adamım olur. Borcumu harcımı öderim. Güzel elbiseler giyerim, cıncık gibi ayakkabılarım olur, belki örgüte ara sıra bağış yaparım, belki yapamam çünkü araba almış olurum. Diyar Nakliyat'ta daha çok araç, daha çok şoför çalışır. Güzel bir sekreter alırım. Dinime imanıma bunların hepsini yaparım. Çirkin bir adam olurum. Allah Kuran aşkına, sen göndermezsen, ben kendim giderim."

16

RUHİ

Net bir şey söyleyeyim mi? Ben sağlam bir sorgudan geçirileceğimi sanmıştım. Beş dakikada meseleyi hallettik. Heval, iki, bilemedin üç güne gideceğimi söyledi. Ayrıntısını bana yarın bildirecekti.

Ertesi gün sabah aynı saatlerde görüşmek için sözleştik, Heval'le. Hatta, "Geldiğimde seni uyur bulursam, bir mağaraya sokarım, hayatın boyunca orada kalırsın," diye takıldı. Tam kapının önündeydik, sandalyeye oturmuş ayakkabılarını giyiyordu. Net bir şekilde, "Bir kumar oynayayım, kaybedersem ne çıkar..." dedim, içimden.

17

SORUMLU

Ruhi benden ne istediğinin farkında değildi. İstediği şey, hem gizlilik esaslarımıza aykırıydı, hem de hayatımda, değil statta, televizyonda bile bir futbol maçı izlememiştim. Önderliğin Galatasaraylı olduğunu bilen gençlerin çoğunun Galatasaraylı oluşu da bana bir şey ifade etmiyordu.

Arkadaşı, kendisinden habersiz, pantolonunun cebine iki yüz lira koymuştu. Ruhi'ye göre, bu para ikimize yeterdi, maç için. "Son defa bizimkileri bir göreyim Heval, yani mümkünse..." demişti. Akşam 7'deydi maç. 6'da statta olsak yeterdi.

Bana bu kadar anlamsız gelen bir şeyin Ruhi için bu kadar önemli olmasını düşündüm. Parti hayatım içinde her şeyi belirlenen katı kurallar içinde yapmıştım. Önderlik ortaya çıkana kadar düşmanın bize reva gördüğü, düşürülmüş, korkak, köle bir kişilikti. Bunu silip yerine yurtsever, cesur, dürüst ve onurlu bir kişiliği koymak, bu kuralları harfiyen uygulamaktan geçiyordu.

Sonra kendime dedim, "Böyle bir durumda Serok ne yapardı?"

Önderlik Sahası'nda bir gün düşürülmüş kişilikle karşı-

laştım. Benim sorumluluğumda biriydi. Kamptan kaçmıştı. Kaçtığını on iki saat sonra fark etmiştik. Utancımdan eziliyordum. Arkadaş yapısına bu konuyu acilen gündemleştirmemizi teklif ederek öz eleştirimi vermiş ve sorumluluktan alınmamı talep etmiştim. Ama Önderliğin geleceğini öğrendiğim derse girmeye de cesaretim yoktu. Bunun, tam anlamıyla korkak ve köle bir kişilik davranışı olacağını fark ederek Önderliğin dersine girdim. Kaçan unsurla ilgili çözümleme yaparak olayın sorumlularından hesap sorulacağını tahmin ediyorduk. Hepimizi şaşırtan bir çözümleme yaptı Önderlik. Kaçış olayı gibi tali meselelerle uğraşmamamız gerektiğini ve asıl bundan sonra ne yapmamız gerektiği üzerine yoğunlaşmamızı söyledi.

Ondaki bu hoşgörüyü destekleyen başka tavırlarını da gördüm. Bir yılbaşına Türkiye'den gelen aydınlarla girmiş, hatta Önderlik, piyeste Başkan rolünü oynayarak, yine bizi şaşırtmıştı. Piyesten sonra tam yarın saat sazının akordunu yapan arkadaşı sessizce dinlemiş ve hiç sinirlenmemişti.

Serok'un tavrı geldi gözümün önüne. Bir daha tekrarlamayacağıma söz vererek, yapmayacağım bir şey yaptım Ruhi için. Saat 4'te gelip alacağımı söyledim.

Serok, içindeki o sonsuz insan sevgisiyle bu hatamı bağışlardı.

18

AVUKAT

Yıllardır âdet haline getirdiğimiz 14 Mayıs yemeğimiz, Körfez'in kapanmasıyla, Kumsal'a taşınmıştı. Eski kayınpederim Cemil Bey, hesabı benim ödememe itiraz etmediği gibi, bundan gizli bir keyif bile alıyordu. Bizim yer ayırtmamıza gerek kalmazdı. Körfez'in Hemşinli patronu Nazmi Bey, her 14 Mayıs'ta bahçede, küçük havuzun yanı başındaki masaya "Cemil Bey 2 kişi" yazısını koyar, kim önce giderse otururdu. Aynı alışkanlık, Kumsal'a da taşındı. Zaten Cemil Bey'le gün ortasından haberleşmeye de gerek yoktu. Buluşacağımız saati ikimiz de bilirdik.

On altı yıl önceki ilk yemeğimizi hatırladım.

Berin'le evliliğimizin ilk aylarıydı. 14 Mayıs'ta Cemil Bey'i baş başa yemeğe davet ettiğimde, o da sanki bugünü bekliyormuş gibi beni heyecanla karşıladı ve ilk sözü "Saat kaçta nerede?" oldu. Eski toprak bir demokrattı Cemil Bey. Demokrat Parti Tarsus ilçe başkanı iken Ankara'ya yerleşmiş, işini Kocabeyoğlu Pasajı'nda küçük bir dükkâna taşımıştı. Yüncüydü. 27 Mayıs'tan hemen sonra Pasajda asker ve İnönü aleyhine ileri geri konuşmalarının faturasını, Merkez Komutanlığı'nda geçirdiği bir ayla ödemişti. "Daha fazlasını gö-

ze almıştım," derdi, "gideceğim yer ya Balmumcu olurdu ya da Yassıada. Oradan da nereye gidersek artık..."

İlk yemeğimizde, kadehine rakı servisi yaparken, "Cemil Bey," demiştim; "bugün sizin için önemli bir gün olmalı. Kırk bir yıl önce bugün iktidara gelmiştiniz." Kendi kadehime hemen rakı koyup suyu ekledim. Kadeh tokuşturmak için onun hareketini bekleyecek kadar racon sahibiydim. "Buz koymayacak mısın" der gibi baktı. Son eksiği de tamamladım. Hemen kadehini uzattı. "Beni bahtiyar ettiniz evladım," dedi, "kırk bir yıl içinde aldığım en büyük mükâfat bu oldu."

Dördüncü 14 Mayıs yemeğimizden bir gün önce boşanmıştım. Takip etmez, merak etmezdi öyle şeyleri. Cuma sabahı, anlaşmalı boşanma için hâkimin karşısına çıkmadan, Berin'e sormuştum: "Sizinkilerin haberi var mı?"

"Babamla konuştum," demişti. O gün öğleden sonra ne yapacağımı bilemez halde, büroda saatlerce oturdum. Telefon bağlatmadım. Bir iki randevum vardı. İptal ettim.

Hiçbir şey olmamış gibi ertesi gün aynı saatte Körfez'de olmalı mıydım? Gittiğimde ya Cemil Bey gelmezse, sonrasında ne yapmalıydım? Ben gitmem de o gelirse üstüme binen o yükle ne yapardım?

Cumartesi sabahı erken saatlerde büroya geldim. Önümüzdeki haftanın duruşma listesini gözden geçirdim. Bu hafta girilen dosyaları sekreterin koyduğu yerden çıkardım. Yapılacak ara kararlara baktım. Aklım, akşamki buluşmadaydı. Büro ahalisi bir bir dökülmeye başladıktan sonra biraz da onlarla lafladım.

Göğüs kafesimdeki maymun yatışmak bilmiyordu. 19 Mayıs'ın dış sahalarına gidip, yemek saatine kadar amatör küme maçlarını seyretmek... Bu fikir hoşuma gitti.

Bürodan nişadırlı kedi gibi kaçıp, 19 Mayıs'a kadar yürüdüm. Öğlen olmuştu. İçimden bol soğanlı, yumurtalı bir gobit yemek geçti. Onun yerine Ostim minibüslerinin dibinde-

ki büfeden üç şişe bira aldım. Büfeci vanilya kokan siyah torbaya koyup verdi biraları. Dış sahanın ahşap tribününe kurulmadan, biraların benimle buluşmak için sabırsızlandığı torbaya üç külah da çekirdek salladım.

Üç maç üst üste seyredip Körfez'e geldiğimde, buluşmamıza bir saat vardı. Onun sandalyesinde oturup gelişini görmeye çalıştım.

Gelmeyeceğine ilişkin telaş ile bir an önce Körfez'i terk edip etmememdeki tereddüt arasında kalmıştım.

Ayhan Işık bıyıklı, ağarmasına rağmen diken gibi gür saçlı, benden üç beş santim uzun, kruvaze takım elbiseli bu kostak delikanlı Körfez'in kapısından girer girmez, masadan kalkarak koşup boynuna atlayasım geldi. Hemen yerimi değiştirdim. Her zamanki sandalyeme geçtim. Şimdi sırtım Cemil Bey'e dönüktü. On, bilemedin on beş saniye içinde karşımda olacaktı. Saniyeler dakikalara döndü, aynı telaş ve tereddüt arasında kıvranırken, tuvalete ellerini yıkamaya gitmiş olduğunu unuttum. Rahatladım. Arka taraftan sesini duydum: "Sen askere gideni dönmez mi sandın evlat?" Hemen ayağa kalktım. Sarıldı, sonra şöyle kendini çekip bana bir baktı. "Dinçleşmişsin," dedi. Ne diyeceğimi bilemedim. İma etmek istediği bir şey mi vardı?

Boşanma üzerine hiç konuşmadık. Önemli meselelerimiz varken, kızıyla damadının boşanmasına sıra gelmezdi. Hiçbir zaman da gelmedi zaten.

Cemil Bey, kayınpederim olmasına rağmen Baba değil de Bey diye hitap etmemi hiç yadırgamadı. Hikâyemi bilmesinin bunda payı olmalıydı.

Annemle babamı, sağ kurtulduğum trafik kazasında kaybettikten sonra, çocukları olmayan Ercüment Amca'yla Necim'in beni büyüttüğünü biliyordu. On bir yaşımdan sonra "Baba" sözcüğü "Anne"yle birlikte hayatımdan, bir daha geri gelmemek üzere çıkmıştı.

Arkadaşlarımın babam diye bildiği Ercüment Amca, babamın - onlar öyle derdiler - Kabataş Lisesi'nde leyl – i meccani'den arkadaşıydı. İTÜ Maden'de devlet bursuyla okuduktan sonra Etibank'a girmişlerdi. Annemle babamın öldüğünü arkadaşlarımdan kimse bilmedi. Sanırım bilenler de bilmezlikten geldiler. Bunu en yakın birkaç arkadaşımla bile paylaşmadım. O kazaya dönmek istemediğim, ya da küçük yaşta ana babasız kalmış her çocuğa gösterilen sahte şefkate, sevgiye, ilgiye tenezzül etmediğim için mi?

Fakülteye girene kadar Ercüment Amca'nın çalıştığı işletme ve şehirleri gezip durdum. Ergani, Keçiborlu ve Seydişehir'de, işletmenin lojmanlarında sıkıldım, bunaldım ve hep şehre kaçtım. Arkadaşlarımın çoğu, lojman tayfasının dışındandı.

16'ncı 14 Mayıs yemeği, Fenerbahçe'nin, Denizlispor'u yense şampiyon olacağı maçla çakışmıştı. Bırakın bu kadar önemli olmasını, hazırlık maçları dâhil, herhangi bir Fenerbahçe maçını seyretmekten beni alıkoyacak tek şey, Cemil Bey'le randevum olabilirdi.

Hiç yüksünmeden, büyük bir gönül rahatlığıyla evden erken çıktım. Dr. Mediha Eldem'le Yüksel'in köşesindeki kahvede, bizimkiler briçe oturmuş olmalıydılar. Onlara uğradım. Zaten orada briç oynanmaz, kavga edilirdi. Partnerler arası sataşmaları, iki saat boyunca büyük bir keyifle izledim. Artık kalkmam gerekiyordu.

Kumsal beş dakikalık yoldu. Yediye çeyrek kala kahveden çıktım. Sokaktan Bulvar'a inip Mithatpaşa Postanesi'nin önünden Sakarya'ya döner dönmez, on yedi – on sekiz yaşlarında bir genç, elindeki sopayı, birbirine girmiş ben yaşlarda iki adamdan birinin kafasına indirirken, "Babam lan o benim, kodumun ibnesi!" diye bağırıyordu. Ansızın peydahla-

nan kalabalığa bakılırsa, sanki çıkacak bir kavgayı ayırmak için pusuya yattıklarını sanırdınız. Gün boyunca bütün işleri buydu bu adamların. Sakarya boyunca dükkânların önünde, pasajların girişinde soteye yatıyorlar ve bir kavga çıkar çıkmaz mıknatısın etrafındaki demir tozları gibi toplanıyorlardı. Bu işi öyle şevkle yapıyorlardı ki, ayırdıkları kavga başına prim aldıklarını düşünmek, işten değildi. Orantısı tartışmalı olmakla birlikte, şiddet kullanma yetkileri de olurdu bunların. Bu kavgada, babasını koruyan gencin elinden sopayı alırken, "Uzatma lan artık," diye götüne bir tekme atıp uzaklaştırdıkları gibi...

19

CEMİL BEY

Berin'le nikâhımızda, bizim Pasaj'daki komşularımdan biri, güya bana takılacak ya, "Damadın komünistmiş Cemil Ağbi," demişti.

Atıfet, bizim kızı biraz deşmiş, meğer sen bir süre içerde yatmışsın. Berin de "Anne ne var yani, dolandırıcılıktan mı yatmış?" filan demiş. Atıfet rahmetli, sizinkilerin Berin'i istemeye geldiği akşam bana ne dedi biliyor musun? "Bizim kız sevmiş ama damat biraz aşırı galiba."

Ben de işi abartacağım ya, "Ne aşırısı, bildiğin müseccel," dedim.

Bizim Demokratlar, bu komünist düşmanlığının suyunu çıkardılar. Bazen iş komünist avına döndüğünde, Halk Partili miyiz, Demokrat mı, ben de şaşırırdım.

51'de başlayan tevkifatın ardından 52'de Tarsus'tan komünist diye derdest edilip Ankara'ya sevk edilen bir öğretmen vardı. Ben 21 yaşında Parti İdare Meclisi'ndeydim. Rus ajanı diye çarşıda dolaştırılıp linçten zor kurtuldu. "Neyin peşindesiniz ey Demokratlar," demiştim. Şimdiki gibi olsa, salınsın bunlar diye imza kampanyası filan, on imzam olsa hepsini atardım.

Bak evlat, aslında Menderes, bu komünist düşmanlığını Halk Partililiğinden devraldı.

Ama sen beni dinlemiyorsun.

20

RUHİ

Havaalanından önemli olan çıkıştı. Sorumlu bana "Uçakta yalnız olmayacaksın ama kimseyle sohbete girme," demişti. Erivan'a, ismi cismi belli bir kebapçıda hamur ustası olarak çalışmaya gidiyordum. Orada pasaport kontrolüne bile girmemize gerek kalmayacaktı. Bizi, gelen yolcu bölümünde nasıl alacaklarını anlattı.

Uçağın kalkmasına bir saat kala pasaport kuyruğuna girdim. Polis sadece yüzüme baktı, önündeki bilgisayara bir şeyler tuşladı. Net konuşayım bir yamuk olur mu diye valla hiç korkmadım. Sorumlular her şeyi ayarlamıştır diye baktım meseleye. Rahattım yani. Pasaportum da kimliğim de düzgündü. Ne yani dağa gideceğim alnımda mı yazıyordu?

Sigaraların içkilerin satıldığı dükkânların önünde turladım. Bira raflarının önünde duraladım. "Sakarya'da bira içmeyi çok özleyeceksin Ruhi," dedim.

21

MÜDÜR

Artık yolculuklar da yoruyordu beni. İzmir'de Yıldızlar Türkiye Şampiyonası'ndan yirmi dört saatlik yolculuktan sonra sabahın ilk ışıklarında Van'a inmiştik. Şoförün arkasındaki koltukta göz kırpmadan ben de direksiyon sallamıştım.

Turgut, rahatlıkla ilk on altıya kalacağı maçı çok basit hataları yüzünden kaybetmiş, çiftler maçında da Selim'le, aynı tecrübesizliklerinin kurbanı olmuşlardı.

İki ay sonra Kütahya'daki şampiyona için her gün antrenman koymaya karar verdim. Bir de ne yapıp edip birilerinden para bulup İzmir'e uçakla gidecek, oradan Kütahya'ya geçecektik.

Said Bey, garajdan bizi alıp önce Turgut'u eve bıraktı. Dönerken, evimi bilsin istemiyordum. Çarşıda bırakmasını rica ettim. "Çorba içip öyle geçeceğim," dedim Said Bey'e. İşin aslı, bol sarımsaklı sirkeli kelle paçayı ağzımdan içime dökmek istiyordum. Benim 306'yla aynı model ve aynı renk arabasının hikâyesini de öğrenmiş oldum. Ankara'da yanında staj yaptığı "Avukat Ağbisi"nden almıştı arabayı.

Çorbacıdan eve döner dönmez saati kurup yatağa yapış-

tım. Kalktığımda, Ordu'da, Orduspor-Gençlerbirliği Oftaş maçı on dakika sonra başlayacaktı.

Amcaoğlum bana naklen yayın yaptı. Onunla en son görüşmemiz, "Valla düyüm ağbi la, 1-0 yendiler bizi," diye bitti.

Bundan sonrası bir büyük rakıyı boğmaya bakardı. Büyüğün neresinde olduğumu anlamadan sızmıştım.

Herkes yaşlandığını başka türlü anlıyor. Ben bunu, rakıya direncimin her geçen yıl biraz daha azalmasıyla anladım.

Üç beş yıl öncesine kadar, ilk kadehe burun damlası muamelesi yapardım. İkinci kadeh bana, "Demek ki bu gece içeceğim," mesajını verirdi. Üçüncü kadeh, rakıya en ciddi ve en sağlam girişti. Dördüncü kadehe, çoğu içkici "inkâr kadehi" muamelesi yapardı: "Yok ya bu üçüncü!" Birçok rakı masasında artık sırasıyla "masadakini öpen", "söyleten", "kızdıran", nihayetinde ağlatan kadehler, benim için basit birer rakamlardan ibaret olurdu.

Sızdığım koltuktan kalktığımda, sehpadaki yarım kalmış kadehe baktım. Ne yazık ki onu böyle ilk kez yetim bırakmıyordum. Masadaki şişeyi aradı gözlerim. Yaptığım hesaba göre, beşinci dublede havlu atmıştım demek. Işıkları kapayıp kendimi yatağa zor attım.

Önce çok uzaklardan gelen zil sesi kulağımın dibinde ötmeye başlayınca yedi kat sülalesine söverek yataktan kalktım. Balıkgözünden baktığımda Patron, burnundan soluyordu.

"Bu saatte hayırdır patron," dedim, içeri buyur ederken.

"Saat akşamın sekiz buçuğu, sen ne saatinden söz ediyorsun." Bundan sonra artık, hiç susmadan saatlerce konuşabilirdi. Salona girdi, üçlü koltuğun ortasına kuruldu.

Başladı.

"Ben sana kaç kere dedim, güvenli telefonun hiç kapanmayacak. Sen ne laftan anlamaz adamsın. Her yerde seni arattım. Benim salaklığımı işte, bu saatte evde olacağın kimin aklına gelir. Sen kafayı mı yedin?"

Artık onu dinlemiyordum.

Bana neden ulaşmak istediğine de sıra gelecekti, elbet. O ana kadar susmam gerekiyordu. Ondan sonra da...

Sonra kalktı. Rahatlıkla minyatür kale oynanacak az eşyalı salonun orta yerinde volta atmaya başladı, bir süre. Durdu.

"Bana bir rakı yap."

Rakısından ilk yudum alır almaz, "Yarın şehir çok hareketli olacak," dedi, "senin Turgut'un babasının cenazesi var. Çevik Kuvvet alarmda. Bitlis ve Ağrı'dan da takviye geliyormuş. Sen yarınki tansiyona bir bak bakalım."

Rakısından bir yudum daha çekti. "Anladın mı?"

Beş yıldır orta yerde içmemeye başlamıştı Patron. Ayda bir bana uğrar, küfelik olana kadar içerdi. Burnundaki kızarıklık ve alnındaki perçemler, zamanında karaciğerini fazlasıyla alkole buladığını gösteriyordu. Ayda bir rakı şişesine kafasını gömmeye devam ettiği için, yüzündeki işaretler bir türlü silinmiyordu.

Kalktım, kendime de bir tek yaptım. Bir dikişte bitirdim.

"Turgut benim sporcum, patron," dedim, "Muhsin de Turgut'un dedesi. Baran Aydın bizim için bir leş. Etkisiz hale getirilen bölücü terör örgütü mensubu! Ama Turgut'un babası, Muhsin Dede'nin oğlu! Biri babasını, diğeri de oğlunu yarın toprağa verecek. Benim tansiyonla filan işim olmaz. Yarın onlara baş sağlığı dileyeceğim. Kralınız benim önümü kesemez."

Ayağa kalktım. Bunun, "Şimdi siktir git!" anlamına geldiğini biliyordu.

Dediğim gibi oldu.

Şişede kalan rakının başına oturdum tekrar.

Benden en fazla üç beş yaş büyük Muhsin Dede, oğlunun dağa gittiğini öğrendiği gün, ölümü sıradanlaştırmıştı. İnsan çok sevdiği birisinin yokluğuyla yüzleşebilirse ölümü sıradanlaştırabilir. Ölüm, yediğin ekmek içtiğin su kadar sahici, ancak o an gelebilir insana.

Acısını, o zaman boynundaki ipe bağlı büyük bir kaya parçası gibi gittiğin yere götürebilirsin. Beceremezsen, o büyük kaya parçası gittiği yere seni sürüklüyor. Büyük surların içine, bir kuyunun ağzına, bir ırmağın taşkın sularına, Karadeniz'in içine aldığını yutan dalgalarına, fındık kabuğuna, taze bir cevizin kıvrımlarına, kılcal damarlarına, bir uçurumun ağzına... Nereye götürürse, nereye atarsa artık!

Bu topraklarda babasının ölümü, on bir yaşında bir çocuğa bu şansı vermez. Bu ölüm, çocuğun elinden, ona hiç hissettirmeden kendisine ait olabilecek hayatı alır. Kendisinin olmayan bir hayat, sahiplenebileceği bir ölümü de bahşetmez ona. Babasının ölüsü herkesin ölüsü olacağı için, hiçbir zaman aşabileceği bir ölüm duygusunu da yaşayamayacaktır. Yokluk, ölümü sahiplenmeye yetmez, hele yenmeye hiç yetmez.

Bunları onunla hiçbir zaman konuşamayacağım için, yarın onu görüp bağrıma basmaya dayanılmaz bir istek uyandı bende.

Bu cehennemde yaşadıkça, onu neden bağrıma basacağımı da anlayamayacaktı. Bunu kimseye anlatamayacaktım.

Sabah erken uyandım. Tıraş oldum. Arabayı almak, saçma sapan bir iş olacaktı. Silahı da bırakmaya karar verdim. Giyinip ofise gelmek üzere çıktığımda, geçtiğim ana caddeler, hatta ara yollar ekipler tarafından kuşatılmıştı. Çevirme noktalarından geçerken kimlik sorup üstümü aramaya çalışan çaylaklara siktir çekip arıza çıkarsa mıydım? Turgut'un suskun suretiyle, Muhsin Dede'nin yüzüne şimdi daha bir sinmiş tevekkülü geldi gözümün önüne. İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü kimliğimi gösterip üstümü aratarak kontrol noktalarından geçtim.

Ofiste Muhittin'le Cemal'i görünce, Şükran'ı sordum. "Bugün cenazesi varmış Üstat," dedi, Muhittin.

22

ŞÜKRAN

Camiden çıkan kalabalığı görmeden zılgıt seslerini duydum. Ben de katıldım zılgıta. Sesimin nasıl olduğunu hiç duymamıştım. Sesim nasıl çıkardı, bilmemiştim. Bildiğim o kadar türkü vardı da hiç söylememiştim.

Üstüne sarı kırmızı yeşil bayrak örtülmüş tabut önüme gelene kadar susmadım.

Çocukken, köyde bahçede erkek çocuklar öten kuşları susturmak için ceviz dallarına sapanla taş atarken, ağacın dibinde dururdum. Kuş düşer de onu yakalar, alıp koynuma atıp kaçarım. Kanadını sarar iyileştiririm, diye orada bekler, bir yandan da dua ederdim, "Allah'ım onları düşürme." Rabbim dualarımı hep kabul etti de o kuşlar hiç susmadı.

Baran tam önümden geçerken sustum. Dedim, "Beni götürmeye böyle mi gelecektin?"

Bir cevap verir de duymam diye kalabalığa karıştım. Baktım bir şey demiyor. Ben de seslendim: "Şehîd namirin!"

23

MÜDÜR

Çocuklara hiçbir şey demeden ofisten çıktım. Öğlen ezanı okunuyordu. Cenaze namazına yetişecek kadar zaman vardı. İkisini de orada görüp geri dönmek en iyisiydi. Mezarlıkta neler olabileceğini ben de kestiremiyordum.

Dibine kadar gitmeye karar verdim.

Cenaze namazını pas geçip, mezarlığa erken varmak için yolumu değiştirdim.

Mezarlığın girişinde Güvenlik Şube Müdür Yardımcısı'nın kalabalık bir polis grubu arasında şaşkın bakışlarıyla karşılaştım. Ona "bir şey yok" anlamında bir işaret yaptım.

DTP'liler de kendilerince güvenlik almışlardı. "Cenaze gelmeden içeri girilmeyecek," dedi, içlerinden biri. "Biliyorum," dedim, belki de hiç gereği yokken bir açıklama yapmak zorunda hissettim. "Şehidin oğlunun hocasıyım ben."

Bu beni fazlasıyla itibarlı yapmaya yetti. Beni hemen alıp mezarın elli metre ötesine götürdüler.

Mezarlık, bir saate kalmadan on binlerce kişinin toplandığı bir miting alanıydı.

Cenaze tam defnedildiği sırada kalabalığı yararak buldum Muhsin Dede'yle, Turgut'u. İki meleden daha şişman ve si-

nek kaydı tıraşlı olanı lafını yeni bitirmişti. Turgut zafer işareti yapıyordu. Önce Turgut'a sarılıp yanaklarından öptüm. Hiçbir şey demedim. O da konuşmadı. Yanındaki birkaç kişiden "Allah razı olsun" benzeri sözler geldi kulağıma.

Ardından tokalaşıp sarıldım Muhsin Dede'ye. "Başın sağ olsun," dedim, "Allah acını unutturmasın."

Tam o arada bir genç kız, "Bir dakika," dedi, herkesin şaşkın bakışları arasında. Tam arkamdaydı.

"Şu kitabı da yanına koyun."

Kitabı alıp önümdekine uzattım. *Türkiye Kadar Bir Çiçek* yazıyordu kitabın ön yüzünde.

Bana hiçbir şey ifade etmedi.

Kitap elden ele yerine ulaştı.

Kalabalığın arasından sıyrılarak mezarlığın ana kapısına doğru yürümek imkânsızdı. Ters yöne dönüp mezarlığın arkasına çıkmaya çalıştım. Üstünde olduğum yükseltiden, İstasyon Caddesi boyunca polisle grubun çatışmaya başladığını çok net görebiliyordum.

Tekrar geri dönmek en iyisiydi.

24

AVUKAT

Aslında bürodan biri de gidebilirdi Başkale'ye.

Yapılacak iş basitti. Veraset ilamını Tapu'ya ibraz edip, en fazla yarım saat sürecek bir iş için iki günümü yemenin bir anlamı yoktu. Yoktu da, murisin damadı Sulhi, benim gitmem için gırtlağıma yapışmış, bırakmak bilmiyordu.

Beni Sulhi'ye, apartmandan karşı komşum sendikacı tavsiye etmişti. Bankadan tazminatsız atılıp zimmet çıkarılacakken, sendikanın devreye girmesiyle banka zimmetten feragat etmiş; Sulhi de tazminatının peşine düşmemişti. Bu takasta bile dört ayağı üstüne düşmüştü Sulhi. Şimdi sendikacı komşum, "Bu çocuğa bir şans vermek"ten söz ediyordu.

O şansı vereceğim Sulhi'yi büromda ilk gördüğümde, Adli Tıp dersinde bize okutulan Cesare Lombrosso aklıma geldi birden. Veronalı Cesare'nin suçlu tipleri vardı. Bunlar, tiplerinden dolayı, suç işlemeden suçluydular. Gerçi Cesare adlı bir İtalyan olsaydım, Pavese gibi mesela, sırf Lombrosso'yla aynı diye adımı değiştirebilirdim. O kadar sevmedim bu adamı. Ama Sulhi'yi görür görmez, Cesare Lombrosso'nun günahını aldığımı düşündüm. Aslında Sulhi'yi tanımamış olması, Lombrosso açısından büyük bir talihsizlikti. Sul-

hi'nin üstüne teorisini geliştirseydi, kesinlikle daha az tartışılırdı. "Tamam, hepsinde yanıldım ama Sulhi'de de mi?" diye sorsa kesinlikle haklı çıkardı. Sulhi çok genç yaşlarda, aslında ceza ehliyetine kavuşur kavuşmaz hemen, derhal derdest edilip yargılanmadan içeri tıkılmalıydı. Çünkü nasıl olsa rüşvet zimmet irtikâp dolandırıcılık, evrak başta olmak üzere her türlü sahtekârlık suçlarını zincirleme işleyecekti.

Sulhi'nin yeni operasyonu, sıradan bir "kara para" aklamaktan ibaretti. Karısının merhum babasının mallarını sattırarak, yine batacağı bir işte sermaye yapacaktı.

Eşini ve kayınvalidesini bu şekilde tanıdım. Karşıdaki noterden vekâletname çıkardılar. Kayınvalide ve eşinin veraset ilamını Başkale Tapusu'na ibraz edip, babadan kalan gayrimenkulleri her ikisi adına tescillerini yaptırıp Ankara'ya dönecektim.

Kumsal'dan Perşembe yemeğinden döner dönmez, Said'i aradım. Pazar günü Van'a geliyordum. "Ağbi maçı birlikte seyrederiz o zaman," dedi.

Böyle durumlarda yapılması gereken şeyi yaptım. Bir isteği olup olmadığını sordum. Söylediklerinden hiçbir şey anlamadım. Harflerini kodlamaya kalktı, o da olmadı. "En iyisi sen mail at," dedim, Said'e. İki dakika sonra Gelen Kutusu'nu açtım, bir kâğıda not ettim istediklerini.

Oğlu için masa tenisi raketi lastiği istiyordu. Raketi anlamıştım ama raketten ayrı lastik denen şey ne anlama geliyordu, bilemedim. Cuma günü tüm büroyu seferber ettim. 1,5 milimetrelik TSR Super Spin Pips, bir de 1,9 milimetrelik Butterfly Tenergy lastiği, en sonunda Masa Tenisi Federasyonu Hukuk Kurulu'ndan arkadaşım Nejla'nın yardımıyla buldum. Sağ olsun Nejla, bir saat içinde lastikleri gönderdi. "Parası önemli değil" idi.

Aynı sabah sadece bir gece kalacağım oteli ayarladım. Araba kiralayarak Said'e emrivaki yapmak geçti aklımdan. Baş-

kale'ye Said'in arabası varken başka bir araçla gitmek, ona yapılacak en büyük ayıptı.

Pazar sabahı erken kalktım. Kırk beş dakikalık bir yürüyüşün sonunda gazetelerle eve döndüm. Duş aldıktan sonra mı kahvaltı edeyim, kahvaltı ettikten sonra mı duş alayım gibi saçma sapan bir tartışma konusu yarattım kendime. Bu tartışmanın, duştan kaçmakla sonuçlanacağını anlayacak kadar öngörümü kaybetmemiş olmama sevindim. Derhal kendimi duşa attım.

Hızlı ve basit bir kahvaltının ardından, gazetelerin başına geçtim. Aklım çantamda olduğu için, o işi de yarım bıraktım. Yanıma neler alacağımı düşündüm bir süre. Duruşma olmadığı için, takım elbise, gömlek ve kravat kombinasyonunu hemen eledim. Hava durumuna baktım internetten. Pazartesi günü Van-Başkale arasında hava 15-16 derece civarında olacaktı. Öğleden sonra beklenen mevzii sağanak yağışını umursamadım. Nasıl olsa Van'da olacaktım.

Yusuf'tan yine bana dönen tişörtü yarın sabah Başkale'ye giderken giymek için ayırdım.

Kar maskesi ve piposuyla bana bakan bu adamla bir kez daha göz göze geldim. Piposundaki kurşun deliğini ördürmekteki kararsızlığım aklıma geldi. Önce zaman bulamamış sonra da vazgeçmiştim. Açık yakadan siyah tişörtün sıfır yakası görüneceği için ona uyabilecek gri gömleğimi çıkardım. Aynı tonda pantolonumu askıdan aldım. Tek ayakkabı yeterdi. Yolda üstüme giyeceklerim için epey bir düşündüm. Sonra vazgeçtim. En fazla iki gün için avukat çantamın yerine elbise taşıyacağım bir valiz yapmam gerekecekti. Gözümde büyüdü. İçinde parfüm ve deodorantım, diş fırçam ve macunumun her zaman hazır olduğu küçük çantamın içine birer plaka Crestor ve Co – diovan koydum. Üstümü giydim ve kendimi arabaya attım. Esenboğa'ya varmadan yolun solunda, Kavaklı'da hafif bir şeyler atıştırdım. Üç kadeh rakıyı

kırk beş dakika içinde çaktım ve uçağın kalkmasına iki saat kala, uçuş kartımı almıştım.

Bir boşluk hissettim birden. Hayatımda, "Bu kadar erken gitmene ne gerek var," diye beni didikleyen bir kadın yoktu. Bunun bir takıntı olduğunu anlamam uzun, takıntımı ilân etmem daha uzun, anlaşılmamı beklemem ise çok daha uzun sürmüştü. Hâlâ sürüyordu. Birlikte yolculuklarımızda onların kurallarına çaresiz boyun eğiyordum. Şehnaz kadar rahat, Şehnaz kadar şanslı olamazdım. Uçağın kalkmasına kırk beş dakika kala evden çıkmış, bütün umutlar tükenmesine rağmen, CD çalarda Nilüfer'in her şarkısının sonundaki sessizliği fırsat bilerek, "Kaçırdık nasıl olsa, hadi geri dönelim," teklifim, onun ise "Sen basmaya devam et yakalarız," ısrarıyla, on dakika kala uçuş kartı standına gelmiş, yine de uçağı kaçırmamıştık. Uçak bir buçuk saat rötar yapmıştı. "Gördün mü bak," demişti, "bir şey olmuyormuş." Çok insaflıydı Şehnaz. "Senin yüzünden bir saat erken geldik" de diyebilirdi.

Bir kadınla birlikte olduğumda, ortak kurallar bulmak çok zordu. Onun kuralını, ortak kuralımız gibi benimsemek, bazen işte böyle çok zor da olsa, benim işime geliyordu. Aslında başka bir çarem de yoktu galiba.

İyi de ben, her yalnız yolculuğumda, hayatıma giren her kadının, "Neden bu kadar erken gidiyorsun?" sorusuna muhatap olmaktan niçin kurtulamıyordum?

Havaalanının ruhsuz ve bir tek rakıyı on beş liraya içtiğim kazık kafe'sinde, aslında tam anlamıyla kafesti burası, çantamdan defterimi çıkarıp, takıntı üzerine bir şeyler karaladım. Epey yazdım.

Bir gün işten güçten emekli ederdim kendimi. Yeni takıntılar edinirdim. Adliye tuvaletlerini gezip, açık muslukları kapamak gibi... Koridorlarda beni görüp aralarında "Bu herif var ya, bir zamanlar çok meşhur avukatmış," diye konu-

şup, acıyan bakışlarla beni süzenler... Ya da, "Bu avukat var ya, Adliye'den girdi mi hâkimler, 'Allah'ını seven kaçsın' derdi," diyenler...

Şehnaz'la aynı evi paylaşmaya başladıktan bir süre sonra ilişkimiz, o cicim bicim günlerden geçip, hayatın doğal akışına uymaya başladı. Bunu ben, onun yanında artık her gün duş almayı umursamadığımda anladım. O ise bunu, buzdolabındaki buz kaplarını hep kendisinin doldurduğunu, bulaşık makinesini hep kendisinin boşalttığını, her defasında bana daha çok bağırarak anlamaya başladı. Şehnaz'ı çok sevmiştim aslında. Beni neden terk ettiğini ona hiç sormadım. Çok gençtim, hâlbuki. Böyle durumlarda her Türk erkeği gibi önce zırıl zırıl ağlamam, ardından da, bütün yakın arkadaşlarımı toplayıp, Şehnaz'ın beni neden terk ettiğinin cevabını bulmamız gerekiyordu. Ortak akıl bunu gerektirirdi. Bunların hiçbirini yapmadım. Buz kabı ve bulaşık makinesi, nasıl olsa her şeyi anlatıyordu.

Bulaşık makinesini boşaltmaktan arta kalan zamanlarımda, buz kaplarını doldurmak, benim sadece görevim değil, aynı zamanda sorumluluğum olurdu. Fiyakalı bir takıntı, dedim kendi kendime.

Herhangi bir solcu derneğin hiç katılmayacağım bir toplantısına, "Bu kez zamanında başlar mı?" merakımı gidermek için gitmek gibi sağlıklı bir takıntım olsaydı ne güzel olurdu. "O gün, bugün değilmiş," diye pes etmez, "yarın mutlaka..." ümidiyle, internetten ertesi gün gideceğim bir başka toplantının peşine düşerdim.

Şeftali sözcüğünü duyduğunda ana avrat dümdüz giden birini tanımıştım. Bir başkası yılan'ı duyar duymaz kendinden geçiyordu. Öpücük sesini alınca kadın erkek, tanıdık tanımadık yanında kim varsa öpeni de gördüm.

Beni de zıvanadan çıkaran bir sözcük olsaydı. Devlet mesela. Koca koca adamlar, "Devletin tepesinde küskünlük

olmaz," ya da "Allah millete devlete zeval vermesin," gibi cümleler kurunca, ağzıma geleni söyleseydim.

En komiği de, bütün bunları düşünürken anonsu atlayıp uçağı kaçırmam olurdu, herhalde.

Yolcu almaya başlandığına dair o şefkatle şehvet arasında kararsız kalmış sesi duyar duymaz cep telefonumu kapattım. Defter ve kalemimle birlikte çantama attım.

Uçak havalandıktan yaklaşık bir saat sonra alçalmaya başladığında, solumda kalan Tatvan'a baktım. Kaymakamlık binasını, Tugay Karargâhı'nı, Bölük Komutanlığı'nı elimle koymuş gibi buldum. Bölüğün yanı başındaki atış alanı ve yukarısında bazen eğitim maksatlı da kullandığımız futbol sahası, olduğu gibi duruyordu.

Boeing 737, Van Gölü'ne düşer gibi alçaldığımız piste kıç lastiklerini vurarak indi. Lastiklerin ciyaklamasını duyar duymaz, yanımda mırıldanarak dua okuyan yolcunun, şöyle hançereden alınmış "Allah" sesini duydum. "Geçmiş olsun," dedim. "Allah razı olsun," dedi. Aprondan çıkarken bir başçavuş, önündeki inzibata imame muamelesi yaparak, izinden dönen askerleri teker teker tespihe dizmeye çalışıyordu.

"Gelen yolcu" kapısından çıktım. Cep telefonumu açtım. Said henüz ortada yoktu. Yaşlı ve hasta olduğu her halinden belli bir yolcu da benim gibi etrafa bakınıyordu. Ricasını yerine getirdim. Söylediği numarayı çevirip cep telefonumu hastaya uzattım. O da "Allah senden razı olsun," bakışıyla telefonumu iade ederken, Said arabayla yanaştı. Kucaklaştık, elindeki anahtarı uzattı: "Ağbi, araban senindir."

On üç yıl önce insanın kanını kaynatan bir ilkbahar günü, Cinnah'tan çıkarken görmüştüm bu arabayı. Yine aylardan Mayıs'tı. Cadde üstünde, Gelibolu Sokak'ın girişinin dibindeki Peoguet bayiine girmemle çıkmam, yarım saati bile almadı. Ertesi gün Doğan L'yi satışa çıkardım, sabahına sattım, bir miktar da kredi kullanarak, 229 milyona 306

XR'yi aldım. Satış elemanı bilgisayarın başında birtakım tuşlara dokunup, "Türkiye'de değil ama Ankara'da ilk alan sizsiniz," demişti, "dün İstanbul'da ilk satışı yapılmış aracın."

"Ben Türkiye'de ilk olmak isterim, vazgeçtim, lütfen beni anlayışla karşılayın," dediğimde, satış elemanının yüzünü hatırladım. Şaka yaptığımı anlayana kadar yüzü kireç gibi olmuştu. XR'yi dört yıl sonra Griffe'le değiştirirken, benim kadar seven Said'e sattım. Metalik boya olmamasına rağmen, nefti yeşili bir başka dururdu üzerinde.

Satın aldığım günkü heyecanla arabaya kuruldum. Said de biliyordu, benim evlerde kalamayacağımı. Hiç ısrar etmedi. Otele yerleştikten sonra, yer ayırdığı Halay Ocakbaşı'na, her zaman olduğu gibi bir saat önce çökmüştük.

Bir hafta önce İnönü'de biz Beşiktaş'ı yenip, Galatasaray, Ali Sami Yen'de Antalya'ya takılınca, Beşiktaş'la beş, Galatasaray'la sekiz puan arayı açmıştık. Her iki takipçinin de aritmetik gibi büyülü hesabın dışında bir umudu kalmamış gibiydi.

25

DELİLA

Şimdiye kadar hiç boş çıkmayan milisten gelen istihbaratı doğrulatmak için zamanımız yoktu. Hatta milisten gelen bilgilere göre hedef kişi, bir ay önce şehit Heval Ergin'in cenazesinde görülmüştü. Uzunca sayılabilecek boyda, siyah ve kısa saçları hafif ağarmış, bıyıklı, sportmen yapılı biriydi. Milis bir isim vermişti vermesine de, üstünden çıkacak kimliği nasıl olsa farklı olacaktı.

Düşman Pazar günü Başkale yönüne geçmişti. Başkale tarafından Van'a Pazartesi sabah saatlerinden itibaren, yeşil renkli İstanbul plakalı Peugeot arabayla her an geçebilirdi. Milisin notunda, bozuk bir yazıyla "Pecooğ 306 iks re" ve aracın plakası yazıyordu. Düşmanın tecrübeli biri olduğunu düşünmek zorundaydım. Havanın kararmasına en az üç saat kala geçiş yapmalıydı ki, herhangi bir çatışma veya ani bindirmede gecenin karanlığına kalmamalıydı.

Milis, düşmanı alacağımız noktanın keşfini de yapmış, krokiyi teslim etmişti. Bölüğün tamamını eyleme almanın gereği yoktu. Bir takımla halledilecek bir iş olduğuna karar verdim.

Pazar günü hava kararmadan güvenli bir noktadan saha-

yı dürbünle izledim. Tepeciyi yerleştireceğim mevzi, çok uygundu. Van istikametine doğru yayılmış göçer çadırları, düşmanı alacağımız noktaya uzaktı. Endişe edilecek bir durum yoktu.

Takviye grubunu akşam toplantıya çağırdım. Eylemi en ince ayrıntısına kadar tartıştık. Düşmanı aldıktan sonra sahayı terk edecek yolları belirledik. Her şey planladığımız gibi olursa, takviye grubundan yolun benim tarafımda kalan dört arkadaş, yaklaşık on kilometrelik bir daire çizerek arkadan bizimle buluşacaktı.

Arkadaşlara son kez sordum: "Eylemin niteliği ne olursa olsun, kendini hazır hissetmeyen var mı?" O suskunluk arasında her birinin tek tek gözlerinin içine baktım. Bir cevap vermeleri gerekmezdi. Göz bebekleri her şeyi söylerdi bana. Sıra Haki Serhat'a geldi. Bana bakmıyordu. "Heval Haki" dedim, yumuşak bir sesle. O sesin gerektiği zaman nasıl çıkacağını ben de bilirdim, o da bilirdi. Kafasını kaldırdı. "Yoktur," dedi. "Yoktur," diyen tavrı bile, kadın yapısıyla sorunlu kişiliği, fazlasıyla ele veriyordu. "Boş ver Delila," dedim kendi kendime, "yaşam gerçekliğinin aşırı erkekçiliği senin için sürpriz değil. Bu Haki kişiliğini öz eleştiri platformunda tartışırsın." Gerçi ne zaman onu eleştirsem, beni eleştirmek aklına gelirdi. O zaman da öyle olacaktı. Umurumda bile değildi.

Dört beş saatlik uykudan sonra, gece karanlığında pusuya yerleşmek üzere yürüyüşe geçtik.

Gecenin sükûnete dost olmasıyla, gürültüye düşman olması, kullanana bağlıdır. Gecenin sahibi olana... Her ikisini de yaşadım. Geceyi cehenneme çeviren B-7'yle başlayan cümbüşün nasıl dost olduğunu da gördüm, aldığımız nefesin nasıl bize ihanet ettiğini de. Gece acıyı saklamaz. Bilmez

acıyı saklamayı. Ömrü kısadır. Sevinci yaşatmayı da bilmez. Çocuktur gece. Bir çocuk gibi hoyrattır, hayatın acemisidir.

Geceye dostluğunu verirsen, değil bütün sesleri, bütün yüzleri hissedersin.

Önüm sıra yürüyen Dicle'nin yüzündeki gülümsemeyi geceye rağmen hissettiğim gibi...

Bir buçuk saat sonra iki manga, tam belirlediğim noktalarda yerini almıştı.

Gün ağarmadan mevzilerini kontrol ettim. Haki Serhat Heval'in halini hiç beğenmedim. Takviye grubunun komutanıydı.

Bulunduğumuz konum, aşağı yukarı bir kilometre uzaktan arabayı görür görmez, iki dakikada yola inmeye elverişliydi. Arkamızdaki takviye grubunun tepecisi, yola, arabanın rengini görecek kadar hâkimdi. Heval Dağlar ve Siyabend yirmi metre altımda, yola en fazla yüz metrelik bir mesafedeydi. İkisi yolu kesecekti. Dicle ve Halil Heval ile takviye grubundan iki arkadaş da yolun karşı kıyısında aynı simetriyle konum almışlardı.

Bölgede asker pususu olmayacağından emindim. En yakın Bebleşin karakolundan, takviyesiz operasyona çıkamazlardı. Sadece intikal olabilirdi. Bunu düşünerek, Başkale'de Tabur'un çevresinde, Van'dan gelecek askerler için de Hoşap Kalesi'nin önündeki dükkânlardan birinde, iki ayrı milis görev başındaydı. Arabayla aynı güzergâhtan gelip, askerin ulaşmasına en az yarım saat kala işaret verecek durumdaydılar. Kaldı ki, araziye öyle yapışmıştık ki, yoldan çıkıp dağa taşa girseler bile, üstümüze basarak giderlerdi.

Hedefin birden fazla kişi olabileceği ihtimalini hesaba katmak zorundaydım. Takviye grubunu biraz daha, hatta bizim gruba daha yakın bir yere yerleştirdim. Şimdi yapılacak

iş, sabırla beklemekti. Tecrübem, düşmanın en geç öğleden sonra saat 1 gibi geçeceğini söylüyordu.

Gecenin sessizliği kadar beni konuşkan kılan başka bir şey yoktur. Heval Ruken'i hatırladım. Şehadeti neredeyse on yıl olacaktı. Hiç tanımadım Ruken'i. Sırt çantamdan Günce'sini çıkardım. Kitabın arka kapağındaki resmine bir daha baktım. Ne kadar bakarsam bakayım, çıkaramıyor, çıkaramadığım için kendime bir daha kızıyordum. Ben de aynı yıllarda hatta aynı kamplarda bulunmuştum. Aralık 1996'da Önderlik Sahası'ndan çıkmıştı. Demek o çıktığında ben gelmiştim Önderlik Sahası'na.

Botan'da fazla kalmamıştım gerçi. Haftanin-Cudi, Cudi-Besta arasında ben de gidip gelmiş, hatta Garısa'dan da geçmiştim ama birimiz aynı dolmuş durağına iki dakika önce, diğerimiz üç dakika sonra gelmiş iki yolcu gibiydik. Öyle bir şarkı da vardı hatta. Senin verdiğin bozuk parayı ben paranın üstü diye almışımdır gibi. Tam öyleydi.

Komutanı olduğum bölükle iki yıldır Botan'la Serhad arasına yerleşmiştik. Kışın çekildiğimiz uğursuz Kelareş kampından baharla birlikte ipinden kopmuş disiplinli tespih taneleri gibi bölgeye çıkıyorduk. İpinden kopmuş, disiplinli tespih taneleri... Defterime böyle bir cümleyi nasıl yazdığıma sonra ben de hayret ettim. İnci taneli kolyeleri unutmam doğaldı da, yine de erkeklerin dünyasına ait bir aksesuarla yaptığım bu benzetmeden ben de hoşnut kalmadım.

26

MÜDÜR

Cuma günü Şükran, laf arasında ara sıra köye geldiğini söyleyince, Nezir'le uzun zamandır görüşmediğimi hatırladım. Onun arayacağı numarayı iptal ettiğimden, başka bir şekilde bana ulaşmaması gerektiğini o da çok iyi biliyordu. Herhalde iki senedir bir merhabamız bile olmamıştı, Nezir'le.

Özlemiştim herifi. Kimse anasının karnından istihbaratçı doğmaz. Ama bazı insanlar doğuştan muhbirdir. Bu muhbirlerinse hiçbiri istihbaratçı olamazdı. Nezir de böyle doğmuştu. Bu bebekleri eline alıp babasına gösteren hemşireler veya ebeler, biraz açık sözlü olabilseler, "Müjde, nur topu gibi bir muhbiriniz oldu," demeliydiler. Nezir, bana verdiği her bilginin karşılığını alıyordu. Hem de fazlasıyla. Bunu bir karşılık için yapmıyordu. Nezir'in formülünde, karışımında muhbirlik vardı. Çift taraflı olup olmadığını anlamak için kurduğum bütün testlerden sapasağlam geçmişti ayrıca.

Yirmi yıl önce ilk Doğu görevimde, Tatvan'da, duyum üzerine Başkale'den yola çıkan bir Kartal'ı takibe almıştık. Stepnede on kiloya yakın basılmış esrar vardı. Sapsarı, ılık bir Eylül sabahıydı. Nokta atışı yaptığımız deşifre olmamalıydı. Adeta bir humint faaliyeti icra eder gibi kotaracaktık bu işi.

Karargâhta Başkan'la kafa kafaya vererek hazırladığımız plan basitti. Hanelmalı köyü yol ayrımının, Tatvan'a doğru elli metre gerisinde çevirme yapılacaktı. Konvoya iki kamyon dört araba koyacak, gerekirse Jandarma'dan da dış güvenlik takviyesi alarak, Asayiş'le birlikte bizim araçlarımızda ince arama yapacaktık. Narkotiği özellikle işe sokmamış, içeriye küçük çapta bir silah nakliyatı bilgisini yaymıştık. Ben ve Başkan'dan başka, Kartal'daki malı kimse bilmiyordu. Başkan'ın on kilo ot için takındığı bu hassasiyet de doğrusu biraz fazlaydı. Hatta hedefi alır almaz eve getirmemizi benden istemesi de pek normal değildi ama "Olur böyle şeyler," dedim içimden.

Başkale'den Kartal'ı alıp yol boyunca birbirine teslim eden dört ekibimizden sonuncusu, telsizden, hedefin Koyluca'yı geçtiğini bildirir bildirmez, konvoya girecek araçlarımızı Küçüksu'dan itibaren, yüz elli-iki yüz metre arayla yola çıkardık. Kartal, çevirmemize yanaştığında, aşağı yukarı on beş araçlık kuyruğun arkasına yerleşecekti. Onun arkasına da üç siville birlikte Asayiş'in aracı girecekti.

Yarım saatten az bir süre sonra Nezir'le tanıştım. Çevirmeye girince araçtan çıkmış, konvoyu süzüyordu. Trafik polisiyle birlikte önündeki üç aracın ruhsat ve sürücü ehliyetlerini aldık. Sıra Nezir'e geldiğinde, trafik polisini uzaklaştırdım. Ehliyet ve ruhsatı elinde tutuyordu. Öndeki bazı araçları konvoydan sağa çekip biraz daha farklı muamele yaptığımızı görmüştü. Elinden ehliyet ve ruhsatı alırken, "Acele etme iki gözüm," dedim, "akşama kadar buradayız." Yüzü kireç gibiydi. Arabanın hallaç pamuğu gibi atılacağını anlamıştı.

Vücudunu saran gömlekten başka bir şey yoktu üstünde. Göbekli olmamasına rağmen, beyaz gömleğinin düğmeleri "Gittim gidiyorum," der gibi bakıyordu bana. Araçta muhtemelen kolay ulaşabileceği zulasında vardı da; üstün-

de silah olamazdı. Böyle bir yerde çevirmeye silahla girmesi için salak olması lâzımdı. Çaktırmadan kapının yan gözüne baktım. Temizdi. Nezir, kaskatı kesilmiş, arabanın başında, uzaklara, göle çevirmişti gözlerini. Planladığımız gibi kimse arabaya çullanmayacaktı. Hatta başlangıçta, arabanın kabasını alır gibi yapacaktık.

Bagajın kapısını çocuklardan biri açarken, Nezir gölden kafasını bana çevirip yanıma yanaştı, "Gerek yok bunlara müdürüm. Ben sana elimle teslim ederim," diye fısıldadı.

Arabaya bindirdim. Döndüm, yanına geçerken, arkadaki arabaya bizi takip etmelerini kafamla işaret ettim. Çevirmedeki memurların arasından konvoyu sağımıza alarak çıktık. Teypte çalan Ahmet Kaya şarkısına ben de eşlik ederek rahat bir hava vermeye çalıştım. *"O yuvasız çalıkuşu/Bense kafeste kanarya"* diye aktım gittim. Belediye'nin yanından Hükümet Caddesi'ne girip, Tugay Karargâh Bölüğü ve Askerî Hastane'ye bakan güvenli eve geldik. Başkan bizi bekliyordu. Asayişten gelen ekibi, biri hariç gönderdim. Nedim, içlerinde en güvendiğim adamdı. Ona, Nezir'in duymayacağı şekilde, stepneyi kontrol etmesini söyledim. On beş dakika sonra Nedim, istihbaratı doğrulamıştı. On kiloya yakın macun, naylon paketlerde balık istifi stepnenin içine dizilmişti.

Nezir'in şartları çok netti. Bize çok büyük bir balık teklif ediyordu. Onu serbest bırakacak, takip dahi etmeyecektik. Laf ağızdan bir kere çıkardı. İkramı kapana kadar Nezir'i bekletmek, daha baştan anlaşamadığımız anlamına geliyordu. "Hiç zaman kaybetmeyelim, malı alın, beni de polise teslim edin, bu işi şimdi bitirelim," diyordu. Başkan'ın yanında Nezir'e "Peki sana nasıl güvenelim," demiştim.

Keşke Başkan'ın alev topuna dönmüş gözlerinden gözlerimi kaçırmasaydım. Nezir'in delici bakışlarına muhatap olmak, daha beterdi. Yakalar yakalamaz acemiliğimle alay eden mimikleri, hızla beni aşağılamaya döndü. Baktı, bak-

tı, sonra kafasını önüne eğdi. Bir süre öyle kaldı. Başkan tam lafa girecekken, "Sen bana güvenmeyeceksin Müdür, güvenmeyeceksin," dedi. Başkan, pencereden dışarı doğru, Karargâh Bölüğü'nün, iki ay önce yüz elli iki yüz mermi yaktığımız atış alanına doğru bakıyordu. Bir şeyler söylemesini bekledim. Hatta belki sert birkaç laf etmesini, Nezir'i paylamasını...

"Bu iş sizde baba mesleği galiba, evlat," dedi, Başkan. Sesi o kadar müşfikti ki, ikisini de Ahi Evran'ın talebeleri sanabilirdim.

Nezir, sözlerinin arıza çıkartabileceğini düşünmüş olmalıydı. Edasını yumuşatarak, neredeyse yerin dibine girerek, yalvarır gibi konuştu: "Cevabını bildiğin soruları bana sorma muhterem Ağbim."

Bana tavrı değişmemişti. Yağmur yüklü bulutları üstümde gezdirmeye devam ediyordu. Kelimeleri ne kadar özenle seçerse seçsin, özgüveni ne kadar yüksek olursa olsun, ben kendimi ne kadar acemi bulursam bulayım, Nezir'in beni sallamayan bu tavrını, yine de normal bulmamıştım.

Göte giren şemsiye açılmaz! Olan olmuştu. Daha fazla üstünde duracak değildim.

Başkan, masadan kalktı, pencereye doğru ilerledi. Odada bir sessizlik oldu. Bir süre daha Atış Alanı'na baktı. Kulelerde, askerler nöbet değiştiriyordu. Sonra masada karşımda oturmakta olan Nezir'e döndü. "Hayırlı olsun" dedi. Nezir masadan kalktı, iki eliyle Başkan'ın eline uzandı, öpüp alnına götürecekken, Başkan, elini çekti. "Allah razı olsun," dedi Nezir. Başkan, "Allah günahkârları affetsin," diye karşılık verdi.

Başkan, her operasyon öncesi, "Allah utandırmasın" derdi. Âlemi bilen, içkisini içen, her yıl bir ay orucunu tutan Ramazan Müslümanlarındandı. Jandarma Üsteğmenken önce ÖKK'ya, bir iki yıl sonra da Teşkilat'a katıldığını, bir ge-

ce Tatvan'da Denizcilik İşletmesi Lokali'nde ikimiz baş başa içerken anlatmıştı. Kaçakçılıkla mücadeledeki başarılarını, nasıl hızla ve hak ederek Teşkilat'ta yükseldiğini de, ortak tanıdığımız bir üstattan dinlemiştim.

"Âmin," dedim, Başkan'a bakarak. "Biraz abartmıyor musun Başkanım?" demek istemiştim. "Sana mı dedim?" gibisinden baktı. İşime dönmeliydim.

Toplantı odasının kapısını açtım. Nezir'le dış kapıya çıkıp merdivenlerden inerken, iki basamak altımdan bana döndü ve "Sayın Müdürüm," diye lafa başladı. Bir dakika geçmeden "Sayın" olmam, vites küçülttüğünü gösteriyordu. "Bildiğimiz odur ki, bu âlemde, itimat diye bir şey yoktur. Tedbirli olmak vardır." "Doğrudur," dedim, telsizden konuşuyormuş gibi renksiz, hatta silik bir sesle.

O yine konuşuyordu: "Bizimle olan ahit ve misaklarını unutanların kalplerine kıyamete kadar buğz ve düşmanlık bıraktık."

Nezir, çocukken Ordu'da bir yaz, sırf Reha "Şamata yaparız," diye bana asıldığı için birlikte yazıldığımız Kuran Kursu'ndaki imam gibi konuşmuştu. "Hadi parasız yatılı okul müdürü olmanı anladım da," dedim, "bir, imamlığın eksikti."

"İtikadımız Kuranıkerim'den nakledecek kadar yüksektir," dedi, Kartal'ın sürücü koltuğuna kurulurken. "Arkamdan su dökmeyecek misin?" diye de takıldı.

Beyaz Kartal Sokak'tan aşağı doğru Cumhuriyet Bulvarı'na inerken, yarım saat önce, malı teslim edeceği yere kadar onu takip ettirip, buradaki işi bitirir bitirmez stepnedeki otu, kasap vitrinindeki karanfil gibi götüne sokmak istedim. Götüne plastik karanfil sokulmuş Nezir! İç dünyamdaki bu vahşi arzuyu hissetmiş olabilir miydi?

Hayvanlar âlemiydi bizim dünyamız. Temel kurslardan birinde, bir bankayı soyan Doberman'ların filmini izlettirdiklerinde, üstatlardan biri, film bitip ışıklar yandığında, ön

sıradan ayağa kalkıp bize dönerek, "İnsanların duyamadığı o sesleri duyan bir Doberman olmayanın, ömrü kısa olur," demişti. İçimden, "Koca filmi bu lafı söylemek için mi seyrettirdiniz," demek geçmişti. Bu lafı bana hatırlatacak çok tecrübem oldu, içimden kurduğum o cümleyi ağzıma verecek çok badire atlattım. Bizim dünyamızda o sesleri duyabilmek, taşıdığımız silahların hepsinden daha güçlüydü. İkinci büyük ders de, asla zekâna güvenmemekti. Hatta herkes senin zekânla alay edebilirdi. Ama senin böyle bir lüksün yoktu.

Ertesi gün, Bitlis İl Jandarma ve Emniyet, Van'la koordine operasyonla Van'dan feribota girmiş "malum" kamyonu, Tatvan'dan çıktıktan sonra Bitlis-Muş yol ayrımında aldı. Biz, Başkan'ın o zaman hiç anlam veremediğim kararı gereği ortada olmayacaktık. Kamyondan makarna ve pirinç çuvallarının içine naylon paketler halinde gizlenmiş üç yüz kilogram baz morfin çıktı. İnsanın nevrini döndürecek kadar büyük bir mal değildi gerçi. Yine de Jandarma ve Emniyet'e hatırı sayılır bir ikramiye bırakacak kadar dikkat çekiciydi.

Nezir'le ikinci kez, birbirini kaybetmiş iki çocukluk arkadaşı gibi karşılaştık. Bir Mart ayıydı. Ertesi gün 8 Mart'tı, galiba. Karadeniz Teknik'te asistan Jale, öğleden sonra bir etkinlikte konuşmacıydı. "Akşam buluşalım o halde," demiştim. Bu, daha iyiydi. Böylece, "günün mana ve ehemmiyeti" gereği Jale'nin Kadınlar Günü'nü kutlayacaktım. Benden beklenmeyecek bir incelikti. YSE'nin karşısında, sahildeki apartmanlardan birinde oturuyordu. Jale'yi evden alıp, Akçaabat yolunda Bölge Trafik'e gelmeden yolun solundaki mekânda, rakı-balık yapacaktık.

Bölücü örgütün Tunceli-Erzincan üzerinden Giresun kırsalı-Gümüşhane-Kelkit güzergâhını kullandığı, benimse zerre kadar itibar etmediğim duyum üzerine, özellikle Zigana'yı kontrol maksatlı bölgeye gönderildiğim aylardı. Bir yıl sonra Bingöl'den Erzurum-Bayburt kırsalını geçerek Trab-

zon-Çaykara ve Rize-İkizdere'ye ulaşan, altışar kişilik iki grubun imha edildiği haberlerini de, gülerek okumuştum. Riyaset beni, verici istasyonlardan birinin yeniden yapılandırmasında çalışan teknik eleman kimliğiyle Zigana'ya göndermişti. Benim gibi birini de herhalde Ovit'e göndermiş, ama her iki geçitten de örgüt mensupları Çaykara ve İkizdere'ye inmişlerdi. Giresun'un velinimet olduğu yıllardı.

Maçka'da eli yüzü düzgün bir otelin lobisindeki barda, suyu çekilmiş mandalina dilimlerini meze yaparak demleniyordum. Hava kararmak üzereydi. Kaşla göz arasında, otele yanaşmış otobüsten kırmızı siyah eşofmanlarıyla inen gençler gördüm. Resepsiyon çekirge sürüsünün istilasına uğradı. O kalabalık arasında Nezir'i gördüm. Aradan geçen on yıl, bu büyük morfinkıran'ın kaportasını biraz genişletmişti. "Ya n'olmuşsun Nezir," diye yoklarken, "Müdür, bana biraz üflediler," diye yine benimle taşak geçti. Vanspor'un yönetimine girmiş, Trabzonspor deplasmanına gelmişlerdi.

Topçuların arasında Metin Tekin hemen gözüme çarptı. Gerçi görünüş aldatır, zaten pek anlamam o işlerden ama bu gencin güzel bir eşi, mutlu bir evliliği vardı. Benim gibi gecelik repo usulü çalışan birinin kolayca anlayamayacağı kadar mutlu bir çifttiler. Yakında çocukları da olacaktı, galiba.

Aynı çekirge sürüsü içinde bir de bizim Orduspor'dan yetişme Aykut'u tanıdım.

Nezir, takımı yerleştirdikten sonra bara indi. O çay içti, ben rakı. İlk karşılaşmamıza, Tatvan'daki çevirmeye ikimizden kimin dili değse, sabahı bulabilirdik. Etrafında dolaşıp durduk. İkimizin de kalbinde buğz yoktu ama ben onun o delici bakışlarını, o da sanırım benim o sorumu hâlâ unutamamıştı. Yine de gözleri, hizmete hazır olduğunu söylüyordu. "İyi," dedim kendi kendime, "bunu bir yere koyayım, lazım olur." Odalarımıza giderken, saat sabaha karşı 3'e geliyordu.

Maçka'dan herhalde yedi sekiz yıl sonra Nezir'le yollarımız yine kesişti. Aslında Nezir buradaydı, benim yolum onun yoluna çıktı. İşin açığı hiçbir zaman o kadar büyük bir balık vermedi. Bölücü örgüt faaliyetleri dışında, küçük ama sağlam işler yaptık. Benim sorumu unutmamış olsa bile, şimdi Allah'ı var yalan söyleyemem, unutmuş gibi davrandı.

İskele'de sırtımı güneşe vererek oturduğum çay bahçesinde, Nezir'i aramak geçti içimden. Pazar günü köyde olabilirdi. Şansımı denemek istedim. Aslında iyi bir şey yapıp yapmayacağımdan emin değildim. Hemen aramaya karar verdim. Saate baktım, 11'e geliyordu. Cep telefonumdan numarasını silmiştim. Ulaşacağım telefonu, evdeki defterlerimin birindeydi. Fazla zamanımı almadı, numarasını bulmak. Hemen çevirdim.

Gece geri dönmek çılgınca bir şey olurdu. Şükran'ı aradım. Nezir'e gittiğimi, Pazartesi öğlene doğru döneceğimi söyledim.

İçimden bir ses bana artık Van defterini kapatacağımı söylüyordu. "Eşyalarımı da toparla bir kenara Şükran," dedim. "Artık buralarda olmayacağım."

30

NEZİR

Dedim "Müdür, Kur'an aşkına yoldasın?"

Evdekilere akşam için keledoş yapmalarını söyledim. Yeğenlerden Necati'yi çağırdım. Bu çocuk gibi çiğ köfte yoğuran yoktur. Müdür, mutlaka yanına rakı isterdi. Onu da halletmelerini söyledim.

Bir sebep olmadan aramaz, hele köye asla gelmezdi. Vardır bir bildiği, dedim. Yine de sebepsiz bir sıkıntı bastı içimi. Dedim, "Hatırlamış mıdır yoksa?" Kırk yıl aklına gelmeyen, şimdi mi aklına gelecekti? Kalktım kapının önüne çıktım. Evin çocuklarından ikisi, Müdür'ün gönderdiği masada pinpon oynuyorlardı. Necati'nin oğluna "Ver ulan kaşmer!" dedim, aldım istekayı. Bunların hepsi Çinli olmuştu. Çabuk yoruldum. Dilim bir karış dışarıda kapı zağarı gibi, divanın başına çöktüm.

Dedim, "bu sefer her şeyi ben anlatayım bir bir." Sonra kendime "Nezir," dedim, "bir gün o işi yaparsan, onun evinde yapacaksın, senin değil. O şimdi, mihmanındır senin."

31

MÜDÜR

Köyüne ilk defa gelmeme çok şaşırmıştı Nezir. Zaten bunu saklamadı. Veda etmeye geldiğimi sandı. Haklıydı. Benim nerede ne yapacağım belli olmazdı. Nezir bilirdi bunu. Bu kadar nizamî olmayışımın ne anlama geleceğini de bilirdi.

Köyün Van tarafından giriş yolu bozuktu. Başkale'ye yakın taraftaki yoldan girdim. Okulu geçip camiyi soluma alarak yokuşa vurup yirmi metrè sağda arabayı park ettim. Arabadan çıkar çıkmaz Nezir'in sesini duydum: "Hayırdır Müdür, veda etmeye geldin?"

Nezir'in sorusu hoşuma gitmişti. Kararımdan emin oldum. Döner dönmez dilekçemi verip, otuz beş yıl ömrümü adadığım meslekten ayrılacaktım.

İsminin, kaderini çizdiği çocuklardan biriydim ben. Babam, babası gibi sevdiği komutanının adını vermişti bana. Adapazarı'nda liseyi bitirip Ankara'ya İktisadi Ticari İlimler'e kayıt yaptırmak için geldiğimin ertesi günü, bana hiçbir şey sormadan adaşımın karşısına çıkarmış ve "Komutanım," demişti, "oğlunu getirdim." Ne de olsa Makam'dan torpilliydim. Teşkilat'a girmiştim bile. Şimdi Başkale'nin bir köyünde bu maceramın sonuna gelmiştim.

"Doğrudur Nezir," dedim, "artık yolun sonuna geldim."

Hemen sofraya oturduk. Keledoş, çiğ köfte ve rakı hazırdı.

Kaşığı keledoşa sallarken, "Kavurmayı bol tutmuşunuz," diye takıldım. "Bir de yeşil mercimek az, buğday da iyi dövülmemiş."

"Keledoşun tarifini yiyen yapar Müdür," dedi, "seni görmeyeli, ağzının tadını unutmuşum." Rakı kadehimi, onun su bardağına tokuşturdum: "İyi kötü yirmi yılımıza, Nezir!"

Nezir'in yüzünü hiç iyi görmedim. Sası bir tat buldum gözlerinde. Erken koparılmış kuzukulağı gibi ekşi, zamanından sonra alınmış kekik gibi acımış... "Yirmi yıl," diye su kadehini uzatırken bile gözlerinden çehresine yayılan edasında sakladığı bir şey vardı.

İşleriyle ilgili sıkıntısı olabileceğine verdim.

Evin geniş salonunda oturuyorduk. Ara sıra yeğenlerinden birisi boşları toplayıp, rakımı koyup gidiyordu.

Ne olduysa bir bağrış çağrış koptu içerden. "Rahat ol Müdür," dedi, "Trabzon gol atmıştır. Çocuklara bu yıl futbol kanalı bağlattım. İçerde maç seyrediyorlar."

Fenerbahçe'nin maçı olduğunu hatırladım. Berabere bile kalsalar şampiyon olacaktı, lavuklar. "Fener olmasın da kim olursa olsuncular"dandım ben. Çok zordu şampiyon olamamaları. Yine de içeri odaya dalıp "Yürüyün lan!" diye gaz verdim, gençlere. Allahsızların niye Trabzon gol atınca havalara uçtuğunu biliyordum. Hepsi Galatasaraylıydı. Ben odaya girer girmez, elma yanaklı Tuncay durumu 1-1 yaptı. Daha maçın başıydı. İlk beş dakikada 1-1. Bir daha o odaya girmemeye yemin ettim.

Kafam iyi olmaya başlamıştı. "Yirmi yıl boyunca sana bir yanlışım olmadı değil mi Nezir?" diye doğrudan lafa girdim. "İnsan hatalarının üstünden çabuk atlar. Kolay unutur."

Hele Nezir gibilerle ilişkilerimizde biz, kimi ne kadar acıt-

tığımızı, kimi nasıl ezip geçtiğimizi bilemeyiz. Hatta bilmememiz gerekir.

"Bilirsin Nezir, bizimkisi hızla akıp giden bir hayattır. Geri dönemeyeceğimiz kadar hızlı... Geri dönebilsek bile, solladıklarımızı, vurup asfaltın ortasında bıraktıklarımızı orada bulamayız zaten. Hangi yaralı vurup kaçanı 'Bir gün gelir' diye bekler?"

Baktım Nezir susuyor. Odadan çıktım evin önüne. Dağ havasını ciğerlerimi patlatacak kadar içime soludum. "Necati," diye seslendim. "Abe, Trabzon atmıştır," diye yanımda bitti.

"İki gözümsün Necati, bana hep böyle güzel haberler getir. Dayın görmesin, şunu tazele" dedim, boş kadehi uzatarak. Her defasında mutlaka "Şu zukkumu çok içersin Müdür," lafını duymaya artık ben de alışmıştım. "Ee senin tarafta işler nasıl gidiyor?" gibi beylik bir Nezir cümlesiydi, bu zukkumu çok içmem.

Dağların o koyu siluetinden başka hiçbir şeyin olmadığı gecenin karanlığında, sert bir yudum aldım rakıdan. Ağır adımlarla içeri geçtim.

Nezir bıraktığım yerdeydi. Gırtlağımı temizledim. Alkolün beni iyiden iyiye kuşattığını, burnumu çekme isteğimden anlardım. Burnumu enfiyeciler gibi çektikten sonra, ben de kaldığım yerden devam ettim.

"Nezir, gönül koyduğun bir yanlışım olmuşsa sana, bileyim, istiyorum. Hayat, her zaman bu fırsatı vermiyor, insana."

Kafasını kaldırdı. Elindeki tespih tanelerinin şakırtılarını duyuyordum, sadece.

"Ben veda etmeye geldiğini sandım, Müdür. Sen hesap kesmeye gelmişsin. İstiyorsun ki ben de damperimi önüne dökeyim."

Nezir masanın üstündeki peçetelerden birini burnumu silmem için uzattı. Peçeteyi aldım, önüme koydum.

"Var mı bir hesabımız Nezir? Varsa kapatmaya geldim."

Yerinden kalktı. Odada, voltaya çıkmış gibi üç beş dakika dolaştı. Sonra yine yerine oturdu. Bana bakmadan konuştuğu nadir anlardan biriydi.

"Kapatabileceğin hesabını bana sorduğuna göre, yoktur Müdür!" dedi.

Yerinden kalktı. "Gel hele," dedi, "az dışarı çıkalım."

Evin önüne çıktık. Sol elimdeki kadehe baktı. Ne diyeceğini anladım: "Tamam," dedim, "bu zukkumu az içeceğim." Televizyonda maç anlatan spikerin sesi, İzmir Atatürk Stadı kadar uzaktı. Binlerce metre tepemizde bir yolcu uçağının vızıltısını duydum. Tahran'a inecek bir uçaktı, mutlaka. Simsiyah gecenin alnından geçen o sarı beneğe bakıp, Tahran'a gitmemek için yalvardığım günü hatırladım. Operasyon başkanını ikna edemeyince, ya o gün Teşkilat'tan atılacaktım ya da benim için başka bir sayfa açılacaktı. Çalıkuşu'nda bir büyük rakıyı yarım saatte içip, Karargâh'ın önüne boş bir çuval gibi kendimi attığım gece, beni atmayıp, Tahran'a göndermekten vazgeçtiler.

O vızıltı da geçti gitti. Nezir'i kesiyordum. Artık onun konuşmasını bekleyecektim.

Birden bana dönüp, "Gönül indiren değil, varsa eğer, gönül bozan konuşsun Müdür" dedi.

Nezir, yanımdan uzamıştı. Necati geldi tekrar yanıma. "Abe 2-2 bitti." Çok sikimdeydi.

Necati'yle eve geçerken Nezir'e baktım. Göremedim. Odaya geçip aynı koltuğa çöktüm. Unuttum, ne kadar oturdum orada. Belki on dakika, belki yarın saat. Nezir geldi. Odaya girdiğinde, bana hep yaptığını yaptım. Ayağa kalkıp, "Hoş gelmişsin" dedim. O da güldü, ben de. Erken yatardı Nezir.

"Hadi artık yatalım," dedim. Sanki ben içtim, o sarhoş olmuş gibiydi. Necati'ye seslendi. "Bu Fener şimdi şampiyon mu oldu?" Ayakta duracak gibi değildi. Gözlerinin içi-

ne baktım. Kanlanmıştı. "Doğrudur dayı" dedi Necati. Etrafta dolandı, yan gözle dayısını süzdü bir süre. "Kavut tatlısı yapmışım, getireyim mi az?" dedi. Nezir, eliyle işaret edebildi.

Bir tabak tatlıyı silip süpürdükten sonra konuşabildi: "Bu sizin Orduspor ne zaman 1. Lig'e çıkacak?"

Düzelttim. "Süper Lig'e," dedim. "Zor... Çok zor."

Sustu. Karşıma oturdu. Çocukça bir tebessüm dolaşıyordu dudaklarında.

32

AVUKAT

Sabah otelden hesabı kestim. Saat 9'a geliyordu. Hoşap Kalesi'ni yarım saatte gezebileceğimi düşündüm. En geç saat 11 gibi Başkale'de olurdum. Şehirden çıkıp yola vurduğumda Said'in arabasında dinleyecek bir şeyler arandım. Torpido gözünü açtım. Yanımda staj yaparken hayran olduğum düzenliliği, tam tekmil devam ediyordu. CD çantasını açıp ilk elime gelen CD'yi koydum. Xêro Abbas yazıyordu CD'nin üstünde. Said'e, arabanın CD çaları olmayan orijinal teybini değiştirdiği için döndüğümde sitem etmeye karar verdim. Sesi yükseltip sağ camı indirdim. Zerke baraj gölü sağımda kalmıştı. Olağanüstü güzellikte bir erkek sesi, Kürtçe bir şeyler söylüyordu. Parçayı başına alıp Said'i aradım. "Şunu bir dinle Said," dedim, "ne diyor?"

"*Hêvî ü Evîn*, Ağbi o şarkı, Umut ve Sevda."

Güzelliğini harap etme ey yar / Saçını açma ey yar / Aşksız kalma umutsuz kalma / Umut hayattır ey yar, aşk hayattır.

Hoşap Kalesi'ni dönüşte gezmeye karar verdim. Nasıl olsa uçağın kalkış saatine fazlasıyla zamanım olacaktı. Xêro Abbas'la yol boyunca baş başa kalmanın keyfini çıkarmak istedim. Nalân'a dinletmek istedim şarkıyı. Güzeldere viraj-

larını tırmanmaya başlamıştım. İki bin yedi yüz otuz metre levhasındaki zirvede sağa yanaştım. Arabadan çıkıp, bir süre doğayı seyrettim. Sigarayı bırakmasaydım, çok yakışırdı şimdi bu yükseklikte iki nefes çekmek ciğerlerime. Şarkıyı bulup, Nalân'ı aradım. Telefonu kapalıydı. Cep telefonunu genellikle kapatmaya başlamıştı. Tanımlı olmayan numaraları geri aramıyordu. Tacizler çoktan azalmıştı. Hatta bitmişti bile. Yine de aylar önce edindiği alışkanlık, olduğu yerde duruyordu. "Nasıl olsa telefonunu açtığında beni arar," diye düşündüm. Ön camlarla birlikte CD çaların sesini sonuna kadar açıp düşük hızla aşağı inmeye başladım.

Nalân'ın her an arayabileceğini düşünerek, her defasında şarkıyı başa alıyordum.

33

DELİLA

Sabah saat 10'u birkaç dakika geçe, cihazım öttü. Tepeci, düşmanın ters istikametten geldiğini söylüyordu. Hemen kayaların arkasından çıktım. Düşmanı dürbüne aldım. Dikkatlice arabanın plakasına baktım. Yeleğimin cebimden, milisin notunu çıkardım. Hayır, bu gelen aynı renkte bir arabaydı ama plakası 06'ydı. Düşman kişiliği için, plakayı değiştirmekten basit bir iş yoktu. Yine de milisin, "Pazartesi günü döneceği" bilgisine güvendim. İhtimal ki araç, düşmanı almaya gidiyordu. Bu durumda araçta en az iki kişi olacaktı.

Tepeciye, dönüşü bekleyeceğimi söyledim, telsizden. Yolun karşı tarafında hareketlendiğimi gören Dicle ve Halil arkadaşlara, "Bekliyoruz," işareti yaptım. Takviye grubu açısından zaten bir sorun yoktu.

Kısa süre sonra araç, yüz metre önümden, gölde süzülen yeşil bir ördek gibi geçiyordu. Xêro Abbas'ın sesini duyar duymaz, arabanın bir kamyonun arkasına takılmamış olduğuna sevindim. Kamyonun motor sesinden şarkıyı dinleyemeyebilirdim.

Rojê reş wê'b dawî bibe
Hêvî derda j'dil bibe
Jiyan wê nû de bixemili
Wê dîlan û şahî çêbibe

Şarkıya içimden katıldım.

O kadar çok polisiye roman okumuştum ki. Düşman kendini ne kadar ustaca gizlerse gizlesin, kusursuz cinayet yoktu.

Şimdi böyle elini sallaya sallaya aramızdan geçen bu alçak, nasıl olsa iki üç saat sonra cehennemine geri dönecekti.

34

AVUKAT

Başkale'ye girerken telefonum çaldı. Baktım, arayan Nalân değildi. Kapadım, telefonu. Müflis Damat, mutlaka tekrar arardı. Telefonumu sessize aldım.

Hükümet Konağı'nın önüne park edip arabadan çıktım, bagajdan çantamı aldım. Tapu Dairesi'nden içeri adımımı attığımda saat 10.30'du.

Tapu'da işim, beklediğimden uzun sürdü. Önce ne dedilerse yaptım, oraya gidip harçları yatırdım, buraya gelip veraset ilamından onaylı bir suret daha verdim, biraz tartıştım, sonra epeyce tartıştım, "Bana Genel Müdürlüğün yönergesini gösterin o zaman," dedim, sonra alttan aldım, "Özür dilerim karşılıklı birbirimizi yanlış anladık galiba," dedim, "Avukat Bey, bize ne denirse onu yapıyoruz," dediler filan derken, Hükümet Konağı'ndan çıktığımda saat on ikiyi geçmişti.

Parktan arabamı alıp bir yerde bir şeyler atıştırmak geçti içimden. İlçe merkezinde şöyle bir dolaştım. Birkaç apartmandan aşağı sallanmış Fenerbahçe bayrakları gördüm. Daha fazla olmamasına şaşırmadım. Bir kebapçının önünde durdum. Nedense vazgeçtim. Müflis Damat'ı aradım. İşi bitirdiğimi söyledim. "Avukatım büyüksün," dedi.

Yemeği, gelirken çay içtiğim mola yerinde yemeye karar verdim.

Çalan telefonuma baktım. Nalân arıyordu.

"Aşksız kalma umutsuz kalma / Umut hayattır ey yar, aşk hayattır" demek için aramıştım, aslında. İçkili gecelerimde, sabah kendime geldiğimde ucuz, hatta bazen rezilce bulduğum telefon konuşmalarımın biri gibi olacaktı. İyi ki telefonu kapalıydı. Ona bir şeyleri berbat etmeyecek kadar mesafeli durmakla, onunla birlikte olmak arasındaki ince çizgi üzerinde gidip geliyordum. Başarmaksa eğer, şimdiye kadar başarılıydım. Çok özlüyordum onu. Gelmeden iki gün önce, Cuma akşamı taksiyle evinin önünde bıraktığımda vedalaşırken, beni yanağımla dudağım arasında bir yerden öptüğünde, kendinden geçmiş liseli âşık gibiydim. Ataç Sokak'tan çıkıp ana caddeden sağa döndükten iki dakika sonra taksiyi, Ziya Gökalp'le Mithatpaşa Caddesi kavşağında, bir şey unuttuğum bahanesiyle durdurmuş ve gerisin geriye yürüyüp evinin önüne gelmiştim. O bahaneye ne gerek vardı, taksi şoförüne hesap mı verecektim? Halime güldüm.

Nalân'ın apartmanının kapısı kapalı olurdu. Kale'de içtiğimiz akşam, "Telefonlarım cevap vermez, olur ya acil bir nedenle bana ulaşmak istersin, apartman kapısının zilini üç kısa çal," demişti. İşaret parmağını alnıma üç kısa aralıkla dokundurarak...

Apartmanın önünde durdum. Uzun bir soluk aldım. Giriş kapısının soğuk demirlerine yaslandım. Bana verdiği bir şifreydi, üç kısa zil. Sadece bana ait bir şifre. "Kim o?" demesine gerek kalmayan bir işaret. Monitörden, "Ben geldim Nalân," dememe gerek kalmayan sessizlik...

Böyle durumlarda, azgın bir boğayı yatıştıracak kadar usta bir rodeocu olabiliyordum. Hemen kale kapılarımı ka-

pattım, güvenlik alarmı kendiliğinden devreye girdi, boğa kendi etrafında yorgun düşene kadar dolaşıp durdu. Apartman kapısından ayrılıp sokaktan caddeye çıkarken, Nevzat Akay'ın *Geç buldum, çabuk kaybettim* şarkısını mırıldanmaya başladım. Bir gülme krizine yakalanmamak için şarkıyı yarıda kestim. İyice saçmalamaya başlamıştım. Sakarya'ya girip Kumsal'da bir tek atmak veya SSK İşhanı'ndaki barlardan birine dalmak istedi canım. Güvenlik alarmı hâlâ susmadığı için, bundan da vazgeçtim.

İnkılâp Sokak'ın başında, Bulvar'dan bir taksi çevirdim. Hemen taksicinin yanında biri bitti: "Gardaş ne iş, burada durak varken?"

Aslında hata benimdi. Durağın burnunun dibinden taksi çevirmek, taksiciyi katil yapacak en makul sebepti. Taksiciler biraz lobi yapabilseler, bu tür cinayetlerin Yargıtay içtihatlarında meşru müdafaa sayılmaması için hiçbir sebep yoktu. Birleşmiş Milletler gözlemcisi sıfatıyla tarafları yatıştırdım. Olayı üstlendim, "Allah herkese rızkını verir kardeş, yol ver de uzayalım," dedim.

Benim şoför, rahatlamıştı. "Doğru diyorsun Ağbi, artistlik yapıyor bunlar," dedi. "Yoksa ben de durak taksisiyim. Yine bir gün, böyle bizim köşeden yolcu aldım, iki saniyeye hemen benim kapı açıldı. Dedi, 'Çek Esenboğa'ya,' Afedersin n'oldu Ağbi? Anlatabildim mi? Aldım yolcuyu Esenboğa'ya bıraktım. Hatta bir gün ağbi..."

"Hoşdere'ye gidiyoruz, Cinnah'tan çıkalım," dedim. "Doğrudur Ağbi," dedi. Ağbi, derken, A'ları derivasyon tünelindeki su gibi ağır ağır yukarı çıkarıp, son heceyi "Be!" diye hızla aşağı döküyordu.

Taksici Kolej kavşağına geldiğimizde, dikiz aynasından bana bakarak, "Sayın Ağbim," diye lafa başlar başlamaz, mesleğimi soracağından korktum. Avukat olduğumu söylemek zorundaydım. Kamuoyu taksicilerden sorulduğuna gö-

re, onlara bildiğimiz gerçekleri anlatmak, vicdani sorumluluğumuzun bir parçasıydı.

Biliyordum, bir avukatla karşılaşınca, "Seni bana Allah gönderdi muhterem Ağbim," diye devam edecekti. O devamını getirmeden, "Tamam bana danışabilirsin," derdim. Sayın ve Muhterem'den sonra Güzel Ağbi olmam için kimse onu tutamazdı. Taksici, Güzel Ağbisinden, bu plakayı bilmem kaç peşin, bilemeyeceğim kadar çok vadeli senetle aldığını, birisi ödenmediğinde dallamanın (bunu ağzına almadan önce "Çok afedersin Güzel Ağbim," demeyi ihmal etmezdi) senetlerin hepsini icraya koyduğunu ve kendisinin şimdi ne yapacağını sorardı.

Avukat olduğumu söyleyince "O da güzel, tabii," dedi ama devamı, tahmin ettiğim gibi olmadı.

"Ağbi siz şimdi bir avukat olarak, bu Kürtlere bir dur demenin yolu yok mu?" diye meseleye kafadan girdi. "Biz şimdi bir avukat olarak bu Kürtlere dur demenin bir yolu yok," dedim. Çok şaşırdı. Böyle bir cevabı beklemiyordu. "Hayır, yanlış anlama Sayın Ağbim" dedi. Bu giriş, benim Kürt olup olmadığını anlamaya yönelik, sağlam bir defanstı aslında. "Mesela Kırkkonaklar'da bizim altımızdaki gecekondudaki komşumuz, Vanlı bir Kürt aile. Her 29 Ekim'de bayrağını asar, yani o kadarını söyleyeyim. Ama PKK başka, Ağbi."

"Etle tırnak gibisiniz Kürtlerle, değil mi?" dedim. "Doğrudur?" diye bir sözcük duyacağımdan emindim. Beni yanıltı. "Aynen" dedi; "Bizim niye onlarla hiçbir sorunumuz yok peki Muhterem Ağbim?"

Ahmetler'den Tunalı Hilmi'ye çıkıyorduk. "Onlar et, sen tırnaksın da ondan," dedim. "Doğrudur," karşılığı, tasdik anlamına mı geliyordu, yoksa "söylediğini anladım, ama arıza çıkarmak istemiyorum" mu demek istedi, umursamadım. Yalnız, manikürü yeni bitmiş bir kadın gibi tırnaklarına baktığı, gözümden kaçmadı. Esat Dörtyol'dan hemen sağa kıv-

rıldığımız Beykoz Sokak'la Bestekâr'ın köşesinde trafik sıkıştı. Gece bu saatlerde alışkındım trafiğin tıkanmasına. Sarışın bir genç kadın, milim milim ilerleyen araçların arasından, camı sonuna kadar açtığım taksinin dibine kadar geldi. Giyinik mi soyunuk mu olduğunu anlayacak kadar ayık değildim. Uzattığı kartvizitte cep telefonu numarası 19 Mayıs Stadı'nın skorbordu kadar büyüktü. Ama kızın adını okuyabilmek için, elimi ceketimin iç cebine atmam, meşin kılıfın içinden yakın gözlüğümü çıkarmam, gözlüğü takmam gerekiyordu. Bütün bunlar kızın adını öğrenmeme yeter miydi, emin olamadım. Taksici saatlerce sürecek bu mücadeleden beni çekip aldı ve "Gamze bu, Ağbi," dedi, "Gamze Okur derler buna, âlemde."

"Gamze Okur?"

"Evet Ağbi, okur. Ben bildiğimden değil, duyduğumdan diyorum. Mesela al götür Gamze'yi, tamam hakkı neyse onu alır ama seni uğurlarken, okuduğu son kitabı hediye eder."

Mini minnacık simsiyah eteği, daracık kalçaları ve biçimli poposuyla uzaklaşırken, "Gamze," diye seslendim, "seninle yaşadığım hiçbir şeyden pişman değilim." Döndü, gülerek bana baktı ve kafasını çevirerek uzaklaştı. "Ben de," demesini beklerdim.

Taksici, "Muhterem Ağbim, harbi güzel adamsın," dedi. Gamze'nin iletişim bilgilerinin yazılı olduğu kartı taksiciye verdim. Taksici vites kutusunun ortasındaki kartvizit yığınına Gamze'yi koydu.

"Muhterem Ağbim," dedi, "bu yarayan kanı sarmanın bir yolu yok mu?"

Kürt meselesi, Kürtlerin durdurulacağı bir iş olmaktan çıkmış, birlikte sarabileceğimiz kanayan bir yara olmuştu. Taksiciyi, Kürt meselesinde bu kadar hızla çözüme hazır bir noktaya getirmem, yalandan da olsa, özgüvenimi pekiştirdi. Dürüst, namuslu ve vicdanlı bir milletvekilinin değişmeyen

ses tonuyla konuştum. Ayrıca, yıllardır giymediğim kahverengi takım elbisem, mavi çizgili gömleğim ve kırmızı minicik güller işlemeli kravatımla, dürüst, namuslu ve vicdanlı bir milletvekili gibiydim.

Önemli bir şey söyleyeceğimi anlaması için radyonun sesini iyice kıstırdım.

Arka koltuktan omzuna uzanarak, "Kimse duymasın, ikimizi de bitirirler" havasında, kısık ve çatallı bir sesle, "Var, var da," dedim, "hükümetin ne kadar risk alacağına bağlı, bu."

"Doğrudur. Ama ben bu hükümetin riks alabileceğini sanmıyorum," dedi. Sonra radyonun sesini açtı. Ebru Yaşar'ı ne kadar sevdiğini, bu albümüyle beklenen patlamayı yaptığını, arabesk – fantezi dalında bu kadını tek geçtiğini, hele bu *Ne Doktorlar Ne Mühendisler* şarkısının on numara olduğunu söyledi. Hatta *Birine heves etsem, evlenelim desem, yan çiziyorlar, pes doğrusu* nakaratına yüksek sesle katıldı. Şarkı bitmeye doğru Cinnah'ın sonuna geldik. Taksiyi Hoşdere'ye döndürdüm. Ev, yakındı. İşkembecinin önünde beni bırakmasını söyledim.

Orada ne yedim ne içtim, silinmiş. Hatırlamadığıma göre, ince kıyım şırdan içmişimdir. Ne yediğime gelince, hatırlamadığıma göre, mutlaka bumbar yemişimdir.

Sokağın başında bakkala girdim. Bakkalın çocukları bu saatte olmazdı. Hemen tezgâhın arkasına geçtim. Babalarının rakıya el sürmediğini biliyordum. "Hacım," dedim, "şurdan bir ufak rakı alıyorum."

"Allah razı olsun," dedi. Rakıya el sürmediğini anlayışla karşıladığıma dair bir şükran ifadesiydi, "Allah razı olsun."

Eve girdiğimi hatırlıyorum. Zaten sonrası, her zaman olduğu gibi cam gibi berrak!

Huzur'u bulamayacaktım ama yine de kütüphanemde aramaya değeceğini düşündüm. Yarım saate yakın kitapların

altını üstüne getirdim. Evet, Nalân'a dediğim gibi biri almış ve getirmemişti. Rosa Luxemburg'un *Sevgiliye Mektuplar*'ını elimin attığı yerden çıkardım. Sayfalarında gezinirken bulanan harflerden bir satır bile okuyamayacağımı anladım. Sızmışım.

35

NALÂN

Komik adamdı Tosi. Belki de bana öyle geliyordu. Öğle saatlerinde telefonumu açınca numarasından tanıdım. Sabah 10'da aramıştı. Hemen aradım. Cuma gecesi birlikte yemek yerken, Pazar günü Van'a gidip, Pazartesi akşamı Ankara'da olacağını söylemişti.

"Başkale'de bir avukatla karşılaştım Nalân" filan dedi. "Şerif adı bana çok tanıdık geldi. Var mıydı öyle biri bizim dönemden?" filan diye sordu. Önce, benzer komikliklerinden biri sandım. Komik bir şey söylememişti aslında. Yine de bir gülme aldı beni. Böyle bir şeyi önemseyip beni aramayacağından emindim yani. Üstelik fakültede bizim dönemin muhtarları varken beni aramasında bir muziplik vardı ama ne olduğunu anlayamadım.

"Tosi, sen bunun için aramazsın."

"Ya, hal hatır sormak için aramıştım ama arayınca bunu da sorayım, dedim."

Cuma günü ondan kendime de itiraf edemediğim bir eksiklik duygusuyla ayrılmıştım. "Kahveyi bende içelim," da-

vetinin çok düz, çok sıradan bir anlamı vardı. Bir yandan da eve gelmesini, hatta asansörde gözlerinin içine bakmadan başımı göğsüne devirmek istiyordum. Tavukçu'dan kalkmak üzereyken Tanpınar'ın *Huzur*'u üstüne koyu bir sohbete dalmıştık. Yeniden okumak istiyordu ama biri ondan almış ve getirmemişti. Hatta *Tanpınar'ın Mektupları*'nı da bulamıyordu. İkisi de bende vardı. "Kalktıktan sonra bana uğrayalım, benden alırsın" dese miydim? Ne bileyim işte, söyleyemedim. "Kemal gittikten sonra kütüphaneyi düzenleyemedim," dedim, "bulursam seni ararım." Bakışında, "İki senede ne düzenlenmemiş kütüphaneymiş bu" havası, sezilmeyecek gibi değildi. Ben de ona, "Evet öyle bir kütüphane," gibisinden baktım. Sonra karşılıklı gülüştük.

Telefonda, iki üç saniyelik bir sessizliğin ardından Tosi'ye, "Gelince ara da," dedim, "şöyle adamakıllı konuşalım."

"Gelince ararım ama konuşmak için değil. Bu akşam Cemil Bey'le yemeğim var, biliyorsun."

36

MÜDÜR

Sabah erken kalktım. Saat 6'ya geliyordu. Güneş, İran sınırına doğru uzanan dağların doruklarını dönmüş, bütün bir köye kirli sarı bir renk vermişti. Kimseyi uyandırmadan sessiz adımlarla evin önündeki çeşmenin başına geldiğimde, avludaki divanın önünde Nezir'i uyurken buldum. İki tane yorganı başına çekmiş, otopsi için savcıyı bekleyen bir ceset gibiydi. O kadar sessizdi ki bir an korktum. "Nezir," dedim, ses yok. Dürttüm. Tekrar seslendim. "La ne düyün, sen," diye bağırdım. On kilometre ötedeki jandarma karakolunda Vonalı bir er olsa, kesinlikle sesimi duyup nöbeti filan bırakır, "Hemşerim benim," diye koşar boynuma atlardı.

Öldürmeyen Allah öldürmezmiş. Nezir birden canlandı. "Gece Allah'ım şaştı Müdür," dedi. Yatağından kalktı, önce yüzünü ovuşturdu. Sonra da yüzüne şakacıktan tokat atar gibi komik hareketler yaptı.

Çeşmenin musluğunu açtım. Çelik gibi suyu yüzüme vurdum. Evin arkasından dolanarak köyün dışına doğru yürüyüşe geçtim.

Yüz metre arkamdan gelen Necati'yi peşime takmak aklı-

na geldiğine göre, Nezir'in çok çabuk toparlandığı belli oluyordu.

Yıllar önce Tatvan'dayken ara sıra Van'a gittiğimde, gece olsa içsem, sabah olsa kahvaltı salonuna gitsem, derdim. Gece dibine kadar içmiştim. Nezir, döndüğümde mükellef bir kahvaltı sofrasıyla karşıladı. Otlu peynir Hakkâri'den gelmişti, bal Çatak'tan. Gerisini doldur gitsin. Koyun yoğurduna maydanozlu cacık, akşam keledoştan artırdığı kavurmayla sahanda yumurta, taze olmasa bile ceviz, kaymak...

Nezir "Çayın soğuyor, Müdür," demeseydi, daha ne kadar dalacaktım?

Nezir, sağ eline aldığı yufkayı sol eliyle parçalayıp otlu peynire dalarken fark ettim.

"Sen de solaksın ha?"

"Allah'ından kork Müdür," dedi, "şimdi mi anladın?"

Derin bir solaklık muhabbetine giriştik. "Ya Nezir," dedim, "Ankara'da Karum'da yıllar önce bir solak dükkânı vardı, bilsem sana oradan ne takımlar düzerdim."

Necati'ye "Getir şunları," dedi. Bir torbayla geldi Necati. "Aha bu dolma kalem," diye başladı Nezir. Makas, tırnak makası, kahve fincanı ve cezve, mouse, hatta İngilizce yazılı tişört. Ne yazdığının önemi yoktu tişörtte. Zaten bir kere bile giymemişti. Eli makas mı tutardı? Her gün misafirlere kahve yapan taze gelinlerdendi ya, cezve de olsun istemişti. Hele solak mouse'una bakınca, Nezir'i namlı hacker'lardan biri sanırdınız.

"Yau ne bileyim, duyunca öyle bir dükkân var. Ankara'ya bir geldiğimde, ne varsa alın gelin, dedim."

Tırnak makasını da bana verdi. "Ama gece kesme, uğursuzluk getirir."

Evin arkasındaki masada biraz da bebelerle masa tenisi oynadım. Van'a geldiğim ilk aylarda, ıskartaya çıkan bir masayı, köyüne göndermiştim.

Artık yola çıkma vakti gelmişti. "Geldiğim gibi gitmek istemem Nezir," dedim.

"Geldiğin gibi gidiyorsun Müdür."

"Yanlış anladın," dedim, "yol ağzına tek başıma çıkarım."

Sarılıp öpüştük. İki adım açılıp gözlerinin içine baktım. Ne olduğunu bilemediğim bir ukdeyle köyden ayrılıyordum. Hayır, sebepsiz bir sıkıntı gibi değildi. O darlanmalarımı, bir yerde duramamalarımı, kimseyi dinleyememe hallerimi çok iyi bilirdim. Bu sefer öyle değildi.

Aydın Bey'in hazin sonunda da, aylarca aynı ruh halini yaşamıştım.

Meslek hayatımın en kahredici işiydi. Lise mezunu statüsünde olduğum için, Teşkilata intisap ettikten bir süre sonra, Takip Şubesi emrine verilmiştim. Üç dört yıllık görevimin neredeyse son aylarıydı. İsmini bildiğim, tanıdığım birisiydi, hedef kişi. Teşkilatta tanınan, saygı duyulan bir isimdi. Son bir ay içinde Büklüm Sokak üzerinde, Büyükelçi Sokak'la tam kesiştiği köşede üç dairelik bir apartmana altı kez girdiği tespit edilmişti.

En fazla on basamaklı bir merdivenle çıkılan apartmanın en üst katında Sümerbank'tan emekli bir müdür oturuyordu. Evini briç salonuna çevirmiş, onun dışında hayatla bağlantısı olmayan birisiydi.

En alt katta oturan SEKA'nın Ankara İrtibat Ofisi Müdürü, tam anlamıyla mazbut bir aile babasıydı. Müdür unvanına rağmen, Meşrutiyet Caddesi'yle Selanik Caddesi'nin köşesindeki işinden evine, evinden işine giden, evini saat tamirhanesine çevirmiş bir memurdu aslında.

İkisi de profile uygun kişiler değildi.

Orta kattaki kiracı ise Lufthansa'nın Ankara ofisinde çalışan bir Alman'dı. Karısının Bulgar göçmeni olması, şüpheyi

üstüne çekmesi için fazlasıyla yeterdi.

Hedefi alert etme riskine karşı alan kontrolüne geçmiştik. Aydın Bey'in eve, her defasında farklı yerlerden gelip farklı güzergâhlardan terk ettiği bilgisi doğrultusunda Kontrespiyonaj, eve gelişi gören her noktaya ekipler konuşlandırmıştı.

O gün en azından ben, Aydın Bey'e, eleman görüşmesi yaparken suçüstü yapılacağını bilmiyordum.

Adil'le birlikte Esat Caddesi'nden Büyükelçi Sokak'a girişi gören bir yerde arabanın içindeydim. Beter bir Ağustos sıcağıydı. Zenginler Ankara'yı boşaltmış, kalan yoksullarınsa bu sıcakta dışarı çıkacak mecalleri kalmamıştı. Ekmek fırının yanındaki pideciye attım kendimi. Ben döndüğümde de Adil aynı şeyi yapacaktı. Bir buçuk kıymalı önüme geldiğinde, sineklerle pidemi paylaşmamaya kararlıydım. Sol elimle satırlanmış pide dilimlerini götürürken, sağ elim sineklerle kararlı bir mücadeleye girişmişti. Yanı başımda duran garsona, alnımdaki terleri silmesi için yalvaran gözlerle bakıyordum ve bunun hiçbir işe yaramayacağını it gibi biliyordum. Çiftlik ayranının plastik kapağını açmak için bile götünü oynatmıyordu ibne. İki dakika sonra muşamba perdeyle çevrilmiş muslukta ellerimi yıkayıp ağzımı da çalkaladım. Zaten benden başka kimse yoktu göt kadar yerde. İki buçuk lira hesabı ödeyerek dışarı attım bünyemi. Pideci nasıl sıcaksa artık, dışarı adımımı atar atmaz, Aybastı'nın yaylalarında hissettim kendimi.

Karşıya geçtim. Adil sanki yıllarca beni bekliyor gibiydi. Kim bilir kaç saat daha pinekleyecektik burada. Spor sayfasına bakmak için *Tercüman* gazetesi almak geldi aklıma. Tam o arada, Aydın Bey'in Merhaba Palas istikametinden bize doğru yürüdüğünü gördüm. Hızlı adımlarla arabanın başına geldim ve şoför koltuğuna oturdum.

Telsizden "102-75-26"yı kodladım. Hedef kişi görüş mesafemde anlamına geliyordu. Kafasında hasır fötr şapkası, üstünde kısa kollu beyaz naylon Kom gömleği, altında laci-

vert pantolonu ve sağ elindeki sünnetçi çantasını neden hâlâ hatırlıyorum? Neden o çanta sağ elindeydi? Solak mıydı Aydın Bey?

Bir kez görüşmüş olmama karşın beni hatırlaması ihtimalini riske etmek, sadece meslek hayatımın sonu değil, asıl önemlisi operasyonu berbat etmek olurdu. Hemen, telsizi Adil'e verdim ve arabadan çıkıp Esat Dörtyol istikametine doğru çekildim. Gerisini Adil halletti, zaten. "102-76-27." Hedef sokağa girdi.

Sonrasını sadece duydum. Kontrespiyonaj, suçüstü için eve dalar dalmaz Aydın Bey, beylik tabancasını şakağına dayayıp intihar etmişti.

"Bu lekeyle yaşayamam" mı demek istemişti, yoksa "Teşkilat da bana bu tezgâhı kurduysa batsın bu dünya" mı dedi hepimize? Bir intihar, her zaman çok bilinmeyenli bir denklemdir ve herkes bunu hemen çözdüğünü sanır.

Büyük bir ihtimalle Alman ve Bulgar göçmeni karısı, STASİ ve KGB hesabına çalışıyorlardı. Alman'ı sınır dışı mı ettiler? Karısı Bulgar göçmeni yargılanıp ne kadar ceza aldı? Ya da bir takasta mı kullanıldı? Bunlar zaten ayrıntıdan ibaretti.

Aydın Bey neden intihar etti?

Kimseye soramadım. Sormak istemedim aslında. Aptallar sorar böyle soruları. Aptallar merak ederler, "Hayret!" derler, "Hayata o kadar bağlıydı ki." Yalandan suçluluk duyarlar. "Nasıl oldu da anlamadık."

Aydın Bey neden intihar etti? O soruyu yıllarca yanımda taşımak daha işime geldi.

Hayatı aklıyla değil, vicdanıyla katlanılmaz bulur insan. O saatten sonra yolun karşı tarafına geçmek, an meselesidir. Artık karşı tarafa, ömrün boyunca attığın en küçük adımı atarak geçersin.

Ben bu hayatı nereye kadar taşıyıp taşıyamayacağımı biliyor muyum?

Bazen bulacağımız cevapların bize salacağı korku, bir soruyla yaşamanın ağırlığından daha büyüktür. Korkarız. Çünkü gerçek huzur verir, hakikat korkutur bizi.

O sorunun yüzümüze tuttuğu aynaya bakabilmek, cevabı ararken sahiplendiğimiz cesaret kadar değerlidir. Bulacağın cevap ne olursa olsun, işte o zaman korkutmaz bizi.

Ana yola çıkmaya elli metre kala arabanın sol arka lastiğinin patladığını anlayana kadar, bu duyguyla boğuşuyordum.

Nezir'in bir şeyler sakladığından emindim. Bir şeyler anlatacaktı bana. Sormadım.

37

AVUKAT

Adamakıllı konuşmak? Çok korkardım bu laftan. İlişkiyi çok iyi bilen, (bu lafa da ben bayılırdım) "sürecin her aşamasını" kontrol eden bir hava olurdu bu lafta. Bazen aynı cümlenin, "Biraz konuşsak, diyorum" gibi yumuşak, hatta isteksiz bir tonda kurulması, işin rengini değiştirmezdi. "Hiç konuşamaz olduk" benzeri, oldukça sıradan bir tespitmiş gibi görünen bu kelimelerin altında bile, "Ayrıldık, farkında değilsin" benzeri bir alaycılık yatardı. "Adamakıllı konuşmak", her defasında biten bir ilişkimin habercisi olmuştu.

"Akşam buluşup şöyle adamakıllı bir konuşsak, diyorum."

"Akşam buluşup konuşmadan ayrılsak, ama ayrılmadan önce, şöyle adamakıllı sevişsek?" Bana en uygun cümle buydu.

Kaçsam nereye kaçar, uzatsam nereye kadar uzatabilirdim? Sonunda, ikimizden birinin evinde veya dışarıda bir yemekte buluşulur ve adamakıllı konuşmaya, "Bir şeylerin iyi gitmediğinin farkında değil misin?" diye başlanırdı. Gençken, mantıklı açıklamalar yapmaya çalışırdım. "Sana öyle geliyor," "kafam biraz karışık belki ama seninle ilgili

değil," "ikimizin de biraz zamana ihtiyacı var..." Sonra sonra ben de, tek bir kelime bile etmeden, hemen sevişmek isteği uyanmaya başladı. Bunu daha çok başarabildim. Sevişmeyi, yani...

İlk kez bir kadın, farklı bir edayla bana "Adamakıllı konuşsak" diyordu. İlk gençlik yıllarımdaki gibi heyecanlandım. Saçlarımın dibinden göğsüme ve kasıklarıma, oradan ayakuçlarıma bir ateş dalgası yayıldı. Başkale'yi arkamda bırakıp Van'a doğru düzlükte ilerlemeye başladım.

Arayıp, "Hiç konuşmasak Nalân," deseydim. "Sen beni karşıla. Kapıdan çıkan yolcu kalabalığı arasından koşar adımlarla bembeyaz boynuna atlayayım. Başını göğsüme yasla. Dakikalarca öyle duralım."

Hayır, henüz orada değildik.

Yalnızlığımızı seviyor, yalnızlığımızdan korkuyorduk.

Yoksa ben kendi adıma mı konuşuyordum?

En çok sevdiğim yanım, yine en zayıf tarafım mı olacaktı?

Böyle durumlarda birbirinin burnunun dibine sokulmuş kadınla erkek, bazen üçüncü veya dördüncü kişileri acıtmaktan korkardı. Her ölümlü erkek gibi bunu da tatmıştım. Şimdi Nalân'la ben, iki kişiden ibarettik. Bu kez, onu acıtmaktan korkuyordum. Artık daha az acı çekecek yaşlardaydık belki; ama yaralar artık daha zor kapanıyordu. Yine bir korku bulmuştum kendime. Yine kendimi koruyacak bir şey bulmuştum.

İşin en berbat yanı, daha kötü bir illete yakalanacağımdan emindim. Çok geçmeden onunla yaşayacağım her mutluluk ânım, vadeli borçlarıma yazılacaktı. Hangi vadede ödeyecektim, alacaklım kim olacaktı? Belki Nalân belki zaman, hayat belki de. Bu kez üstüme gitmeye karar verdim. Ödeyeceğim çok daha ağır bir borç olsa bile.

Hafif eğimli rampada önümdeki minibüsü solladım. Rampanın kör noktasını aşar aşmaz yeşil bir nokta fark ettim. Yeşil nokta ben yaklaştıkça büyüyor, büyüdükçe *306*'nın kasasına bürünüyordu.

Altımdaki arabayla aynı renk *306 XR*'nin arkasına geçip ben de dörtlüleri yaktım. Aracın sol arka lastiği yere yapışmıştı. Aracın sürücüsü, depremden doksan altı saat sonra kurtulmuş biri gibi şaşkın ve tutuk adımlarla bana doğru geldi. Araçtan çıkmadım. Camı indirdim. Bana yaklaştıkça gözleri bu kez parıldamaya başladı. Benden üç beş yaş büyük ve iki parmak kadar uzun, bıyıklı, siyah saçlı, yaşıyla uyuşmayacak kadar sporcu yapılı biriydi. "Geçmiş olsun beyefendi, beni lastikçiden gönderdiler" dedim.

Arabadan çıktım. Evet, Said arkadaşımdı. Hayır, ben Ankara'da avukattım. Başkale'de, Tapu'da bir işim vardı, onun için gelmiştim. Said, Ankara'da benim yanımda staj yapmıştı. Demek Selim sizin sporcunuzdu. Said, Selim için benden raket lastiği istemişti. Not defterimi ceketimin iç cebinden çıkarıp okudum: Selim'e 1,5 milimetrelik TSR Super Spin Pips, bir de 1,9 milimetrelik Butterfly Tenergy lastik! Hayır, ben masa tenisinden filan anlamazdım.

Said'i aradım. "Saitciğim, Selim'in hocasının lastikleri patlamış, stepnesi yok, seninkini veriyorum, tamam mı?"

Hoca, muzip ifadesiyle "Sait değil Said. Sonu 't' değil, 'd'," dedi. Bagajı açıp, stepneyi çıkarmaya çalışıyordum. Kafamı kaldırdım. "Şu sidepneyi çıkarır mısın?" dedim, gülümseyerek, "başı 'sit' ile değil, 'sid' ile." Umursamış gibi görünmüyordu. Hoca'nın stepneyi çıkarması bir dakika bile sürmedi. Yardım teklif ettim. "Kardeş kardeş peşi sıra gideriz," dedim.

Kibarca teşekkür etti. Zaten Özalp'e geçeceğini, orada ilköğretim okullarında seçme yapacağını söyledi. Çok kibardı. İzin istedim. Tokalaştık. Bu yüzü bir yerden hatırlıyor muydum acaba? Gözler ve saç rengi bir şey anlatmadı doğ-

rusu. Bir yerden tanıyor muydum? Böyle şeyleri oldum olası sevmedim. "Simanız hiç yabancı gelmedi ama..." diye lafa başlamayı hep, çok sıkıcı buldum.

Yolda bir kez daha düşündüm. Ses! Ses çok tanıdıktı. Hoca'nın sesini kafamdan atmak için, CD çaların sesini iyice açtım.

Dinlenme tesislerinde mola vermekten vazgeçtim. Saate baktım. 12.30 olmuştu. On beş yirmi dakikaya kalmadan Güzeldere virajlarını tırmanacaktım. İyice alçalmış bulutlar, gelirken yeşillenmiş toprak örtüsünü bozartmıştı. Van'da büyük bir ihtimalle yağmur bekliyordu beni. Hoşap Kalesi'ni pas geçmeye karar verdim.

Akşam Cemil Bey'le buluşacağım için, bir hoşluk doldurdu içimi.

38

DELİLA

Tepeci telsizden haber verir vermez Dağlar ve Siyabend, işaretimle yola indi. Aynı anda Dicle ve Halil'in hareketlendiğini gördüm. Her iki tarafta yolun boş olması şansımızaydı. Kendime kahrettim. Her iki taraftan da birkaç araçla birlikte gelmesi ihtimalini hesaba hiç katmamıştım. Yaptığım, affedilmeyecek bir acemilikti. Hiç olmazsa hedef araba geçer geçmez arkayı kesecek bir mangayı en azından yolun Başkale tarafına koyabilirdim. Gücümüz buna uygundu. Bunu her şey bittikten sonra raporuma yazmaya karar verdim.

Bulunduğum yükseklikten, yeşil arabanın yanaştığını izleyebiliyordum. Hedef beş yüz metre kadar bize yanaştığında, yirmiye kadar saymadan Siyabend düşmanı almış olacaktı. Ona kadar saydıktan sonra, ben de hızla yola inmeye başladım.

Arabanın kapısını açar açmaz, "HPG güçlerinin misafirisiniz," dedim, "bize zorluk çıkarmayın. Ayrıca yanınıza hiçbir şey almıyorsunuz."

39

AVUKAT

Virajı döner dönmez boğaza girdiğim anda, birisi sağ diğeri sol şeridi ortalamış, kaleşnikoflu iki genci görünce "Beyefendi alkol var mı?" sorusuna muhatap olmayacağımdan emindim. Ehliyet ruhsat da sormayacaklardı. Doğrusu, nereden çıktığını anlayamadığım, hemen yanlarında bitiveren kadın gerillanın, "Zorluk çıkarmayın ve hemen arabadan çıkın," diyeceğini de sanmıyordum. Yanıma hiçbir şey almayacaktım. Ne söylüyorsa yapmam için, bana emretmesi gerekmiyordu.

Yine de küçük bir hamleyle, "Çantamda ilaçlar var," dedim, "tansiyon ve kolesterol hapları. Onları mutlaka almalıyım." İki erkek gerilla hemen beni yolun karşı tarafına geçirdi. Kadın gerillanın sesini duydum: "Bu mu?" İçinde diş fırçası, macun, deodorant, parfüm ve ilaçlarımın olduğu küçük çantamı yukarı tutup bana gösteriyordu. Sesi ipek gibi değildi gerçi ama Türkçesi şivesizdi. Sese doğru döndüğümde, bir başka gerilla aracın bagajını kontrol ediyordu. "Evet," diye bir ses çıktı çıkmasına da benden mi çıktı, bilemedim. Zaten, aynı yönden gelen "Bagaj boş," sesi, benim sesimi fazlasıyla bastıracak kadar gürdü.

Yolun karşısında hemen biri kadın iki gerilla daha bize ka-

tıldı ve bir yamaçtan aşağı hızlı adımlarla küçük bir vadinin başına iner inmez, "iznimle" üstüm arandı. "Ben avukatım, savcı gelmeden aratmam," diye bir espri yapmak aklımdan geçti. Aklımdan bunu geçirecek kadar durumun vahametinden habersizdim herhalde.

Cep telefonumu kapatarak aldılar.

Hemen küçük bir vadi boyunca dik sayılmayacak bir tırmanışa geçtik. Hiçbir şey sormamam gerektiğini düşündüm. Daha düşünecek çok şeyim olacaktı nasıl olsa. İki yüz metre ilerlemeden sağ ayağım teklemeye başladı.

Sigarayı bıraktıktan sonra en az on kilo almıştım. Yıllar önce kopan sağ diz ön çapraz bağlarımla birlikte ayaklarım, gövdeme ihanet edecekti. Etmişti bile. İlk hakkımı kullanmaya karar verdim. Finiş çizgisine gelmiş maratoncu gibi yere yığılmak üzereydim ki, komutan olduğu artık anlaşılan, arabanın kapısını açarak beni misafirliğine alan kadın gerilla, "Şu tepenin arkasında katır var, merak etmeyin," müjdesini verdi. "Şu tepenin arkası"nın ne anlama geldiğinin farkındaydım. "Şu tepe"ye ne zaman ulaşılacağı, ancak katıra bindiğimde anlaşılacaktı. Hangi tepe, diye sormaktan vazgeçtim.

Duruşma salonunun kapısında "On altıncı sırayı ne zaman alacaksınız," isyanıma, "Sırası gelince," cevabını veren nobran mübaşirlerden görmediğim saygıyı görüyordum burada. Bunu feda edecek bir ahde vefasızlık yapamazdım.

Bu kibarlık da şaşırttı beni doğrusu. Artık bütünüyle sessiz olmam bile, benden rica ediliyordu.

Grubun sessizliğini derin solumalarım bozdu. Yağmurun çıplak toprakta ve ağaç diplerinden geçerken yapraklarda çıkardığı ses olmasa, ben bile kendimi yorgun bir köpek sanabilirdim.

Yolu kesen iki gerilladan biri kefiyesini verdi. Eliyle, başıma alıp çevirmemi işaret etti. Aldım, elimi kalbime götürüp teşekkür ederken göz göze geldim. Yüzündeki gülümsemeyi

neye yoracağımı bilemedim.

Yağmuru koklamaya çalıştım. Koku amansızca yoğunlaşıyor, derimin gözeneklerinden damarlarıma ve gövdeme yayılıyordu. Hiç dinmesin istedim.

Önümüzde başka bir grubun varlığını hissettiğimde, önce beni çok tehlikeli bulduklarına verdim. Bir ağırlık çöktü üstüme. Sonra, bunun keşif grubu olabileceğini düşünerek rahatladım. Bu iki duygu arasında gidip gelecek bir sürü şeyle karşılaşacaktım. Buna da alışmam gerekiyordu.

Bir yamacı aştıktan sonra daha kaç yamaç, kaç tepe aşacağımı kuruyordum. Kayalıkların arasında bir patikadan inmeye başlamıştık. Önümüzdeki büyük kayanın arkasından gelen ses, elli yıla merdiven dayamış ömrümde, duyduğum ender birkaç güzel sesten biriydi. Yüzünü görmesem bile bu can dostum, başını saniyede iki üç kez her iki yana sallayarak, serbest kalan dudaklarının bastığı akorlarla bana hoş geldin diyordu. Kayanın etrafından dibine, elimi tutarak aşağı alan gerillanın yardımıyla iner inmez, onun iri simsiyah gözleriyle karşılaştım. Palanını tutan gerillanın yanında kızıl kahve bir dağ güzeli, "Nerede kaldın?" der gibi bana bakıyordu.

Her şeyi unuttum. Yanlış adamı almışlardı zaten. Bu yanlışlığı fark edip bırakmaları kaç gün sürecekti? Yarın? Öbürsü gün? Hayır, kaçırıldığımın gazetelerde haber olduğuna emin olmadan bir adım bile atmayacaktım. İlk jandarma karakoluna yakın bir yerde, bir çatışmanın ortasında "Bölücü terör örgütünün hain kurşunlarına hedef olan avukat" haberini yakınlarım okusun istemiyordum.

O anda Hoca'nın sesi hafızamda yankılandı. Unuttuğum bir film, hatta birçok kez geçip de hatırlayamadığım kasaba adı gibi, hafızamı yokladıkça batmaktan korktum.

Kızıl kahve teni ve iri siyah gözleriyle karşımda duran bu güzelin mihmandarlığı, bana hepsini unutturdu.

40

DELİLA

Rahatlığı hiç şaşırtmadı, beni. Hiç panik yapmadı. "Bana ne yapacaksınız?" demedi. Sanki sokağa çıkıp bir oyuna tutuşmuştuk. Biz, mahsusçuktan onu kaçıracaktık, o da biz ne dersek tek kelime etmeden bize boyun eğecekti. Bunun eğitimini çok iyi aldığı her halinden belliydi.

Mevzide saatlerce beklerken, bize verilen eşkâlinin de yardımıyla, nasıl biri olduğunu kafamda kurmuştum. Saçlarına baktım, açık kumral saçları hiç de boya gibi durmuyordu. Bıyıksızdı. Hantallığı, canlandırdığım resmine uymuyordu. Katıra gelirken dikkatle izledim. Hayır, numara yapmıyordu. Üstelik katıra da ilk kez biniyor gibiydi. Gibiydi değil, ilk kez biniyordu.

Üç saate yakın bir yürüyüşten sonra, kışın erzak deposu ve sığınak amacıyla kullandığımız mağaralardan birine girdiğimizde, üstümüz başımız sırılsıklamdı. Takviye grubu doğuya doğru yarım saatlik yürüyüş mesafesinde, başka bir sığınağa doğru bizden ayrıldı. Hava henüz kararmamıştı.

Halil, mağaranın arkasında, yağmurdan artık neredeyse üstümüze yapışmakta olan elbiselerimizi kurutmak için he-

men ateş yaktı. Dicle'yle birlikte mağaranın kuytusunda şal û şepik ve gömleklerimizi değiştirip orta yere geldik.

Misafirin üstündeki her şeyi bir tutanakla almasını Siyabend'den istedim. Üzerinde Ankara Barosu'ndan verilmiş avukat kimliği, ehliyet, iki adet vesikalık resim, dört adet başka şahıslara ait kartvizit, iki banka kredi kartı ve 650 lira çıkmıştı. Arabaya geri dönerek aldığımız küçük çanta içinde diş fırçası, macun, deodorant, parfüm ve iki plaka hap vardı. Haplarla birlikte diş fırçası ve macununu iade ettim.

Saate baktım. Muhabereye tam on üç dakika vardı. Yaeusu'yu kontrol ettim. Mağaranın dışına çıktım. Çevrime girene kadar civarı dürbünle taradım. Olağanüstü bir şey yoktu. Olacağına da pek ihtimal vermiyordum zaten.

Tekrar içeri girdim.

"Selamlar, saygılar Heval." Ses gelmeyince tekrar ettim: "Heval selamlar, saygılar tamam."

"Dinliyorum tamam," karşılığını duyar duymaz, önce şahsın üzerinden çıkan kimlik bilgisini verdim. "Önemli bir misafir aldık, sorgu için talimat bekliyoruz."

"Misafirin güvenliğini sağlama alın. Sorgu için bekleyin. Gelişmeleri bize bildirin."

"Selamlar, saygılar Heval."

"Anlaşılmıştır."

Çevrimden çıkar çıkmaz düşmanı ateşin başında ısınırken gördüm. Ceket ve gömleğini çıkarmış, oldukça rahat bir şekilde ateşin başında oturuyordu.

Üstündeki tişörtüne gözüm takıldı. "Bir yaşına daha girdin ya Delila, dur bakalım," dedim. Siyah zemin üstünde beyaz çıkarmayla Subcomantande Marcos, ağzında piposu bana bakıyordu.

41

MÜDÜR

Avukatla karşılaşmak, dört ayağım üstüne düşmek demekti. Bir ara Nezir'i aramak geçti içimden, hatta yol ağzına kadar yine beni eskortla gönderme teklifini reddettiğime pişman oldum.

Lastiği takarken, Avukatın yüzü nedense çok tanıdık geldi. "Sizi bir yerden tanıyorum ama..." Sıdkımı sıyırırdı bu laf. Özellikle bir ilişki kurmayacaksak, asla itibar etmezdik böyle şeylere. Hiç üstünde durmadım.

Stepneyi takıp yola çıkmadan saate baktım, 1'e çeyrek vardı. En geç saat 2 gibi Van'da olurdum. Patron'u arayıp Özalp'te seçmelerin ancak bittiği yalanını söyledim. Aynı gün iki farklı yalan söylememek gibi bir huyum yoktu. Avukatın yardımını reddederken bulduğum yalan, kolayıma geldi.

Bebleşin Karakolu'ndaki çevirmeden çıkıp Dinlenme Tesisleri'ne yanaşırken, birden Nezir'in sorusu geldi aklıma: "Bu sizin Orduspor ne zaman 1. Lig'e çıkacak?" Ürktüm. Nezir, benim Ordulu olduğumu bilmiyordu. Kaynaklarımızla geçmişimizi konuşmazdık. Bunu bilmesi neredeyse imkânsızdı.

Tesislere girip çay içmek, Nezir'i aramak istedim. Vakit kaybedip Patron'la giderayak papaz olmak, tatsız olurdu. Sağa verdiğim sinyalden çıkıp, devam ettim. Çarşamba günü Ankara'ya emeklilik işlemlerim için gidecektim. Nasıl olsa gelecek hafta içinde rahat bir gün, Nezir'i arayıp, "Gel de bu takımı birlikte Süper Lig'e çıkaralım," diye takılırdım. O da bir şeyler söylerdi.

Güzeldere rampasına gelmeden yağmur, yolu bir iki dakika sonra sabun kıvamına sokacaktı. Önümdeki kamyona virajlarda yakalanmamak için hızlandım. Yüz metre ilerdeki minibüsü de solladıktan sonra Gedika Çûxe'ye girmeden yavaşladım. Sağa doğru kıvrıldığım anda önüme Avukatın arabası çıktı. Sağ kapısını açık görür görmez, vitesi ikiye düşürüp el frenini çektim. Aynı anda direksiyonu sola sert kırdım. Araba kıçını atarak geldiğim yere döndü ve yolu umursamadan motoru bağırta bağırta 120'ye çıkıp iki üç kilometre uzaklaştım ve sağa yanaşıp arabadan indim. Yolda hiçbir konvoy belirtisi olmaması, teröristlerin yol kesmediğini gösteriyordu. Koltuğun altından *Sig Sauer* P *229*'umu aldım. Emniyetini açıp namluya mermi sürmeden belime koydum. Bagajdan dürbünü kapıp Gedikli köyü istikametine doğru hızla Avukat'ın arabasını görecek noktaya kadar tırmandım.

Her iki yamacı dürbünle taradım. Yolun sağındaki tepeleri, solundaki vadi ve vadinin her iki tarafından yirmişer otuzar metre yükseltileri gezindim. Bomboştu. İyice güvenli olduğuna emin olduktan sonra, aşağı inmeye karar verdim.

Arabanın başına geldiğimde hatırladım. Yirmi dakika önce karşılaştığım Avukat, geçen sene Temmuz'da Reha'nın cenazesinde karşılaştığım birine çok benziyordu. Caminin avlusundan omuzlarımızda Reha'yla çıktığımızda, dar sokağın kaldırımına oturmuş, sessizce gözyaşı döken o herifle ikiz olamazdı. İnsanoğlunun çift yaratıldığı yalan dolandı. Evet, bu Avukat oydu.

İki dakika sonra Avukatın arabasının kıç tarafına yirmi metre mesafe bırakarak yanaştım. Bagajdan Akrep'i de çıkardım. Avukatın arka koltuğundaki askılıklı bilgisayar çantasını bile almadıklarına, hele bir de yolda konvoy izi olmadığına göre, teröristler, nokta atışı yapmışlardı.

Bir Toyota yanımdan geçerken yavaşladı. Şoför, "Hayırdır Abe, örgüt işidir?" dedi. Andavallıya iki adım atıp, bakışlarımla her şeyi anlattım. Lastikleri inleterek uzaklaştılar.

Ben de işimi hızlı yapmak zorundaydım. Soldaki yamacın arabaya yakın iniş yerine yanaştım. Yere eğildim. Mekap izleri, neredeyse alnımın ortasındaydı. Hemen karşıya geçtim. Beni elimde Akrep'le gören bir başka araba, durmak bir kenara daha hızlı gözümün önünden kayboldu. Aynı izler, yolun sağındaki tepeden aşağı iniyordu. Saate baktım, tam 1'i çeyrek geçiyordu.

Cepten Patron'u aradım. Nezir'e çöküp meseleyi anlamadan, ortalığı velveleye vermenin anlamı yoktu. Zaten yoldan geçenlerden bir işgüzar mutlaka çıkar, jandarmaya haber ulaşırdı. Arabadan Said'e ulaşıp, Avukatın kimliğine ulaşmak da çocuk oyuncağıydı.

Patron'a "Özalp'te işim uzun sürecek," dedim. Onu dinlemediğim için ne dediğini anlamadım ama boş laflar ettiğinden emindim. Cep telefonumu kimse bana ulaşamasın diye tamamen kapadım.

Hiçbir yaralı, yolda kendisine vurup kaçanı döner diye beklemezdi. Şimdi bana vurup kaçanı almaya gidiyordum.

Köye girer girmez, evin önünde arabadan çıktım. Akrep'i bagaja attım. "Nezir!" diye bağırdım, "Kebap kokusuna geldim."

42

DELİLA

"Şu alçağa diyeyim ki," dedim içimden, "Sen neyin hedefini saptırıyorsun. Böyle Marcos tişörtü giyinmişsin. Bir de gözüme sokuyorsun, ben düşman değilim, demek istiyorsun." Sonra da keleşin dipçiğiyle kafasına dalayım istedim.

Birçok çatışmaya girmiştim ama benim için de bir düşmanı almak ilk tecrübemdi. Önderlik Sahasında eğitim notlarımı iyi muhafaza etmem işe yaradı. Bu konuda talimatlar kesindi. Kılına zarar gelmeyecek, özel ilişki kurulmayacak, sorgulayacak hevallere sağ salim teslim edilecekti.

Dün gece yarısından beri siperde olduğumuz için grubu toplayıp yarınki işleri gözden geçirdim. Heval Dağlar iki günden beri kaşınıyordu. Gece sabaha karşı geçeceğimiz yurtsever köyden bit ilacı alması için görevlendirme yaptım.

Ekmekçimizin dediğine göre unumuz fazlasıyla yeterliydi. Düşmanı gelecek ekibe teslim ettikten sonra, çete köyünün koyunlarını almak için son kez komşu köyün milisiyle irtibata geçilmesi gerekiyordu. Heval Halil üstlenecekti. "Olmaz," dedim ona. Çok bozuldu. Siyabend aldı bu görevi.

"Heval Halil," dedim, "yüzünü düşürme, bir düzenleme yapılması gerekiyormuş, Güney'e, Parti Merkez Okulu'na

ineceksin." Önceki gün bana iletilen bu karara çok tepkiliydim aslında. Gruba bunu belli etmemeye çalıştım.

Mağaraya girerken kendi kendime söyleniyordum. Halil, son altı ay içinde benim bölükten, düzenleme diye giden üçüncü savaşçıydı.

"Sizin burası da gerillanın Burdur'u olmuş."

Sese döndüm, baktım düşman kişiliği gülümsüyordu. Anlamadım.

"Yani kısa dönem gerillacılık yapılıyor sizin burada."

Ne bekliyordu bu alçak? Ben de güleceğim, ona katılacağım, karşılıklı dertleşeceğiz, "He valla gelen gidiyor, biz nasıl savaşacağız ben de şaşırdım," diyeceğim!

Nasıl baktıysam artık, "Afedersiniz, aklıma geldi işte öyle. Çok özür dilerim," dedi.

Hiç cevap vermedim.

43

NEZİR

Müdür, ben seni ihbar edecem ha! Kime? Gerillaya?

Sen hiç tövbe nedir bilir misin? Yerinden yurdundan ırakta el kadar bebenin tövbesini bilir misin?

Sen hâlâ benim kim olduğumu bilmemişin!

On iki yaşında, sizin gibi konuşamadığı için bütün sınıfın zağarı yapılmış, bir hocanın bir gün kulağını tavana yapıştırmaya çalıştığı, öbür hocanın ertesi gün kafasının orta yerine cetveli geçirdiği bir velettim ben.

Hanginiz her Allah'ın günü doğru dürüst Türkçe konuşamadığı için herkesin ayaklarını silip geçtiği bu çocuğu hatırlarsınız?

Dur, girme lafa. Sadece beni dinle 128 Mehmet Fuat. Ordu'dan Tatvan'a yirmi yıl geçmiş. Bir yirmi yıl da Tatvan'dan bugüne koy. Kırk yıldır ben sustum, hepiniz konuştunuz. Numaranı da unutmuşundur sen, değil ki 312 Nezir'i hatırlayacaksın.

Misafirdim ben sınıfta. Babamın, Hakkâri'den kaçak mal getirirken jandarmayla müsademede öldüğü yıl, dayım beni aldı Ordu'ya götürdü. Her yer, sokaklar, meydanlar mor beyaz bayraklarla donandığından aklımda kalmış, Ordus-

por'un kurulduğu yıldı. Yanında okutacaktı beni, dayım. Bir yıl dayanamadınız, bana. Hepimiz çocuktuk, biriniz çıkıp, ben her gün hoca dayağı yerken, "Allah'ından kork hocam," demezdi, diyemezdi ama bir Allah'ın kulu da mı yoktu teneffüste gönlüme dokunacak?

Çok iyi kuş taklidi yapardın Mehmet Fuat. Allah şahit kıskanırdım seni. Akşam evde, kulağım hâlâ zonklardı, acısını unutmak için senin gibi kuş sesi çıkartmaya çalışırdım. Selimiye'de iki katlı evin bahçesine çıkar, kuş olmak isterdim. Senin gibi ötebilsem, kanatlarımı açıp aha buralara akşam gelip, sabah yine okula dönecektim.

Sen beni hatırlama zaten. Peki, İngilizceciyi hatırladın değil mi? Onu zaten unutmayacak iki kişi varsa, biri sensin, öbürü de ben.

Sus, dedim sana Mehmet Fuat. Artık amir memur değiliz biz. Eşitiz Müdür, eşit. Mehmet Fuat bizi eşitledi. Dinle bak!

Xizorkin yol ayrımını geçer geçmez çevirmeye girdiğimde, uzaktan seni görür görmez, alnıma çivi çakılmış gibi oldum. Sen bana yaklaştıkça, her iki yanağındaki beş parmak izi önce kızarmaya, sonra şişmeye, sonra daha çok şişmeye, bütün yüzünü kaplamaya başladı. Bakamadım yüzüne. Döndüm, Deniz'e baktım. Çok uzaklara. Kuş sesleri doldu kulağıma. Allah'tan sağ kulağım az işitiyor, Mehmet Fuat. Ordu'dan bana yadigâr kaldı, sağ kulağım.

"Beni buradan bir götürsün de, nere götürürse götürsün," dedim, içimden. Bir odada baş başa kalalım. 312 Nezir anlatsın, 128 Mehmet Fuat dinlesin. Bir kahvede çay mı içelim, deseydim? "Yorma kendini Müdür," dedim. Sana, yıllardır merak ettiğin birini kendi ellerimle verecektim.

Polis sandım önce seni. Çevirmeye girer girmez, baktım narkotikçiler yoktu. Tanırdık onları. Onlar da bizi. Dedim, Tatvan'a işgüzar bir emniyet amiri gelmiş, artistlik yapıyor. Belediye'yle Askeriye'nin duvarı dibinden Urtap Mahalle-

si'nin yokuşunu çıkmaya başladığımız an anladım ne iş tuttuğunu. Üç kuruşluk ot için operasyona çıkmış meraklı taze, dedim senin için.

Becerikli misin bilmem de, ispiyoncunu bulmak için iyi meslek seçmişin kendine Mehmet Fuat. İnsan olan, sırf bunun için bu mesleği seçer.

Götürdüğün yerde biraz konuşuruz, beni tanırsın diye bekledim. Az işiten kulağımın memesindeki nişandan bilir beni dedim, olmadı. Teneffüslerde "Küpeli" diye benimle dalga geçen Vali'nin kızını da mı unuttun? Nurhayat! Kar gibi beyaz, kardelen gibi güzel gibi bir kızdı.

Bizim buranın çocukları erken büyür, sesim hepinizden önce kalınlaşmıştı, sesimi aşina bulur, dedim, yine olmadı.

Birkaç zibidi bana 'Tek Kaş' derdi. Çocukluktaki gibilerse kevaşedirler şimdi. Onlar bile sana bir şey hatırlatmadı. Ne o yoksa Ordu, benim gibi bitişik kaşlı çocuklarla mı doluydu?

Benden çok büyük bir lokma bekliyordun evinize geldiğimde.

Ne lokması, sana Akın Fırını'ndan yeni çıkmış, sıcak ekmek verecektim. Fırının tezgâhında asık suratıyla duran, aksi, huysuz Hüseyin Amca'nın elinden, buharı üstünde tüten, elinle yarıp içine tereyağını basacağın kadar taze ekmek verecektim.

Benim Ordu'da tek dostumdu Hüseyin Amca. Ordu'da yediden yetmişe herkesin bildiği bir esnaftı. Okuldan çıkınca eve varmadan fırından ekmek almaya gider, yanında ekmek satmak için kalırdım. Müşteriden parayı alınca bana uzatır, ben kasadan paranın üstünü verirdim. Ne kadar sattığımı hem bilmek, hem de ona vermek için, bir kâğıda yazıp verirdim, Hüseyin Amca'ya. Bir gün almadı kâğıdı. Kâğıda uzaktan bakıp bana geri verdi. Hangi dildeydi, ne anlama gelirdi bilmezdim. Getalboçik, derdi bana. Başımı okşayarak, "Getalboçik, ben bir eski yazıyı bilmem, bir de yeni yazıyı. Ge-

risi hepsini bilirim," dedi. İlk kez gülerken görmüştüm onu.

Bazı sabahlar, okula gelmeden yanına uğrardım. Bir sabah, elli metre ilerde Vakıflar Bankası'nda çalışan bir memur, "Selamın Aleyküm Hüseyin Amca," deyip yanımızdan geçtiydi. "Selamsız kalmıştık," demişti Hüseyin Amca, "geldin yetiştirdin." Ordu'da ilk ve son kez o sabah güldüm Mehmet Fuat.

Sizi anlardım da, onu daha zor anlardım. Az duyduğum bir şiveyle konuşurdu. Az konuşarak anlaşırdık onunla. Torunlarından biri gibi sevdi beni.

Ordu'dan tek haber, bir ondan gelirdi. Geldi de... Yetişemedim cenazesine. Köyüne götürmüşler. Kalktım Çamlıhemşin'i buldum, köyüne çıktım. Yağmur her yerde yağar Mehmet Fuat, orada yağmıyor, kokuyordu. Mezarı başında dua ettim, Fatiha okudum. Soy ismini ne bileyim, çocuktum Ordu'da. Altay'mış. Mezar taşından öğrendim.

Ankara'da bir iş bulmuştum. Ordu'dan geçerken hava kararmak üzereydi. Turna Suyu'nda çevirdim kafamı denize, Efirli'ye kadar dönüp bakamadım. Şehrin kusuru yoktu da Müdür, bakamadım yine de işte!

O gün Tatvan'da, sana ispiyoncunu verecektim, Mehmet Fuat. Kırk yıl önce bütün sınıfın üstüne çullandığı o çocuğu tanısaydın, yüzün kızarmasa, utanmasan bile tanısaydın, "Sen o Nezir'sin," deseydin, büyük voli vuracaktın.

Diyecektim ki, "Beni hatırladın ya, al, bu da senin mükâfatın!" Sonrası karakol, savcı, hâkim, mahpus... Yakalattığım ottan ne kadar yatardım ki?

Beni tanıman için sana mehil verdim. Hele bak ki ne mehilmiş! Yirmi yıl daha geçti üstünden, şimdi diyorsun ki, "Beni örgüte verdin."

Bu eve gelen misafir, ardına bakmadan çıkar, Müdür! Kesme sözümü, Mehmet Fuat demesini de bilirim, Müdür demesini de.

Peynire günlerce bakıp da zehir var mıdır diye yemeyen fare gibi, yıllarca bekledim seni. Dönüp bir daha bulacaktık birbirimizi. Fatih kamyonun kasasında, kucağınıza servet bırakan birinden kolay vazgeçmezdiniz. Terfi de almışsınızdır başkanınla, ikramiye de. Başkanın bana çok yanaştı. Önce bir adamını gönderdi, hem de kaç kere. "Tatvan'a kilimlerinizden bir iki tane götürmeye geldim," dedi. "Müdür gelsin," dedim. Sonra başkanın geldi. İki üç kere geldi başkanın. Ben, hep seni istedim. O da bıktı sonunda benden. O beni ister, ben seni isterim. Oyalar durur beni. Sonunda, dedi "Maçka'da bulursun onu." Otelin adını verdi. Bir hafta önce bir toplantıda denk gelmiş sana.

Allah yüzüme baktı. Takım Trabzon'a gidiyordu. O otelde kalmak için anlaşmalı şirketi değiştirdim. Vanspor'u götürdüm oraya. Başkan beni sana gönderdiğinde, senin benden iş çıkaracağından emindi. Almadan vermek Allah'a mahsusmuş. Öyle de olmadı mı zaten? Başkanın seni bana verirken, senin benden alacağını biliyordu. Bilirsin Müdür, pazarlığı severim. Bahsi yükselttim. Sen, başkanın arada olduğunu bilmeyecektin.

Ben neymişim, Müdür? Gelelim Maçka'ya. Doğuştan ispiyoncuymuşum. Otelin lobisinde beni güya okşayarak böyle demiştin. Âdemoğlu bazen gül mü koklatır, yüzüne dikenini mi çalar, nereden bilsin?

Senin Ömer diyeceğin ağzını büzmenden belliydi. Benimle birlikte irili ufaklı iş çevirmek istiyordun. Ben zaten onun için Maçka'ya gelmiştim.

Sen de kebap kokusuna geldindi ha? Baktın ki eşek dağlıyorlar.

44

MEHMET FUAT

Çok gülmüştü sınıf. İngilizce hocası tahtaya "Is this is a pen?" yazarken, Reha'dan öğrendiğim gibi, alt dudağımı iyice büzüp dilimi küçük v harfi gibi katlayarak üst dişlerime yasladım. Yanaklarım, ağzıma hava dolunca şişti, hocanın yazdığını defterime geçirirken, sert iki nefes vermemle, sınıfa serçe girmiş gibi oldu: Cik cik!

Beyaz yüzlü, sarı saçlı, saçlarını arkaya topuz yapmış, mavi gözlü, etekleri dizinin bir serçe parmağı üstünde olsa bile devamını göz yordamıyla getirebileceğimiz genç bir kadındı, Belkıs Hoca. Babaeskili olduğunu öğrendiğimde, oranın neresi olduğunu merak edip Coğrafya Atlası'nı tarumar etmeme değecek kadar güzeldi. Maskotu gibi dursa da Suzan Avcı gibi fettan, saçları sarı bile olsa Belgin Doruk'tan daha çocuksuydu.

Aniden kara tahtadan sınıfa döndüğünü fark ettim. "Kim o densiz?" diye bir ses duydum. Densiz! Ne anlama geldiğini bilmiyordum. Orduspor son dakikada gol yemiş gibi bir sessizlik çöktü sınıfa. Hoca, sınıfa baktı, baktı... Benim de oturduğum sıra aralarında dolaşmaya başladı. Yanımdan geçti. Elindeki kalemi sınıfa göstererek, "Iz diz e pen?" diye sor-

du. Yıllar sonra hatırlıyorum da, sesi titriyordu. Vali'nin kızı Nurhayat parmağını kaldırdı, "Hocam," dedi, "iz diz e pen, derken, İ ile değil de I ile yazılması gerekmiyor mu?" Nurhayat, ilkokulu Ankara Koleji'nde okumuştu.

Hoca, "Aferin Nurhayat," dedi. Tahtaya yürüdü, silgiyle İ'nin kafasındaki noktayı silerken, derin bir nefes alıp ciğerlerimi doldurdum, aynı anda bu kez alt dudağımı daha küçük büzdüm, dilimi keskin bir v yapıp üst dişlerime yaslayıp, sınıfa iki üç tane serçe soktum: Cik cik cik cik!

"Kim o densiz, dedim." Belkıs Hoca'nın, elinde bir tek sapan eksikti. Gülmemek için zor tuttum kendimi. Sınıf bu kez maçın ilk dakikasında gol yiyen Orduspor taraftarı gibiydi.

"Size, o densiz kim dedim!" Merkez Orta Okulu 1-B sınıfı öğrencileri, anında Sağır Dilsizler Okulu sınıfına dönmüştü.

Belkıs Hoca, dersin bittiğini söyledi. Daha doğrusu söylemedi de, çığırdı. Bahçede top oynamak için yarım saatten fazla zamanımız vardı. Biz sınıfı boşaltırken, Nurhayat'ın Belkıs Hoca'nın yanına gittiğini gördüm. Tam sınıftan çıkarken, Nurhayat'la göz göze geldik. Benim tam dört sıra önümde oturuyordu Nurhayat. Önden ikinci sırada.

Bahçeye çıktık. İsmet Paşa İlkokulu'ndan arkadaşım Reha, hafta sonunu geçirmek için Cuma gününden babasına takılıp Ankara'dan gelmişti. İlkokuldan arkadaşlarının çoğu Merkez Ortaokulu'ndaydı. Bahçeye çıkar çıkmaz Reha'yı görünce, "Bak nasıl öğrendim senin gibi öttürmeyi," demek için kuş ıslığına geçecektim ki, bahçeye bakan Öğretmenler Odası aklıma geldi. Vazgeçtim. Hemen minyatür kaleye başladık. Ben her zamanki gibi Ordusporlu Yener oldum.

45

NEZİR

Her zaman olduğu gibi bir başınaydım. Koridora çıktığımda, Belkıs Hoca'nın ayakkabısının topuklarının çıkardığı sesi aha şimdi bile hatırlıyorum. Bahçeye çıkmak için Öğretmenler Odası ve Müdüriyet koridoruna yaklaşırken, çıkış kapısına dönmeden yavaşladım. Bir gün önce bir hocanın, "Böyle kaçar gibi nereye gidiyorsun?" diye tokadını yemiştim. Seni göremedim Mehmet Fuat. Belki ilk kez yanına gelip, "Bana da öğretsene kuş gibi ötmeyi," diyecektim. Bahçeye çıktım, en uzak köşesine gidip çömdüm, duvara arkamı yasladım. Az geçmedi, okul kapısının merdivenlerinde hademenin bakındığını gördüm. Beni görünce el etti. Anlamadım. Yine el etti. Kalktım, yanına vardım, kapıdan içeri girdi hademe. Arkasından seğirdim. Belkıs Hoca beni çağırırmış.

Öğretmenler Odası'na girdiğimde dumandan göz gözü görmüyordu. Çok az konuştu, zaten. Ben dürüst bir çocuğa benziyormuşum. Sizin gibi değilmişim. Sessiz, efendi bir çocukmuşum. Allah'ı var, bana elini bile kaldırmamış, sözlüde sorduğu soruya meraklı bir köpek gibi sessiz sedasız bakarken, "Tamam Nezir, otur," demiş, daha da bir şey dememişti.

Ben, sizin gibi değildim.

Belkıs Hoca'yı hiç yormadım.

Dedim, "Bu şehri unuturum belki. Unutamayacağım bir şey yapayım."

46

MEHMET FUAT

Üst üste iki saatti, İngilizce.

Belkıs Hoca, yine aynı güzelliğiyle sınıfa girer girmez, "Mehmet Fuat," dedi, "gel bakalım."

Ayağa kalktım. Sıranın önünde durdum. "Gel gel," dedi, tekrar. Ben gittim, en soldaki sıranın başına geldim. "Oraya değil, şöyle ortaya, yanıma gel," dedi Hoca. Mavi gözleri gülüyor mu, zehir mi saçıyor, anlayamadım. Zaten gözlerine bakamıyordum. Dizlerinin bir parmak, ama serçe parmağı kadar üstündeki eteğinin içerlerini gördüm. Görünmese bile gördüm. Sonra hemen bacaklarına indim. İki üç saniye içinde oldu hepsi. Diz kapakları çok yuvarlaktı. Ondan sonra hiçbir kadında öyle yuvarlak diz kapakları görmedim. Tenis topu gibi yusyuvarlak ve küçüktü.

Sağ avucuyla sol yanağımı kavradığında kafamı kaldırdım. Gözlerine yine bakamıyordum. Yanağımdan makas almayacağını anladım. İyice kavradı yanağımı. Sonra tam karşıma geçti. Sol elini havada gördüm. O kadar!

Aynı şeyi sol avucuyla yaptı bu kez. Sonrası çok hızlı oldu. Sağ elini havada gördüm. Kaç kez aynı şeyi yaptı, sayamadım.

Hiçbir şey duymuyordum. Sadece sınıfın yine boşaldığını gördüm. İlk kattaydı, bizim sınıf. Bahçeye çıktım. Yanımda kimse yoktu. Reha gördü, beni uzaktan. Bana doğru koştu. "Belkıs Hoca," diyebildim, Reha'ya sadece.

Yağmur başlamıştı. Okuldan çıkar çıkmaz Sebze Pazarı'na girdik. Yürüdükçe kendime geliyor, yağmur çiseleri yüzümü yalarken yanağıma ıslak tülbent kapatıyordu. Reha'ya baktım, göremeyince yavaşladım. İki dakikaya kalmadan elinde büyük bir kese kâğıdıyla yetişti. Hacılar Yokuşu'na vurduk. Eski Ermeni Okulu'nu sağımıza alarak biraz daha tırmandık. Fındık bahçeleri aşağılarda kalmıştı. Bir düzlük bulduk. Gürgen ağacının altına, yine hiç konuşmadan oturduk. Yağmur damlalarının yapraklardaki sesini dinledim, bir süre. İki elimi iki yanağıma götürdüm. Bir sıcaklık vardı, sadece. Ağrı, sızı... Hiçbir şey hissetmiyordum. Reha, kese kâğıdına elini attı. Bir şişe uzattı bana. "Çek bir yudum," dedi. Ne olduğunu sormadan kafama diktim. İçimde bir yanma oldu. Öksürdüm. Elimden aldı, uzun bir yudum da o dikti kafasına.

"Artık doktorlardan korkmuyorum Fuat," dedi. "Bende kansızlık varmış. Ankara'da doktor, her gün bir kadeh şarabı ilaç niyetine verdi." Hınzırca bir gülümseme yayıldı yüzüne. Fırlamalık lafını nerede duysam, o gülümsemeyi hatırlarım.

Bir sigara yaktı. İlk defa onu sigara içerken görüyordum. "Çek bir nefes," dedi. Bir nefes sigara, bir yudum şarap, bir sigara daha, bir şişe şarap daha. Karadeniz'in dalgaları, bembeyaz köpükleriyle ayaklarıma vurur gibiydi. Sahilden gelip geçen otobüsler, arabalar, kamyonlar... Hepsi artan bir gürültüyle, sanki oturduğum yerde bacaklarımın arasından geçiyordu. "Pazar günü sen de bizimle Ankara'ya gel Fuat," dedi Reha, gözlüğünün arkasından çipil gözlerini kısarak.

Doğduğum, ilk aşkımı yaşadığım, ihanet ettiğim, ihanete uğradığım, hasretini çektiğim, anamla babamın mezarının

olduğu, bir gün ölmeye geleceğim bu şehir ne zaman aklıma gelse, Hacılar Yokuşu'nun üstünde o gürgen ağacının dibine giderim. Reha'ya ettiğim o laf kulağımda çınlar durur: "Biri var, onu bulup sikmeden bir yere gitmem."

Geçen sene Temmuz ayıydı. Reha'nın başında Burgazada Mezarlığı'nda, "Bulamadım Reha, tam otuz dokuz yıl geçti aradan, hâlâ arıyorum," dedim.

Gömleğime camide iğnelediğim resmini çıkarıp elime aldım. Baktım. İçimden, cenaze namazında "Nasıl bilirsiniz?" diye hoca sorduğunda, "fırlamanın önde gideni" demediğime hayıflandım.

Otuz dokuz yıl önce, gürgen ağacı dibinde, şarap şişesinden çektiği ikinci yudumdan sonra bana dönüp, "Ankara'da doktor, her gün bir kadeh şarabı ilaç niyetine verdi," derkenki muziplik vardı gülüşünde. O da bana bakıyordu. "Daha, çok ararsın Fuat," diyordu.

47

NEZİR

Akşam dayıma dedim ki, "Beni köye gönder." Belkıs Hoca'ya kendimi esir edemezdim. İnsan içine çıkamazdım, o sınıftan içeri ayağımı atamazdım. Senin yüzüne de bakamazdım.

Dayım, "Nezir, yeğen, on beş gün tatiline bir hafta kalmış şunun şurasında," dedi. Baktı, susuyorum, ağzımdan laf çıkmıyor. Beni anlardı. Sustum mu ne dediğimi bilirdi. İki gün sonra şansıma, Banka'dan Erzurum'a tayini çıkmış bir memurun eşyalarını götürecek kamyon çıktı. Beni şoföre teslim etti. Allah razı olsun, şoför beni Erzurum'dan Van otobüsüne koydu. İki güne köye geldim.

Daha da gitmedim okula.

48

MEHMET FUAT

Babam ayda bir gelirdi Ordu'ya. Sabah ilk iş, amcama gittim, "Beni bu okuldan al," dedim. "Arkadaşlarla kavga ettik," dedim. "Hayatta gitmem," dedim. Cumhuriyet Orta Okulu'na geçtim. Ama Merkez Orta Okulu'ndaki çocuklarla bağımı hiç koparmadım. Sevdiğimden değil. Koca bir yıl, kurmadığım tuzak, yapmadığım oyun kalmadı. Kızlar da dâhil bütün sınıfı tek tek kıstırıp, tehdit filan her şeyi yaptım. Yalvaran, yakaran, ağlayan, "Dinime imanıma ben yapmadım," diyen, hatta başkalarına bühtan eden...

Sen hiç aklıma gelmedin. Yoktun ki. Merkez Orta Okulu da yok artık. Yıkıldı. Otopark oldu orası.

Seni unutmak değil benimkisi. Seni hatırlayamamak değil. Seni hiç görmedim. Kırk yıl önce seni o sınıfta görseydim, hepimiz başka olurduk.

49

NEZİR

"Hangi yaralı vurup kaçanı bir gün gelir diye bekler ha?"

Ben bekledim. Gelen olmadı. Yirmi yıl sonra Tatvan'da yanıma gelenin yüzüne baktım. Yüzündeki şamar izlerine... Sonraki yirmi yıl ben yamacına geldim. Müsaade etsen, yüzünü elimle saracaktım. Etmedin.

Mehmet Fuat, söyle şimdi bana, hangimiz öbürüne gönül koyacak? Kim kimin yarasını sağacak?

50

AVUKAT

Uzaktan duyduğum köpek ulumalarından, bir köye yakın olduğumuzu anladım.

Mağaranın ağzındaydım. Dışarısını da görebiliyordum. Beni mağaranın içinde tutmak gibi bir güvenlik ihtiyaçları yoktu, anladığım kadarıyla. On metre önümde bir kayanın üstünde Siyabend, nöbetteydi. Artık isimlerini öğrenmiştim.

Delila mağaranın içinde, dizine koyduğu bir kitabı okurken sağ eliyle feneri tutuyor, sol eliyle de sırt çantasının üstüne koyduğu deftere notlar alıyordu.

Yağmur dinmiş, gökyüzü bütün perdelerini açmış, yıldızlar minicik okuma lambaları gibi üstümüzde sallanmaya başlamıştı.

Halil yanımdan kalkıp Siyabend'in yanına gitti. Sadece Halil'le Türkçe konuşuyorlardı.

"Siyabend arkadaş," dedi, fısıltıyla; "Serhad Gücü geçecek diye duyduk, geçtiler mi?"

"Yok, valla," dedi Siyabend, "Ankaragücü geldi, Serhad Gücü'nden hâlâ ses yok."

Halil Serhad Gücü'yle Ankaragücü arasında bir bağlantı kuramadığı için, meseleyi de anlayamadı. Türkçe esprilerde

bile Kürtçe bilmediği için kendisiyle gırgır geçildiğine dair bir alınganlık ürettiği besbelliydi. Aralarında geçen konuşmalar, Halil'in alınganlığını giderek tırmandırmaya başladığında, yerimden kalkıp yanlarına gidip gitmemekte tereddüt ettim. Siyabend imdadıma yetişti. Bir kartal maketi gibi tünediği kayanın üstünden kalkarak yanıma geldi ve "Yau eğridir doğrudur, sen bir hukuk kişiliği değil misin?" dedi, "kalk gel de bul aramızı."

Kafamı kaldırıp Siyabend'e baktım. "Önce Ankaragücü lafını geri al, sonra geleyim," dedim, fısıltıyla. Gecenin karanlığına rağmen, gülümseyişimi görebilecek kadar dibimdeydi.

Cevabını beklemeden yerimden kalktım.

On, on beş adım atmadan Delila'nın Kürtçe bize doğru bir şeyler söylediğini duydum. Söylediklerini anlamam için Kürtçe bilmem gerekmiyordu. Siyabend'le göz göze geldik. Mağaranın ağzına geri döndüm.

Boşalttığım yere oturdum. Halil de hemen arkamdaydı.

51

MEHMET FUAT

"Allah Kur'an aşkına kal Mehmet Fuat," dedi, Nezir. Çok ısrar etti.

"Yol pınar kadar temizdir Nezir," dedim. Yolda tertemiz pınarın suyu taşsın, sel olsun, arabayla birlikte beni derinliğine, simsiyah boşluğuna çeksin istiyordum.

Ne yazık ki örgüt, aynı yolda değil dört saat sonra, dört ay sonra bile ikinci bir çevirme yapacak kadar intihar eğilimli değildi.

Aldatılmış, ihanete uğramış olmaktan beter bir durumdaydım. Kırk yıl önce suratıma inen tokatlar, şimdi yüreğime bir ağrı gibi yapışıyor, her dakika nefesimi kesecek gibi büyüyordu.

Nezir'i unutmak, "Siktirip gitsinler lan, bu Kürtlerin işi ne buralarda," demek gibi değildi.

Merkez Ortaokulu'nu hayatımdan çıkarmış, o sınıftaki bütün yüzleri, sesleri, her iki yanağımdaki beş parmak izi ve gürgen ağacının dibi dışında silmiştim. Hepsinin ismini yazıp sonra yırtıp attığım kâğıttan biliyorum, otuz üç kişilik sınıfta, önce isimleri unuttum. Sonra her gün birinin kafasına sıktım. Otuz üçü de her geçen gün birbirine benzemeye, her

geçen ay menzilimden çıkmaya başladı.

Nezir, sildiğim, unuttuğum birisi bile değildi. Olmayan otuz dördüncüydü, o. Öyle bir çocuk bizim sınıfa hiç gelmedi, her gün hocalar tarafından aşağılanmadı, Küpeli diye dalga geçilmedi onunla.

Merkez Ortaokulu'nda kurban olduğumu unutalı yıllar olmuştu. Sadece sınıftaki katilin kim olduğunu bulamamıştım.

Hava kararmadan yola çıkmalıydım. Arabaya kurulup anahtarı çevirdim. Dikiz aynasından Nezir'e baktım. Bana el sallarken, gözlerimi gördüm.

O, ihanetini unutmayarak yarasının kabuk bağlamasını beklemişti, kırk yıl boyunca. Ben, kırk yıl boyunca Nezir'i her gün unutmakla o yarayı deşmiştim.

Kırk yıl önce Belkıs Hoca'nın şamarları yüzüne inen kurban, şimdi aşağılık, beş paralık bir çocuk katiliydi.

52

NALÂN

"Akşam Kumsal'da Cemil Bey'le buluşacağım, havaalanına inince seni ararım," demişti, son konuşmamızda. Akşamüzeri saat beş buçuk gibi araması gerekiyordu. Rötar olsa onu da söylerdi. Aradım, telefonu kapalıydı.

Ne bileyim yani imkânsızdı böyle bir şey. Cemil Bey'le buluşmalarına ne kadar önem verdiğini biliyordum. Buluşacak olsak, bu kadar endişelenmezdim yani.

Bir sohbetimizde, her 14 Mayıs'ta buluşacakları saate varıncaya kadar her şeyi ayrıntısıyla anlatmıştı. Saate baktım, yediye çeyrek vardı. Hemen giyindim. Süratle saçımı başımı düzeltip, çok hafif bir makyaj yaptım.

Kumsal'dan içeri girdiğimde, garson Gürsel'e, Cemil Bey'i sordum. Cemil Bey'in yanına teras katına beni çıkarırken, tek dileğim, Tosi'nin Cemil Bey'in masasında oturduğu ve cep telefonunu açmayı unuttuğuydu. Gürsel'in işaret ettiği masada, gençliğinde çok yakışıklı olduğu besbelli bir adam, yalnız başına oturuyordu.

"Cemil Bey iyi akşamlar, ben Nalân. Tosi'nin..."

Birden duraladım. Ne Tosi'si! Aklım başımda değildi. Neden geldiğimi anlamıştı. Lafımı düzeltmeme gerek kalma-

dan, ayağa kalkarak "Buyurun hanım evladım, oturun" diye nazikçe beni karşıladı.

"Enteresandır Nalân Hanım, genellikle benden erken gelir, ama saatini hiç geçirmezdi."

Hemen hava yolları danışmayı aradım. 16.10 uçağına binip binmediğini sordum. Uçak inmişti. Ancak yolcu ismini doğrulamaları mümkün değildi.

Ne yapacağımı bilmez halde, Cemil Bey'in beni teselli eden sözleri arasında gidip geldim. Said ismini Tosi'den duyduğumu hatırladım. Cemil Bey'den izin isteyerek, Kumsal'ın alt katında kasanın olduğu yere indim.

Bilgisayardan önce "Said Van Avukat" filan gibi bir sürü şeyi taradım. Van Barosu'nun web sayfasına girip, Said'lere baktım. Bir tane Said vardı. Tosi, bahsi geçtiği zaman, "Sait değil, Said," demişti, "ilk başlarda karıştırırdım, aman sen karıştırma."

Cep telefonu yoktu. Bu saatte bürosunda olması zayıf bir ihtimaldi. Çevirdim. Karşımdaki ses, "Buyurun ben Said," filan diyene kadar, ömrümden beş yıl yedim herhalde.

"Nalân Abla evet sizi tanıyorum, Ağbim söz etmişti dün sizden," dedi. "Kimi arayacağımı ben de bilemedim. Zaten yarım saat önce geldim büroya. Bilgi vermek için bürosunu aradım ama kimse çıkmadı."

Öğleden sonra saat 2 gibi, karakoldan aramışlar Said'i. Arabasını Van'a yarım saat kırk beş dakika mesafede, kapıları açık halde bulmuş asker. "Aracı Van'a getirmişler ama savcılık soruşturmasından sonra bana teslim edecekler," filan dedi, Said: "Valla Abla bizim burada epeydir Kontra'nın işleri kesilmişti. Örgüt de bu tür kaçırma eylemlerini hele bu aralar pek yapmıyordu."

Nasıl olduysa aklıma gazeteci arkadaşım Şamil'i aramak geldi. Tosi'nin de yakın arkadaşıydı. Ankara Hukuk'ta bizden bir alt sınıftaydı. Okulu bitirdikten sonra Fethiye'de ba-

badan kalma pansiyonu işletirken, bir gazeteye yerel muhabirlik yapmaya başlamış, on yıl önce pansiyonculuğu bırakıp, gazetenin Ankara bürosuna gelmişti. İki yıl önce Yusuf'un cenazesindeki sözlerimi çarpıtmadan, "Ana Yüreği Acıda Eşitlendi" manşetiyle veren aynı gazetedeydi, hâlâ.

Cemil Bey'in yanına ağır adımlarla, merdiven tırabzanlarına tutunarak çıktım. Yüzüm filan her şeyi anlatıyordu aslında. Bir süre karşısında oturdum. "Hanım evladım, acele etme önce bir yudum al," dedi, Cemil Bey. Rakıyı hazır etmişti. "Teşekkür ederim Cemil Bey, susuz içiyorum," dedim. Gürsel, ehlikeyfin içinde rakıyla yanımda bitti.

"Dur bakalım, gazeteciyi aramadan önce ben bir Şahin'i arayayım," dedi Cemil Bey.

"Şahin'in babası çok genç yaşta Tarsus Emniyet Müdürüydü. Rahmetliyle pek sevişirdik. Oğlu Mülkiye'de okurken, yurt bulana kadar da bizde kaldıydı. Şimdi Van'da Vali Yardımcısı. Berin'e de çok ağbilik etti, sağ olsun. Damadı da iyi tanırdı."

Telefon defterini çıkardı. Artık kimsenin kullanmadığı türden, kalın bir telefon defteriydi. Gözlüğünü alnına kaldırarak defterden numarayı bulup çevirdi.

"Şahin, evlâdım! Gözlerinden öperim, ben Cemil Ağbin. Müsaitsen bir maruzatım olacak."

Cemil Bey'in sözlerini duymuyordum. Sert bir yudum daha aldım rakıdan. Genzimi yaktı. Öksürmeye başladım. Gözlerim yaşardı. Cemil Bey, bir eli cep telefonunda, bir eliyle de peçete uzatıyordu bana.

Konuşması biter bitmez, "Evet kızım, kaçırmışlar," dedi, Cemil Bey. Rakısından bir yudum aldı. Ağzını peçeteyle sildi. "Bölücü örgüt kaçırmış."

Hemen Şamil'i aradım. Olayı anlattım. PKK'ye yakın internet sitelerine girmesini rica ettim.

On dakika sonra Şamil, henüz böyle bir haberin düşme-

diğini söyledi. Van Vali Yardımcısı'nın, özel bir tanıdık vasıtasıyla bilgiyi doğruladığını filan aktardım. Kaçırılmasında mutlaka bir yanlışlık olduğunu, PKK'nin Ankaralı bir avukatı kaçırmasının hiçbir anlamı olmadığını filan, bir an önce haber olursa, hatta hemen bu gece televizyon kanalları geçerse, yanlış bir iş yaptıklarının anlaşılacağını anlattım. "Şamil," dedim yalvaran bir sesle, "gazetenin taşra baskısı bağlanmıştır, ilişkilerini kullan lütfen, bu gece televizyonlarda çıksın bu haber. Senin haberin diye bakma olaya, n'olur."

Şamil'in, burnu tıkalı ya da et var da, sürekli çıkarmak için tıslayan bir tiki vardı. "Nalân, –böyle seslenirdi Tosi'ye– Bay Avukat, tıh tıh, sadece senin arkadaşınmış gibi konuşuyorsun, tıh tıh."

Özür dilememe fırsat vermeden, "Ne gerekiyorsa yapacağım tıh tıh, sen sakin ol," dedi.

Evde daha rahat olacağımı söyleyerek izin istedim Cemil Bey'den. Beni bırakmayı teklif etti. Zahmet vermek istemedim Cemil Bey'e. Zaten yürüme mesafesiydi ev.

Mahcup olacağımı bile bile, hesaba katılmak adına bir iki kelime ağzımdan çıktı ki, "Bu hesaba ben de karışamam Nalân kızım," dedi Cemil Bey, "Damat dönünce öder."

Ayağa kalktı, "güzel yanaklarımdan" beni öptü ve "Merak etme kızım, müsterih ol. Allah yüzüne bakacaktır. Damat dönecek, emin ol. Üstünde bir hesap kalsın istemez, o."

53

BERİN

Ertesi sabah Napoli'ye gidecektim. Su kaynaklarının verimli kullanımı üzerine bir AB projesine yaptığım başvuru, bir ay önce kabul edilmişti. Altı ayla bir yıl arasında sürecek işin uzaması ihtimali de vardı. Aslında geri dönmeye niyetim de yoktu. Beni burada tutacak hiçbir şey kalmamıştı.

Sabah, İstanbul-Roma aktarmalı uçuşumla ilgili bütün hazırlıklarımı tamamlamış, bavulumu son kez kontrol ettikten sonra, haberlere şöyle bir bakıp uyumayı planlıyordum. Gece 12'ye geliyordu saat.

Son Dakika flaşıyla alt yazı geçer geçmez, damarlarımda kaynar su dolaşmaya başladı. Başkale Van yolunda kaçırıldığına ilişkin haberde fazla bir şey yoktu. Ankara Barosu'na kayıtlı bir avukat, öğle saatlerinde terör örgütü tarafından kaçırılmıştı. Kim bilir nereden buldukları, cübbeli, en az yirmi yıl önceki görüntüsüyle karşılaştım ekranda.

Haberin ayrıntısını öğrenebileceğim kim olabilirdi?

Hemen bilgisayarı açıp internete girdim. Napoli'deki merkeze mail attım. Gelişimi çok önemli bir nedenle bir hafta ertelediğimi, gerekirse biletimi kendi olanaklarımla halledeceğimi bildirdim.

Salona döndüm. Albümlerin arasından *The Final Cut*'ı çıkardım.

54

AVUKAT

Berin,

Okuyacaklarının bir kısmı seninle konuştuğum şeyler. Konuşmadığım, konuşamadığım şeyler de senin için yeni değil aslında.

Bu mektubu hemen okumanı istemedim. Yarın Ankara'ya döndükten sonra, birkaç parça eşyamı da alıp senden taşınmış olacağım. Eve geldiğinde, ortalıkta bir not, bir işaret, bir iz arayacağını biliyorum.

Doğrusu bu mektubu yazmakla yazmamak arasında defalarca gidip geldim.

Mektubu nereye bırakacağımı da çok düşündüm. The Final Cut *ikimizin de çok sevdiği bir albümdü. Bıraktığım izleri her yerde arayabilirdin, bu zulamı patlatma ihtimalin ise sıfırdı. Çok sevdiğin için sana bıraktığım Dual pikaba rağmen, bu uzunçaları dinlemeyeceğinden emindim. Sonra bu seçimimin bile başlı başına bir ima olabileceği aklıma geldi. Neyse söyleyeyim. İlgisi yok.*

Magosa'da otel odasındayım. Fırtınanın, pencerenin camlarını kıracak gibi savurduğu yağmur dalgaları altında, bir yük gemisinin küpeştesinde gibiyim. Senin bazen kızarak, bazen

ince alayla, sahiden az kalsın unutacaktım, bazen de şefkatle "Sen kendi başına bir adamsın," dediğin adamım tam da. İtiraf mı ediyorum, yoksa bununla böbürlenmeli miyim?

Berin! Kendimden başka biriyle yapamayacağımı çok erken öğrendim ben. Yıllarca bunu kabul etmedim. Edemedim. Direndim, her defasında üstüne gittim. Evlilikten korkmadığımı görmem gerekiyordu. Çok âşıktım sana. Evlendim.

Şimdi geri dönüp bakıyorum da, bir elimde yorgunluğum var. Öbür elimde karşımdakilere, ama en çok da sevgililerime verdiğim zararlar. İkisi de birbirinden kötü. Senin dünyana girmek istemedim, seni kendi dünyama almadım. Takatim her gün biraz daha düşüyor, her gün seni daha çok acıtıyordum. Filmin sonunu görmüştüm. Filmin yarısında bir daha salona girmemek üzere salondan çıktım.

Çok gençken içime kapandığımda, dikenlerim sadece kendime batardı. O dikenlerle baş etmesini bir şekilde becerirdim. Acıklı sesler çıkarmadan, sevgi beklemeden, kendimden başka kimsenin nöbetçi eczane olmadığı kuytumda bir köpek gibi yalardım yaralarımı. Şimdi bunları sana yazarken, utanmıyor değilim. Şu an bile, bütün bunları abarttığıma ilişkin, yenemediğim bir şüphe yakıyor içimi.

Çekildiğim arka odalarımın duvarlarını sessizce yıkar, yeniden yapar, çevremi rahatsız etmediğim için bir özür borcu da kalmazdı üstümde. Bu sözcüklerin arasına saklanmış o gizli şiddeti, ancak ben kendi kendime anlatabilirim. Artık çok geç galiba.

Sonra ne mi oldu? Kötü şeyler olmaya başladı. O dikenlerle yaşamaya alıştım. Onlar benim hayatımın bir parçasıydı. Ama bana sokulanı acıtıyordu. Hem seni içime almak istiyordum, hem de canının acımamasını. Olmayacak bir şeydi benim istediğim.

Çok dağınık, kopuk kopuk, aklıma gelenleri yazıyorum. Zaten sayfalar dolusu yazmayacağım.

Hayat evden kaçma fırsatını benden esirgedi. Çok uzun süredir bunu düşünüyorum. Beni dışarıdan bu kadar sağlam bulanların arasında kendimi böylesi korunaksız hissetmemde, bunun payı olmalı. Deneyip ne olacağını göremedim. Kaçacağım ev benim değildi ki kaçayım.

Sinop'tan yaz tatilinden döndükten sonra okullar açılacaktı. Reşit Galip Caddesi'nde oturuyorduk. Gazi Osman Paşa Ortaokulu'na başlayacaktım. Kurmuştum kafamda. Sabahçıydık. Bir gün okuldan çıkınca, eve hiç uğramadan garajlara kadar yürüyüp, Çanakkale otobüslerinden birine atlayacaktım. Neden mi Çanakkale? Çanakta kale mi olurdu? Pul koleksiyonum vardı. Kavaklıdere Sineması'nın içindeki pulcudan gider toplardım. İlk Gün zarfları, hatta erörlü pullar. Kalesi olan şehirlerin pullarını almıştım ondan. Hepsinin kalesi yüksekteydi. Çanakkale pullarının hiçbirinde kale yoktu. Gidip o çanaktaki kaleyi deli gibi görmek istiyordum.

Kaçsam peşim sıra gelecek iki kişi, dönsem beni bekleyen bir ev vardı.

Sinop'tan Reşit Galip'e değil, Başçavuş Sokak'ta Necim'le Ercüment Amca'nın evine geldim. Artık evden kaçmamın bir anlamı kalmamıştı.

Sinop'tan sonra ne zaman kaçmak aklıma gelse, önce döneceğim sığınağı yaptım. İnsan kendi yaptığı sığınağına fark etmeden bağlanıyor. Onun etrafından çok fazla uzaklaşamıyor. Yaptığını bozmaya, onu geri dönmemek üzere arkasında bırakmaya kıyamıyor.

Nereye gitsem geri döneceğimi bilmem, beni sandığımdan daha korkak yaptı.

Sonra çok kötü şeyler oldu. Kendimi korumak, oyun olmaktan çıktı artık benim için. Alışkanlık oldu. Buydu asıl ürkütücü olan.

Her şey güzelken ayrılmak istediğimi söylemek en iyisiydi. Birden alevlenen bir tartışmanın ardından böyle bir şeyi senin-

le konuşamazdım. O gürültü içinde ne dediğimi ben bile anlayamazdım.

Eve erken geldim o akşam. Erken dediysem, hava kararmıştı. Perdeleri sonuna kadar açtım. Sokak lambalarının ışığında, kar sanki camları kırıp yüzümü delecek gibi hücum ediyordu. Gürcan'ın Tiran'dan getirdiği İskender Bey konyağını kapıp, "Eve hiç gelmeden Botanik Parkı'nda buluşalım," diye seni aramak istedi canım. Hemen vazgeçtim. İkimizi birkaç günlüğüne yatıştıracak bir narkozu bile alamayacak kadar iğne deliği doluydu kollarımız.

Savrulan kar taneleri beni, dışarı çıkıp bahçede uzanmaya, kar üstümü örterken, bir daha hiç uyanmak istemediğim bir uykuya kışkırtıyordu.

"Kar gibi örttün üstünü." Okuduğum bir şiirden miydi bu dizeler, bir şarkıdan mı? Eve giren bir hırsız gibi neyim var neyim yok her şeyi hemen boşalttım. Zamanı kısıtlı hırsızlar, para ve mücevher bulmak için ne yaparsa onu yaptım. Belleğimin dolaplarını yere boşalttım, kitaplarını terörle mücadele polisleri gibi yerlere attım, gardıroptaki elbiselerini didik didik ettim. Çok sürmedi bulmam.

Seninle Gölbaşı'nda Baro Lokali'nden dönüyorduk. Yine böyle karlı, gölün buz tuttuğu bir öğle sonrasıydı. Yazın sevmezdim orasını. Âlem insanlardı bu avukatlar. Birbirlerini Adliye'de görmeye tahammül etmelerini hadi anlayabilirdim. Ercüment Amca'nın çalıştığı müesseselerin lokalleri yeteri kadar sıkıcıydı benim için. Ankara'nın orta yerinde aynı azabı yaşayamazdım. Avukatlar, Ankara'nın yenilip içilebilecek onca mekânı varken, taşradaki memurlar gibi, neden eğlenmek için bir arada olmaya bu kadar istekliydiler? Bunu sen sormuştun bana. "Kışın böyle kar yağarken, göl donmuşken gelirim, kimse olmaz," demiştim.

O gün, bir davamın keşfi için Gölbaşı Adliyesi'ne geçmiştim. Sen aradığında keşif tam bitmek üzereydi. İşinle ilgili hukuki

bir konuda bir şeyler sormuştun. Yarım saat sonra Baro Lokali'nde ol, orada konuşalım, demiştim sana. Oraya gelirsen eğer, dönerken, çok farklı dönecektik ikimiz de. Geldin. Hatırlıyor musun, kırık dökük, ısıtmayan şöminenin başında parmak uçlarımızdan üşüyorduk. Gölün Haymana yolu tarafından biri buzların üstünden bize doğru geliyordu. "Benimle karşıya geçer misin?" dedim sana.

Bazen bir soru sorar, sadece sorduğun için cesaret satın alırsın. Sen sustuğun, sen cesaret edemediğin için ben cesur oldum. Bu kadar. Daha fazlası değil.

Sonra yola çıktık. Yeşil ördeğimle son gecemdi. Said'e vermiştim arabayı. Peougeot 306 XR, ertesi gün Van'a, uzun bir yola çıkacaktı. Bir kaset koydum. Şarkıyı tam yerine getirdim. "Kar gibi örttün üstünü" diye girdi şarkı. "Sen kendine önlemler aldın"da, elini tutarken, gözlerinin içine bakıyordum. İçim akıyordu sana. Seninle birlikte geçmeyi teklif ettiğim karşısı, donmuş gölün karşı kıyısı değildi. Birlikte, bilmediğim bir karşıya geçmeyi istemiştim senden. Dibine kadar sahtekârlıktı benimkisi.

Kendine önlemler alan bendim. Ben kendime önlemler aldım, ben kendime yasaklar koydum. Önümde barajlar var ve bu su hiç akmaz. Buydu, doğrusu!

Senden ayrılacağım gece, aynı şarkıyı koyup, o sahtekârlığımla yüzleşmek istedim. Yüzleşmek dediysem, yüzüme vurmak! Anla artık.

Kapıdan girer girmez, gerçekten de o bet sesinle bile olsa, işveli halinle "Bu su hiç durmaz" deyişin, yolunu bulmuş bir vida gibi hâlâ içime işliyor.

Neyse! Çok sevdiğin bu adam, görmek istediğin gibi, özgürlüğünü değil, güvenliğini seçen birisiydi.

Eli bıçak tutabilen, ama son darbeyi indirme cesareti olmayan bir adam...

Geçen yıl, yine birbirimizden ayrı kaldığımız bir dönem-

de, Shape of My Heart'ı *meşrebimce yeniden yazmıştım. Gelen Mesajlar Kutusu'ndan silmemişsen eğer, bir kez daha oku lütfen.*

"Dünyadan haberi olmayan
Zararını çıkarmak hırsıyla oynayan
Şanslarına küfreden kumarbazlar gibi
Kaybetmekten korkanlardan değilim
Elindeki kupa değil benim kalbim"

Yalan!

Artık kendi yalanıma inanmak zorunda değilim. Kaybetmekten ödüm korkuyor benim.

Bunu da bil istedim. Seni çok sevdiğimi ne kadar biliyorsan öyle!

55

NALÂN

Haberleri izledikten hemen sonra Şamil'i arayıp, teşekkür ettim.

"Ben de tam şimdi seni arayacaktım," dedi. "Mutlaka görüşmemiz lâzım." Saate baktım, gece yarısıydı. Dışarıda bir yerde oturamazdık yani. Eve davet ettim.

Said telefonu kapattıktan hemen sonra aradı.

Şamil'e kapıyı açar açmaz, "Şimdi Van'dan, bizimkinin kullandığı arabanın sahibi olan avukat aradı," dedim. "Aynı güzergâhta, aynı model hatta aynı renk bir araba varmış. Masa tenisi antrenörü mü neymiş."

"Ben de onun için geldim sana."

"Sen nasıl öğrendin?"

"Bizim Van'daki muhabir, çok cevval biridir. Bir saat önce aradı. Adliye'ye arabanın sahibini çağırmışlar. Demek aynı adamdan söz ediyoruz."

Peki, Masa Tenisi hocası kimdi? Eğer Tosi yanlışlıkla onun yerine kaçırılmışsa, o niye kaçırılacaktı?

Said'i aradım. "Oktay... Soyadı neydi ya? Abla gerçekten kafam çıfıt çarşısı gibi. Hah, Büklüm, Oktay Büklüm, Abla," dedi.

Google'dan ismi tıkladım. Van Bölge Masa Tenisi Antrenörü bilgisine ulaştım. Resmi filan yoktu. Bunu zaten biliyordum.

İnternet'te Ankara'dan Van uçaklarına baktım. 10.50'deki uçuşa biletimi aldım. Şamil başımda, "Neler yapıyorsun?" der gibi bakıyordu.

"Yarın Van'a gidiyorum," dedim. Tekrar Said'i aradım.

56

AVUKAT

Uykuya dalmışım. Haki'nin sesiyle uyandım. "Giyin," dedi. Zaten soyunuk değildim.

Taş zeminden doğruldum. Herkes yola düşmeye hazırdı. Delila, "Sabah gün ışımadan başka bir yerde olacağız," dedi; "en fazla üç saatlik bir yolumuz var."

Sessizliği bozan tek şey, katırın bazen sert zeminde çıkardığı nal sesleriydi. Çok uzaktan göz kırpan tek tük ışıklar, köpek ulumalarının geldiği köye ait olmalıydı.

Bir tepeyi iniyorduk. Zaman zaman katır duruyor, geçebileceği sağlam bir yer arıyordu. Fısıltıyla, "Siyabent bu gariban zorlanacak," dedim, palanına daha sıkı yapıştığını görünce.

"Sonu 't' değil, 'd'," dedi. Şefkatli bir öğretmen ev ödevimi düzeltiyordu, sanki.

Delila'nın yanımıza geldiğini fark etmedim. Aynı fısıltıyla "Çok fazla sürmeyecek iniş, kolay inersiniz," dedi. Katırdan ayrılmama yardım etti Siyabend. Aşağılardan gelen küçük bir ırmağın şırıltısı, baharda fışkıran çiçeklerin kokusuna karışıyordu.

Tam o anda bir yuvarlanma sesi duydum. Ardından taş, toprak ve kaya parçalarına vurdukça azalan metalik bir ses...

"Heval Halil, iyi misin?" dedi, biri. "İyiyim de Heval, çaydanlık sizlere ömür," dedi, Halil.

İlerde öncü gruptan geldiği besbelli bir kuş sesi duydum. Bir uzun bir kısa öten, berbat sesli bir kuştu. Gruptan birisi aynı tonda karşılık verdi. Parmaklar kullanılmadan, dille çıkarılan bir kuş sesiydi.

Ortaokul yıllarımda öttürmeyi deneyip beceremeyince pes etmiştim. 12 Eylül sonrasında bir gün Gima'nın önünde bayram öncesi tezgâhlarda satılan, damağa yapıştırılarak kuş sesi çıkartan aletten bir tomar almış, yine yüzüme gözüme bulaştırmıştım.

İki dakika geçmeden ön gruptan bir gerillanın bize ulaştığını fark ettim. Delila'yla bir şeyler mırıldandılar ve aynı yoldan hızlı adımlarla, geldiği gibi uzaklaştı.

Yokuş çıkmaya başladığımızda, tekrar katırın üstündeydim. Göğe çevirdim kafamı. Yıldızlar, neredeyse saçlarımı sıyıracak kadar başımın üstündeydi.

Gürcan'ın yıllar önce beni motorculuğa özendirmek için söylediği sözler aklıma geldi. "Arabayla bir yerden bir yere geçersin, motorla bir yerden bir yere girersin."

Gecenin bir renginden diğer rengine giriyorduk. Bir kokusundan, öbürüne... Yine bir mağaraya yerleşecek ve çok geçmeden günün ışıkları tenimize değerken, gece üstümüzden pul pul dökülecekti.

Hatırladım o sesi. "Sonu 't' değil, 'd'." Said'i aradıktan sonra dün, Hoca bana aynı lafları etmişti.

Hayır, çok daha öncesinden, yıllar öncesinden bir sesti, bu.

57

BERİN

Gözümü uyku tutmadı. Bu çaresizlikle başa çıkacak bir şey yapmalıydım.

Sabah Van'da bulabileceğim kimse yoktu. İHD Şubesi'nin telefonuna ulaşıp arar, bir bilgi almaya çalışırdım. Bu da beni yatıştıramadı. Gece saat 2'yi geçmişti.

İnternete girip Van uçaklarına baktım. 10.50 uçağına biletimi aldım. Cep telefonumu kurdum. Sızacağımdan korkuyordum. Kalktım bir şişe şarap açtım. Birinci kadeh elimde sallanıp dururken, gözlerim kapanıyordu.

Abdullah Öcalan'la, ailemin şiddetli karşı çıkışına, örgütün üstü kapalı hoşnutsuzluğuna rağmen evlenmişiz. Bulunduğumuz yer, örgütün merkezi. Ben genellikle evdeyim. Sürekli okuyor, bazen çiçeklerle uğraşıyorum. Güya Öcalan'a demişim ki, "Kimse yüzüne söylemez ama benim yüzümden tepki toplama. Ben de bu yüzden çok ortalıkta görünmüyorum. Ayrıca bir şartla Akademi'ye gelirim, özel bir muamele görmeyeceğim." O da anlayış göstermiş. Kimse bana Bayan Başkan gibiymişim gibi davranmıyor.

Bir gün yere düşmüş zeytin tanelerini toplamak için çıktığım tepeden ana binaya doğru gelirken bir çocuk, "Berin Abla, Berin Abla!" diye bağırarak yanıma geliyor: "Başkan seni çağırıyor."

Elimde zeytin sepetiyle bazen toplantı için kullanılan salona girer girmez, karşısında, Avukat'ın hazır olda durduğunu görüyorum. Onu görür görmez, tuhaf bir eziklik duyuyorum. "Hani biz birbirimize çok âşıktık, böyle ayrılır ayrılmaz başka biriyle nasıl birlikte olabildin" diye düşüneceğinden endişe ediyorum. Öcalan'ın işareti üzerine, zeytin sepetini yere bırakıp, oturduğu koltuğun yanına geçiyorum. Öcalan, kapının önünde ayakta bekleyen korumaya elinin tersiyle dışarı çık talimatı veriyor. Koruma çıkar çıkmaz, "Anlat bakalım avukat, bu kıza neler yaptın" diyor. Avukat konuşuyor ama sözlerini duyamıyorum. Sonra Öcalan koltuğundan kalkıyor. "Seni Berin'in hatırına serbest bırakıyorum, bir daha böyle şeyler yapma," diyor. Avukat dışarı adımını attığında, sevincimden Öcalan'ın boynuna atlıyorum. Birden zil çalıyor. Binanın içinden bir sürü gerilla, bağırış çığırış içinde teneffüse çıkıyorlar. Sonra zil tekrar çalıyor, içeri giriyorlar, zil bir daha çalıyor.

Saate baktım. Sabah 7 olmuştu. Bu nasıl bir rüyaydı? Rüya mıydı beni kaskatı kesen, soğuk mu? Her tarafım tutulmuştu. Bedenimi açmak için önce sımsıcak, rüyadan hızla uzaklaşmak için buz gibi suyun altına girdim.

Napoli için ayarladığım, benim için taksimetre açmayacak Arsan Taksi'den Hıdır Ağbi, yarım saat içinde kapıda olurdu. Bagaja vermeyeceğim kadar küçük valizle kapının önüne çıktığımda, taksi kapıdaydı.

Hıdır Ağbi'yi fazla konuşturmamak için, ne zamandır okumayı kafama koyduğum *Uykuların Doğusu*'nda, kaldığım yeri açtım. Okumuyordum aslında, sadece sayfalara ba-

kıyordum. Kitabı kapatıp çantama koydum. Bulvara çıktığımızda, gözlerim kapanmıştı.

Hıdır Ağbi'nin sesiyle uyandım.

Uçuş kartımı alıp, bekleme salonları tarafına geçtim. Saat dokuz olmamıştı.

Bir kahve aldım. İki yudumdan sonra, kafamı dağıtabilecek kadar iyi hissettim kendimi. Kitabı elime aldım. Kaldığım yere bir daha baktım. *"Adam da, umudunu büsbütün yitirmiş işte o zaman ve ağzını açıp tek kelime bile söylemeden. Yetkilileri oracıkta bırakarak, kuyruğunu sürükleye sürükleye çekmiş gitmiş."*

"Uçağa binmek üzere" çağrısıyla çantamı toparladım. Nalân'ı tam kalkmak üzereyken, yirmi otuz metre sağımdan geçerken gördüm. Ağır çekimde izler gibi yüzüne baktım. Yusuf'un, ne yapsa unutamayacağı acısına, şimdi, eski sevgilimin kederi eklenmişti. Yanına koşup, "Bir haber alır almaz, beni de arar mısın" demeliydim, aslında. Tekrar yerime oturdum. 110 numaralı kapının kuyruğuna girmişti.

Artık Van'da olmama gerek yoktu. Bir fazlalık olacaktım.

Şimdi Nalân'la aynı uçağa binmek, eski kocasının cenazesinde yeni sevgilisinin rolünü çalan kadın olmaktı. Tekrar kendi kuytuma dönecek ve içimdeki uğultuyu bastırmaya çalışarak, koyu karanlığımda ondan haber almaya çalışacaktım.

Bekleme salonundan çıktım. Gelen Yolcu katına inip dışarı çıktım. İki sigara üst üste içtikten sonra Havaş otobüsüne bindim.

Sol çaprazımdaki koltukta oturan yolcunun açtığı gazeteye gözüm ilişti. Kafamı uzatıp, daha yakından baktım. Hayır, yanlış görmüyordum. İlk sayfadan verilen haberde, ikisinin baş başa bir yemekte resmi de vardı. Resim altındaki yazıyı okumak için yerimden kalkıp gazeteye uzattım kafamı. "Terör Örgütü tarafından kaçırılan avukat, sözde şehit

anasının sevgilisi mi?" Her nasılsa yolcunun rahatsız olan bakışını fark edebildim. "Çok özür dilerim," diyebildim.

Sırt çantamı ve montumu alıp "Şoför Bey!" diye seslendim: "Durun lütfen ben ineceğim."

Kavaklı Restoran'ın önünden geçiyorduk. Şoförün duymadığını anlayınca, "Durun, dedim size" diye bağırdım bu kez.

Otobüsten indim. Kavaklı'nın küçük yokuşundan yuvarlanarak, girişteki çimlerin üzerine zor attım kendimi. Bir iki garson olurdu bu saatlerde. Birinin bana koştuğunu gördüm. Sonra arkasına dönüp, "Su getir lan su!" diye diğerine bağırdı.

"Berin Abla, ne oldu Abla, Allah aşkına kim ne yaptı Abla?"

Pet şişeyi uzatarak "Abla, yüzüne su vur Abla," dedi, diğeri. Yüzümü gözümü yıkadım.

Mayıs sabahının esintisini hissettim yüzümde. "Şu çimlerin üstünde biraz oturayım," dedim. Garsonlardan biri hemen koşup büyükçe bir minder getirdi.

Bir kahve istedim çocuklardan. Nalân geldi gözümün önüne. Nalân'a böyle bir kötülük yapmak için, başka birisi değil, bir şey olmak gerekiyordu.

58

AVUKAT

Bölük Komutanı, "Atış Alanını hazırla Asteğmenim, MİT'çiler gelecek," dediğinde, Tatvan'da, yaz mevsiminin sömüre sömüre kullanacağımız son günlerinden biriydi. Göl kıyısına gövdemi atmak, gelen rüzgâra bağrımı açarak Şehnaz'ın mektubunu defalarca okumak, firar edip Ankara'da bir sabaha karşı yatağına süzülmek istiyordum. Kışkırmam için daha güzel bir gün olamazdı.

İçtimada Bölük Komutanına tekmil verdikten sonra, herkesin rutin işlerine döneceği sıradan bir gündü.

Çok şaşırdım. "MİT'çiler gelecek!" Hukuk Fakültesinin önünde, kuşaktan kuşağa devredilen simitçiden başka MİT'çi tanımadı bizim kuşak.

Şimdi yarım saat sonra, üstelik bir tane değil, iki üç tane değil, zibil gibi MİT'çi gelecekti Bölüğe.

Geldiler.

Her şey bittikten sonra içlerinden birinin, yirmi beş metreden onlu hedefe tabancayla atış teklifini geri çevirmedim. Askerlik benim için nasıl olsa bir oyundu. Bir oyun daha oynayabilirdim.

Temel eğitimde bile doğru dürüst silah kullanmamış as-

teğmen, kim bilir hangi eğitimlerden geçmiş MİT'çiyi, iddialı atışta taca attı. Oyunu sürdürmek istiyordum.

"İddiayı unuttuk," dedim. Bir daha asla oturmayacağım kumar masasından, fena sayılmayacak çapta bir servetle kalkmıştım. Markaları verip paramı almadan bir yere gitmeyecektim.

"Sabah sana büryancıdan afşor içirecek değilim," dedi. "Akşam Akgün'de buluşalım, güzel meyhanedir, iki kadeh de parlatırız."

"Mesai saatlerinde içiyorsun demek." Cevabını beklemeden, "Akgün'ün nerede olduğunu bilmiyorum," dedim.

O da cevap vermedi zaten. "Geleceğin yer New York'ta değil Asteğmen. Dört Yol Oteli'ni de mi bilmiyorsun? İbadullah Camisine gelmeden hani... Yolun karşısına geçip ara sokağa dal. Orada birine Sebze Hali'ni sor, Buğday Pazarı'nı... Kime sorsan söyler. Akgün Otel'in altı."

Küçük, sigara dumanından göz gözü görmediği, ama gerçekten de meze ve kebapları nefis meyhanede buluştuk.

Çok hızlı geçti gece. Hukuk Fakültesi'nin önündeki simitçiden başka biriydi, karşımdaki.

"Biz buralarda misafiriz asteğmenim, davetsiz misafir. Hadi içelim," diye kadeh kaldırdı bir ara. Göz bebeklerinin içindeki ışık, nasıl bir özgüvenden kaynaklanıyordu?

Belli ki meslek hayatı ona, en küçük bir suçluluk duygusu yaşamayacağını erken yaşlarda öğretmişti. Bu duygu, onun dünyasında suçtan daha ağır bir suçtu.

Bizim gibi sıradan insanları arsızlaştırabilecek bu ağır yük, karşımdaki adamın hayatında, asla vazgeçemeyeceği bir olgunluğa işaret ediyordu. Bizim gibi böceklerin hayatında hayat, uzun bir toplama işlemiydi. Sonuç yanlış çıkarsa en başa dönerek yapıyorduk sağlamasını. Orada sağlamayı yaptıracak birilerini buluyorlar ve yeni bir toplama işlemine başlıyorlardı. Kemale ermek böyle bir şeydi orada.

"Biz buralarda misafiriz asteğmenim, davetsiz misafir..." Kendisine biçtiği bu davetsiz misafirliğin, hangi ev sahibini ima ettiğini anlayabileceğim kadar şifresiz konuşuyordu. Beni mi çözmek istiyordu?

"Sen niye böyle iki devre arası geldin," dedi, önündeki ezmeye çatal sallarken. Kayıtsız, umarsız...

"Bana cevabını bilmediğin soruları sor. Karargâh Bölüğü'ndeki tek sakıncalı asteğmen benim." Dosyam iç cebinde olmasa bile hafızasında meyhaneye geldiğinden emindim.

"Sen neden bu mesleği seçtin?" Kontratağa çıkmıştım.

"Bentderesi'nde üstüne atlayacağı karılara 'nasıl buraya düştün' diyen romantik solcular gibisin," dedi. Avucunun içinde iki cam misket tanesi yuvarlıyordu. Müsellesten üttüğü misketlerle hava atan çocuklardan biriydi, sanki.

"Peşine düştüğün solcular sana bunu sormadığı için mi romantik oldum?" Arıza çıkarmaya hazırdım.

Rüzgârı kesilmiş, bütün yelkenlerini olmasa bile, en azından birini indirmişti. Soruma döndü.

"Biz seçmeyiz, bizi seçerler," dedi. "Sonra bizim seçtiğimize inandırmaya çalışırlar."

"Merak etme biz de farklı sayılmayız." Ben de barış masasına oturabilirdim.

"O halde mesele yok, içelim," dedim, "sonra da iskeleye basan yürüsün."

İstiap haddime doğru geliyordum. En fazlası bir tek, hesaptan sonrası bir yolluk, sigara ve çakmağı toplarken de uykuluğa bakardı.

Hesabı istedi. Dediğim gibi oldu. Tek, yolluk ve uykuluktan sonra kapının önüne çıktık. Daracık ara sokakta, ters yönlere gitmek üzere ayrılacaktık. O, ara sokaklardan, Sahil Mahallesi'ndeki MİT binasına doğru gidecekti. Ben de Ordu Caddesi'nden Asteğmen Misafirhanesi'ne. Vedalaşır-

ken, "Harbiden ikimiz de manyağız," dedi. "İsimlerimizi bile bilmiyoruz."

"Bu bizim solculuk terbiyemizdir, MİT'çiye isim sormayız. Niyeyse, sen de benim ismimi sormadın. Ama ismimi dosyamdan hâlâ öğrenememişsen, söyleyeyim, Memet Fuat."

"Sonu 't' ile mi 'd' ile mi?" dedi, uzattığım elimi sıkarken.

"O 'd' sadece İnce Memed'de olur. Komünistlerin Mehmet'i Memed'dir sanırsınız ya," dedim, gülerek. "Benimkinin sonu 't' ile ayrıca Hakkâri yok ortasında. Mutki, Edremit, Mutki, Edremit, Tatvan."

Artık ayakta sallanıyorduk.

"Peki, Fuat mı Fuad mı?"

"O senin dediğin Beşir Fuad. Onu da sen bilmezsin."

"O zaman, bundan sonra benim adım Mehmet Fuat olsun," dedi.

Neşeli biri olduğuna karar verdim bu adamın. "Salla gitsin," dedim, "sonuçta hepsi takma ad değil mi?"

Onunkini Tatvan'da kendi takmıştı, büyük ihtimalle. Benim adımı babam koymuştu. İkimiz de takma adlarımızla vedalaştık.

Güneş mağarayı aydınlatacak kadar kendini göstermişti. Mağaranın duvarına yaslanmış otururken, tansiyon ve kolesterol haplarımı içmem gerektiğini hatırladım. Ayağa kalkarak su rica ettim. Dicle gözüne ilaç damlatıyordu. Sesimi duyar duymaz yerinden kalktı. Matarayla bana yaklaşırken, yüzüne hiç dikkatli bakmadığımı fark ettim. Bundan hem özenle kaçınmıştım, hem doğrusu fırsat da olmamıştı. Alnının sağından kaşına, kaşından burnunun altına, dudağına kadar inen yara izini gördüm. Şarapnel parçası gibi değildi, bir trafik kazasıydı sanki. Yanıma geldiğinde sağ gözünden yaş geliyordu.

Dicle matarasını uzatırken "Birazdan hazırlansanız iyi olur," dedi, "ben de şimdi yanınıza geliyordum. İki arkadaş, sizinle görüşecek."

Çocuksuluğu muydu ondan bana yansıyan, nezaketi mi? Anlayabilecek durumda değildim.

Başkale'den dönüş yolunda Said'in stepnesini verdiğim o adamla ne görüşeceklerdi? Yirmi yıl önce Tatvan'ın bol dumanlı meyhanesinde benden iddia kaybeden o adamın kılığına girmiştim. "Durun o ben değilim," desem, kime, neyi inandırabilecektim?

Ayakuçlarımdan saçlarımın dibine hızla yayılan ateş, artık beni yakmaya başlamıştı. İlk kez korkuyordum.

59

MEHMET FUAT

Van'a girdiğimde hava kararmıştı. Arabayı feribot iskelesindeki ardiyelerden birine bıraktım. Abuzer'e, emanete iyi bakmasını tembihledim. Taksiyle ofise gelip şahsi eşyalarımı bir torbanın içine doldurup vakit kaybetmeden eve geçtim.

Yolda avukatın arabasını çektiklerine göre, Selim'in babasının ifadesini almış olmalıydılar. Benim plakam trafiğe kayıtlı olmasa bile, savcı veya jandarma bir an önce bana ulaşmak, Said Bey'in ifadesi doğrultusunda benim bilgime başvurmak isteyecekti.

Evin etrafını kolaçan ettim. Sakindi. Emin olduktan sonra eve girdim. Evi temizledikten sonra önemli evrakları yanıma aldım. Güvenli cep telefonumu zuladan çıkardım.

Hepsini genişçe bir malzeme çantasına atarak evden çıkacaktım ki geri döndüm. Sehpanın üstünde yıllarca duran iki misket tanesini kaptığım gibi kapıyı çekip merdivenleri inmeye başladım. Van'ı terk ederken yanıma alacağım her şey bunlardan ibaretti. Can yoldaşım Sig Sauer de her zamanki yerindeydi. PTT Caddesi'nden Kültür Park'ı geçerek, Ferit Melen Bulvarı kavşağına ulaştım. İlerdeki taksi durağına yürürken önümden geçen aracın ani fren sesiyle elimi beli-

me atıp elektrik direğini siper eder etmez, aracın iki yanından aniden çıkan Muhittin ve Cemal'i görünce rahatladım. "Üstad, Patron içerde," dedi Muhittin, arabayı göstererek.

Daire'de çok fazla konuşmadık. Avukat'ın benim yerime kaçırıldığını, jandarmadan aldığı bilgilerle analiz edecek kadar polisiye roman okumuştu, Patron. Yine de beni mahcup etti.

"Dosyasını indirdik," diye başladı anlatmaya. Önemsediği bir konu olduğunu, bileklerini döndürerek kütürdetmeye başlamasından anlardım.

Şeceresini dökmeye başladı. Öğrencilik yılları, solculuk, Vedat Aydın'ın cenazesine katılmak, bir dernekte kısa süreli yöneticilik filan... Yarısında kestim.

"Patron, yeter," dedim, yumuşak bir sesle. "Ben Avukat'ı tanıyorum."

Patron'un gözlerinde, köpeğin adını seslenir seslenmez, dik ve kesik bir hareketle kafasını kaldırarak takındığı o şaşkın ve meraklı bakışı gördüm.

Meraktan çatlatmamak için devam ettim.

"Hani sana Reha'nın kitabını getirmiştim."

"Reha... Şu komünist çocuk! Cenazesine gitmiştin."

"Evet, hani 'ben komünistim saklarım,' diyen."

"Kalemi çok kuvvetliydi."

"Onun cenazesinde içli içli yüzünü döken birini örgüt kaçırmaz."

"Doğrudur!"

"Patron," dedim, cebimden iki misket tanesini çıkarıp elimde yuvarlamaya başladım. "Benim hemen buradan çıkmam lâzım."

Avukat'ın kaçırılması, Van'da demaske olduğum anlamına geliyordu. Zaten Van'da kalamazdım.

"Bu kez hemen uzaklaşmak istiyorum," diye tekrar ettim. "Kararımı verdim, yarın Ankara'ya varır varmaz soluğu Riyaset'te alacağım."

Patron, aynı sevimli köpeğin bakışına geçti.

"Emeklilik dilekçemi veriyorum."

Kararıma bu kadar üzüleceğini tahmin edemediğim için birden bir suçluluk duygusu sindi üstüme. "Bir an önce buradan çekip gitsin," diye gözümün içine bakan Patron gitmiş, yerine "Beni terk edersen, sensiz yaşayamam," diye ayaklarıma kapanan kadın gelmişti.

Allah'tan son birkaç dakikadır debelendiğim vicdan azabımı üzerimden alacak kadar duygusal konuşmalar yaptı. Ayağa kalkarak yanıma geldi, beni kucakladı. Helallik istedi.

Yarın 13.30 uçağıyla Ankara'ya gidiyordum.

Cemal'le Muhittin'i odaya çağırdı. Cemal'e arabayı bıraktığım yerden almasını ve hemen oto boyacımıza bırakmasını söyledi. Muhittin de sabah plaka işini halledecekti. "Renk ne olsun?" diye sordu bana.

"Koyu beyaz," dedim.

Muhittin'e döndü, "Koyu beyaz," diye tekrar etti.

Muhittin bir Patron'a, bir bana baktı. "Koyu?"

Elimle alttan "Yürrüü!" işareti yaptım. İkisi de odadan çıktı. Muhittin hemen geri döndü. "Üstad bir sipariş vardı da."

Odadan çıktım.

"Bugün Şükran gelmedi, ağbi. Cep telefonu da kapalı."

"Biliyorum ben konuştum. Gelmeyecek artık," dedim. Bana inanmamaları için hiçbir sebep yoktu.

Patron açısından geriye tek bir şey kalmıştı.

Beni kim, niye örgüte vermişti?

Bu olayın üstüne gitmemeye Patron'u ikna ettim. Örgüt Avukat'ı üç, bilemedin beş güne salardı. Geriye, beni verenin kim olduğunu anlamak kalıyordu. Hainin kim olduğunu biliyordum. Bunun için, Patron'un okuduğu polisiye kadar benim yazmış olmama bile gerek yoktu.

Hançerin bir yüzüne biz Hain'i kazımıştık, öbür yüzüne onlar Yurtsever'i. Hançeri kınına soktum.

60

ŞÜKRAN

O gün, kimse yoktu büroda. Müdürüm çıktığında saat 5 olmamıştı. Muhittin'le Cemal zaten Van dışındaydı. Her zamanki gibi saat 6'da çıkacaktım. Mutfağı toparladım, elektrikli süpürgeyle iki odadan başlayıp Müdürümün odasına temizliğe geçtim. Masası dağınıktı. Onu en sona bıraktım. Çay bardağını mutfağa götürdüm. Sabah erken alacağıma, bürodan çıkmadan masasının tozunu almak işime geldi. Baran'ın adını orada gördüm. Masasında bir sürü çer çöp olur. Hiçbirine nedir diye bakmam. Bakamam, zaten. Görsem bile okumak aklıma gelmez.

Bu sefer öyle olmadı. Her şeyi bırakıp merdivenlerden koşar adımlarla inip sokağa kendimi atsam bile, sanki arkamdan kâğıtlarla koşan biri beni yakalayıp zorla okuttu bana. Kaçmakla kurtulabileceğim gibi değildi. Çok korkarak okudum. Sonunu getirmeme gerek kalmadı zaten. Omzunda keleşle halay çekerkenki resmine uzun uzun baktım. Yerli yerine düzgünce bıraktım. Koltuğa geçip soluklandım. Epey oturdum orada. Aklım başıma geldi biraz. Yerimden kalkıp ortalığı silip süpürmüş de masaya hiç dokunmamış gibi, her şeyi olduğu gibi bıraktım.

Baran'ın dağa gittiğini bilen biliyordu. Ben de biliyordum. Mahalleden arkadaşımdı. Gizli sevdalık çekerdim Baran'a. Kimseye dilimi çözemeyeceğimi bilerek uzun yıllar taşıdım sevdamı. Çok yakışıklıydı. Diyarbakır'a üniversite okumaya gittikten sonra çok az karşılaşır olduk. Okuldan batılı bir kızla evlendiğini duydum. Kız da dağa çıkmış. Sonra ben de evlendim. Bende gönlü olduğunu bilirdim Saffet'in. Liseden aynı sınıftaydık. Dedim, "Yaşım geçiyor, benim onu sevmem şart mı, o beni seviyor ya."

Olmazdı da, Baran bir gün gelse beni alıp götürse, arkada ne bıraktığıma, sonumun ne olacağına bakmadan çekip giderdim onunla.

Ben şimdi ne yapacaktım? Ben kime ne kötülük ettim ki Allah bu zulmü verdi bana? Baran'ın ismi Müdürün masasına gelmişti de ben niye bunu gördüm, niye okudum?

Hiç görmemiş gibi yapamazdım. Sabah Müdür geldiğinde, "Bana iyilik ettin, işe aldın, Allah senden razı olsun ama beyim izin vermiyor artık," deyip işten çıkmak geldi aklıma. Akşam Saffet'le konuştum. "Yoruldum," dedim. "Hem, Ankara'ya, tüp bebekçiye gideriz" dedim. Hiç oralı olmadı. Üniversite hastanesinde taşeron işçisiydi. "İzin alamam," dedi, "ayrılsam döndüğümde iş bulamam," dedi.

Müdürüme, "Ben kötü bir iş yaptım. Masandaki kâğıtları okudum," demek geçti içimden. Çok iyi bir insandı Müdür ama başıma ne iş geleceğini bilemedim.

Öyle, virane bir konak gibi kalakaldım ortada.

Ta ki Müdürümü Baran'ın cenazesinde görene kadar!

İçime, aha böyle göğsümün ortasına bir şey oturdu. Melek mi diyeyim, şeytan mı bilemedim. Attım başımdan, dedim kendime, "Ne işi var bunun burada?" Bir yıl ya oldu ya olmadı Baran'ın resmini bu alçağın masasında göreli. Bir yıldır Baran'ın canını almaya uğraşırlarmış.

Dedim bu alçak, Baranımın gömüldüğünü görmeden

inanmayacakmış demek.

Bizim mahallede ev ev gezip taksitle tencere tava satan, bana güvenip gazete filan bırakan bir genç vardı. "Şükran Abla, taksiti geciktirirsin, başım gözün üstüne, sadece beni bir ararsın," diye telefonunu bırakmıştı. Aradım onu, dedim, "Kültür Merkezi'nin orada çay bahçesinde buluşalım."

Müdür denen alçak beni on dakika önce arayıp demişti, "Şükran ben şimdi Nezir'in yanına gidiyorum, Pazartesi sabahtan dönerim." Van'dan temelli gidiyordu.

Çay bahçesinden döndüm. Saffet'in halı saha maçından gelmesini bekledim. Dedim, "Kardeşimden haber geldi, bugün yarın doğuruyor. Ankara'ya gideceğim. Sen ya gel ya da gelme."

"Sen git," dedi.

Bu saatte İzmir veya İstanbul otobüsleri olurdu. Çantamı hazırladım. Saffet'le evden çıktık.

İstanbul otobüsü hareket ettiğinde ona el sallarken dedim "Şükran, Van'a da iyi bak. Bu şehri bir daha ya görürsün, ya görmezsin."

61

NALÂN

Şamil Orhan'a haber vermiş olmalıydı. Sabah çok erken arayıp "Seni ben bırakacağım Esenboğa'ya," dedi telefonda. Emin olamadığım, bir türlü yerine koyamadığım, onun haberinin olmadığı, hatta ona hissettirmediğim bir gerilim yaşıyordum Orhan'la.

Kemal'le ayrıldıktan kısa bir süre sonra Kemal'in benimle ilgili sözlerini, anlam veremediğim bir iyilikseverlikle aktarmıştı bana. Çok aniden olmuştu ayrılık kararım. Kemal'e bu düşüncemi açıkladıktan sonra bir hafta içinde boşanmıştık. Onun içine düştüğü yalnızlıkta ne yapacağını, hayatını nasıl yoluna koyacağını Orhan'la, biraz da bu suçluluk duygumla paylaşmıştım.

"Boş ver," filan demişti Orhan, "Kemal, hayatına çoktan birini koymuştu. Bitirmişti seninle ilişkini, sana karşı hiçbir şey hissetmiyordu. Arayıp da bulamadığı fırsatı sen verdin ona."

"Kemal, hayatına çoktan birini koymuştu."

Ne bileyim yani, uzunca bir süre bu lafı düşündüm. Kemal ne zamandan beri beni aldatıyordu? Orhan sen bunu ne zamandır biliyordun? Bunların hiçbirini sormadım Or-

han'a. Şimdi değil, evliyken bile öğrensem, öğrenmek ne işime yarayacaktı? Kemal'i ruh dünyamdan söküp attığım günden beri ondan gövdemi de uzanamayacağı kadar uzaklaştırmıştım. Yine de bu lafın canımı bu kadar acıtacağını tahmin edemezdim.

Bu bilgiyi bana bağışladığı için teşekkür bekliyordu herhalde Orhan. Bütün bu iyilik sunumunun ardında, benim nasıl canımın yanacağını bilmemesi nasıl bir kötülüktü? "Bak Nalâncığım, bunu senin iyiliğin için söylüyorum, sen şimdi suçluluk duyuyorsun Kemal kendini idare edemez, ben onu yüz üstü bıraktım filan diye ama o işte seni..." Bir kötülük, ancak böyle yaldızlı bir ambalajın içine gizlenebilirdi.

Orhan'ı o buluşmamızda bıraktıktan sonra neredeyse unutmuş gibiydim. Niye bilmiyorum, sabah telefonuna kayıtsız kalamadım. Reddedersem, onu kırmış olacağımdan endişe ettim belki de. "Sağ ol ama zahmet olmasın," diyebildim.

Yol boyunca, benim ne yaptığımı anlamaya çalışıyordu. Ürkek ve kaçamak soruları, Tosi'nin akıbetinden çok, benimle ilgiliydi.

"Biz birbirimizin bir şeyi değiliz, merak etme," dedim, birden. Orhan'ın aylar önce önüme bıraktığı yaldızlı paketi açacağımı anlamıştım.

"Ya ben de öyle bir şey düşünmedim. Zaten biraz tuhaf olurdu," dedi. Çankırı kavşağına yaklaşıyorduk. "Yavaşla," dedim, "burada radar oluyor."

"Sen nereden biliyorsun" der gibi baktı bana. Sorusunu beklemeden, "Tosi'yle... Ya işte Memet Fuat'la buralarda bir yere gelmiştik, tam burada radara yakalanmıştı. Üstelik bilmesine rağmen," dedim.

Tuhaf olurdu, demek...

Sinirlendim yani. Yatıştıramadım kendimi. "Ne tuhafı Orhan," dedim. "Kemal mi bana ipotek koydu, yoksa siz mi?"

"Yoksa sen mi?" Bu soruyu hak ettiğine o kadar emindim ki. Sormadım.

"Biz?"

"Siz! Kemal'in, benim ortak arkadaş çevrem."

Şakağımı tutup bastırdım. Kelimeler ok gibi fırlayıp dişime damağıma çarpıp, ağzımın içine dökülüyordu. Dayanamadım.

"Hangi rahatınıza batacak ben Memet Fuat'la beraber olursam? Kutsal yuvanızın temeline dinamit mi koyacağız? 'Nalân denen bu orospu mu sizin arkadaşınız,' diyecek çok sevdiğin karın. Öyle mi? 'Evladını gömdükten altı ay sonra kocasını boşadığı yetmediği gibi, şimdi de Kemal'in arkadaşının koynuna mı girdi?' diyecek Orhan?"

Arabayı sağa çektiğini fark etmedim bile.

"Beni yanlış anladın Nalân, bunu kastetmemiştim ben."

"Neyi kastettiğini sormadım sana. Sen benim sorularıma cevap ver." Soluğum burun deliklerimden alev topu gibi çıkıyordu.

"Kapatalım lütfen bu mevzuyu. Seni kırdıysam, özür dilerim."

Ben de artık uzatacak değildim.

"Memet Fuat'la ilgili bana da bilgi verir misin?" dedi, Alan'a geldiğimizde.

Konuşacak halim kalmamıştı. Başımı, "Veririm" anlamında salladım sadece ve arabadan çıktım.

Filmi şimdi istemesem de geri sardım. Orhan'a Memet Fuat'la buluşmalarımızı anlatıyordum. Orhan'la dostluğum ne de olsa kız kıza bir arkadaşlıktı. Bu sözlerimin arkasında neler olduğunu hissedecek kadar koku alma yeteneği gelişmiş birisiydi, Orhan. Bana acı vermekten duyduğu hazzı körükleyenin ne olduğunu şimdi biliyordum.

Uçağa götürecek alan otobüsünün içinde cep telefonumu kapattığım an, gazete almayı unuttuğumu fark ettim. Or-

han'la kapışmamız, aklımı başımdan almıştı. Gazetelerde, en azından bir ikisinde mutlaka haber çıkmış olmalıydı. İyice dağıldığımı anladım.

Uçakta yerime oturup kemerlerimi bağlar bağlamaz, çantamdan not defterimi çıkardım ve yapacaklarımı bir bir not etmeye başladım.

62

MEMET FUAT

Mağaraya beni aldıklarında üç kişiydik. Sorgulamak için geldiği besbelli iki gerilladan daha yaşlı olanı, önce beni oturttuktan sonra karşıma geçti ve başıyla daha genç olana yer gösterdi. Sakallarının çene bölgesinden ağarmaya başlamış telleri doğru söylüyorsa, kırklı yaşlarının başında olmalıydı. Kızıla çalan kahverengi saçları, köşeli yüz hatları, yüzünde belli belirsiz çilleriyle yeteri kadar karizmatikti.

Yanına oturan arkadaşını başından ayağına kadar süzdü. Sanki önceden çizdiği dairenin içine oturup oturmadığını anlamak ister bir havası vardı. Bağdaş kurduğu bacakları arasına kaleşnikofunu yerleştirdikten sonra, yüzünden rahatlık fışkıran bir tebessümle, HPG güçlerinin bana kötü davranıp davranmadığını sordu.

"HPG güçlerince ele geçirildiğiniz andan itibaren fizik şiddet veya onurunuzu incitecek herhangi bir kötü muameleyle karşılaştınız mı?"

Rumeli İşkembecisi'nden apar topar götürüldüğüm DAL'dan iki hafta sonra karşısına atıldığım Sıkıyönetim Savcısı bile böyle bir soru sormamıştı.

Bitkin bir haldeydim. "Bana işkence yapılmadı," dedim Savcıya.

Fazla tutmadılar zaten beni orada. Onlar da anlamışlardı benden örgüt üyesi olamayacağını.

Savcılıktan bırakıldım. Eylül sarısında terk ettiğim Ankara, Nizamiye'den çıktığımda Ekim'in kasvetini getirip burnuma dayamıştı.

Nizamiye'den karşıya geçtim. Bir süre Samsun asfaltından gelip geçen şehirlerarası otobüslere baktım. Yanımda o kadar para yoktu. Van-Tur'la Muş'a gitmek, Doğu Karadeniz'le Karadeniz'in sahil kasabalarından birine gün ışırken inmek, akşam Reşadiye'de bir otele süzülmek, Erzincan'a varıp dönmemek geçti içimden.

Hurdacıların birinin ardiyesi önündeydim. Beni almak için birisinin geleceğini sanan ihtiyarın sesine döndüm. "Gelirler merak etme" diyordu. İlgisine teşekkür eden bir işaret yaptım uzaktan ona.

Şiddetini giderek artıran yağmurun altında Mamak Köprü'ye kadar yürüyüp 38 Keçiören otobüsüne bindim. Belediye otobüsünden Dikimevi'nde inip Fakülteye doğru yürüdüm. Cebeci Camisi'nden Kutlugün Sokak'a vuracakken, canım Mutlu Lokantası'nda kuru pilav ve cacık istedi. Geri döndüm. Okulun ön cephesindeki sağ kapının önünde, üniversite sınavında fakülteyi kazananların kalabalığı gözüme çarptı. Kayıtlar açılmıştı, demek.

Lokantanın patronuna hal hatır soracak, muhabbet edecek halim yoktu. O da iki çift laf etmeyecek kadar olup bitenlerin farkındaydı.

Mutlu'dan çıktım. Laz Pastanenin önündeki telefon kulübesinden Şehnaz'ı aradım. "Alo" dedim ve sustum. Çok sustum. Şehnaz da sustu. Sadece soluk alışımızı dinledik karşılıklı. Kapattım telefonu.

Yarım saat sonra Şehnaz'la sevişiyorduk. İlk kez birbirimizden utanmadan birbirimizin gövdesiyle baş başaydık.

Şimdiki savcımın gözlerinden kaçmaya çalıştım. Gözlerimin neyi anlattığından emin değildim. Korkumu gizleyemezdim. En azından şaşkınlığım bana kalsın istiyordum.

"Bu soruya doğru cevap vermeniz, sadece bizim için değil, asıl sizin için çok önemli." Başını hafif sağa eğerek konuşuyordu.

Asıl benim için çok önemli! Örtülü bir tehdit miydi?

"Hayır, hiçbir kötü muamele yapılmadı," dedim, "tam tersine beni şaşırtacak kadar kibardı arkadaşlar." Siyabend'in beni Ankaragüçlü yapmasının, artık bir espri değeri kalmamıştı.

"Savcılıkta bu soruya 'işkence gördüm' diyenleri tekrar Emniyet'e teslim ettiğiniz için mi çok şaşırdınız?"

Yine aynı ölçülü tebessümle ama bu kez hiçbir sözcüğün vurgusunu ihmal etmeden konuşmuştu.

Tatvan'da Akgün Meyhanesi'nde kod adından başka hiçbir şeyini bilmediğim Mehmet Fuat'ı hatırladım tekrar. Tatvan'daki istihbaratçının gerçek adı neydi acaba? Ben de bilmiyordum.

Sorgucum, parmakları arasında çevirdiği avukat kimliğimden kafasını kaldırıp, "İhsas-ı reyde bulundum galiba," dedi.

İhsas-ı rey! Hukuk öğrenimi görmüş olmalıydı. Ya da içeri girip çıktığı yıllarda, avukatı hâkimi reddederken kurduğu cümle içindeki bu sözcüğü, hafızasına kaydetmişti. Şimdi bu sözcüğü kullanması için daha uygun bir fırsat olamazdı.

O kim olursa olsun, ben şimdi, National Geographic'teki kaplanın, dişlerini boğazına takmış ceylandım.

Uzattığı kâğıda, "Tutanaktır" başlığı atıp, "HPG güçlerince ele geçirildiğim andan itibaren fizik şiddet veya onurumu incitecek hiçbir kötü muameleyle karşılaşmadığımı beyan ederim" yazıp imzaladım.

Tutanaktan kafasını kaldırmadan, "Memet Fuat Bey, hangi Hukuk'tansınız?" dedi.

Hemen öldürmek istemiyordu. Dişleri arasında bir süre gezdirerek, beni güvenli ve kimseyle paylaşamayacağı bir yere götürecek, bir patisiyle öbürü arasında dolaştırarak şah damarıma öldürücü darbeyi vuracaktı.

Mağaranın ağzında Delila'nın, "Heval Welat" sesi beni kaplanın pençeleri arasından aldı. Delila, Kürtçe bir şeyler söyleyerek, Welat'ı dışarı çağırıyordu.

"Ankara Hukuk," dedim, Welat mağaradan çıkarken.

Birden geri döndü. Işık arkasından vuruyordu. Tam bir gerilla siluetiydi görüntüsü. Sadece sesini duydum.

"Ben de."

Yarım saat sonra bıraktığı yere dönmüştü.

"Ergin ismi bana hiçbir şey ifade etmiyor," dedim, "Ergin adında bir arkadaşım bile olmadı benim."

Ergin'in cenazesi, raporun bana geldiği kaynak... Tıbbi malzemeler pazarlama işi...

Masa tenisi hocası mı?

İnsan kim olduğuna karar veremez. Kim olduğu sorusuna verdiği cevabın hiçbir önemi yoktur zaten. O cevabı başkaları verir. Hepimiz hem bir başkasının kim olduğuna karar verecek kadar iktidar sahibiyiz, hem de başka bir iktidarın bu soruya verdiği cevap karşısında, çaresiz...

Elimde etiket, önüme gelen alna yapıştırdığım zamanlarım da oldu, omzuma yapılan dövmeyi silmek için derimi yüzdüğüm hezeyanlarım da. Hangisinden önce vazgeçtim, hatırlamıyorum. Hem vazgeçmek, ne kadar iddialı bir söz? Gerçekten vazgeçtim mi?

Şu anda karşımda bağdaş kurarak oturmuş eli kaleşnikoflu iktidarın, o kendisini nasıl tarif ederse etsin, kim olduğuna karar veren ben değil miydim? Gerilla, terörist örgüt elemanı, terör yöntemlerini de kullanan ayrılıkçı örgüt üye-

si, özgürlük savaşçısı, PKK'lı, PKK'li... Onu etiketlerken bile etiketleniyordum.

Pesüs'ün ilk bölümünü el yazımla arkalı önlü iki A 4 kâğıda yazdığım, Adliye'de duruşma beklerken, şehirlerarası yolculuklardaki mola yerlerinde zehir gibi çayları yudumlarken, içkili muhabbetlerde kafam iyiyken çıkarıp okuduğum yıllardı. *"Ben, diyorum, demek oluyor ki bir anlamım var benim de."* Sonra soruyordum kendime: *"Peki öyleyse neden hep başkaları tanımladı beni şimdiye kadar?"*

Berin'den dozu her geçen gün artan iğneleyici davranışlara maruz kaldığım bir akşam, sinirlerime hâkim olamayarak, "Sen kiminle konuştuğunun farkında mısın?" diye bağırmıştım ona. Sustu ve dakikalarca baktı bana.

O gözlerden bir an önce uzaklaşmak için evden çıktım. Dikmen Vadisi'ndeki gecekondular boşaltılmış ve vadi, 'seçkin mukimleri' tıkıştıracak konutların inşaat alanına dönmüştü. Yamaçlarında yarım paket sigarayı tüketecek kadar oturdum. Berin'e yaptığım o küstahlığı geri alabilecek hiçbir şey beni yatıştıramayacaktı. Yine de cüzdanıma sıkıştırdığım Pesüs'ü çıkardım. Önce son sigaramı yaktım. Aynı çakmakla da şiiri tutuşturdum.

Mehmet Fuat olmadığımı kanıtlamak, boş bir çabadan ibaretti.

Kendi seçimim olmayan, kendi isteğimle gelmediğim Araf'ta, günlerce, belki de aylarca beklemekten başka bir şansım yoktu.

Mehmet Fuat'ı inkâr etmem gereken bu uçurumda, Memet Fuat olmam da bir ikrardı artık.

Her ikisi de beni, bu uçurumun ağzına daha çok yaklaştıracaktı.

63

MEHMET FUAT

Geceyi güvenli evlerden birinde geçirdim. Sabah kalkar kalkmaz sert bir kahve yaptım. Mutfaktaki dolapların birinde bulduğum, artık imalattan kaldırılmış bisküvi paketini açmaya çalıştım. KTÜ'deki asistan, "Ver bak bana, görmüyor musun burada ok işareti var, onu şöyle çektin mi kendiliğinden açılıyor," derdi her defasında. Bunu paketleyenler, yakası açılmamış küfürlerimden nasiplerini aldılar. Gerçi yastığı parçalar gibi davrandım pakete ama yine de bisküvi taneleri kırılan cam parçaları gibi yere dökülmemeliydi. Bir daha söydüm. Sağlam kalan iki tanesiyle sabah kahvaltımı yapmıştım.

Geceden kalan son sigarayı da içip, salondan dışarı baktım.

Bu şehri sevdiğimi fark ettim. Bir şehri neden sever insan? Bir nedeni yoktu. Sevmek için bir sebep aranmaması gerektiğini de bana öğreten KTÜ'lü asistana içimden bir teşekkür daha yolladım.

Hemen amcaoğlumu aramalıydım. Temiz telefonumu açtım. Numarasını çevirdim. Uzun uzun konuşacaktı, şimdi. Ağbi bu Orduspor ne olacak? Ağbi bu yıl fındıktan batacağız. Ağbi senin kulağın deliktir bu havaalanı ne zaman yapılacak?

Bu numaram onda kayıtlı değildi. Telefon iki kez çalıp açıldı. "Kimsin?" diyen sesi, kulak zarı testi gibiydi. Testten geçtim. Amcaoğlum, birisi aradığı zaman değil, kendisi aradığı zaman da aynı girişi yapardı: "Kimsin?"

"Tuncay, söylüyorum ve kapatıyorum, Perşembe günü Ordu'dayım, Boztepe'deki evi hemen hazırlıyorsun, seni de dinlemiyorum." Hemen aletin 'No'suna bastım. Duymasam bile neler konuştuğunu biliyordum. "La ciddi mi düyün ağbi? Akşam bir tirsi yapalım iki kafaları kıralım. Alo! Ağbi alo! Ağbi şarjın mı bitti?"

Telefonumu da tamamen kapattım. Pantolonumun cebinden misketleri çıkardım. On yıldır bırakmıştım bu alışkanlığımı. Bir gün başlayacağımı biliyordum ama o gün, bugün müydü?

Köşedeki markete inip sigara ve gelişi güzel üç beş gazete aldım.

Eve çıktım. Bir kahve suyu daha koydum.

CHP-DSP güç birliği üstüne haberleri hızla geçtim. "Sizden bi sikim olmaz," dedim içimden.

İzmir'de Gündoğan mitinginin yankılarını da atladım. Orhan Pamuk'a Boğaziçi Üniversitesi fahri doktor unvanı vermiş, "Lan lavuk sen Nobel'i alabiliyon mu?" dedim ona da.

Bisküvi paketinin hırsını alamayacağım kimse yoktu.

Bir diğerine el attım.

"Bu ne lan?" dedim. "Terör Örgütü, Avukat Kaçırdı!" Haberdeki fotoğrafa yakından baktım. Bu bizim Çerkez kızdı. Yanındaki de Avukat. Memet Fuat Altun! Hemen resim altına kaydı gözlerim. Sokiim lan dedim sizin gazeteciliğinize. Demek "Şehit anası avukatın sevgilisi mi" ha! Sizin bu meraktan kırılan inceliğinizi sikeyim. "Biz 'sevgilisi' demedik ki, var mı böyle bir şey, onu merak ettik." Bunu dersiniz sonra utanmadan.

Su çoktan kaynamıştı. Kalktım daha sert bir kahve yapıp

salona döndüm. Gazetedeki resme bir daha baktım. Bizim kız, oğlana çok güzel gülümsüyor, oğlan ise kameraya ekşi bir yüzle bakıyordu. Aydığı, kıllandığı besbelliydi. Bir gün bu fotoğrafın nereden çıkacağını bilmiyordu, sadece.

64

SAİD

Sabah ilk işim, Baro Başkanı'nı aramak oldu. "Başkanım, bu konuda mutlaka bir açıklama yapmalısınız," dedim. Olayın ayrıntısıydı, sağlıklı bir bilgi alalımdı, bir sürü şey söyledi.

"Başkanım o zaman ben yanınıza geliyorum. Yüz yüze konuşmalıyız."

"Gözümsün Saidim, Adliye'ye geçiyorum, 9.30'da Asli Ceza'da bir duruşmam var, oradan odama geçerim, seni bekliyorum," dedi Başkan.

Adliye vardığımda saat dokuz olmamıştı. Baro odasındaki sehpanın üstünden, bizim gazeteyi çektim. Hızla çevirdim sayfaları, başlıklara göz attım. Öcalan'a tecritle ilgili haber ve yorumlar ağırlıktaydı.

Beş on dakika sonra Avukatlar Odası dolmaya başladı. Giren, "Duydunuz mu, Güzeldere'de Ankaralı bir avukat kaçırılmış," diyordu. Sessiz kalmayı tercih ettim.

Oğlunun yıllardır dağda olduğunu hepimizin bildiği Selami Ağbi içeri girer girmez, oturanlar ayağa kalkarak saygı gösterdiler. Bunu fazlasıyla hak eden birçok özelliğe sahipti Selami Ağbi. Güler yüzüyle hepimizle tokalaştı. Hal hatır sordu.

Sehpanın üstünden bir gazete çekti. "Bakalım bugün ne yalan uydurmuşlar," dedi önce. Lafı biter bitmez cebinden okuma gözlüğünü çıkardı.

Dışarıdan mübaşir sesleri ve içerdeki uğultunun ortasında Selami Ağbi'nin sesi, hepimizin duyacağı kadar yüksek perdedendi. "Yau Allah vekil, ben bu hanımı hatırladım."

Hemen başının üzerinde birkaç kişi toplandık. Baktım, Ağbimin resmi, karşısında bir kadın.

"Yau iki yıl olmadı, Allah rahmet eylesin, bu hanımın evladı Mutki'de çatışmada öldü. Çok insani açıklamalar yapmıştı. Aynı çatışmada ölen gerilla analarıyla ben aynı anayım artık, demişti. Yau bu namussuz alçaklarda hiç mi haysiyet yok, bu kadar mı düşmüş bunlar?"

Nalân Abla! Bugün öğlen havaalanından karşılayacağım Nalân Kesirli!

Saate baktım, dokuzu yirmi beş geçiyordu. "Selami Ağbi," dedim, "Allah Kur'an aşkına, kalk bir çıkalım, sana iki laf edeyim."

Sağ olsun, büyük küçük demeden herkesi sayardı. Koridora çıktık. Her şeyi anlattım. "Başkan'ın şimdi Asliye Ceza'da duruşması var. Onu alıp odasına çıkalım. Basın açıklaması yapsın. Memet Fuat Ağbi'me kefil olsun. Yanlışlık var, desin. Sen de ol Ağbi basın açıklamasında."

On dakika sonra Başkan'ın odasındaydık.

"Şu meseleyi hele bir halledelim de, çayınızı da içeriz," dedi, Selami Ağbi, Başkan'a.

"Ayrıntıları bilmiyoruz..." Koltuktan kalktı, "Aha şu haber ve resim varken, 'Ayrıntıları bilmiyoruz' ne demek Başkan?"

Sonra bana döndü, "Siz gençler bu işi iyi beceriyorsunuz, şu internet midir nedir bir bak, Nalân Hanım'ın isminin geçtiği haberleri bir çıkar evladım," dedi.

Hemen Başkan'ın odasındaki bilgisayara girdim.

Bu arada sırtım dönük, Selami Ağbi'nin sesindeydi kulağım.

"Biz Baroyuz, yok mudur bizim bir diyeceğimiz, yok mudur yanlışa yanlış deme cesaretimiz? Nalân Hanım iki üç saate burada olacak. Yüreği oğluyla yanmış, bir de arkadaşıyla mı yansın? Hele bak Başkan, evladım yaşımdasın, yine bildiğin gibi yap. Unutma ki, Nalân Hanım'ın acısı, bizim haysiyetimizdir. Onun acısını alamazsak, ben oğlumun yüzüne bakamam. Senden istirham ediyorum. Acele et."

İnternetten dört sayfalık çıktıyı alıp Başkan'ın önüne koydum.

"Okumama gerek yok Saidciğim," dedi. "Selami Ağbi, havaalanına biz de karşılamaya gidelim. Sen de ol. Dönüşte Yönetim Kurulu Odası'nda da basın açıklaması yapalım. Yanımda ol Ağbi."

"Emir telakki ederim Başkanım," dedi Selami Ağbi, "Hadi şimdi bize çay söyle de içelim."

Başkan çayla birlikte, öğleden sonra basın açıklaması hazırlıkları için talimat verdi.

Cübbemi ilk giydiğim gün gibi sevinçliydim.

65

MEHMET FUAT

İpek Yolu Caddesi'nden alana doğru giderken, bizim çocuklardan bir ikisinin arkamda olacağı belliydi. Hiç itiraz etmedim. Giden Yolcu kapısına yanaşıp, taksiden indim. Cemal'le Muhittin, el filan sallamadan gülümseyerek uzaklaştılar. Şimdi nöbet, uçağa binene kadar, güvenliğimi alacak kim olduğunu bilmediğim birindeydi.

Ankara uçağı inmiş, yolcular elli metre ilerdeki Gelen Yolcu kapısından çıkıyorlardı. Tek başına bir kadın gözüme çarptı. Uzaktan emin olamadım. Oraya doğru yürüdüm.

Hemen tanıdım Nalân Kesirli'yi. Gazetedeki fotoğrafından daha sertti hatları. Daha güzeldi. Daha umutluydu. Ona doğru yaklaştıkça, onu buraya getiren şeyin ne olduğunu anladım. Yüzündeki ağır kederi silmek için değil, benim hiç bilmediğim, hiç tatmadığım, bir keresinde kıyısından döndüğüm büyük bir aşka dokunmak için gelmişti Van'a.

Yaklaşıp bir şeyler söylemek geçti içimden.

Söyleyeceğim hiçbir şey beni kesmeyecek, her sözüm ona yalan gelecekti. Onu rahatsız etmekten korktum.

66

DELİLA

Heval Welat, iki gecede düşmanı Kelareş kampına geçireceğimizi söyledi. Asker, kampa geçmek için Başkale-Van yolunu geçeceğimizi tahmin edebilirdi. Termal kameralara yakalanmamak için, yolu güneyden en az yirmi kilometrelik bir yarım daire çizerek geçecektik.

Lanetli, uğursuz yerdi Kelareş. Kara kale! Adı gibi kapkaraydı.

Kış bastırmadan Doğubayazıt'tan çıkıp, İran içinde Maku'ya geçmiş, Danbat Kampı'nda konaklayıp Salmas'tan Kelareş kampına gelmiştik. Baharla birlikte Parti Merkez Okulu'na, Zagroslara inmekti planımız. İki yıl aradan sonra ikinci kez Saha'ya gidecektim.

Haftalar boyunca çadırlarımızın üstündeki karları temizlemekten başka bir iş yapmadığımız bir dönemdi. Kapanan yollardan köylere ulaşmak imkânsızdı. Erzak sıkıntısı da had safhadaydı.

Önderliğin Şam'dan çıktığını, Ekim sonunda öğrenmiştik. Endişe edilecek bir şey olmadığı söylenmişti bize.

İnanmadın buna. Günler geceler boyu içimden atamadığım sıkıntıyla yaşadım. Her gün biraz daha yalnızlaştım. İçi-

me kapandım. Ürkütücü olduğumu bilmeden, düşmanın boşalttığı köylerdeki kimsesiz evler gibi harabeye dönüyordum. Kış şartları nedeniyle eylemsellik içinde olamamamız, hem beni daha çok karartti, hem de bunu kimseden saklayamaz oldum. Bulduğum yalana inanmak herkesin işine geliyordu. "Savaş koşulları yoktur, ondandır içim daralıyor," diyordum. "He haklısın," diyorlardı.

Sabah içtima alanına geçmeden erken kalktım. Kamp komutanının şervanı, kadın çadırına gelip haber verdi. İçtimadan önce bölük komutanları toplanacaktık.

Gündüz hava kararmadan açtığımız çadırlar arasındaki patikaları kar yine kapatmıştı. Yüz metre mesafedeki eğitim çadırına vardığımda kardan kadın olmuştum.

Selamlaştım. Tek tek yüzlerini gezdim gözlerimle. Dokuz çift meraklı göz! Sezdim anormal bir durum olduğunu. İnsanın içini ezen bir sessizlik vardı ortamda. Çadırda, Alaattin sobanın üstündeki demlikte, fokurdayan su sesinden başka çıt çıkmıyordu.

Heval Şiyar yerinden kalktı, masanın başına geçti. Karşısında dinleme düzeni aldık. "Arkadaşlar!" dedi. Sesi titriyordu. Bir iki dakika sustu. Her şeyi anlamıştım. Gerisini dinlemesem de olurdu.

Dilimin tutulduğunu gördüm.

Garısa'da düşmanla burun burna ilk kez geldiğim çatışmaydı. Mermiyi yiyeceğini anlayan çaresiz askerin yüzü, onun o bakışı, anladım ki insanlığın gerçek yüzüdür. Ondan başka bütün yüzler maskedir. İki gün dilim tutuldu, sözcükler dondu, kaskatı kesildi.

Gördüm o yüzü ve unutamadım. Bazen insanın bir saniyeden kısa bir anda gördüğü, ömrünün yarısını alır. Otuz yıllık ömrümün yarısını orada verdim. Hâlâ da unutabilmiş değilim. Bir daha da almadım o yüzü yanıma. Bildim ki o yüzü yanımda taşırsam bu dağlarda yaşayamam. O andan son-

ra değiştim ben de. Sonra yavaştan dilim de çözülmeye başladı. Nurhan'ı asıl o gün öldürdüm ve o gün Delila oldum.

Ellerin ayakların donması nedir, bildim.

Bir gün bir alçak, birliğinden kaçmaya yeltenirken yakalanacağını anlayınca keleşle göğsüne sıkmış, ama ölmemişti. Tabur komutanı, ulaşamayacağı kadar uzaktı bize. Duruma el koymak için olay yerine ben gitmiştim. İradesi gibi zayıf, çelimsiz, yirmi yaşında ya var ya yok bir gençti. İhaneti karşısında nefret etmem gerekiyordu ondan. Yavaş yavaş hak ettiği ölüme göndermek değil, yaşatmak istedim onu. İyileşmesi için en yakın yurtsever köye gönderdik. Kötü biri miydi? Hayır, güçsüz, çözümsüz, tıkanık bir kişilikti. Onu ihanete götüren bu ruh haliydi. Bu kişiliği çok düşündüm. Kaçma eyleminin sebepleri kendisiyle ilgiliydi. Ama sonucu, hepimizi ilgilendiriyordu. Onu affetmek, onun gibi güçsüz ve çözümsüz kişilikleri kaçış kapısının önüne ellerimizle getirmek ve kapıyı sonuna kadar açmak demekti.

Onunla ilgili karar toplantısına katılmadan bir iki saat önce elim ayağım uyuşmuştu. Toplantıya başladığımızda parmak uçlarımı, ellerimi ayaklarımı hissetmiyordum. Parti'nin iyi niyetini istismar eden böylesi soysuz yaklaşımları affedecek kadar aklım tutulmamıştı. Toplantıda kaçağın infaz edilmesinin ateşli bir savunucusu oldum. İçimden karın boşluğuma düşen kandamlalarını sayabiliyordum. Karar çıktıktan sonra kendimi kampın en yüksek yerine vurdum. Büyük bir kayanın üstünde saatlerce sustum. Elim ayağım çözülmeye başlamıştı.

Heval Şiyar konuşmaya başladığında, aklın donmasının ne demek olduğunu ilk kez yaşıyordum. Hiçbir şey düşünemiyordum, hiçbir şey duymuyordum. Ağlayamıyordum. Kendimi çadırdan dışarı attım. Bağırmak istiyordum, sesimi kaybetmiştim. Tipide başıboş savrulan kar taneleri, kamçı darbeleri gibi kesiyordu yüzümü. Sadece bunu hissediyordum.

Ne zaman kendimi toparladım hatırlamıyorum. Bir ara kamptan kaçıp metropollerde kendimi patlatmak istedim. Dedim "Ne yapıyorsun Delila, Önderliğin esareti şimdi bir fırsattır belki de." Önderlik dememiş miydi "İnsan kaybettiği yerde kazanır." Böyle kendimi derinleştirdim, daha bir yoğunlaştım.

Erkek kişiliğin, Önderliğin esaretini biz kadın yapısı gibi yaşaması imkânsızdı. Serok Apo, Kürdistan kadınlarına, devrimden önce özgürlüğümüzü verdi. Biz kadınlar, onun eseriydik. Parti bize sahip çıkmadan önce, köleleştirilmiş bir halkın en köle unsurlarıydık. Serok, kadını bu kölelikten kurtarmadan toplumu değiştiremeyeceğini hepimize öğretti. Kürt erkeğinin ister Şırnak'ta, ister Ankara'da, isterse de Frankfurt'ta olsun, nasıl düşkün bir kişilik olduğunu biz Önderlik sayesinde öğrendik.

Heval Haki kişiliğine bakıyorum da şimdi, ne yapsın bu fakir diyorum bize tepki göstermesin de. Eşi olsaydı dağa gelmeden eşi, varsa kız kardeşi, anası bir dediğini iki etmezken, şimdi biz kadınlar çıkmışız dağa. Biz de savaşıyoruz. Bize sesini çıkaramıyor.

67

NALÂN

Van'daki birçok sivil toplum örgütünün ortak açıklamasını, salonda arka sıralardan bir sandalyeye oturup dinledim. Havaalanından gelirken, Baro Başkanı ve Selami Bey'den ricam yerini bulmuştu. "Örgüt, kaçırılan avukatı, en kısa zamanda ve en uygun koşullarda serbest bırakacak; Devlet de bölgede özellikle avukatın can güvenliği düşünülerek operasyon yapmayacaktı."

Ne kadar süreceğini bilmeyeceğim bir bekleyiş başlamıştı.

68

DELİLA

Eylemimizle ilgili Van'daki radyolardan birinde derneklerin sendikaların filan ortak basın açıklaması vardı. Düşmanın en kısa zamanda bırakılmasını istemeleri, sık rastlanır bir durum muydu, bilemedim. Bize akıl vermekten çok, ricacı bir tarz vardı basın bildirisinde.

Heval Welat kuşkularında haklı olabilirdi. Ne kadar üstü kapalı konuşursa konuşsun, misafirin ajan olduğuna inanmadığını, inanmak istemediğini anlamıştım. Konuyu Welat arkadaş özelinde derinleştirmekte yarar görmedim.

İşin kötüsü, ajan olduğuna dair benim de tereddütlerim vardı. Önce, arabanın ters istikametten gelmesi, plakasının farklı olması, eşkâldeki küçük farklılıklar benim de aklımı kurcalamıştı. En ilginci de, düşmanın kullandığı arabadan silah çıkmamasıydı.

İzlenimlerimi Welat Heval'le paylaşırken temkinli olmak zorundaydım. Zaten Merkez'den talimat gelmeden bir şey yapamayacağımızı ikimiz de biliyorduk. Nasıl olsa hava kararmadan çevrime girecektik. Bu akşam bir şeyler belli olabilirdi.

O saate kadar, çeteci köyünün koyunlarını alma eylemini

ertelemenin uygun olacağını düşündüm. Sık aralıklarla radyoyu dinliyordum. Namık Durukan canlı yayına bağlanmadığına göre, ülke sakindi.

Yine de misafirin güvenliği şimdi çok daha önemliydi bizim için. Bunu tehlikeye atacak her şeyden uzak durmalıydım.

69

NALÂN

Bir saat önce, Yusuf'la aynı çatışmada ölen gerillanın ailesini ziyaretten dönmüştük. Bu ziyareti sağlayan birkaç kişiye, orada basının olmamasını, hatta mümkünse ikimizi baş başa bırakmalarını rica etmiştim. Çok zor bir şeydi onlardan istediğim, bunun farkındaydım. Onun ellerimi tutmasını, onun gözlerinde kaybolmayı, başımı omuzlarına koyup dakikalarca susmayı istiyordum.

Bu buluşmanın arasına Ankara'nın vahşetinin girmesinden korkmuyordum. Yusuf'umun cesediyle yürüttükleri linç merasimden sağ çıktıktan sonra başka ölüm yoktu gözümde. Ama bu taraftan bana cömertçe sunulacak şükran da beni tamamlamayacaktı.

Halime, sabah kahvaltısında masama bir grupla gelip kendisini tanıtmıştı. Van'da Mimarlar Odası Başkanı'ydı. Beni anlaması kolay oldu. Muradiye'nin bir köyüne öğlene doğru birkaç arabayla yola çıktık.

Evin dışında birikmiş kalabalığın saygılı bakışları arasından geçerek kapının önünde Asiye'yle göz göze geldik. Tek kelime bile etmeden birbirimize sarıldık. Yusuf'un mezarı başındaki sessizliği hatırladım birden. Eve üçü-

müz birlikte girdikten sonra Halime, teyzesiyle beni yalnız bıraktı.

Van'a bir saat önce, Asiye'nin ellerimdeki sıcaklığını, kaybolduğum hareli gözlerini ve omzunun yumuşaklığını yüreğime koyarak geldim.

"Kapının önüne çıktığımda bunu yere atmayacağım," demişti Asiye, tülbendini başından çıkarıp bana uzatırken.

Otelde odama çıktığımda, hâlâ cevabını bulamadığım, belki de bulamayacağım sorularla oyuyordum kendimi. Aşiret erkeklerinin birbirini öldürdüğü zamanlarda bu tülbent, çatışmayı bitirirdi. Kadınların da eline silah aldığı bu topraklarda, artık anaların tülbentleri, barışa yetmiyordu besbelli.

Asiye alabileceğim en değerli ama en ağır hediyeyi vermişti bana. Nasıl taşıyacağımı bilemeyeceğim kadar ağır...

Yusuf'un cenazesindeki kor, bu tülbendin nefesiyle yeniden canlanmaya başladı.

İkimiz de çaresizdik.

Sokakta iki kedi birbiriyle dalaşıyordu. Kalkıp balkonun kapısını kapadım.

70

SAİD

Şaşırdım tabii ki. Nalân Abla'nın bu ziyaretinin barışa çok önemli bir katkı yapacağı o kadar netti ki. Dedim "Bunu öngörmemiş olamaz." Bu ziyaret, misal Roj TV'de yayınlansa Ağbim için de öyle etkili olurdu ki. Selami Ağbi'ye bu fikrimi açtım. Otelden çıkıp arabalara binmek üzereydik.

"Biraz hürmet evlat," dedi, Selami Ağbi. "Acısını nasıl paylaşacağını acıyı yaşayana bırakalım."

Haklıydı Selami Ağbi.

Kimsenin acısını bildiği gibi yaşama hakkına saygımız yoktu. Sormuyorduk bile.

71

NALÂN

Dün akşam, öğleden sonraki basın açıklamamız, yerel kanalların dışında, hiçbir ulusal kanalda yer almamıştı. Belki bu akşam bir şeyler çıkar diye, lobideki küçük toplantı odasında televizyonun karşısına kurulmuştuk. Said, bir kanaldan diğerine zaplarken Selami Bey, "Nalân Hanım kardeşim, bu kanallar vermiş vermemiş hiç önemi yok, Roj TV geçti ya, biz ona bakalım" dedi, çayından bir yudum aldıktan sonra.

Garson tam o arada girdi odaya. "Selami Ağbi," dedi, "bir bey, hanımla görüşmek ister."

"Ben Ayfer'in eşiyim," der demez Mahmut'u, kendisini geri çekmek istemesine rağmen sarılıp yanaklarından öptüm. İlk defa karşılaşıyordum Mahmut'la. Yanında göremeyince sarılıp Ayfer'i öptüm aslında. Kimi karşılaşmalar derin bir yokluğu çarpar yüzünüze. Mahmut'un Diyarbakır'dan Van'a tek başına gelmesi, başkaca hiçbir şey söylemeden her şeyi anlatıyordu.

Selami Bey'le Said izin istediler.

Odama çekildiğimde gece yarısıydı. Çantamdan zarfı çıkardım. Hırkamı üstüme alarak balkona geçtim. Zarftaki tarihe baktım. TEAŞ'tan emekli olduğum günden iki gün sonra gelmiş ve Evrak'taki görevliler almamıştı demek. "Adreste Tanınmıyor" damgasıyla zarf geri dönmüştü. Elimle yırtarak zarfı incitmek istemedim. Tekrar odaya geçip, çantamın gözüne attığım küçük tırnak törpümle okuma gözlüğümü çıkardım. Zarfı açıp mektubu okumaya başladım.

72

AYFER

Nalân, gözümün nuru, canım kardeşim,

Berfin gitti gideli üşüyen yüreğimi, bugün gazetede okuduğum sözlerin ısıttı. Sonra çok utandım kendimden. Sözlerinle ısınmak başka türlü ağrıma gitti. Yusuf'un yokluğu seni dondururken, iki yavrunun anasına seslenen sözlerinle ısınmak zorunda kalmam, nasıl bir çaresizliktir, bilemedim. Keşke ben daha çok üşüseydim de, ısınmak için sözlerine sarılmak zorunda kalmasaydım.

Kimse kendini bir başkasının yerine koyamıyor Nalân. Tıpkı şimdi kendimi senin yerine koyamadığım gibi. Evlat acısını yaşamamış olan, seni nasıl anlayamazsa, ben de sana eksiğim.

Tam iki yıl oldu Berfin gideli. İki yıldır onu benden ebediyen koparacak habere kendimi alıştırmak için, canımı yakacak her yerimi her gün dağlıyordum. Acımı hissetmemek için her gün azar azar öldürüyordum kendimi. İnsan mıyım, kadın mıyım, anne miyim; kendimi sesimi duymamak için kulaklarımı kapatmış, üstümü örtmüştüm. Senin sözlerin, beni ısıtmakla kalmadı, kabuk bağlamış ruhumu soydu, her gün biraz daha donduğum cehennemimden beni çıkarıp aldı. Yaşadığım illete dayanma gücü verdi, bana.

İki yıl önce bir gün İzmir'den gelmişti. "Okul tatil" dedi. Bir haftaya yakın kaldı. Mahmut bile bilmiyordu gideceğini. Bismil'e taziyeye gitmişti. Sabah gelecekti. İkimizdik evde. Mutfaktaki küçük masada akşam yemeğimizi bitirmiş çay içiyorduk. Kaşığı bardaktan alıp çay tabağının yanına koydu. Uzun uzun baktı bana. Bir şey diyeceğini anladım. "Anne benim birinde gönlüm var," diyecek sandım önce. Aniden, "Ben sabah gidiyorum anne," dedi. Sormadım niye? "Gitme kızım," mı deseydim? O ana kadar yağmurun sesini duymamıştım. Yağmur kaç saat sürdü, kaç yıl geçti? Öpüp sarılmadım bile yavruma. Kokusunu hatırlamak istemiyordum.

Köyden Diyarbakır'a dönüyorduk. Kazadan bir iki dakika önce Mahmut'a, "Berfin'i arkaya ver ya da emniyet kemerini tak demiştim." Amcaoğlu kullanıyordu arabayı.

Elimi alnının sağında, o kazadan kalan izlere götürdüm. Parmaklarımı kaşından burnuna, dudağının kenarına kadar inen yarada gezdirdim.

Sonra kalktı, montunu aldı vestiyerden, botlarını giydi, kapüşonunu kafasına çekti. İki üç saniye bana baktı ve kapıyı çekip gitti. Merdivenleri inen ayak seslerini dinledim. Bir yudum bile almadığı çay bardağına baktım. Kalkıp bardağı boşaltamadım uzun bir süre.

Yusuf hayatta olsaydı da onun yüzünde parmaklarımı gezdirseydim, Yusuf'umun yüzünü okşarken Berfin'in yarasının izinde eriseydim.

Seninle gazetede karşılaştığımda, televizyonlarda görüp de içimi yaktığım asker cenazeleri geldi gözümün önüne. Evlat acısını umursamayan bağırış çığırış ve naraların arasında anayı bulup, boynuna sarılmak isterdim. Böyle uzaklardan, o ananın bir yaprağın üstünden yağmur damlaları gibi inen gözyaşlarına karışmış bulurdum, kendimi.

Ben şimdi ne yapacağım, canım kardeşim? Senin yaran, şimdi canımda kapanmayacak kadar derin. Sana ne kadar sarıl-

sam, o kadar çok içime işleyecek gibi.

Bir yerlerden çatışma haberi geldiği zaman, hayat burada, orada olduğundan farklı durur, Nalân. Böyle günlerde gecelerde, kaç gece iki alt katta Şefika Abla'nın yanına indim, elim elinde kaç sabah ettik onunla. Sen şimdi, onun elini, hiç bırakmamak üzere tuttun, Nalân.

Bazen ev dolar, gençlerden biri kadınlara, televizyonlarda, gazetelerde olmayan haberler verirdi. "TC gerçekleri saklıyor, altı değil, en az on asker öldü." Savaş, ilk önce rakamları çirkinleştirir. Sayılar senin yüreğine, Şefika Abla'nın canına bir yumruk gibi oturur. Acıyı daha büyük acıyla yıkar insan. Evlat acısını yıkacak daha büyük acı yoktur, canım kardeşim. Senin sesin sayıların merhametsizliğine öyle bir vurdu ki, bunu anlayabilecek vicdan nasip etsin bize Allah. Hepimize.

Şimdi evladımın acı haberi gelmeden, onun silahından çıkacak kurşun, bir ananın yüreğini yakmadan, benim de kuracağım bir cümlem var artık. Yıllar önce Tavşanlı'da, tarih sınavında yüzüm kızararak senden çektiğim kopyayı, şimdi iftiharla alıyorum senden.

Canım kardeşim.
Hasretle yüreğinden öpüyorum.
Kardeşin Ayfer.

73

RUHİ

Dedim, "Birini tutmuşuz, o kimdir?"

Biz Güney'e inerken bölgeye yerleşmiş arkadaşlara misafir olduyduk. Arkadaşlardan biri dediydi, bir düşman almışız. Net söylüyorum böyle aramızda mesafe yirmi otuz metre ya var ya yok. Bizim Hevallerden biri bir şeyler anlatıyor, o da öyle bağdaş kurmuş dinliyor. Görür görmez geri kaçtım. Dedim beni görmesin.

Kalkıp yanına gidemem, diyemem "Ağbi sen ne yaptın, biz Kürtlere ne zulüm ettin?" Bizimkilere diyemem "Bu işte bir iş var, bir yanlış var."

Sırt çantama el attım. Kitabı elim değer değmez kütüphanenin raflarından alıp montumun cebine koyduğum an böyle canlandı gözümde. Erivan'da bana dediler, "Sen bu kitapla mı bindin uçağa?" Bana çok ağır konuştular, "Sen," dediler, "şimdi geri dönüyorsun." Dedim, "Hatırası vardır, cayamadım kitaptan. Ben Cevdet kimdir bilmem, bana Avukat ağbi var Ankara'da, ondan aldım, o verdi bana, önce ben aldım sonra o verdi."

Kitabı önce aldılar elimden, disiplin verdiler bana. Ayrı eğitime aldılar. Ben tam bir ay sonra ikinci kafileyle Ülke'ye

giriş yaptım.

Danbat'ta da bana anormal muamelesi yaptılar uçağa kitapla girmiş diye. Sonra kendimi gösterdim, hem görev aldım hem de sorumluluk. Kitabı hiç ayırmadım yanımdan.

Dedim şimdi nasıl gideyim Ağbimin yanına? Nasıl diyeyim Ağbim yurtseverin kralıdır?

Sustum. Sesim sözüm kesildi. Sabah yola çıktık. Üç gün sonra duyduk, "Düşmanı salmışlar." Düşman değilmiş.

Dedim kendime "Ruhi, bu hayat sana bir şans verdi, sen mundar ettin o şansı. Sana yazıklar olsun."

Yoldayız. Güneş böyle arkamdan vuruyor, gölgem salına salına gidiyor. Dedim gölgeme çok net yani, "Ölsen dudaklarına ıslak pamuk vermem."

74

SİYABEND

Bölük komutanı Delila Heval, telsiz çevrimine girdiğinde yanındaydım. Yanlış kişi seçildiği ve bir an önce misafirin aynı güvenlik tedbirleri dâhilinde bırakılması emrediliyordu. Ayrıca hatanın nereden kaynaklandığını araştırıp rapor edecektik.

Öyle bir sevindim ki. Sonra dedim ben niye sevindim. Üstündekinin hakkını verdi, dedim içimden. Aldatılmamış olmak insanı sevindirir mi? Sevindirir işte.

"Heval," dedim, "iznin olursa Hukuk Kişiliği'ne haberi ben vereyim."

Yanlarına vardığımda Dağlar misafire, sırmo, mendi ve siyabo ile nasıl salata yapılacağını anlatıyordu. "Marcos'a mı anlatıyorsun Heval," dedim, Dağlar'a. Hukuk Kişiliği'nin üstünde öyle bir bakışı vardı ki Marcos'un, Önderlik bile hasedinden çatlardı. O derece yani... Hukuk Kişiliği "Peki, sızma zeytinyağı gider mi bu salataya?" diye soracak kadar kendisini tarife kaptırmıştı. Lafa girip, "Yalnız önce tuzla iyice ovacaksın," dedim. "Sırmoyla siyabonun acısını alacaksın. Suda geçireceksin. Elek kullan mutlaka. Bir de böyle elinle harmanlayacaksın. Az da nar ekşisi gezdirdin mi, artık misafirlerine gerilla salatası diye yedirirsin."

"Ne diyorsun?" der gibi baktı Dağlar, bana.

Yanına oturdum Hukuk Kişiliği'nin. Çıkardım tabakayı, tütün sardım. Uzattım. Dedi ki, "Bırakmışım, içmem. Sen de içmesen iyi olur."

Ona sardığım tütünden öyle bir nefes çektim ki, sandım aha bu bütün dağlar dereler içime doldu.

Böyle göğsümün ortasında bayram davulu çalıyor, çocukluğumun Deli Abdo'su halaya durmuş. Cuma günü Kaymakamlık'ın önünde bayrak çekme töreni var, biz de dağılmışız okuldan. İstiklal Marşı okunuyor, herkes heykel gibi durmuş, Deli Abdo oynuyor. Birden bana koşuyor, askerler dövmüş Abdo'yu, ağız burun kan içinde. Diyor ki, "Bu adamı sağlam aldınız sağ salim gönderin."

Bastım cıgarayı toprağa, dedim "Hukuk Kişiliği, sana bu göğsündeki adamın köstebek hikâyesini anlatayım."

Süsledim de süsledim hikâyeyi. Bitirince de şöyle bir baktım nedir durumu? Elini omzuma koydu. Sustu, hiçbir şey demedi.

Ayağa kalktım. Hukuk Kişiliği'ne dönerek, "Ağbi hazırlan seni gönderiyoruz," dedim.

75

MEMET FUAT

"Ağbi hazırlan seni gönderiyoruz," dedi Siyabend. "Yalnız Marcos, işin böyle ticarete dökülmesinden hoşlanmaz, bu da aramızda kalsın, tamam?" İlk kez dağda biri bana Ağbi demişti. Marcos mamulleri satarak Marcos'u maymun edemediklerine ilişkin güzel bir sohbetin tam sırasıydı belki de. Bir Siyabend'e baktım, bir Dağlar'a, bir de üstümdeki Marcos'a.

Siyabend şaka yapıyor olamazdı. Oturduğum yerden, ayakta beni sırtlayıp götürecekmiş gibi göründü. "Acelen ne" dedim, "bari bir gün ekmekçiniz olsaydım."

Makara yapmaya teşneydi, Siyabend. "Seni çürüğe ayırdık."

"İyi de ben tezkere bırakacaktım."

"Yau sana kefiyeyi verdim, dolamasını bile beceremedin. Başörtü yasağına tepki veren erkekler gibiydin valla."

Lafını bitirir bitirmez kafasını çevirdi. "Kıtmir!" diye seslendi yirmi metre yanımıza yanaşmış köpeğe. Hızla Siyabend'in yanına gelen Kıtmir, "Otur" komutuna uyup gözlerini sahibine dikti. Ondan gelecek bir başka komutu bekliyordu. Kıtmir'in ana babasından biri kesinlikle Sibirya Kurduydu.

"Hukkişili..." Siyabend'in telaffuzunu kapmıştım artık.

Aslında ağzından 'Hukuk' sözcüğü çıkıyordu çıkmasına da ikinci hecesi birden düşüyor ve sadece "Huk" dediği duyuluyordu. Kişiliği sözcüğünün son hecesini de alıp dağlara bayırlara çıkartacak kadar sabırlı değildi. "Hukkişili, Kıtmir var ya," dedi, "çeteci köyünden çıkarken bizle geldi. Köydeki tek yurtsever buydu. Böyle ara sıra bize takılır."

Yeleğinden sünger bir top çıkarıp fırlattı. Kıtmir topa doğru ani bir atak yaptı ve sağ ayağının üstünde patinaj yaparak sol ön ayağıyla istop etti.

"Hukkişili biliyor musun, bu Kıtmir, gerillaya katılan ilk köpektir." Kıtmir topu getirip Siyabend'in önüne bıraktı. Siyabend, sağ eliyle tuttuğu kaleşnikofun namlusuyla topu sağ ayağına sıkıştırdı. Topu zıplatıp sol eline aldı. Tam fırlatacaktı ki bana uzattı. "At bak Hukkişili, yine aynısını yapacak." Kıtmir, fırlattığım topu iki saniyede yine önce sol ayağıyla yumuşatıp dişleri arasına aldı.

"Senin gibi solaktır."

"Nereden anladın Siyabend," diye sordum.

Topu tabii ki sol elimle fırlatmıştım.

Ama katıra sol tarafından binip, sağ tarafından indiğimin de farkında değildim.

Kıtmir topu sahibinin ayakları dibine bırakıp, iki adım geri çekildi. Gözleri Siyabend'in sol elindeki toptaydı.

76

SAİD

Fuat Ağbimi Elenya'dan alacak ekibe dâhil edilmemem çok canımı sıktı ama bunu Nalân Abla'ya belli etmemek için içime attım. Asıl aklımı kurcalayan başka bir şeydi. Bunu da kimseyle paylaşamazdım.

Ağbimi örgütün kaçırması, onun biz Kürtlere yaklaşımını olumsuz etkilemiş olabilir miydi? Bu endişemi yenmek için ona bir şey soramazdım. Ne diyebilirdim? "Ağbi seni şimdi örgüt kaçırdı ama sen şimdi bizle ilgili eskisi gibi mi düşünüyorsun?" Öğleden sonra Van'a getirilip sağlık kontrolü ve savcılık ifadesinden sonra serbest bırakılacaktı. Basın hemen ondan demeç almaya çalışacaktı. Ne diyecekti Ağbim?

Nalân Abla'ya gösterilen saygı, yüzlerce kişiyi Adliye'nin önüne taşıyacaktı. İkimiz de orada olacaktık. Herkesin önünde Ağbimin "Terörle hiçbir yere varılmaz," veya "Teröristler şunu bilmeli ki..." gibi bir laf ederkenki halini ve kalabalığın resmini hayal ettim. Dilim damağın kurudu.

Tamam, belki böyle konuşmayacaktı da bana nasıl davranacaktı?

Kuru bir selam ve Nalân Abla'yla birlikte otele mi geçer-

lerdi? Evde kalmazdı onu biliyordum. Ama beni yanında ister miydi?

"Ağbi," dedim içimden, "böyle yaparsan, bana da yazık edersin, kendine de."

77

MEMET FUAT

Kimlik tespitinde Savcı adımı Mehmet Fuat diye düzeltmeye kalktığında hiç şaşırmadım. "Hayır, Memet Fuat!" dedim, t'nin üstüne vurgu yaparak. "Memet Fuat Altun."

Köyden ayrılıp Van yoluna çıkar çıkmaz en yakın karakola eskortla geldikten sonra, Van Barosu'ndan bir grup avukatla birlikte diretmelerimiz sonuç vermiş, avukat olmam nedeniyle Savcı'dan başka birine ifade vermeyeceğimi söylemiştim.

"Ne diyorsun sen Avukat Bey?" der gibi baktı bana Savcı. Kâtip'e, "Duydun Niyazi, düzeltsene," dedi, önündeki bilgisayar ekranına bakarak.

Bütün Mehmet'ler Memet diye çağrılmasına alışmış olabilirdi. Peki, neden herkes beni Mehmet diye yazmaya çalışıyordu? İlkokul son sınıfta galiba benim dışımda sınıfta herkesin bir Hatıra Defteri vardı ve Neslihan'ın dışında hepsinin defterinde bana ayrılan sayfada Mehmet Fuat yazıyordu. Sadece Neslihan benim ismimi doğru dürüst yazmıştı. Koca sınıfta ona Nesli diye seslenmeyen tek kişi bendim.

Adımın ısrarla Mehmet yapılmasına çok alışıktım. Karşısına bilmem kaçıncı celseye çıkıp her defasında düzeltmek zo-

runda kaldığım zabıt kâtipleri yanında, Savcı bana çok masum göründü.

"Babanız mı koydu adınızı?" diye sordu. "Benim adımı büyükbabam koymuş da..." Benden en az on yaş genç görünümlü Savcı, sanki ifademi almak için değil de, beni karşısına havadan sudan sohbet etmek için oturtmuştu. Ben de içimden bir cümle kurdum: "Neden bunları bir yemekte konuşmuyoruz?"

"Evet," dedim Savcıya, "babam koydu."

"Memet Fuat'ın kim olduğunu biliyor musunuz?" dedi, bilgiç bir tavırla. Adımın hikâyesine kayıtsız kalabileceğimi düşünmesi, nasıl bir densizlikti acaba?

Hiç fark etmezdi. Adım Mustafa Kemal de olsa aynı soruyu bana sorardı Savcı Hanım. Adımın Mustafa Kemal değil, onun Savcı olmasıyla ilgili bir bönlük olurdu, bu.

Kâtip'le göz göze geldim. O da "Neler oluyor?" havasındaydı.

Hastaneden Ercüment Amca'yla Necim'in evine geldiğim günden bir hafta on gün sonraydı. Ercüment Amca, babamdan yadigâr kalan Hislon marka saati koluma taktıktan sonra, "Evlat," demişti, "evde kalan son birkaç parça eşya var onları alıp gelelim." Bir Pazar günüydü. Billur Sokak'la Reşit Galip Caddesi'nin köşesindeydi evimiz. Yazlık Ferah Sinemasına bakıyordu.

Şimdi o bomboş salonun ıssızlığında, sinemadan gelen sesleri çağırdım yardımıma. Tombul yanaklı, ak gerdanlı Hacer Buluş'la birlikte Kirpiklerin Ok Ok Eyle'*yi söyledim, Sadık Karadeniz gibi burnumla kaval çaldım,* Kuyu *filmindeki Nil Göncü'ye aşkımı tazeledim. Lüks ışıkların altında beş bardağı yirmi beş kuruşa ayçekirdeği satan tornetçilerin arasından geçip, giriş kapısı dibinde 'taze süt' mısırların kokusunu içime çektim. Son kez* şans talih kader kısmet *oynadım.*

"Memet Fuat, yavrum, şu kolileri götüreceğiz," dedi, Ercüment Amca, salonun kapısından iç odaları işaret ederek. Tek başına rahatlıkla yapabileceği bir işe beni ortak etmesinin anlamını yıllar sonra kavradım. Oysa o gün bomboş evin duvarlarına çarpan ıssızlığımda, ne bir şeylere ve birilerine veda ettiğimin farkındaydım, ne de bir hayatla yüzleştiğimin.

Ercüment Amca'nın kolilediği babamın kitaplarını, yine evden taşınmış metal raflı kütüphaneye dizerken, kolilerin sırasını hiç bozmadım. Bir kolide Yön *dergileri, ikincisinde aynı yayınevinden çıkmış kitaplar, diğerinde* Akşam *gazetesinden kesilip sarı kâğıda yapıştırılarak dosyalanmış Çetin Altan'ın yazıları ve üzerinde büyük harflerle* MF *yazılmış iki kolide de başka dergiler ve kitaplar vardı. Kırk elli kadar* Yeni Dergi*'yi çıkarıp aynı rafa koydum, altındaki rafa adaşımın kitaplarını dizdim. Memet Fuat'ın kitaplarının istisnasız hepsi, Orhan Altun'a imzalanmıştı. Raftan kalan bölüme de De yayınlarından bir sürü kitabı sıraladım.*

Savcıyı densizliğiyle baş başa bırakmak en iyisiydi.

"Bilmiyorum," dedim.

Adım Mustafa Kemal olsa bile, "Bilmiyorum" derdim herhalde. Memet Fuat'ın kim olduğunu bilmemem, ona daha inandırıcı geldi.

Fakültede ikinci sınıftaydım. Rezilce soğuk bir kış günüydü. 19 Mayıs Dış Sahalarında bir maçtan erken ayrılıp, Gar'ın önünden sola kıvrıldığımda sulu sepken kar başlamıştı. Ayağımdaki pabuçlar su geçirmeden, soluğu buzhaneden farksız Selim Sırrı Tarcan Spor Salonunun tahta banklarında aldığımda, takımlar ısınmaya çıkmıştı. Tribünde, adaşımı yakından görebileceğim ilk sıraya kurulup bu kısa kırçıl saçlı, çakır

gözlü adamı yakından izlemeye başladım. Altınyurt-Sosyal Sigortalar maçıydı. Maçın skorunu bilmiyorum. Zaten maç umurumda değildi. Babamın, biri hariç bütün kitaplarını imzalattığı adamın molalardaki ses tonuyla, mimikleriyle, edasıyla ilgiliydim. İmzasız kitap, iç cebimdeydi. Hemen önümde yedek bankında oturan oyuncuların birinden, hangi otelde kaldıklarını da öğrenmiştim. Maç biter bitmez, yeni başlayacak takımların ısınma hareketlerini bir süre izleyip Salon'dan ayrıldığımda, Altınyurt kafilesi minibüse binmek üzereydi. Hızlı adımlarla, on dakikada İtfaiye Meydanı'ndaki Bulduk Otel'e kapağı attım. Adaşım, lobide biriyle oturuyordu. Kitabı kontrol ettim. "Düşünceye Saygı" olduğu gibi yerinde duruyordu. Yanaşıp, cebimden çıkardığım kitabı ona imzalatıp uzayacaktım. "Bu kitabın sahibi, size bunu imzalatmayı unutmuş," diyecektim. Tebessüm ederek, ismimi soracaktı. "Bana değil," diyecektim, "Orhan Altun'a!" Gözleri büyüyecek ve "Siz onun neyisiniz," diyecekti.

Ne cevap vereceğimi bilemedim.

Otelden dışarı attım kendimi. Kar şimdi, üstümdeki parkamı, içimdeki kazağı delip, *saçma taneleri gibi içime işliyordu. Saçmalardan kaçmak için hızlanıyor, hızlandıkça kar taneleri daha sert vuruyordu gövdemi. Gençlik Parkı'nın dibinde, Solmaz Kılıçtepe Karakolunun sağındaki otobüs duraklarına vardığımda, kardan adam olmuştum. Su kaçırmış ayakkabımdan çoraplarıma ve ayaklarıma yayılan sızı, şimdi yukarı doğru ilerliyordu.*

"Ben bu sene Memet Fuat Ödüllerine deneme kitabımı gönderdim de..." diye devam etti Savcı. "Ama dikkate almadılar." Başkalarına da kurmuş muydu, aynı cümleyi? Adliyedeki hâkim veya savcılardan birine, fakülteden arkadaşı bir avukata? Hayır, böyle hâkim ve savcılar, okuldan kuzu sar-

ması olduğu avukat arkadaşlarına 'meslek ahlak ve ilkeleri' gereği, sömürge valisinin karısı gibi davranırlardı.

"Fatma merhaba ben Belma, okuldan... Hatırladın mı?" Kendisine ismiyle hitap etme cüreti gösteren bir avukat! Paylamak için bundan daha iyi bir sebep olamazdı. Fatma, öyle bir "Avukat Hanım" derdi ki, cümlenin sonunu getirmeye gerek kalmazdı, zaten. Belma, temyiz süresini kaçırmış avukat gibi kala kalırdı orta yerde.

Meslek ahlak ve ilkelerine böylesine sıkı sıkıya bağlı hâkim ve savcı, fakülteden yakın arkadaşı bile olsa avukat takımı karşısında her an tetikte olmalıydı. Gazozuna ilaç katabilirdik, çünkü.

"Bu sizin eksiğiniz değil, olsa olsa seçici kurulun hatasıdır Savcı Hanım," dedim. Sesimde alaycılıktan çok kendisini anlamış bir hava bulmuş olmalıydı.

Kibirli bir ifadeyle, "Zaten ödül vermeleri için o ortamlarda bulunmak gerekiyor. Onların yediği içtiği meyhanelerde olmak, gözlerine görünmek lâzım," diye tamamladı beni.

Kim bilir devamında neler anlatacaktı ki, lafına girdim. "O da sizin yapabileceğiniz bir şey değil."

"Aynen," dedi, gülümseyerek. Niyazi, Savcısına sadık her kâtip gibi başıyla onayladı.

Ben nasıl görünüyordum artık emin değildim. Ama Savcı Hanım, hoşlandığı erkekle her konuda aynı düşünmekten hoşnut bir genç kız gibiydi.

Masasının dibindeki koltukta hiç konuşmayan, sürekli bileklerini döndürerek kütürdeten altmışlı yaşlarda, burnu hormonlu havuç, alnı alabalık benekli adamın birkaç sorusu olmasa, bir saate Savcılıktan çıkmıştım.

Hormonlu Havuç'un, ütüsüz gömleği, uyumsuz takım elbisesi ve kim bilir kaç ay önce Rus salatasına batırılmış kra-

vatına bakılırsa, emekliliği gelene kadar sürüleceği her yere gitmeyi göze almış bir hali vardı. Hâkim ve savcıların, özellikle mesleklerinin başında sevdiği yerlere kura çekmeleri az rastlanan bir şeydir. Hormonlu Havuç, tayin olduğu her yerde düşmüş, düştüğü her yeri sevmişti. Bu da taşıması zor bir özellikti. Ağır kaybetmiş bir adamdı, karşımdaki.

"Niçin kaçırıldığınıza dair bir tahmininiz var mı?" Hormonlu Havuç'un sorusunu duyduğumda, her şey bitmiş, sorgudan çıkmak üzere ayağa kalkmıştım.

"Hayır hiçbir tahminim yok." Yerime oturdum. Başka sorular geleceğini anlamıştım. Ödül mağduru ve mağrur Savcı, "Kalem'deki birkaç iş" gerekçesi ve biçimli kalçalarıyla odadan çıktı.

"Sizi yanlışlıkla kaçırdıkları anlaşılıyor." Her iki bileğine bakarken, kendimi kafası bileklerinin hareketlerinde gidip gelen kedi gibi hissettim. "Kimin yerine kaçırılmış olabilirsiniz?"

Gözüm bileklerinde, "Bilemeyeceğim," dedim.

"Sizi tuttukları süre boyunca mutlaka yanınızda konuşmuşlardır." Bir kediden tek farkım, hiçbir zaman o kadar sevimli olmamamdı.

"Hayır Savcı Bey, tek kelime bile etmediler. Sadece özür dilediler benden."

"Yani asıl hedef kişinin suçu filan da konuşulmadı?"

"Hayır!"

"Avukat Bey, sizi sorgulamışlardır ama."

"Sorguladılar, Savcı Bey."

"Hiçbir suçlama getirmediler yani."

"Tam getireceklerdi... Suçlayan her zaman suçludur, dedim."

"Niçin suçlu olsun, nasıl yani, anlamadım?"

"Laf benim değil. Zaten ben de öylesine söylemiştim."

"Peki sonra?"

"Çark ettiler."

Hormonlu Havuç bileklerini çevirmeyi bırakıp ayağa kalktı. Koltuğumun arkasına geçerek pencereye kadar yürüdü. Ben de döner koltuğumu ona doğru çevirdim. Birkaç dakika dışarısını seyretti.

Sonra bana hiç dönmeden, "Memet Fuat Altun," dedi. Sinirlendiği besbelliydi. "Size orada sordukları soruları tek tek sorabilirim."

"Cevaplarını bildiğiniz soruları bana sormayın o halde," dedim. Ben de ayağa kalktım. "Aynı lafı tam yirmi yıl önce Tatvan'da birine etmiştim."

Döndü.

"Sorgum bittiyse çıkabilir miyim?"

Eliyle bana kapıyı gösteriyordu.

Yine de ifadem beklediğimden kısa sürdü.

Van'dan ayrılana kadar güvenlik istemediğim cevabını verdim Mağdur ve Mağrur Savcıya. Odanın dışında bekleyen polis, beni Savcı Hanım'ın yanına götürmüştü. Bir başka odada boş boş oturuyordu.

"Evet ısrarlıyım. Güvenliğimi almanızı gerektiren hiçbir şey yok." Emniyet, nasıl olsa peşime birilerini takacaktı.

Adliye'den çıktığımda Nalân, kalabalık grubun arasından sıyrılarak hızlı adımlarla bana yürüyordu.

78

NALÂN

Herkesin önünde uzun uzun sarılmak, kokusunu içime çekmek geçti içimden. Said'le yan yanaydık. Adliye'nin bahçesinde ona doğru yöneldim. Üç beş adım sonra durdum, vazgeçtim. Said'in yanına geri döndüm. Alkışların zılgıtların arasından geçerek yanımıza geldi. Önce Said'i kucakladı. "Hemen sizin eve gidelim," dedi Said'e. Sonra elini omzuma koyup yanaklarımdan öptü.

Mutsuz demeyeyim, keyifsiz bir hali vardı. Sanki serbest bırakılmasını gölgeleyen bir ruh hali... Nasıl desem, şimdi yani ben de uygun sözcük bulamıyorum.

Kalabalık mıydı onu şimdi böyle allak bullak eden? Dağdaki dört gününde yaşadıkları mı? O anda onun varlığı bütün soruları alıp götürdü. Onu sağ salim görmek her şeyden önemliydi benim için.

Herhalde akşam bir şeyler konuşma zamanımız olacaktı.

79

MEMET FUAT

Şimdi beni köşeye kıstıran çaresizliğim, otuz yıl önce Sıkıyönetim Savcılığından bırakıldığımda yüzüme çarpan ıssızlığımdan çok farklıydı.

Nizamiyeden çıkınca yolun karşısındaki hurdacıyı, bugün Adliye'nin önüne benim için gelen yüzlerce kişinin arasında gördüm. "Gelirler merak etme, dememiş miydim..." diyordu, sanki.

Mamak'tan Şehnaz'ın yanına giderken kendimi çok yalnız hissediyordum. Yalnızlığın ne olduğunu bilmiyordum. Yirmi yaşında bile değildim. Yalnızlıkla sahipsizliği birbirine karıştırıyordum.

Mamak Köprü'ye doğru şiddetini gitgide artıran yağmurun altında yürürken, baş etmem gereken ıssızlığımın bile ne kadar farkındaydım? Ruhumu kavuran kaskatı keder, ne yalnızlığımla tanışmama izin vermişti ne de mutsuzluğumla.

Van Adliyesi'nin önünde bana çarpan hayat, 38 Keçikıran otobüsünün arka koltuklarının birinde, cama vuran yağmur damlalarının arkasından otuz yıl önce gördüğüm hayata hiç benzemiyordu.

"Lütfen beni yalnız bırakın" diyemeyecek olmanın ağır

havası boğuyordu beni. Benden istedikleri her şeyi yapmam gereken bir törenin ortasındaydım.

Benim bir yanlışlığa kurban gittiğime inananlar, bırakılmam için en küçük çabayı bile esirgememişlerdi. Hak ettikleri, belki de hiç beklemedikleri büyük bir teşekkür, borç haneme yazılmıştı. Akşam onuruma verilen yemekte başköşeye oturmalıydım. Nalân da yanı başımda olmalıydı. Burada olmakla o da bunu fazlasıyla hak etmişti.

Bana ikram edilen bu misafirperverliği karşılıksız bırakmamak için ne yapmalıydım? İyice keçeleşmiş saç diplerimden yayılan ter damlaları yüzümden aşağı iniyordu. Bilmiyordum.

Nalân'ın varlığı, bütün dengemi alt üst etmişti.

Bana sunulan sevgiyi hak edecek ne yapmıştım hayatımda? Hangi acıyı yaşamış, hangi bedeli ödemiştim? Yüzlerce kişinin sahiplendiği ben değildim. Nalân sahipleniliyordu aslında.

Nalân da, beni sahiplenmişti.

Onun bu fedakârlığına ilgisiz kalıp kalmamak ile yalnızlığıma ihanet edeceğim korkusu arasında sıkışmıştım. Bir an önce bu cendereden çıkmak için saatlerce muhasebe yapabilecek durumda değildim.

Yalnızlığıma göstereceğim sadakatsizlik, Nalân'ın sevgisine yapacağım nankörlükten çok daha ağır gelecekti bana.

Yalnızlığa ihanet etmemek böyle bir şeydi. Her zaman en doğrusunu yapmam için yardımcı olmuyordu bana. Hatta bazen yanlışımın en büyük ortağı oluyordu. Ama daha büyük ve bedeli çok ağır başka bir yanlıştan koruyordu beni.

Önce Said'i kucakladım. Nalân'ı öptüm yanaklarından.

Sonra beni karşılayan gelen gruba döndüm. Bir şeyler söyleyeceğimi anlamışlardı. Zılgıtlar ve alkışlar azaldı. Tamamen susmalarını da beklemedim zaten. Ne söylediğim tamı tamına duyulsun istemiyordum.

"Gördüğüm misafirperverlikten dolayı çok teşekkür ederim," dedim.

Teşekkürümün nereye gittiğini galiba sadece ben biliyordum.

80

MEHMET FUAT

Makam'a arza davet edildiğimde hiç şaşırmadım. Ama emekli olduktan sonra üç ay gibi bir süre içinde böyle bir şey de beklemiyordum doğrusu.

Sabah şafakla birlikte, amcaoğlu Tuncay beni Çarşamba Havaalanı'na götürürken, Makam'ın benimle neyi istişare edeceğinden emindim.

Yolda defterimi çıkardım. Tuncay, "Ağbi, hazır Ankara'ya gidiyorken, şu havaalanı işini de bir konuşsan?" dedi. "Merak etme bu sefer o işi çözmeden gelmem," dedim. Tuncay buna çok sevindi.

Makam'da konuşacaklarımı bir bir not ettim.

Kürtlerle anlaşmak mı istiyoruz, her defasında olduğu gibi aldatmak mı? Zorunda olduğumuz için değil, silahla onları yenemediğimiz için değil, yaşamak istediğimiz için, bölünmek istemediğimiz için anlaşalım. Anlaşmak, örgütle anlaşmaktır. Devlet otuz yıldır kimle savaşıyorsa, onunla müzakere edecek. Örgüt kimi önder kabul ediyorsa, onunla ya da onun işaret ettiğiyle konuşacak. Niyet okumayacağız. Sizi hele bir düz ova-

ya indirelim orada nasıl olsa sikeriz demeyeceğiz. Anlaşma iyi niyet ve güven ortamında olur. Bize güvenmelerini istiyorsak, önce onlara güveneceğiz ve bunu onlara hissettireceğiz. Örgüt her şeyi affeder, söz veririz tutmayız, tutamayız ama masaya aldatmak için oturduğumuzu hemen anlar ve Çiller dönemine döneriz. Örgüt tek bir şey istiyor. Aldatılmamak! Bir de artık kendi coğrafyasında yönetime ortak olmak istiyor.

Ünye'yi geçtikten sonra yol üstünde bir benzincinin tuvaletinde notlarımı yırtıp klozete attım. Üstüne işeyip sifonu çektim.

Esenboğa'dan arabayla karşılanmam, bana verilen önemden kaynaklanıyor olamazdı. Konun ciddiyetine de pek ihtimal vermedim.

Riyaset'in kapısına vardığımda saat 11'e geliyordu. Ağustos güneşi, Riyaset'in uzun ve yüksek duvarlarına sinmiş ve Ana Kapı'nın önünü hamam gibi yapmıştı.

Aynı gün Tuncay beni Boztepe'ye bıraktığında gece yarısıydı.

İnce bir rakı yapıp sundurmaya çıktım.

Riyaset'te geçirdiğim iki buçuk saati başa sardım. Karşılaştığım hava, öncekilere benzemiyordu. Benim söylediklerimi yirmi yıl önce Teşkilat'ta biri söylese, tereddütsüz ben de ense köküne sıkardım. Bugün bütün ağır toplar beni dikkatle dinlediler. "O coğrafyada yönetime ortak olmak istiyorlar," demeseydim, yarım saatte biterdi işim. Bir cümlem üstüne iki saat daha harcadık. Anladım ki, bizimkiler henüz bunu hazmedecek gibi değiller. Yine de böyle bir dönemde görev başında olmadığıma pişman oldum.

Geceyi dinledim bir süre.

Çamlığın dibindeki çay bahçesinin ışıkları Boztepe'den çekildikten sonra karanlıkla baş başa kaldım. Toprağa ka-

rışmış yağmur kokusunu çektim içime. Ürkütücü bir sessizlik vardı gecede.

Oyalanacak bir şeyler aradım.

Vasiliki'nin yıllar önce bana verdiği CD'lerden birini çıkardım.

Atina'nın merkezinde, bir apartman katının altında mahalle tavernasıydı Rembetiko Historya. Gencecik bebeler çalıp söylüyordu. O şarkı çalarken Vasiliki dayanamamış kalkıp oynamıştı. Öyle yaparlarmış, eliyle beni orta yere çağırıp önünde çöktürmüş, ben gariban da müziğin ritmine bakarak el çırpmıştım. Yanık, ümitsiz, karşılıksız bir aşk şarkısı olduğu her tınısından belliydi. Oturduğumuzda "Bu şarkının CD'si var mı?" demiştim Vasiliki'ye.

Ertesi gün Kolonaki'de buluştuğumuzda getirdiği CD'nin kapağındaki eli buzukili adam, gündüz Ünye Çimento'da muhasebeci, akşam Çarşamba'da bir pavyonda aynı kıyafetiyle çalan efendi uslu bir bağlamacıydı. Koyu renk takım elbise içinde beyaz gömlek ve ince bağlanmış krem rengi bir kravat, uzun burun, gür kaşlar, burnun tam altından inip üstten inceltilmiş bıyık, dik ama şefkatli bakışlar... Çarşının orta yerinde Merkez Orta Okulu Müdürünü evire çevire döven amcamı andırıyordu.

CD'yi Egaleo'daki evinde dinlediğimde Vasiliki "Bizim gibi telaffuz edemezsin, boşuna uğraşma," dedi. "Bestesi Baba Yani, söyleyen kadın da Satı Belli. Oldu mu?" Yine kalkıp oynadı.

Anikse'yi dinlerken, Boztepe yine sessizdi ama artık ürkmüyordum. Gece artık benimle konuşmaya başlamıştı.

Küçük bilgisayarı açıp örgütün sitelerinde gezinirken öğrendim Nezir'in Ankara'da öldürüldüğünü.

81

MEMET FUAT

Eski telefon defterlerimi karıştırıp Ender Ekmekçi'nin numarasını buldum. Ender Ağbi, avukatlığa yeni başladığım yıllarda, binlerce sürgün öğretmenlerden biriydi. Bir tanıdık vasıtasıyla beni bulmuştu. Sıkıyönetim Komutanlığı işlemlerinin iptali için dava açamıyorduk. Müvekkilim olmadı ama ahbaplığım yıllarca sürdü. Her bayramda seyranda, ama mutlaka 1 Mayıs'ta bana kart atar, ara sıra arayıp halimi hatırımı sorar ve her yıl mutlaka taze fındık gönderirdi. Van'dan Ankara'ya döndüğümde büroda, "Cehennemine hoş geldin Büyük Avukat" yazan kartını bulmuştum.

Mehmet Fuat, tahminim beni yanıltmıyorsa, Ender Ağbi'nin akranıydı.

Ender Ağbi'ye telefonda Ordu'da avukatlık bir işim olduğunu, arabayla geleceğimi, vakt-i kerahete yetişeceğimi söyledim. Ayrıntıya girmedim. Tanışmamış olsalar bile, mutlaka Mehmet Fuat'ın bir yakınını bulacak ve ben birkaç gün daha Ordu'da kalacaktım.

Neyi merak ettiğimi, ne öğreneceğimi ben de bilmiyordum. Öğrensem ne işime yarayacak, öğrendiğimle ne yapacaktım?

Ertesi gün hava kararmadan Mıdı'ya kurulduğumuzda, lokantanın camına vuran yağmur damlaları, içimdeki kasveti artırmaktan başka bir işe yaramıyordu. Ekim ayı, her yerde olduğu gibi, Ordu'da da bana uzak durmakta kararlıydı.

Ender Ekmekçi, ceketindeki rozete gözümün takıldığını fark eder etmez, elini cebine attı ve bir Atatürk rozeti çıkardı. Yakama takmak için yerinden kalktığında, "Ender Ağbi," dedim, "ben hayatımda rozet takmadım. Bari rozet heder olmasın."

Kolay kaçamayacağım uzunca bir siyasi sohbetin ardından, lafı Mehmet Fuat'a getirdim. Soracağını biliyordum. Başkale'den dönerken Said'in stepnesini verdiğim hikâyeyi anlattım Ender Ağbi'ye.

Ender Ağbi, sabah kahvaltı ederken, otele Tuncay'la birlikte geldi. 1.70 boylarında, dalgalı saçları önünden açılmış, tombul, sevimli biriydi Tuncay. Ender Ağbi on dakika yanımızda oturduktan sonra bizi yalnız bıraktı.

82

TUNCAY

Henüz muhabbet ilerlememişti ama Fuat Ağbi o akşam ne bileyim bir başkaydı. Ertesi gün Uzunisa köyüne gideceğimizden sandım ben önce. İlk defa bana bu kadar açıldı. Çocukluğumuz beraber geçmedi, benden dört yaş büyüktü ama çocuklukta bilirsin Ağbi işte, dört yaş büyük yaştır. Akranı değildim ben. Büyüyünce de o hep Ordu dışında olduğu için çok zaman geçirmedik Ağbimle.

Vasiliki'yi anlattı Ağbi bana. Ordu aşağıda gâvur... Yani çok sıcak Ağbi, kavruluyor, biz burada hırkayla oturuyoruz. Nasıl ışıldıyor Ordu aha böyle Turna Suyu'na kadar... Etrafta ateş böcekleri, cırcır böceğinin sesleri... Hatta takıldım Fuat Ağbi'ye, dedim "Ağbi bir yenge olsaydı da seni baş başa bıraksaydım."

Vasiliki'nin dedesi on yaşında mıymış neymiş Ordu'dan gideli. Ana baba çolçocuk, bütün Rumlar bir gün ağlayarak gitmişler. Artık gönderilmişler mi ben o işlerden anlamam Ağbi. Dedesi, Vasiliki'ye buraları çok anlatmış. Vasiliki'yle babası gelip dedesinin çocukluk arkadaşını bulmuşlar, on gün misafir olmuşlar burada. Ağbim de o yıl İktisadi Ticari İlimler'i kazanmış, yazın burada ama Ankara'ya gitmek

için gün sayıyor. Dedesinin arkadaşı kim dersen; kim olacak Ağbi, bizim dedemiz. Hatta Fuat Ağbim, "Sen nasıl hatırlamazsın" dedi bana. Ben o sıra yoktum ki Ağbi, Varan'a muavin girmiştim. Ankara-İstanbul-İzmir çalışıyordum. Okumadım ben Ağbi. İlkokulu zar zor bitirdim. Sonra hayat üniversitesine aldılar beni. Ama burası daha zormuş Ağbi. Mektepte yine kitabı var, çalışırsın, soru oradan gelir. Burada nereden geleceği belli olmuyor. Mektepte iyi kötü teneffüs var, yaz tatili var, Şubat tatili var, burada zil çaldı mı koyup dört kolluya götürürler seni. Doğru mu Ağbi?

Nerede kalmıştım Ağbi?

Taşbaşı'ndaki evi anlatmadım değil mi Ağbi? Peki, oradan devam edeyim o zaman. Bizim Taşbaşı'ndaki ev için, dedem, "Vasiyetimdir" derdi. Ailede herkes bunu bilirdi. "Tapusu Dimitri'nindir. Bir gün o gelmezse siz götürüp verin." Zaten Vasiliki'yle babası geldiğinde onlara da demiş. "Babam ölünce bütün kardeşlerden zorla tapuyu üstüme aldım. Bir gün Dimitri'nin sulbüne vermek için" demiş. Fuat Ağbi anlattı, Vasiliki'nin babası Yorgo Amca hüngür hüngür ağlamış.

Bu terörist başı yakalandı ya Ağbi, o zaman Ağbim Atina'ya gitmiş. Dediğine göre, Apo Türkiye'ye getirilene kadar, sene kaçsa artık, üç buçuk ay iş icabı orada kalmış. Vasiliki'yle karşılaşmış, lafın doğrusu onu orada bulmuş. Kızda Türkçe öyle böyle değil. Dedesi bununla hep Türkçe konuşmuş Ağbi, kız unutmasın Türkçeyi diye. Vasiliki gazeteci Ağbi. Ağbimin dediğine göre, ataları Tonyalı bir zırtapozla evlenmiş vakti zamanında, herif koymuş mu çocuğu hemen. Bir de üstüne bebe daha parmak kadarken boşanmışlar mı? Atina'da gezmişler, eğlenmişler, Vasiliki ona... Bir dakika Ağbi alıp geleyim... İşte şu CD'yi hediye etmiş. Gece hep bunu dinledi. Böyle kemençe yok Ağbi. Aha bu çaldı, Fuat Ağbi anlattı da anlattı.

Bir ara, "İnsan ömründe bir kere âşık olur amcaoğlu" de-

di. "O kadını aradan yüz yıl geçse, gördüğünde ayakları kesilir, böyle ayakuçlarından bir bahar yeli girer, bütün damarlarını dolaşır, saçının diplerine çıkar, sonra tekrar aşağılara iner, tekrar çıkar. O yel içindeyken, insan her şeyi unutur, dünyayı boşlar."

Ben aha böyle mal mal dinliyorum Ağbi. "İnsan âşık olduğu kadına nasıl ihanet eder bilir misin? Bakma öyle, kendime soruyorum," dedi. Allah sonunuzu benzetmesin, yeminle, tam senin sandalyede oturuyordu.

Kalktı, müziğin sesini kıstı Ağbi.

"Benim gibi korkarak amcaoğlu," dedi.

Vasiliki'ye "Ya benimle gel buradan gidelim, ya da kal de kalayım," diyememiş ya, öyle bir içine vermişti ki Ağbi. Çok dertli konuştu o gece. "İhanetin büyüğü budur." Öyle bitirdi meseleyi.

Uzatıyorum diyeceğim Ağbi ama sen soruyorsun ben de anlatıyorum.

Gece o yattı ben de aşağıya eve indim. Sabah erken kalktım. Fuat Ağbim harcını benim hazırladığım kapalı kıymalı pideye hastaydı. Kimse kusura bakmasın, öyle bölgecilik filan da yapmıyorum, pidenin kralı Ordu'da yenir Ağbi. Yok Bafra pidesiymiş, Görele'ymiş, geçecen bunları Ağbi. Bir de Ağbi, dışarıda da her yerde yiyemezsin. Meselâ ben dana döşünden alırım eti. Bu Hatemi hoca var ya ara sıra televizyonda rastlıyorum, onda sinir olur, bu ette olmaz. Beşte bir de kuzu eti karıştırırım. Eti kendim çekerim Ağbi. Bir kilo ete iki iri soğan, orta boy altı yedi, ama damarları temizlenmiş yeşilbiber tam karardır. Önce Ağbi ince kıyılmış soğanla biberi öldürmeye yakın tavada kavurursun. Yalnız yağ önemli Ağbi. Ben tereyağını Aybastı'da Şerif var, ondan getirtirim. Bazen fındık yağında kavururlar, o olmaz Ağbi ağır olur. Çok az normal zeytinyağı karıştırırım. Sarımsağı havanda dövmeyecen Ağbi. İnce ince kıyacan. Kıymayla birlikte ata-

can. Kıymayı soğan ve biberle atarsan, kavrulur, sert olur. Az kavuracan kıymayı. Kısık ateşte, üstünü de kapayacan. Fuat Ağbim meselâ pul biberi çok severdi. Bir koyarsam, iki koyardım pul biberi. Karabiberi de harcı tavadan almaya yakın atacan ki, karabiberin rayihası gitmesin. Kekik de aynen öyle. Bir de pidecin önemli Ağbi. Bizim Sebze Pazarının orada Kör Mustafa var. Ununu Konya'dan alır. Pidenin hamuru da ekmek gibi değildir. En az on iki saat bekleyecek. Bir de taş fırın olacak Ağbi.

Aldım pideleri yirmi dakikaya Boztepe'ye çıktım. Ağbi son olarak, pideleri hayatta torbanın içine koymayacan. Mundar edersin pideleri. Gazete kâğıdını üstüne örter gibi saracan ki hava alsın pideler. Neyse Ağbi vardığımda Fuat Ağbim çayı demlemişti. Hava da nasıl güzel. Vurduk pidelerin gözüne. Bir de bizim pideler şişirmez Ağbi. Hazmı kolaydır, midene oturmaz. Sağlığın müsaitse, ye yiyebildiğin kadar.

Neyse biz de laf bitmez Ağbi. Ordu'ya vakitlice indik. İhsan Ağbi'nin yazıhanesinde son hazırlıkları gözden geçirdi. Sağa sola telefon açtı. İhsan Ağbi'yle gülbahar oynadı. Hapis'in de kralını oynardı Fuat Ağbi. Tavlayı sevmezdi, basit bulurdu.

Uzunisa Köyü, Ulubey yolunda Ağbi. Döndüğümüzde hava kararmıştı. Akın Fırının üstündeki kahvede bir çay içip Ağbimi Boztepe'ye gönderecektim. Akşam için nevaleyi düzüp ben de gidecektim yanına. Pazar günü de Orduspor'un maçına gidecektik. Bir hafta önce sezonun ilk maçında Altay'ı İzmir'de 2-1 yenmiştik. Takım iyiydi Ağbi. İyi de transferler yaptık. Galatarasaray'ın alt yapısından iyi çocuklar geldi. Süper Lig tecrübesi olan topçular da vardı. Fuat Ağbim, Ordsupor'un hastasıydı. Bu yıl çıkacağımıza çok inanmıştı.

Geçen sene fındık işine gelen Kürt işçilere tatsız tuzsuz davrananlar olmuş, çekin gidin filan demişler garibanlara.

Yenimahalle Camisinin kadınlar tuvaletinde bir patlama olmuştu Ağbi. Bir terörist üstüne bomba yerleştirirken elini kaçırmış, uçmuş Ağbi. Millet Kürtlerin kebapçılarını taşladı, şehirde kısa sürdü ama iyi şeyler olmadı. Terör başka Kürtler başka Ağbi. Ben böyle bakıyorum yani.

Uzunisa diyodum Ağbi. Köyün orada işçilerin aileleriyle kalacağı yerler yaptılar, ha böyle dersin ki modern toplama kampı.

Şimdi "Tuncay dağıtıyor," diyecen ama oraya gitme işine Fuat Ağbi ön ayak olduydu. Dedemiz rahmetli çok sevilir sayılırdı Ordu'da. Sebze Pazarı'nda manav dükkânı vardı. Biber Ali Efendi derlerdi dedeme. Fuat Ağbi rahmetli de çok sevilirdi. "Böyle işler yakışmaz Ordu'ya," dedi, bir heyet oluşturdu. Öyle kolay olmadı ama. Önden çoğu soğuk durdular. Heyette Ticaret Odası'ndan, Esnaf ve Sanatkârlar Odası'ndan, ne bileyim avukatlardan, doktorlardan, sendikalardan, hatta Orduspor yönetiminden kişiler vardı. Birini işe kattığında, öbürüne "Bak ama bu da var," diyerek hepsini ikna etti. Valla şimdi yalan olmasın, Fuat Ağbi onlara da teklif götürdü ama ülkücülerden gelen olmadı. Onlar dışında her Partiden bir iki kişi vardı. Heyette az da olsa bayan da vardı Ağbi. Beş yüz tane kumanya hazırlattı. Ekmek için birkaç fırını kattı işin içine, kaşar peyniri toptancıdan, domatesi biberi Hal'den yok fiyatına bağladı. Bebelere de futbol topu, Orduspor atleti, plastik bebekler... Üç minibüs gittik o gün oraya.

Önce şaşırdılar, kadınlar bebeleri alıp ortadan kayboldular. Basın da geldi Ağbi. Erkeklere anlattılar niye geldik, ne getirdik diye. Fuat Ağbi, böyle şeylerde öne çıkmayı hiç sevmez zaten. Hiç konuşmadı. Heyet "Geçen yıl olup bitenlerden dolayı üzgünüz," dedi onlara. "Münferit hadiselerdi," dediler, "bunları Ordu'ya mal etmeyin" filan...

Çok sevindiler.

Heyet onların dertlerini dinledi. Bizimkilere kaçak tütün sardılar, çay ikram ettiler. Sonra yavaştan bebeler çıktı ortaya sonra da kadınlar.

Halay filan da çekildi, o derece yani.

Hava kararmıştı çoktan.

Öyle döndük.

Benim arabayı verdim Fuat Ağbime, Şaşkın da yukarı çıkarken beni alacaktı.

Bir saati geçmişti Boztepe yoluna vurduğumuzda. Çamlık'ın arka tarafındaki rampayı çıkıyorduk ki ne göreyim, jandarma yolu kesmiş, ortalık ana baba günü. "La nolüyü?" diye çıktık Şaşkın'la arabadan. Elli metre ötede baktım benim araba. Bant çekmişler sokmazlar beni. "La sizin ananızı avradınızı..." diye daldım askerlerin arasına. Başçavuş tanır beni, "bırakın gelsin," dedi askerlere. Gittim ki Ağbim aha böyle başını devirmiş arkaya, alnının yanından hâlâ kan geliyor.

Canına kıymış dedi Jandarma ama ben hâlâ içime yediremiyorum Ağbi. Böyle bir şeyi yapacak biri değildi Ağbim.

Yine böyle tek mi olsun Ağbi? Buz da aynı mı?

Onu biliyorum Ağbi. Bana söylediydi. Ankara'da vurmuşlar galiba. Terör örgütü bitirmiş işini. Bir ay önce sabah bir işim var diye Ankara'ya gittiydi, ben Çarşamba'ya götürüp, akşam da aldıydım. Eve bıraktım, sabah da gelip alacaktım. Sabah erken saatte eve vardığımda, sundurmada oturuyordu. Kireç gibiydi yüzü. Bir avcunda iki tane misket tanesi çeviriyor, öbür elinde sigara, ciğerini parçalayacak gibi içine çekiyordu. Belli ki gece uyumamış, gözleri kan çanağı. Dedim "Ağbi tansiyonun mu düştü böyle sabah sabah?" O zaman dediydi, "Çok iyi tanırdım ben bu Nezir'i," dediydi. "Delikanlı adamdı," dediydi. Bilmiyorum nereden öğrenmiş. "Allah rahmet eylesin, Allah çoluğuna çocuğuna uzun ömür versin," dedim. Âmin, niyetine kafasını salladı. Masası ge-

ceden kalmaydı. İki dakikada toparladım. "Hadi Ağbi çıkalım!" dedim. "Hayat işte şimdi koydu bana amcaoğlu" dedi. Ne diyeceğimi bilemedim. Şehre inmeyeceğini anladım. Yanında kalsam da bilirdim, ağzını bıçak açmazdı. Ertesi gün bir şeyi yoktu. Normaldi yani.

Hayır Ağbi ben bunu Emniyet'te de söyledim. O gün yanında silahı yoktu. Özellikle almadı Ağbi, iyi biliyorum. Ama bilemem ki Ağbi, Devlet ne derse odur.

Valla Ağbi iyi hatırlayamadım şimdi ama tabii Ağbi, evet evet, Uzunisa'ya gitme işini bu olaydan sonra organize etti.

Fuat Ağbi'min arabasını mı? Yani benim arabayı? Tabii Ağbi göstereyim. Zaten Boztepe'ye çıkmayacak mıyız?

Ender Ağbi büyüğümüzdür Ağbi. O ne isterse emir sayarız. "Senle Fuat'la ilgili konuşmak istiyor, ne sorarsa söyle, yardımcı ol," dediydi demesine de, mahzuru yoksa Ağbi'mle sen nereden tanışsın Ağbi?

Ya Ağbi bahsetti be! Demek o avukat sensin Ağbi ha? E sen bizim Reha Ağbi'nin arkadaşıymışsın asıl. Seni cenazesinde görmüş Ağbi.

Hayır Ağbi, başka bir yerden tanımıyormuş seni. Yok yok, öyle daha eski filan değil. Geçen sene Temmuz'da Ağbi işte. Ben de geldiydim halbuki Ağbi Burgazada'ya.

83

MEMET FUAT

Artık bir sır değildi belki. Yine de Ender Ekmekçi ve Tuncay'dan, Mehmet Fuat'la Tatvan'daki kesişmemizi kaçırdım.

Sebebini bilmiyorum. Anlık bir şeydi. Büyük bir ihtimalle Ender Ekmekçi, Mehmet Fuat'ın istihbaratçı olduğunu bilmiyordu. Bilse, çok önemli bir bilgiye sahip olduğunu, böbürlenerek gösterirdi bana.

Tuncay, Mehmet Fuat'ın Atina macerasını anlatırken, ağzından mı kaçırmıştı, ya da bu bilgiye benim de sahip olduğumu mu düşünüyordu? Emin olamadım. Bir şeyler biliyorsa bile, onun bildiğini ben biliyor gibi görünmek istemedim.

Ben de şaşırdım kendime. Tatvan'daki bu istihbaratçıyı, bir askerlik anısı olarak bile kimseye anlatmamıştım.

Şimdi bana çok tuhaf gelen bir endişenin arkasına saklanmıştım aslında. Arkadaşlarımdan hiçbirisi, bir gün rastlantıyla bile olsa bir MİT'çiyle demlendiğimi bilmemeliydi.

Yoldan beni aldıkları günün ilk gecesinde hafızamdan çağırdığım fotoğrafları, gerillanın önüne neden koymadım peki?

"Bakın burası Tugay Karargâh Bölüğü Atış Alanı."

"Şimdi şuna bakın, burası Akgün Restoran. Arkamızdaki masada Zülküf Ağbi'yle demlenen Şevket Epözdemir. Biliyorum, beni ona soramazsınız. Kontra onu katletti. 27 Kasım 1993'de cenazesi kaldırıldı. Görüyorsunuz işte hepsini biliyorum. Ben Vedat Aydın'ın da cenazesine katıldım. Hayır, onunla tanışmıyorduk. İHD Genel Kurulu'nda Kürtçe konuşma yaptığı için nasıl apar topar götürüldüğünü gördüm. Diyarbakır'a cenazeye tek başıma gittim. O zaman bu kadar paralı değildim. Otobüsle gittim. Çok uzun yoldu. Diyarbakır'da, pardon Amed miydi, doğru Amed eyaletin adıydı, belki bir milyon vardı cenazede. Kurşunlar başlarımızın üstünden vızır vızır geçti bir ara. "

"Bakın şimdi hatırladım. Beni isterseniz Ruhi'ye sorun. O bana kefil olur. O da buralarda bir yerdedir. O benden Kürt Aşkı'nı aldı. Tamam ben belki Sayın demedim, buna gözüm yemedi ama herkes 'bebek katili terörist başı' derken Öcalan'ın kitabını kütüphanesinde tutmak çok af edersiniz ama göt ister. Ben de o... Pardon bir daha o lafı kullanmayacağım tamam. Ama bulun Ruhi'yi benden o kitabı almış mı almamış mı sorun."

"Şimdi size yerine kaçırıldığım adamın, köy yolunun anayola çıktığı *andaki fotoğrafını göstereyim. Doğrudur, Melkava'dır. Ben değiştirilen adını bile bilmiyorum. Beni aldığınız yerin adının Gedika Çuxe olduğunu da sizlerden öğrendim. Bir dakika, ne diyordum, işte tam şurada ben, önümde dörtlüleri yakmış benimkiyle aynı model aynı renk arabaya yaklaşıyorum. Stepneyi verirken çektirdiğimiz fotoğrafı da görmek ister misiniz?"*

"Halay Türkü Bar'ın üstünde Ocakbaşı var. Orada Pazar gecesi Said'le Fenerbahçe-Trabzonspor maçını seyrettik. Fenerbahçe şampiyon oldu. Ben sevindim. Kafam da iyi olmuştu. Van'da da Fenerli az değilmiş meğer. Onlara üçlü çektirdim. Yetmediği gibi ben "Sarı," dedim, Ocakbaşı'nın alayı "La-

civert," dedi. "En Büyük," dedim, "Fener" dedi. "Şampiyon," dedim, "Fener," dedi. Alayı... Galatasaraylıların topuna sövmek ve sövdürmek istedim. *Orada durdum işte. Yani başka yerde neyse ne de, Van'da politik olarak hoş olmazdı. Hayır, sululuk yapmıyorum. Kaptırmıştım. Nalân'ı çok özlemiştim. O gece Nalân da Ocakbaşı'nda olsa, bu kez yine aynı odada ama kesinlikle aynı yatakta yatardık. Said yardımcı olurdu. Bulurdu Van'da birlikte kalabileceğimiz bir otel. Hırant'ın cenazesine gittiğimizde, -beni sabırla dinliyorsunuz, sizlere bir kez daha teşekkür ederim- akşam Asmalı Mescit'te biraz içtik, Nalân'la. Ben normalden birkaç kadeh daha üstüne koydum o gece. Cenazede* Şehnaz'ı görmüştüm. Çok canım sıkılmıştı. Yanında epeyce yakışıklı, tıraşsız *ve parlak* yüzlü, uzun boylu, *yakışıklı bir erkek vardı.* Şehnaz'ın *o serbest, yani sorumsuz hallerini dengeleyecek, iş güç sahibi ama burada bulunacak kadar da duyarlığını yitirmemiş birisi yani. Kangurusunda bir yaş ya var ya yok bir bebek vardı, erkeğin. Hayır kıskanmadım. Canım buna sıkılmamıştı. Rakel Dink konuşmasına başladığında baktım yanımda Nalân ağlıyor, kalabalığın arasında* Şehnaz *da ağlıyor. Çok özür dilerim belki bu sizi ilgilendirmez ama ben, ağlayan iki kadın arasında kendimi kaybederim. Kayboldum orada zaten. Bir de yani samimi olmak istiyorum. Ben* Şehnaz'*la ayrıldıktan sonra o başka bir kadın olsun istiyordum. Yani gitsin, çok zengin taşralı bir herifin* büyük şehirde okumuş oğluyla evlensin, kocası babasının şehrin en lüks tek otelini işletirken, o eve hapsolsun, beter olsun, çocuk büyütsün, doğurdukça şişmanlasın, kocası onu aldatmasına hatta dövmesine rağmen ondan ayrılamasın, çünkü onun parasına muhtaç olsun. Evet, acımasızca, ben de bunun farkında olacak kadar gördüm geçirdim. Bana bunu öğretecek, fakat ne yazık ki *beni terbiye edemeyecek sevgililerim oldu. Oradan döndükten sonra Asmalı Mescit'te biraz fazla içtim.* Çıkarken Nalân'a, "Şöyle gerçekten içebileceği-

miz bir yere gitsek" dedim. O bu lafıma çok güldü. Ben ciddi söylemiştim. *Anlatıyorum ama hepsinin fotoğrafı var. Rock Bar'a gittik. İstiklal Caddesi'nde ara sokaklarda bir yerdi. Ben orada bağırarak, "Hey Allah'ın belaları Bob Dylan'dan* I Want You *yok mu?" diye bağırdım. Nalân rahatsız oldu. Hâlbuki ben onun için istemiştim. Sonra biramızı yarım bırakarak çıktık. Nalân öyle istedi. Yolda koluma girerek, "Bak ne diyeceğim," dedi, "ikimiz de bu gece yakın bir yerde otelde kalalım, sabah vakitlice Ankara'ya döneriz." Otele geldik. Kimse bize evlilik cüzdanı sormadı. Aynı odada kaldık. Odada çift kişilik yatak vardı, bir de tek yatak. İkimiz de üstümüzü soyunmadan ayrı yatakta attık kendimizi. Ne o cesaret edebildi yanıma gelmeye, ne de ben yanına gitmeye. Benimkinin cesaretle ilgisi yoktu aslında. Şimdi kendimi öyle anlamsız aşağılamayayım, anlamlı aşağılama nasıl olur bunu da sormayın. Ben kendimi kaybetmiştim. Şimdi yani, bazı görüntüler bende de kaybolmuş olabilir haliyle, iyi de sorun söyleyeyim, biz o gece ne oldu da aynı yatakta yatmadık.*

İnanmazsınız ama ben size çok eski birkaç fotoğrafımı da çıkarabilirim. Hem de şimdi. Kendimin itirafçısı olabilir miyim? Olmak istiyorum. Öncelikle, bana bu fırsatı verdiğiniz için çok teşekkür ederim. Şöyle oldu. Ben o zamanlar Ercüment Amca ve Necim'le yaşıyordum. Ferah Sinemasının arkasında Gazi Osmanpaşa Ortaokulunda, ikinci sınıftaydım. Fizik sınavındaydık. Kâğıdımı bitirdim çıkacağım. Kolumdaki saate bakıyorum. Saatin camı düşmüş, sağda solda aranıyorum, bulamıyorum, tekrar saate bakınıyorum. Naşit Hoca geldi. "Senin saatin niye sağ elinde," dedi. "Solağım," dedim, "onun için saat sağ elimde." Hoca inanmadı. Zaten bu hayatta beni kimse solak yerine koymadı. Elinde tebeşir silgisi vardı. Sağ bileğimi sildi süpürdü. Saate baktım, Hislon'un akrebi alt dudağa bakıyor, yelkovanı üst dudağa. "Bundan sonra bakamazsın artık," dedi, Hoca. Babam Yedek Subay Eğitim Okulu'nu birincilikle bitirdi-

ği için ona hediye edilmiş bir saatti. Artık bileğimde hurdacıların bile kabul etmeyeceği teneke parçasından ibaretti. Arkamda Rıza oturuyordu. "Rıza da kâğıdı bitirip benimle çıksın, diye saate bakıyordum," dedim. Sınıftan çıktım, arkamdan koridora Naşit Hoca da çıktı. Beni yanına çağırdı. "Ver bakayım şu saatini," dedi. Görünce çok üzüldü. "Saatin camının düştüğünü bilememişim," dedi. Gönlümü almaya çalıştı.

Sınıfa girer girmez Rıza, benim Hoca'ya kendisini gammazladığımı düşünmüş. Benim kâğıdıma baktığından haberim bile yok. Bilsem daha da açardım kâğıdı. Hoca hiçbir şey demeden,"Yemin ederim bir daha yapmam," demiş. Naşit alçağı bunun üzerine Rıza'nın kâğıdını almış, iki üç tane de çakmış suratına. Sonra Rıza benimle hiç konuşmadı. Ben de konuşmadım. Ben birisini ele verecek biri değildim. Benim hakkında böyle düşündüğü için bir daha onun yüzüne bakmadım. Bir hafta geçmemişti ki Ercüment Amca'nın tayini Keçiborlu'ya çıktı. Ankara'dan taşındık.

*O gündür bu gündür "D*üşmanını bile ele vermeyeceksin Fuat," dedim kendi kendime. "Düşmanını bile..." *Bunun bir ceza olduğunu biliyordum. Hak edip etmediğimi bilmeden kestiğim bir ceza...*

Otelden çıkıp Tuncay'ın arabasını görmeye giderken, Mehmet Fuat'ın yirmi yıl önce Tatvan'da karşılaşmamızı unutması tuhafıma gitti.

Akgün Otel'in önünde duyduğum adını, yıllar hafızamdan süpürüp atmıştı. Uydurduğu, hatta ismimle dalga geçer bir havada takıştırdığı bir isimdi çünkü. Rüzgârın sağa sola savurduğu harfler... Hiçbir işime yaramayacak, bir köşeye koysam ne yapacağımı bile bilmediğim bir isimdi.

Tatvan'da karşılaştığım muzip ve uçarı ruhlu bir istihbaratçı, güzel bir espri yapmıştı bana. Ta ki iki ay önce, gaze-

tede küçük bir haber, fotoğraf ve Mehmet Fuat İnce'yle karşılaşana kadar...

Adımı belleğinden söküp atması bir dikkatsizlik miydi, kendi ismine bir tepki mi?

"Arabayı sana kaç gün sonra teslim ettiler Tuncay?" diye sordum, Doblo'nun başına geldiğimde.

Aklıma geleni yapmaları için, üç gün değil, üç saat bile yeterdi, aslında.

Boztepe'ye doğru hareket etmek üzereydik. Otele montumu almak bahanesiyle geri döndüm. Tekrar Doblo'ya doğru gelirken, aracın sol arka stop lambasının, diğerine göre yeni olduğunu fark ettim.

"Arkayı vurmuşsun galiba," dedim, montumu arka koltuğa atarken.

"Yok Ağbi nereden çıktı bu vurmuşsun lafı, hem, arabayı benden başka kimse kullanmaz. O gün Fuat Ağbim bile arabayı benden ilk kez aldıydı."

"Boş ver," dedim, "senden daha iyi bilecek değilim ya! Ters ışığın yansımasıdır, ben yanlış gördüm."

84

NALÂN

Said'le eşinin bizi yalnız bırakmak için apar topar evden çıkması, Fuat'ı daha çok huzursuz etti.

Huzursuzluğunu almak için hiçbir şey yapmadım. Yapamazdım da. Tedavi kabul etmeyen, her türlü yardımı elinin tersiyle iten o ruh halini tanıyacak kadar yaklaşabilmiştim ona.

"Bu gece burada kal," dedi, sadece. Eve girdiğimden bu yana, son bir saat içinde ilk kez benimle konuşmuştu.

İtiraz etmedim. "Olur, kalırım," dedim. Sonra bir süre ben de sustum. "Yorgunsun, istersen git odana, uyu biraz," dedim.

Cevap vermedi. Kalktı odasına geçti.

Üçlü koltukta oturuyordum.

Yarım saat sonra geldi. Salondaki yemek masasının üstünde Salı günkü gazeteye gözü takıldı. Okuma gözlüğünü gitti içerden aldı. Sandalyeye oturup haberi dikkatle okudu. Yüzünde şaşkınlık ifadesi aramadım. Tepkisizdi. "Kaçırılan Avukat sözde şehit annesinin sevgilisi mi ha" dedi fısıltıyla.

Yanıma geldi. Başını dizlerime koyup uzandı. Uysal bir kedi gibi, "İki yıldır yapamadığımızı bunlar becermiş," diye mırıldandı.

Yıllardır bir erkekle bu kadar yakın olmadığımı hatırladım. Acemi âşık gibi elim dokunmadan saçlarının üstünde gidip geldi. Kimin saçını okşayacağımdan emin olamadım. Oynamaktan yorgun düşmüş bir çocuk muydu kucağımda yatan, iki yıl boyunca artan bir istekle hayatımı paylaşmak istediğim erkek mi?

Aynı mırıltıyla cevap verdim: "Ellerini çabuk tutmuşlar."

Cevap vermedi. Yine sustu. Uyuduğunu sandım. Ağır hareketlerle kucağımdan doğruldu. Eliyle alnımdaki saçları arkaya itti. Sonra omzuma attı elini. İlk kez bana böyle dokunuyordu.

"Beni sahipleneceğin kadar yaşlandık mı?" diye sordu gözlerimin içine bakarak. Sitem yoktu belki sözlerinde. Suçlamıyordu.

Yine de beğenmedim bu soruyu. Beni anlatmaktan, halimi anlamaktan uzak buldum. Dilimin ucuna gelen cevabı paylaşmalı mıydım? "O kadar yaşlanmadık ama birbirimize sahipsizlik yaşatacak kadar genç de sayılmayız," deseydim ne değişecekti?

Sonra döndüm kendime baktım. Evet, onu sahiplenmiştim. Dostu muydum, arkadaşı mıydım, ahbabı mı? Hayır, onun sevgilisi, kadını olmak istemiştim. Van'a, kaybedeceğim ne olursa olsun yine giderdim. Adliye'nin bahçesinde onu bekleyen Nalân Şahin'i süzdüm uzaktan. Kimdi gerçekten bu kadın? Yusuf Kesirli'nin annesi mi, Kemal Kesirli'nin eski eşi mi, "Av." Mehmet Fuat Altun'u evine, hayatına, koynuna götürmek için gelen kadın mı? Avcı yani!

Evet, o kadındım ben. Bu halimden hiç şikâyet etmedim. Hiç pişman olmadım. Hâlâ değilim.

Elini omzumdan iki elimin arasına aldım. "Bazen alışkanlıkları değiştirebilmek cesaret işidir Tosi," dedim. "Sadece sen değil, ben de o kadar gözü kara değilim."

İkimiz de bir ilişkiyi yaşama biçimimizi değiştiremezdik.

Deneyerek görmekle, sulara gövdemizi bırakmakla, sadece hak etmediğimiz bir bedeli öderdik. Onunla yaşamaktan anladığım, birbirimize karışıp kaybolmaktı. Aşkta kaybolmak onu taciz edecek; ona, kabuğunu kıramayacak kadar yaklaşabilmek beni acıtacaktı.

Başka hiçbir şey konuşmadık. Kalktı odasına gitti. Bir süre sonra da ben gittim yatağına. Birlikte uyumak, gövdemin ona değen her parçasının uyuşmasını istiyordum. Onun neyi isteyip istemediği artık benim için önemli değildi. Ben neyi istemediğimi biliyordum.

O gecenin sabahında Ankara'ya döndük. Dağdaki dört gününde ne olduğunu da hiç sormadım. O da anlatmadı.

Ankara'da görüşmelerimizin arası giderek uzamaya, yerini telefonla hal hatır sormalara bıraktı.

Son altı aydır hiç haberleşmemiştik.

85

MEMET FUAT

Arlanda Havaalanı'ndan çıktığımda Cevdet tarif ettiği yerdeydi.

Sıkıca sarıldıktan sonra iki adım geriledi. Beni tepeden tırnağa süzdü.

"Sana dağda çok iyi bakmışlar Fuat."

Gülümsedim sadece. "Öyle iyi baktılar ki aradan geçen dört yıl bile kaportamı bozamadı," demeliydim belki. Cevap verebilecek durumda değildim. Aklım Dicle'deydi.

"Akşam evde olacak merak etme," dedi Cevdet.

On beş gün önce, "Buraya gelmen için çok önemli bir sebep var," diye mail atmıştı. "Dicle'nin sana bir emaneti var. En kısa zamanda bir fırsat yarat."

Emanetin ne olduğunu hiç merak etmedim. Ne olabilirdi ki?

Otoyoldan Stockholm'e giderken, nedense "Dağdaki kızını yıllardır görmemiş bir baba gibi heyecanlıyım," diye bir cümle kurdum içimden.

O sabah içtima alanında her biriyle el sıkışarak vedalaştığımda, Dicle'nin bana eşlik edecek grupta olmayacağını biliyordum.

Alnının sağından inen yara izinden öpemeden ayrılmanın boşluğu kalmıştı içimde sanki. "Üzülme kızım ben şimdi gidiyorum ama döneceğim tamam mı? Asma öyle suratını," diyememiştim Dicle'ye. Ruh halim, şimdi bu eksiği tamamlamak için bu şehre geldiğimi söylüyordu bana.

Onun bana vereceği emanetin değil, borcumun ne olduğunu biliyordum.

86

CEVDET

Masanın sağında Fuat, solunda Dicle oturuyordu. "Ver kızım," dedi Fuat, Dicle'nin elindeki göz damlasına uzanarak. Hatta dedi ki, "Sen şimdi yarısını ziyan edersin." Karşılıklı gülüştüler. "Çevir gözünü," dedi. "Sol değil kızım," dedi, "sağ gözünü." Bunlar yine gülüştüler. Çocukları yatırmak bahanesiyle Leyla erken ayrılmıştı aramızdan. Bir laf da ben uydurup ayrıldım. "Bir saat bilgisayarda işim var" dedim.

Geldiğimde Dicle, Fuat'a "Hayır, kanı temizlemek istemedim. Unutmak istiyordum çünkü," diyordu.

Sabah erken ikisini de havaalanına bıraktım. Dicle Brüksel'e dönecekti, Fuat Ankara'ya.

87

MEMET FUAT

Uçak Baltık Denizi'ni altına alarak göğe tırmanmaya başladığında Dicle'nin sözlerini kim bilir kaçıncı kez tekrar ediyordum. "Hayır, kanı temizlemek istemedim. Unutmak istiyordum çünkü."

Nalân'ı hatırladım birden.

"O kan izlerinden uzaklaşarak canlı tutmak istiyordum hafızamı," demişti Marcos'u bana geri vermeden önce.

Birisinin unutmak istediğiyle diğerinin hafızasını canlı tutmaya çalıştığı şey, bir kader gibi hayatıma yapışacaktı.

Esenboğa'dan dönerken hiçbir şey sormadı Berin. İyi misin? Nasıl geçti? Bana mı gidiyoruz?

"Açsan Kavaklı'da bir iki bir şey atıştırıp öyle geçelim istersen," dedi, sadece.

İkimizin de hayatına giren hayatlar, artık az konuşarak anlaşacağımız bir dil armağan etmişti bize. Bu armağanı hak etmek için ne ödediğimizi ikimiz de birbirimizden saklıyorduk. Konuşursak bozulacak büyü, paylaşılınca sır olmaktan çıkacak söz gibi... Armağan yerine aldığımız rüşvet miydi?

Bunu konuşmaktan da korkuyordum.

Pursaklar'ı geçip çevre yoluna döndük.

"Chiapas'a kaç yıl önce gitmiştin Berin?" diye sordum. CD çalarda Manu Chao, *"Ben Clandestino'yum / Kimliksizim"* diyordu. *"Şehirde bir hayaletim/ Öyle der yasalar / Hayatım yasaktır benim."*

Berin'in çektiği Marcos fotoğrafını, Karanfil Sokak'ta bir dükkânda siyah tişörtün üstüne bastırtmıştım. Başka bir örneği yoktu.

Birbirimizi görmeden geçirdiğimiz altı yıl içinde, sadece bir kez baş sağlığı dilemek için aramıştım Berin'i.

İki yıl önce, oldukça zahmetli bir çabadan sonra bulduğum Vasiliki'yle buluşmak için gittiğim Atina'dan döndüğüm akşam, Kumsal'daki garsonlardan biri Cemil Bey'in acı haberini vermişti.

İçinde nezaket dolu cümleler geçen, diplomatik bir konuşma oldu aramızda. Beklediğim gibi değildi ama yine de Berin'e duyduğum hasretle buluşmuştum. Yapacağım hiçbir şey yoktu. Her geçen gün büyükçe bir kovaya bir damla düşüyor ve ben sadece izliyordum.

Aytı ay öncesine kadar!

Berin'le Nisan ayında Babylon'da karşılaştım. Manu Chao sahnede, Clandestino'yu söylüyor ve ben *Correr es mi destino*'yu bağırarak tekrarlıyordum.

"Kaçmak kaderinmiş demek." Kulağımın dibinde bu sesi duyduğumda, sahibinin Berin olduğuna inanamadım. Aynı kıvır saçlar, bembeyaz ten ve aynı simsiyah gözler...

Hava kararmış, Ağustos güneşi dağların ardından kaybolmuştu. Tenimi, sonuna kadar açtığım camın önünde, rüzgâra terk etmiştim.

Correr es mi destino.

Bir şarkıyla bir hayattan hangisinin diğerini tekzip ettiğini anlamak için de bir sürü hayat yaşamak gerekiyormuş.

"On yıldan fazladır herhalde," dedi Berin.

"Sana yarın, Marcos'un on yıllık yolculuğunu anlatacağım," dedim. Başkale'yle ilgili hiçbir şey sormamıştı bana.

Ertesi gün Marmaris'e yola çıkacaktık. Planımız, birkaç gece Selimiye'de kalıp Rodos üzerinden Girit'e geçmekti. Berin'in dedesinin doğduğu yeri, babasının beş yaşında Tarsus'a geldiği Kandiye'deki köyünü bulacaktık. Son iki yıldır 14 Mayıs yemeğimde tek başıma kalmıştım. Cenazesine yetişemediğim Cemil Bey için iki kadeh de doğduğu köyde parlatmak, boynumun borcuydu.

Evin önünde Berin dudaklarıma kondurduğu öpücükten sonra, "Sen yarın dinlen, zaten yarın haberleşiriz, ertesi sabah 7'den itibaren ben hazırım, yolda konuşuruz," dedi.

Eve girdim. Karşıdaki Yakupabdal köyünün ışıkları Reha'nın gözleri gibi çipil çipildi.

Küçük valizimden Marcos'u çıkardım. Açarak yatağa serdim.

Siyabend'e kaleşnikof mermisi deliğiyle verdiğim Marcos, M 16 mermisinin açtığı ikinci delikle geri dönmüştü. Yakadan yayılan kan izlerinde gezinmeye çalıştım.

Marcos'taki demir kokusu, küf kokusuna karışmıştı. Zaman gibi kurumuş kan izlerine dokundum.

Sekizerli iki gruptan koptuktan sonra, onların gözünden kaybolmadan on dakika daha yürüdük. İki keşifçi *bizim yanaştığımızı görünce zirveden çekildi. Bulunduğumuz yerden, aşağıdaki köyün dışına iki araçla beni almak için gelmiş grubu görebiliyordum. "Hukkişili, bundan sonrası otobandır, hatalı sollasan bile bir şey olmaz. Haydi artık."*

Ceketimi çıkardım. Gömleğimin düğmelerini tek tek çözdüm. Siyabend, Halil ve Dağlar'ın şaşkın bakışları arasında Marcos'u çıkardım üstümden. Soyunduklarımı tekrar giyindim. Marcos'u Siyabend'e fırlatıp bayırdan aşağı yuvarlanmaya başladım. Durdum. Geri döndüm. Siyabend'in gözlerini görecek kadar yakındık birbirimize.

Seslendim Siyabend'e: "Yalnız Marcos, işin böyle ticarete dökülmesinden hoşlanmaz, bu da aramızda kalsın, tamam?"

"Az dur Hukkişili!" diye seslendi. Kayaların üstünden uçar gibi yanımda bitti. Elini omzuma koydu.

"Marcos herkes oldu Hukkişili. Anarşist oldu, zenci oldu, biliyorsun yani Filistinli, çeteci, komünist, barışçı, ev kadını, grevci... Bir, gerilla olmamıştı Kürdistan dağlarında."

Sarılıp beni öptü.

Yarım saat sonra araçların yanındaydım.

Marcos'u serdiğim yerden kaldırıp piposundaki deliğe baktım.

Yusuf bir şeyler söylüyor ama Orhanların evindeki uğultudan ne dediğini duyamıyordum. Masaya "Kesin şu gürültüyü Yusuf'u dinlemek istiyorum" dedim. Sesim de ulaşmıyordu bana. Yusuf'un tişörtü giydiği andaki tebessümü giderek soluklaşıyor, gözbebeklerine yerleşen sertlik, saniyeleri izleyerek yüzüne yayılıyordu. Tam karşımda oturuyordu. Bağırarak "Anlamıyorum," diyordum, daha çok bağırarak "neyi yapamadın?" diyordum. Sonra kesildi sesler. Masadan uğultu çekildi. Yusuf'la benim dışımda herkes şarkı söylüyor ve duymuyordum onları.

Kalkıp yanına gittim Yusuf'un. "Hayatım hiç kimseyi şaşırtmadı Mefhum," dedi, "ne dersin ölümüm şaşırtır mı?"

Yakanın altındaki ikinci deliğe daldı gözlerim. Siyabend bir hikâye anlatıyordu.

"Aslanı kaçırtan köstebeği bilir misin Hukkişili? Şimdi bu köstebek bir gün kör olmuş, diyeceksin ki niye? Çünkü dışarı *değil içeri,* yüreğinin aha böyle tam içine bakarmış. *Çok içine yani... Yüreğinin içine bakınca tabii,* güçlü *müyüm güçsüz müyüm, büyük müyüm küçük müyüm derdi olmazmış. Tanrılar bir gün buna demiş ki "Ulan sen kimsin ki içine bakarsın. İçine bakmak bizim işimizdir." Kesmişler köstebeğe cezayı. Demişler, "Gir aha böyle yerin altına da aklın başına gelsin."*

Köstebek bu Hukkişili, sallar mı yerin altını? O yine yüreğine bakmaya devam!

Soracaksın, kör köstebek aslana niye teslim olmaz?

Çünkü köstebek, aslanın gözlerini görmez bilmez. İşte kendi yüreğinin içine bakmayı bilen kişi de korkmaz aslandan.

O, aslanın gücünü görmez ki aslandan tırsıp kaçsın. Aslan bakar o kişiliğe, onun gözlerinde aslan kişiliği anlar küçüldüğünü. Korkup kaçar. Anladın?"

Balkona çıktım.

Işıklı, pırıl pırıldı gece.

Güneşin ilk ışıklarını görene kadar geceye karıştım.

...

Nalân'ı aradım. "Efendim" sesini duyduktan sonra, uzun bir suskunluk teslim aldı ikimizi de. Ağzımdan birden dökülen sözcüklerle, en uzun ve en zor cümlemi kurduğumu ben de bilmiyordum.

"Nalân" dedim. "Kan izlerini nasıl silmiştin?"

Biz bir aynayız. Görmek ve görülmek için buradayız, bizi görmeniz için, kendinizi görmeniz için, ötekinin bizim imgemizde kendisini görmesi için. Buradayız ve bir aynayız. Gerçek değil, bir yansıma. Işık değil, ışığın yansıması. Yol değil, fakat ancak birkaç adım. Rehber değil, fakat sabaha ulaşan birçok patikadan ancak biri.

SUBCOMANDANTE MARCOS

Yazdıklarımın hepsi gerçektir.
Kişiler, kurumlar, olaylar...
Hepsini ben yarattım.

Virajı döner dönmez boğaza girdiğim anda, birisi sağ diğeri sol şeridi ortalamış, kaleşnikoflu iki genci görünce "Beyefendi alkol var mı?" sorusuna muhatap olmayacağımdan emindim. Ehliyet ruhsat da sormayacaklardı. Doğrusu, nereden çıktığını anlayamadığım, hemen yanlarında bitiveren kadın gerillanın, "Zorluk çıkarmayın ve hemen arabadan çıkın," diyeceğini de sanmıyordum. Yanıma hiçbir şey almayacaktım. Ne söylüyorsa yapmam için, bana emretmesi gerekmiyordu.

Orta yaşlı bir avukat, kendi devranında yaşayıp giderken zamanın, yeraltının ve yerüstünün büyük yangınına düşüverir. Tatvan'a inerken, Van Gölü ve feribot iskelesinde Turgut Uyar kadar güzel değildir hayat. Kirlidir, bakarsan anlarsın, göz gözü görmüyordur; bütün laflar akortludur, cilalıdır. Her şeyin üstünü sıradan alçaklıklar örter. Bilirsiniz, muhaliflere ayrılmış cennet yoktur. "Yusuf öldü lan," der birisi. Tosi birdenbire kaybolur. Dağ gibi hatıralar dökülür. Eski bir aşk gösterir yüzünü: "Tosi nerdesin?" Mehmet Fuat, bir tepeden ovaya bakar, "Nobre topla buluşur", düşman kişilik ateşin başında oturuyordur...

Bir aşk romanı. Lirik bir siyasi polisiye... Bir "ilk" roman - ustalara mahsus bir ilk. Şair Akif Kurtuluş'tan...

19.50£

28823
AVC
823 AVC

iletişim

ISBN-13: 978-975-05-1083-0
9 789750 510830